

Tjänsteutlåtande

2017-01-26

Punkt 10: Yttrande över Remiss miljöprogrammets handlingsplan

Diarienummer: 0091/16

Handläggare: Eva Björk

Eva.bjork@gotalejon.goteborg.se

031- 368 55 10

Yttrande över Remiss miljöprogrammets handlingsplan**Förslag till beslut i styrelsen för Försäkrings AB Göta Lejon**

- att godkänna Försäkrings AB Göta Lejons yttrande som sitt.

Sammanfattning

Göta Lejon tillstyrker de åtta förslag som direkt berör bolaget. När det gäller åtgärderna 163 om miljöledningssystem och 168 om avfallsplan anser bolaget att kraven som ställs på små verksamheter med liten miljöpåverkan bör kunna anpassas.

Ärendet

Miljö- och klimatnämnden har tagit fram ett förslag på reviderad handlingsplan som sänts på remiss. Remissen ska vara besvarad 2017-02-28 och vara behandlad i styrelsen dessförinnan.

Försäkrings AB Göta Lejon (bolaget) berörs direkt av 8 av totalt 216 åtgärder.

Bolaget tar inte ställning till resterande åtgärder.

Tjänsteutlåtande

2017-01-26

Åtgärderna samt status och bolagets inställning till dem redovisas nedan.

163 Införa miljöledningssystem eller miljöcertifiering i alla kommunens verksamheter.

Åtgärden anses utförd när alla nämnder och bolag har ett miljöledningssystem eller är certifierade.

Bolaget har inte infört något miljöledningssystem. Miljönyttan är marginell i förhållande till tid och eventuell kostnad för införandet av miljöledningssystemet m h t till bolagets storlek och verksamhet. Bolaget följer stadens policys och riktlinjer vad gäller miljö, resor, inköp- och upphandling.

Bolaget tillstyrker förslaget som sådant, men menar att det inte kan omfatta alla verksamheter i staden.

Bolaget anser att organisationer vars förbättringspotential avseende miljöpåverkan är mycket liten inte ska behöva införa miljöledningssystem utan kunna få dispens. Det bör räcka med att följa stadens policys och riktlinjer, utbilda personalen kontinuerligt samt årligen följa upp arbetet.

164 Utse miljösamordnare på alla förvaltningar och bolag

Bolaget har utsett miljösamordnare.

Bolaget tillstyrker förslaget.

165 Miljöutbilda kommunens personal

Grundutbildning genomfördes 2016. Uppföljning/fördjupning för de närmaste åren har planerats.

Bolaget tillstyrker förslaget.

168 Ta fram avfallsplaner i alla förvaltningar och bolag

Tjänsteutlåtande

2017-01-26

Ny åtgärd som föreslås vara klar senast 2018. Enligt förslaget ska det finnas en preciserad tillämpning av gällande avfallsplan där det framgår hur avfall ska sorteras och hanteras, samt strategier för att minska avfallet med minst 30 % (jfrt 2010) till 2030.

Bolaget hyr kontoret av Higab. Avfallsfraktionerna tas om hand av Higab i ett gemensamt utrymme för alla hyresgäster i byggnaden. Bolaget kommer inte att kunna mäta avfallsmängder, och kan därmed inte uppfylla något mätbart mål.

Bolaget tillstyrker förslaget som sådant, men menar att det inte kan omfatta alla verksamheter i staden.

172 Kvalitetssäkra insamlingen av farligt avfall i stadens verksamheter

Ny åtgärd.

Bolaget tillstyrker förslaget.

174 Inför rutiner vid införskaffande av möbler och inredning

Ny åtgärd. Bolaget har redan infört motsvarande rutin.

Bolaget tillstyrker förslaget.

180 Dokumentera och redovisa användningen av utfasningsämnen i märkningspliktiga kemiska produkter

Bolaget använder huvudsakligen kemiska produkter avsedda för diskning och handtvätt. Nya inköp sker via Winst. Produkterna är dokumenterade. Städbolaget (avropat i Winst) använder produkter som de inköpt.

Bolaget tillstyrker förslaget.

213 Öka användningen av Winst för bättre inköpsstatistik

Ny åtgärd, men bygger på tidigare åtgärd om att ställa ökade krav på klimathänsyn vid upphandling

Bolaget använder redan Winst när vara/tjänst finns upphandlad.

Bolaget tillstyrker förslaget.

Tjänsteutlåtande

2017-01-26

Bilagor

1. Brev från miljöförvaltningen – inbjudan till att inkomma med synpunkter
2. Reviderad handlingsplan tillhörande Göteborgs Stads Miljöprogram 2017-2020
3. Bilaga till handlingsplan Bilaga 2

Annika Forsgren

Eva Björk

VD

Välkomna att lämna synpunkter på förslaget till reviderad handlingsplan för miljömålen

Hej!

I december 2013 antog kommunfullmäktige Göteborgs Stads första miljöprogram. Miljöprogrammet innehåller dels våra miljömål och dels en handlingsplan med åtgärder för att miljömålen ska kunna nås.

Miljöprogrammets handlingsplan har nu reviderats och förslaget till ny handlingsplan skickas därför på remiss där ni är en av remissinstanserna. Syftet är att komplettera, förtydliga och granska åtgärderna inför den slutliga handlingsplan som miljö- och klimatnämnden ska besluta om. För att handlingsplanen ska bli användbar är det viktigt att så många som möjligt bidrar med synpunkter och förslag, därför är ert remissvar betydelsefullt.

Handlingsplanen innehåller åtgärder som vi inom Göteborgs Stad har rådighet över. Ambitionen har varit att åtgärderna ska vara konkreta, genomförbara och leda till måluppfyllnad. I handlingsplanen framgår vilken nämnd/styrelse som är huvudansvarig för att genomföra respektive åtgärd, liksom vilken nämnd/styrelse som är viktiga samarbetspartners. Det finns dessutom åtta åtgärder som alla nämnder och styrelser ska genomföra.

Till handlingsplanen finns en bilaga där varje åtgärd beskrivs mer utförligt.

Miljö- och klimatnämnden vill särskilt betona att föreliggande åtgärder är otillräckliga för att staden ska nå beslutade miljömål.

Miljö- och klimatnämnden vill därför särskilt uppfordra nämnder och styrelser att föreslå ytterligare åtgärder som ni ska genomföra under den aktuella perioden.

I ert remissvar vill vi att ni i första hand fokuserar på följande:

- Förslaget till ny handlingsplan är baserad på de åtgärdsförslag som respektive förvaltning och bolag har skickat in till oss. I stadens budget för 2017 framgår att miljöarbetet ska inriktas på att nå stadens tolv lokala miljömål. I ert remissvar vill vi att ni reflekterar över om de föreslagna åtgärderna är de viktigaste åtgärderna som er organisation bör genomföra för att miljömålen ska kunna nås. Kom gärna med förslag på kompletterande åtgärder om ni anser att det behövs.
- Är någon åtgärd bristfälligt eller felaktigt beskrivet i handlingsplanen eller i bilagan? Ge i så fall konkreta förbättringsförslag.
- Finns det fler av de föreslagna åtgärderna där ni ser att ni har en roll, antingen som ansvariga eller som samarbetspart?
- För vissa åtgärder är det även lämpligt att ange ett prestationsmätt och/eller ett effektmätt. (Ett effektmätt kan ju till exempel vara en 10 % förbättring som en följd av en genomförd åtgärd)

- I bilagan har varje åtgärd en rubrik som heter Uppföljning. Det som står här är tänkt att vara ett stöd och en vägledning vid kommande uppföljningar av handlingsplanen. Den eller de som är ansvariga för åtgärden behöver kontrollera och ofta komplettera den information som finns under denna rubrik så att det blir tydligt när åtgärden kan bedömas vara klar.
- I bilagan till handlingsplanen finns även en rubrik som heter Resurser. Här ska det framgå vad som behövs för att genomföra åtgärden. Det kan exempelvis röra sig om personal eller pengar. Här finns flera otillräckligt formulerade texter att åtgärda.

Stadens miljömål finns här: goteborg.se/miljomal

Om ni önskar så kan Fredrik Högberg delta vid tillfälle då nämnd/styrelse diskuterar remissen. Hör av er om detta i så fall.
Parallellt med revideringen av handlingsplanen så revideras också flera av våra delmål. När både mål och handlingsplan är beslutade kommer vi att sammanställa dessa till ett nytt miljöprogram.

Yttrandet ska vara nämnd- eller styrelsebehandlat. Det ska tydligt framgå om nämnden/styrelsen tillstyrker, avstyrker eller inte tar ställning till förslagen. Yrkanden, skiljaktiga meningar, reservationer, särskilda yttranden med mera från nämnd-/styrelsebehandlingen ska alltid bifogas.

Ditt svar ska vara i form av e-post till miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se märkt med vårt diarienummer 00802/2016. Vi vill att du bifogar protokollsutdrag samt tjänsteutlåtande.

Vi vill ha era synpunkter på handlingsplanen senast den 28 februari 2017.

Vi ser fram emot att ta del av era remissvar!

Med vänliga hälsningar
Fredrik Högberg
Miljöutredare
GÖTEBORGS STAD
Miljöförvaltningen
Telefon: 031-368 37 33 Mobil: 0728-55 39 73
E-post: fredrik.hogberg@miljo.goteborg.se
Postadress: Box 7012, 402 31 Göteborg
Besök: Karl Johansgatan 23
www.goteborg.se

Göteborgs Stad

Miljö

Protokoll

Tid: 16:00

Plats: Café Agnes, Teatergatan 30

Paragrafer: 168

Närvarande

Ledamöter

Ordförande Derya Tumayer (MP), 2:e vice ordförande Axel Darvik (L), 1:e vice ordförande Ann Karlsson (V)

Tjänstepersoner

Anna Ledin, Hans Kjellstenius, Agneta Lundin Dahlberg

Justeringsdag: 2016-12-06

Underskrifter:

Sekreterare

Agneta Lundin Dahlberg

Ordförande

Derya Tumayer

Justerande

Axel Darvik

Ann Karlsson

Justering av protokoll har meddelats på kommunens anslagstavla 2016-12-07

§ 168

00802/2016 Remiss Miljöprogrammets handlingsplan

Beslut

Miljö- och klimatnämndens presidium beslutar att skicka ut följebrev (bilaga 3) till miljöprogrammets handlingsplan, enligt beslut på miljö- och klimatnämndens sammanträde den 29 november 2016, med följande tillägg:

”Miljö- och klimatnämnden vill särskilt betona att föreliggande åtgärder är otillräckliga för att staden ska nå beslutade miljömål.”

”Miljö- och klimatnämnden vill därför särskilt uppfordra nämnder och styrelser att föreslå ytterligare åtgärder som ni ska genomföra under den aktuella perioden.”

”Om ni önskar så kan Fredrik Högberg delta vid tillfälle då nämnd/styrelse diskuterar remissen Hör av er om detta i så fall.”

00802/2016 Remiss Miljöprogrammets handlingsplan

§ 161,

Beslut

Miljö- och klimatnämnden beslutar att återremittera ärendet och ge presidiet i uppdrag att besluta när ärendet är korrigerat enligt Derya Tumayer:s förslag.

Ajournering

Miljö- och klimatnämnden ajournerar sammanträdet klockan 15:45-15:50.

Förslag

Derya Tumayer (MP) med instämmande av hela nämnden: Återremiss av ärendet med följande motivering: Vi föreslår att skrivelsen i bilaga 3 ska förtydligas med att åtgärderna i liggande förslag inte är tillräckliga för att vi ska uppnå våra miljömål. Nämnden ger presidiet i uppdrag att besluta när ärendet är klart för att skicka ut förslaget till reviderad handlingsplan på en bred remiss till berörda nämnder och styrelser enligt sändlista, bilaga 4.

Protokollsanteckning

Mats Brodefors (M) med instämmande av L antecknar följande till protokollet:

Vid uppföljning av stadens miljömål har det under lång tid varnats för att Göteborg inte kommer att klara många av de lokala miljömålen. I många fall går det för långsamt, och i vissa fall är utvecklingen till och med negativ. Därför delar vi Miljöprogrammets ambition att det är handling som krävs för att möta de utmaningar som ett hållbart Göteborg kräver. Men vi tror samtidigt att det är av yttersta vikt att det utifrån mål och medel görs en tydlig prioritering bland alla lovvärda förslag till aktiviteter.

Det första miljöprogrammet kritiserades av Liberaler och Moderater i Miljönämnden eftersom vi saknade koppling mellan mål, åtgärder och förväntat resultat. Programmet var en blandning av stort och smått, symbolfrågor och åtgärder som väsentligt bidrar till att nå målen. Det saknades också en analys av de sociala och ekonomiska effekter som åtgärderna skulle innebära.

Det förslag som nu ska skickas ut på remiss är en förbättring och vi uppskattar förvaltningens ambitioner i att framöver bli än tydligare i sin prioritering och utvärdering. Avsaknaden av ett samlat miljöstrategiskt program leder dock fortsatt till oklarheter. Varför prioriteras vissa åtgärder framför andra? Vilka är kostnaderna? Och i vilken utsträckning bidrar föreslagna åtgärder till att Göteborgs Stad faktiskt når de uppsatta målen?

Vidare saknar vi en ”ansvarsfördelning” för att uppnå målen. Hur mycket bedöms bero på åtgärder i frågor som kommunen äger, hur mycket beror på den enskilde

Göteborgs Stad

Miljö

göteborgaren, hur mycket hänger på extern utveckling och hur mycket på nationell/internationell påverkan/lagstiftning?

Med detta sagt så anser vi att programmet som ligger innehåller många bra åtgärder, men kan kompletteras med ytterligare inom områden där Göteborg Stad har stor påverkansmöjlighet för att uppnå målet den hållbara staden. Vi tar även för givet att en värdering för om projekt ska genomföras utvärderas innan det sätts igång, utifrån en värdering kring nytta i förhållande till kostnad:

Förslag till åtgärder

- Övergången till el-bilar kan avsevärt påskyndas genom en bra infrastruktur för laddstolpar. Vi ser behov av sådana inte bara vid bostaden utan också på kommunala p-platser och arbetsplatser.
- Underlätta övergång från bensin- och dieselfordon till fossilfria alternativ genom lokala regler som gynnar dessa.
- Infrastruktur för el-bussar bör byggas ut omgående för att underlätta för Västtrafik att i sin upphandling kunna kräva el-bussar.
- Pendelparkeringarna är i flera fall otillräckliga och behöver förbättras.
- Fjärrvärmens i Göteborg är till stor del beroende av fossila energikällor; sopförbränning av plast och papper, spillvärme från bl.a. raffinaderierna och eldning av fossilgas i Rosenlunds- och Ryaverket. Vi menar att Rosenlundsverket bör avvecklas i första hand och att även Ryaverket ska drivas med förnyelsebar energi eller ersättas.
- Kommunens bestånd av lokaler och kontor är i behov av renovering/modernisering och kan minska sin energiförbrukning. Det går också att effektivisera användningen av ytorna genom mer flexibla kontor.
- Det är angeläget att kemikalisnera förskolor så att material som inte längre är tillåtna fasas ut ur barnens miljö.
- Att förenkla bytet mellan cykeln och kollektivtrafiken tror vi kan ytterligare stärka övergången från bilåkande.
- Staden blir allt mer nedskräpad och vi vill se ett åtgärdsprogram mot detta.

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har på uppdrag av miljö- och klimatnämnden tagit fram ett förslag till reviderad handlingsplan för Göteborgs Stads miljöprogram. Uppdraget är en följd av nämndens ansvar som fastslogs av kommunfullmäktige då miljöprogrammet beslutades 2013. Arbetet ska bidra till att vi ökar takten i arbetet med att nå stadens miljömål. Den reviderade handlingsplanen omfattar sammanlagt 216 åtgärder fördelade på sju åtgärdsstrategier samt en övergripande strategi. Vi vill nu ha in synpunkter på detta förslag till reviderad handlingsplan från en rad instanser och vi ser remissförfarandet som en viktig del i processen med att revidera handlingsplanen.

Göteborgs Stad

Miljö

Underlag för beslut

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande med diarienummer 00802/16 daterat den 22 november 2016.

Beslutet skickas till

Berörda nämnder och styrelser enligt sändlista

Vid protokollet

Agneta Lundin Dahlberg

2016-12-05

Ordförande

Derya Tumayer

Justerare

Mats Brodefors

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2016-11-15
Diarienummer: 00802/2016

Stadsmiljö

Fredrik Högberg
Telefon 031-368 37 33
E-post: fredrik.hogberg@miljo.goteborg.se

Remiss Miljöprogrammets handlingsplan

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden beslutar att skicka ut förslag till reviderad handlingsplan på en bred remiss till berörda nämnder och styrelser enligt sändlista, bilaga 4.

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har på uppdrag av miljö- och klimatnämnden tagit fram ett förslag till reviderad handlingsplan för Göteborgs Stads miljöprogram. Uppdraget är en följd av nämndens ansvar som fastslogs av kommunfullmäktige då miljöprogrammet beslutades 2013. Arbetet ska bidra till att vi ökar takten i arbetet med att nå stadens miljömål. Den reviderade handlingsplanen omfattar sammanlagt 216 åtgärder fördelade på sju åtgärdsstrategier samt en övergripande strategi. Vi vill nu ha in synpunkter på detta förslag till reviderad handlingsplan från en rad instanser och vi ser remissförfarandet som en viktig del i processen med att revidera handlingsplanen.

Ärendet

Förvaltningen har haft i uppdrag av miljö- och klimatnämnden att revidera miljöprogrammets handlingsplan. Revideringen skulle omfatta borttagandet av genomförda åtgärder, omformulering av befintliga åtgärder samt tillägget av nya åtgärder.

Bakgrund

Göteborgs Stads miljöprogram beslutades 2013. Miljöprogrammet inklusive handlingsplanen med åtgärder skulle bidra till ökad takt i arbetet med att nå stadens miljömål.

Då beslutet fattades i kommunfullmäktige bestämdes att miljö- och klimatnämnden skulle ansvara för att revidera handlingsplanedelen av programmet som omfattade de 212 åtgärder som beslutats om.

Under åren 2014-2016 har förvaltningar och bolag arbetat med dessa åtgärder. Under dessa år har det även tillkommit nya styrdokument som behöver beaktas, särskild hänsyn skulle tas för att se till att intentionerna i det klimatstrategiska programmet skulle realiseras som åtgärder i handlingsplanen.

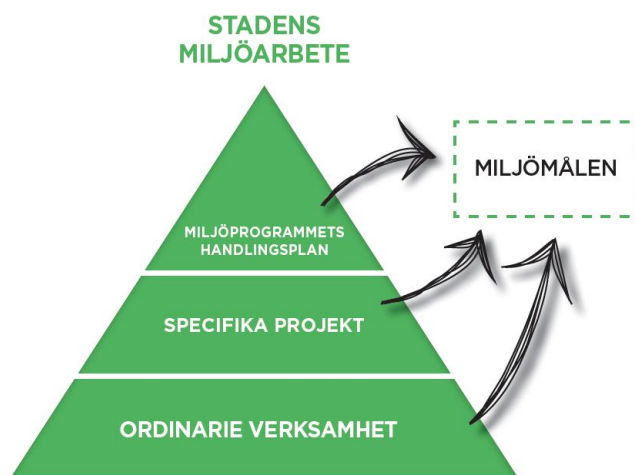
Samverkan

Arbetet med att ta fram handlingsplanen har letts av en styrgrupp internt vid miljöförvaltningen. En projektledare med ansvar för genomförandet tillsattes och en mindre projektgrupp bildades för att lösa uppgiften. Under våren 2016 skickades en förfrågan ut till samtliga förvaltningar och bolag. Den huvudsakliga innebörden i förfrågan var vilka nya åtgärder respektive omformulerade åtgärder som organisationerna kunde bidra med till den reviderade handlingsplanen. I utskicket beskrevs den tänkta processen samt vilka insatser som förväntades från respektive organisation. Sedan förfrågan skickats ut så var även projektgruppen ute i flera förvaltningar och bolag för att diskutera deras roll och hur de kunde medverka i revideringsprocessen.

Under sommaren samlades alla inkomna svar från organisationerna samman och ordnades av projektgruppen. Här hade vi möjlighet att styrka dubbleringar, slå samman förslag samt övergripande gruppera åtgärderna.

Efter denna samordning av inkomna åtgärdsförslag så återkopplade projektgruppen till förvaltningar och bolag i de fall då de blivit föreslagna som ansvariga eller samverkanspart i nya åtgärder. Utöver direkta möten med förvaltningar och bolag om revideringen så har vi även deltagit i olika nätverksträffar där processen och olika åtgärder diskuteras.

Projektgruppen har sedan arbetat fram detta förslag till reviderad handlingsplan för miljöprogrammet.

En utgångspunkt då vi arbetat med revideringen är ovanstående bild. Det miljöarbete som pågår i stadens ordinarie verksamheter är basen och en väsentlig förutsättning för att nå miljömålen. Till detta kommer olika specifika projekt som pågår i både förvaltningar och bolag. Som toppen av denna pyramid finns sedan de åtgärder som ingår i handlingsplanen. Anledningen till denna utgångspunkt är att förtydliga att de åtgärder som finns med i handlingsplanen inte omfattar alla de aktiviteter och handlingar som stadens förvaltningar och bolag är involverade i för att nå våra beslutade miljömål, åtgärderna i handlingsplanen är en viktig del men på intet sätt sammanfattande för stadens alla ansträngningar för att nå miljömålen.

Avstämningar med miljö- och klimatnämnden har skett under arbetets gång. Vi vill nu bjuda in till en bred remissrunda för att fånga upp synpunkter på detta förslag till reviderad handlingsplan för miljöprogrammet i Göteborgs Stad.

Vi vill att följande särskilt beaktas av stadens nämnder och styrelser:

- Förslaget till ny handlingsplan är baserad på de åtgärdsförslag som respektive förvaltning och bolag har skickat in till oss. I stadens budget för 2017 framgår att miljöarbetet ska inriktas på att nå stadens tolv lokala miljömål. I ert remissvar vill vi att ni reflekterar över om de föreslagna åtgärderna är de viktigaste åtgärderna som er organisation bör genomföra för att miljömålen ska kunna nås. Kom gärna med förslag på kompletterande åtgärder om ni anser att det behövs
- Är någon åtgärd bristfälligt eller felaktigt beskrivet i handlingsplanen eller i bilagan? Ge i så fall konkreta förbättringsförslag.
- Finns det fler av de föreslagna åtgärderna där ni ser att ni har en roll, antingen som ansvariga eller som samarbetspart?
- För vissa åtgärder är det även lämpligt att ange ett prestationsmått och/eller ett effektmått. (Ett effektmått kan ju till exempel vara en 10 % förbättring som en följd av en genomförd åtgärd)
- bilagan har varje åtgärd en rubrik som heter Uppföljning. Det som står här är tänkt att vara ett stöd och en vägledning vid kommande uppföljningar av handlingsplanen. Den eller de som är ansvariga för åtgärden behöver kontrollera och ofta komplettera den information som finns under denna rubrik så att det blir tydligt när åtgärden kan bedömas vara klar.
- I bilagan till handlingsplanen finns även en rubrik som heter Resurser. Här ska det framgå vad som behövs för att genomföra åtgärden. Det kan exempelvis röra sig om personal eller pengar. Här finns flera otillräckligt formulerade texter att åtgärda.

Stadens nuvarande åtgärder följdes upp 2015 och flera åtgärder har genomförts samtidigt som de flesta andra är pågående. Att åtgärderna blir genomförda och bidrar till miljömålen uppfyllande är viktigt och visar på betydelsen hos miljöprogrammets handlingsplan. Då vi nu reviderar handlingsplanen och fyller på med nya åtgärder är det bra att påminna om våra beslutade miljömål och skapa tillförsikt då vi nu fortsätter våra insatser.

Det går med fördel att läsa mera om våra miljömål på webben:

<http://goteborg.se/wps/portal?uri=gbglnk%3a20161299351923>

Remisstid

Remisstiden sträcker sig till och med 2017-02-28 för att hinna nämndbehandlas i berörda nämnder och styrelser inom staden.

Resultat

Syftet med remissen är att få in synpunkter på den reviderade handlingsplanen. Återkopplade synpunkter kommer att sammanställas i en samrådsredogörelse och beaktas vid den slutliga utformningen av handlingsplanen som ska tas upp för beslut i miljö- och klimatnämnden.

Göteborg den 22 november 2016

Anna Ledin
Direktör

Daniel Eek
Avdelningschef

Bilagor

Bilaga 1: Reviderad handlingsplan tillhörande Göteborgs stads miljöprogram 2017-2020

Bilaga 2: Bilaga till handlingsplanen

Bilaga 3: Följebrev till remissutskicket

Bilaga 4: Lista över remissinstanser

REMISS

REVIDERAD HANDLINGSPLAN TILLHÖRANDE
**GÖTEBORGS STADS
MILJÖPROGRAM
2017-2020**

Göteborgs
Stad

HANDLINGSPLAN FÖR MILJÖMÅLEN

Kommunfullmäktige har antagit tolv lokala miljö kvalitetsmål med tillhörande delmål. Dessa mål har sin utgångspunkt i de nationella miljö kvalitetsmålen. De lokala miljö kvalitetsmålen gäller för hela Göteborgssamhället och beskriver vilket miljö tillstånd vi vill uppnå. Många av dessa mål är svåra att nå och för att vi ska nå dem behöver vi arbeta aktivt och målmedvetet.

I december 2013 antog kommunfullmäktige Göteborgs första miljöprogram. Miljöprogrammet innehåller dels en programdel med våra lokala miljö kvalitetsmål och dels en handlingsplan med 212 åtgärder för miljö målen. I 2015 års uppföljning av handlingsplanen så var det endast 20 åtgärder som inte ännu påbörjats. Miljö- och klimatnämnden har nu tagit fram ett förslag till en

reviderad handlingsplan. Här samlar vi åtgärder som stadens nämnder och bolagsstyrelser ska genomföra under de närmaste åren, åtgärder som kommer att föra oss närmare miljö målens uppfyllande.

På många håll pågår redan ett intensivt miljöarbete i Göteborgs Stad. Vissa åtgärder i handlingsplanen är exempel på sådant pågående arbete, medan andra åtgärder är helt nya. Handlingsplanen fokuserar på sådant som vi inom Göteborgs Stad kan besluta om och genomföra. Men för att de lokala miljö kvalitetsmålen ska kunna nås måste även andra aktörer bidra, ibland på egen hand och ibland i samverkan med oss i Göteborgs Stad. Vi behöver även påverka beslutsfattare utanför Göteborg.

De lokala miljö kvalitetsmålen omfattar många olika områden. För att nå målen behöver vi arbeta med åtgärder inom följande åtgärdsstrategier:

- Övergripande åtgärder
- Minskad klimatpåverkan
- Ökad andel hållbart resande
- Ökad resurshushållning
- En sundare livsmiljö
- Främjad biologisk mångfald
- Tillgängliga och varierade parker och naturområden
- Göteborgs Stad som föregångare

Handlingsplanen innehåller sju åtgärdsstrategier som tillsammans med övergripande åtgärder samlar sammanlagt 216 åtgärder.

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, resurser och uppföljning.

LÄSANVISNING

Varje åtgärdsstrategi inleds med ett resonemang kring och en förklaring av den aktuella strategin och vilka miljömål som berörs mest. Det finns även exempel på vad som bör göras inom strategin men som inte konkretiserats i en formell åtgärd.

Varje åtgärdsstrategi är i sin tur uppdelad i ett antal åtgärdsområden som grupperar ett antal åtgärder som hänger samman tematiskt eller som riktar sig till liknande verksamhet.

För varje åtgärd sedan finns en kort beskrivning, information om vilken nämnd eller styrelse som ansvarar för åtgärden samt vilken eller vilka nämnder och styrelser som är samarbetspartner. Det anges även vilket/vilka miljömål som ska nås. Många åtgärder påverkar flera miljömål direkt eller indirekt men ambitionen har varit att peka ut de mest berörda. Det finns i förekommande fall även angivet i vilket styrdokument som en kan fördjupa sig i och öka förståelsen.

Längst bak i handlingsplanen finns ett register med en förteckning över vilka åtgärder respektive nämnd eller styrelse är ansvariga för.

I bilagan till handlingsplanen finns för varje åtgärd en längre beskrivande text, beskrivning av hur åtgärden ska följas upp, vilka resurser som kommer att krävas och vilka delmål som är berörda.

MILJÖMÅLEN I FOKUS

Vi har tagit fram handlingsplanens åtgärder med miljömålen i fokus. Utifrån rapporter och bedömningar av tillståndet i miljön har vi frågat oss vad som behöver göras för att vi ska nå respektive miljömål och vilka åtgärder Göteborgs Stad som organisation har rådighet över. Flera av dessa åtgärder har vi samlat i handlingsplanen. Då vi regelbundet följer upp stadens miljömål vet vi att ytterligare åtgärder och insatser behövs, vi är i vissa fall långt från miljömålen uppfyllande. Åtgärdena i miljöprogrammets handlingsplan blir ett sätt att fokusera på miljömålen, ett sätt som bör följas av flera.

VÅRT GEMENSAMMA MILJÖPROGRAM

Samverkan är en viktig förutsättning för att lyckas med intentionerna i miljöprogrammet. Miljöprogrammet handlar till stor del om att hitta gemensamma lösningar på gemensamma problem. Omställningen till ett hållbart Göteborgssamhälle kan dock inte göras enbart av Göteborgs Stads organisation utan kommer att vara beroende av allas engagemang. Därför hoppas vi kunna utveckla våra former för samverkan. Mycket är redan på gång, många initiativ tas av medborgare, organisationer, näringsliv med flera. Vi måste bli mer lyhörda och göra vad vi kan för att underlätta initiativ som syftar

till att göra Göteborg till en mer levande och hållbar stad. För att ännu mer ska hända måste vi göra våra miljömål mer kända och ha en dialog med andra aktörer i Göteborgssamhället kring vad som krävs för att nå målen.

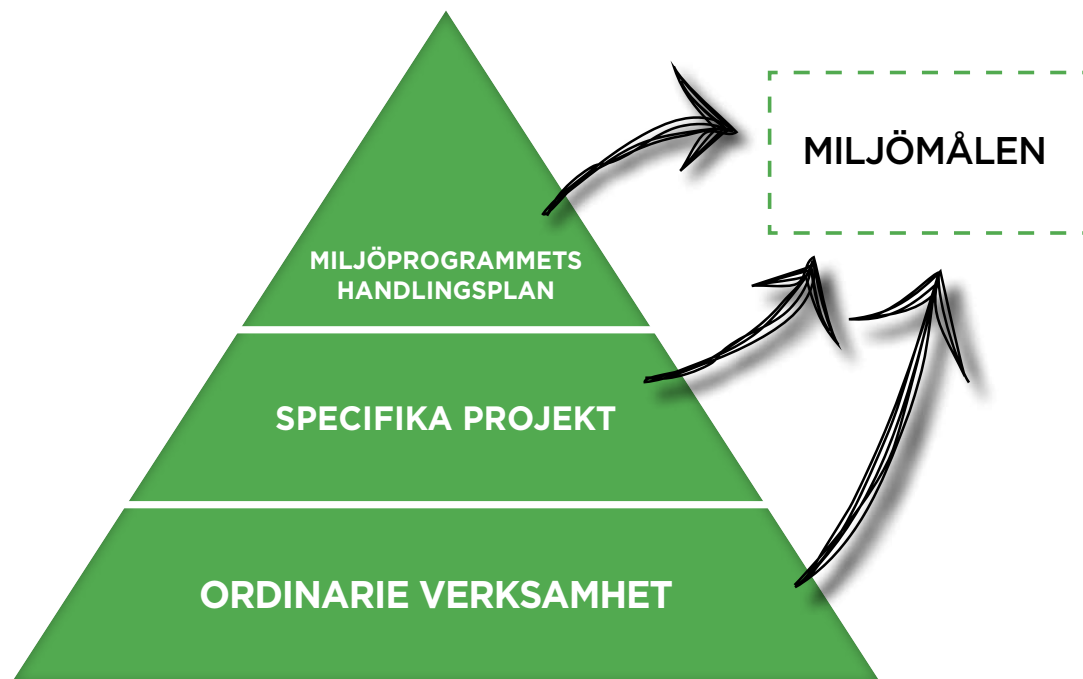
GENOMFÖRANDE AV HANDLINGSPLANEN

Handlingsplanen innehåller åtgärder där nämnder och styrelser har tagit ansvar för att åtgärderna blir genomförda. Det finns åtgärder där en nämnd eller en styrelse är ensamt ansvarig och det finns åtgärder där ansvaret delas mellan flera.

Den nämnd eller styrelse som är ansvarig för åtgärden ska kunna besvara frågor om åtgärdens status och ansvarar dessutom för att redovisa åtgärden som genomförd, pågående eller ej påbörjad då detta påkallas. Den ansvariga organisationen förväntas även kunna beskriva vad som gjorts i åtgärden samt i förekommande fall, vilken effekt detta kan ha på miljömålen. Vid de fall då flera nämnder/styrelser är ansvariga bör de på förhand bestämma vem av dem som primärt rapporterar avseende status och redovisning.

Samarbetspartner för en åtgärd ska bidra till att åtgärden genomförs och stötta ansvarig nämnd/styrelse på adekvat vis. Detta kan ske genom att tillföra resurser, kompetens eller ekonomiska medel.

STADENS MILJÖARBETE

Flera åtgärder i handlingsplanen pågår redan då de fanns med i den förra handlingsplanen, andra åtgärder har kommit igång i och med processen med att revidera handlingsplanen. Vi har valt att inte ange specifika tidsangivelser för när respektive åtgärder ska genomföras, det är dock rimligt att se 2020 som året då samtliga åtgärder ska vara genomförda eftersom det är slutår för många av våra miljömål. Vår uppfattning är att det bästa är att respektive nämnd och styrelse själva avgör när olika åtgärder ska påbörjas och avslutas. Det är dock viktigt att påpeka betydelsen av att åtgärder kan bedömas som genomförda eller ej.

Om det visar sig att det finns ett bättre alternativ till en åtgärd är det möjligt för den ansvariga nämnden eller styrelsen att i dialog med miljö- och klimatnämnden föreslå och genomföra andra åtgärder istället. Huvudsaken är att det går att motivera att de har lika stor eller större effekt på det aktuella miljömålet. Både med tanke på eventuella förändringar av åtgärder och med tanke på att vi behöver och vill se resultat så kommer åtgärderna i handlingsplanen att följas upp på lämpligt vis under den period den gäller. Fördelen med miljöprogrammet är att vi underlättar prioriteringen av åtgärder ur ett helastadensperspektiv.

Bilden ovan beskriver hur miljöarbetet pågår i staden. En grundläggande förutsättning för att nå våra miljömål är hur den ordinarie verksamheten bedrivs. Om våra rutiner och vardagliga göranden främjar miljömålen så har vi en sund bas att bygga på. Termen specifika projekt avser större och mindre insatser med en tydlig miljömålsättning som för oss närmre miljömålen föresatser, som toppen av pyramiden finner vi sedan åtgärderna i miljöprogrammets handlingsplan. Denna bild ger oss förhoppningsvis en uppfattning om vad som görs i staden utan att peka ut enskild handling eller åtgärd som allena saliggörande.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Övergripande åtgärder.....	8
Stödande åtgärder för hela åtgärdsstrategin	9
Hållbar konsumtion	10
Odla och äta	14
Stadsplanering.....	15
Minskad klimatpåverkan	17
Stödande åtgärder för hela åtgärdsstrategin	18
Planera för ett energi- och transporteffektivt samhälle.....	19
Energiinformation.....	20
Förnybar energi	21
Fjärrvärme och fjärrkyla	22
Minska trafikens klimatbelastning	22
Godstrafik.....	24
Hållbar turism	25
Ökad andel hållbart resande	27
Stödande åtgärder för hela åtgärdsstrategin	28
Cykel och gång.....	28
Hastighet	32
Kollektivtrafik	33
Parkering	34
Ökad resurshushållning.....	36
Stödande åtgärd för hela åtgärdsstrategin	37
Förebygga uppkomsten av avfall	37
Återvinning	39
Farligt avfall.....	40
Slam	41
En sundare livsmiljö	42
Stödande åtgärder för hela åtgärdsstrategin	43
Luft.....	44
Buller.....	47
Kemikalier.....	48
Dricksvatten	48
Främjad biologisk mångfald	49
Stödande åtgärd för hela åtgärdsstrategin	50
Säkra, värda och utveckla hållbara naturvärden	50
Synliggör och värdera ekosystemtjänster.....	54
Samla in och sprid kunskap.....	56
Förhindra spidning av mikroplast	58
Tillgängliga och varierade parker och naturområden	62
Stödande åtgärder för hela åtgärdsstrategin	63
Parker	64
Natur- och rekreationsområden.....	65

Göteborgs Stad som föregångare.....	68
Stödande åtgärder för hela åtgärdsstrategin	69
Resurshållning i stadens verksamheter	70
Kemikalier i kommunala verksamheter.....	73
Lärande för hållbar utveckling	75
Miljömåltider	76
Användning av energi och fossila bränslen i kommunala verksamheter	78
Resor och transporter i kommunala verksamheter	81
Upphandling.....	83

REGISTER: ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Alla nämnder och styrelser.....	86
Business region Göteborg.....	86
Byggnadsnämnden	86
Fastighetsnämnden	86
Framtiden	87
Got event.....	87
Grefab.....	87
Gryaab	87
Göteborg & Co	87
Göteborg Energi.....	88
Göteborgs Hamn	88
Göteborgs Stads Leasing.....	88
Higab.....	88
Idrotts- och föreningsnämnden.....	88
Nämnden för intraservice	89
Nämnden för konsument och medborgarservice	89
Kommunstyrelsen.....	89
Kretslopp- och vattennämnden	90
Kulturnämnden	91
Liseberg.....	91
Lokalnämnden	91
Miljö- och klimatnämnden	91
Parkeringsbolaget	92
Park- och naturnämnden.....	93
Social resursnämnd	94
Stadsdelsnämnderna	94
Stadsdelsnämnden Angered	94
Stadsdelsnämnden Västra Hisingen.....	94
Trafiknämnden	94
Upphandlingsnämnden.....	96
Utbildningsnämnden.....	96
Älvstranden Utveckling.....	96

ÖVERGRIPANDE ÅTGÄRDER

Vissa åtgärder och åtgärdsområden omfattar flera miljöområden och passar inte riktigt in i en specifik åtgärdsstrategi. Dessa har vi valt att kategorisera som Övergripande åtgärder. Här finns åtgärder inom hållbar konsumtion, odla och äta samt stadsplanering. Dessa områden täcker in flera olika miljömål och är viktiga utmaningar för att miljömålen ska kunna nås.

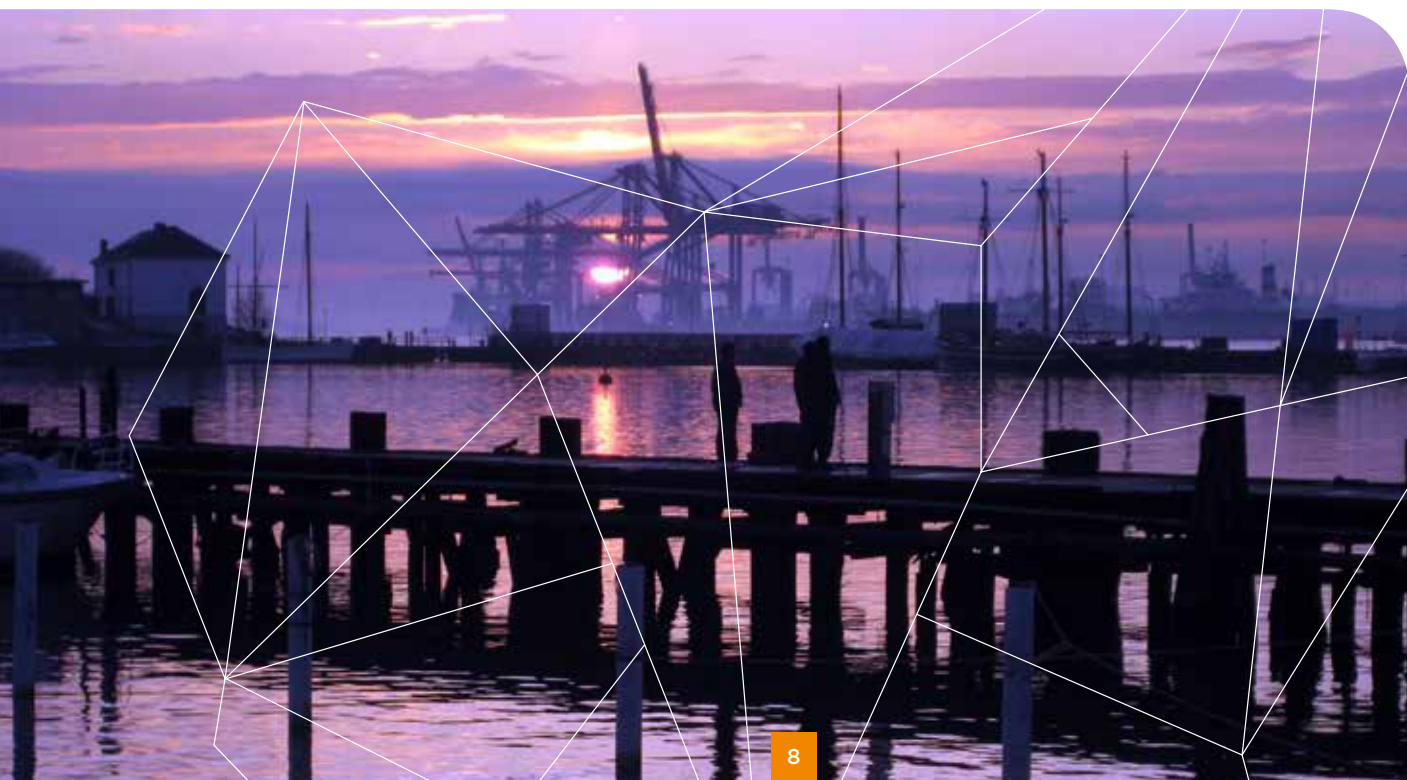
Miljöfrågan är komplex och det är sällan en enstaka åtgärd löser problemen på egen hand, det är snarare kombinationer av åtgärder och deras sammanlagda effekt som bereder väg för ett mera hållbart agerande. De övergripande åtgärderna som följer, 21 stycken totalt, utgör en mosaik som fångar såväl det strategiska, det cirkulära och det praktiska.

Ur miljömålsuppföljningen för 2015 framgår att vi har mycket arbete kvar när det gäller att uppnå miljömålen. I uppföljningen skriver vi bland annat om vikten av att ”ge göteborgarna förutsättningar för att leva resurssnålt och hållbart” och att ”se till att andra aktörer som bygger och verkar i staden genomför åtgärder” och att ”öka resurshushållningen och hindra att mängden avfall ökar i staden”.

Det är stora anspråk som vi gör i och med våra miljömål och åtgärderna i denna handlingsplan kommer inte mäkta med att leva upp till dem på egen hand. För att nå miljömålen måste åtgärderna stödjas och förstärkas med hjälp av andra insatser och aktiviteter i staden.

Berörda miljömål

- Berörda miljömål
- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

STÖDJANDE ÅTGÄRDER FÖR HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

De följande fyra åtgärderna griper över hela miljömålsområdet. Den första åtgärden siktar framåt medan de tre övriga syftar till att ge oss en bättre koll på miljösituationen här och nu genom att både samla och presentera de kunskaper som vi har. Åtgärderna är tydligt kopplade till Miljö- och klimatnämndens uppdrag att leda, stödja och samordna det miljöstrategiska arbetet.

1 Ta fram ett miljöstrategiskt program för Göteborgs Stad

Vi ska ta fram ett miljöstrategiskt program för Göteborg. Programmet ska vara ett paraplydokument för vårt strategiska miljöarbete. 2020 ersätter vi dagens miljöprogram som innehåller mål och åtgärder med ett miljöstrategiskt program som även innehåller strategier för att nå målen.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Alla

Miljömål

- Alla

Styrdokument

2 Presentera och visualisera miljöinformation

Det finns mycket intressant och viktig information om tillståndet för göteborgsmiljön, vår stads påverkan på den och vårt arbete med att lösa frågorna. Tyvärr är denna information idag inte lätt att hitta, förstå, använda och vidareutnyttja. Vi ska därför utreda hur vår miljöinformation kan presenteras och visualiseras för att ge mest nytta för så många som möjligt.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Alla

Styrdokument

3 Ta fram stadengemensam miljöövervakningsplan

Vi ska ta fram en flerårig stadengemensam miljöövervakningsplan för att samla all miljöövervakning på ett ställe. Genom att göra detta kan vi få bättre överblick av miljötillståndet, effektivare övervakning och bättre möjligheter att nå miljömålen.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

4 Samla och synliggör resultat från miljöövervakning

Kunskapsunderlaget som tas fram i vår miljöövervakning behöver samlas och synliggöras på ett bättre sätt. Vi ska därför ta fram en handlingsplan för hur vi ska arbeta med underhåll och utveckling av kunskapsunderlaget *Natur, kultur och sociotop* som finns i stadens digitala kartinstrument. Vi behöver även tydliggöra ansvar och resurser för underhåll, uppdatering och insamling av data från inventeringar som görs inom stadens planprocess.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

HÅLLBAR KONSUMTION

Sättet vi konsumerar på har en mycket stor betydelse för möjligheten att nå miljömålen. Regeringen har tagit fram en strategi för hållbar konsumtion och här i Göteborg fördjupar vi vårt arbete. De följande åtgärderna syftar till att komma till rätta med en del av konsumtionens negativa miljöpåverkan. Den hållbara konsumtionen omfattar till exempel kollaboration och delningsmöjligheter som vi vill försöka ta tillvara. Vi vill även försöka att underlätta för cirkulära principer för att bättre nyttja våra befintliga resurser. Åtgärderna inom hållbar konsumtion handlar också om att informera om vilka möjligheter som finns, både då det handlar om varor och om beteenden.

5 Vidareutveckla GreenhackGBG

Vi ska vidareutveckla satsningen GreenhackGBG för att fortsätta inspirera och stödja invånarna till en klimatsmart och hållbar livsstil med bibehållen eller ökad livskvalitet. Satsningen ska även öka förståelsen för hur beteendeförändringar kan åstadkommas för att minimera konsumtionens miljöpåverkan. Målet är att GreenhackGBG ska vara den självklara kommunikationskanalen för Göteborgs Stad och göteborgarna i klimat- och livsstilfrågor.

Ansvarig: Nämnden för konsument och medborgarservice

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, Kretslopp och vatten- nämnden, Stadsdelsnämnden Angered, Stadsdelsnämnden Västra Göteborg, Stadsdelsnämnden Örgryte Härlanda, Trafiknämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

6 Utveckla stadens arbete med hållbara livsstilar

Vi ska systematisera och tydliggöra stadens arbete med hållbara livsstilar. Vi har under 2015–2016 drivit projektet Hållbara livsstilar – verktyg och metoder. I projektet ingick att synliggöra vad hållbara livsstilar innebär och hur man på lokal och regional nivå kan underlätta för hållbara livsstilar. Det arbetet ska utvecklas, spridas och testas lokalt så väl som regionalt och nationellt. Det är även viktigt att utreda vilka behov invånarna har för att kunna leva hållbart och hur dessa behov kan tillgodoses.

Ansvarig: Nämnden för konsument och medborgarservice

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Social resursnämnd, stadsdelsnämnderna, Trafiknämnden

7 Möjliggör arbete med hållbara livsstilar i Västra Hisingen

Stadsdelsförvaltningen Västra Hisingen ska vara en föregångare i det utåtriktade miljöarbetet genom att underlätta för invånarna att leva hållbart. Vi ska testa, implementera och utvärdera miljöåtgärder som riktar sig till invånarna. Stadsdelsförvaltningen ska också samordna den samverkansprocess som kommer att behövas tillsammans med andra förvaltningar och bolag med ansvar för det utåtriktade miljöarbetet. Åtgärden syftar till att ge invånarna bättre förutsättningar att minska sin klimat- och miljöpåverkan och göra det lättare att leva hållbart.

Ansvarig: Stadsdelsnämnden Västra Hisingen

Samarbetspartner: Framtiden, Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

8 Genomför kampanj för att synliggöra det hållbara utbudet på stan

Vi ska samarbeta med företagare för att i en gemensam kampanj framhålla hållbara alternativ i handel och på restauranger. Det kan handla om till exempel miljö- eller rättvisemärkta produkter, produkter av återvunnet material eller vegetariska rätter. Kampanjen blir också ett tillfälle att visa upp företagets erbjudanden om att till exempel laga och hyra kläder och produkter. Kampanjen kommer bidra till att visa upp och profilera Göteborg som en hållbar stad.

Ansvarig: Nämnden för konsument och medborgarservice

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

9 Utveckla det kollaborativa Göteborg

Åtgärden syftar till att bättre samordna stadens förhållningssätt och insatser inom kollaborativ ekonomi, det vill säga att dela på resurser. Vi ska bland annat se över möjligheten att lansera ett kollaborativt forum där aktörer i Göteborg gemensamt kan hantera möjligheterna och utmaningarna med kollaborativ ekonomi. Genom att stimulera en mer resurseffektiv konsumtion kan resurshushållningen öka och växthusgasutsläppen från konsumtionen minskas.

Ansvarig: Nämnden för konsument och medborgarservice

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatinämnden, Social resursnämnd, stadsdelsnämnderna, Trafiknämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

10 Underlätta för ett cirkulärt Göteborg

Vi ska inspirera, utveckla och samordna arbetet för ett cirkulärt Göteborg. Vi ska också sätta igång och stödja samarbeten och processer som ska leda till permanenta förändringar i stadens verksamheter. Ökade möjligheter till återbruk, delande och reparation ska ges för så väl göteborgarna som för stadens egna verksamheter. Det kan handla om att få igång fler bytesrum i allmännyttans lokaler, olika typer av delandepooler, öppna verkstäder, återbruk vid ny- och ombyggnation, kvartersnära kretsloppsparkar, fler cykelkök, återbruksgalleria eller liknande.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering

11 Öka biblioteksverksamhetens miljöfokus

Bibliotekens grundidé är hållbar eftersom den bygger på utlåning och delning. Vi ska skapa en hållbar läsörelse där göteborgarna byter böcker med varandra under bokbyttardagar, lånar fler böcker och delar lästips. Dessutom ska vi utöka bibliotekens miljöinformation till göteborgarna samt göra Stadsbibliotekets verksamhet mer hållbar genom att formulera interna miljömål.

Ansvarig: Kulturnämnden

Samarbetspartner: Stadsdelsnämnderna, Utbildningsnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Kulturprogram för Göteborgs Stad

12 Undersök möjligheten att etablera ett hållbarhetshus

Vi ska göra en förstudie kring möjligheterna att etablera ett hållbarhetshus i Göteborg. Hållbarhetshuset ska fungera som en mötesplats med fokus på hållbar utveckling och hållbar livsstil. Vi kan till exempel använda det för att samla utåtriktad service och rådgivning till invånarna inom hållbarhetsområdet. Det kan också vara en plats där vi kan sprida inspiration och kunskap genom till exempel utställningar och föreläsningar. Hållbarhetshuset ska vara en träffpunkt mellan Göteborgs invånare, politiker, kommunala förvaltningar och bolag, näringsliv, föreningar och organisationer som vill interagera kring hållbarhetsfrågor.

Ansvarig: Nämnden för konsument och medborgarservice

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatinämnden, Trafiknämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

13 Utveckla vårt arbete med rättvis handel kopplat till klimatfrågan

Vi ska utveckla vårt arbete med rättvis handel kopplat till klimatfrågan både på lokal nivå, EU-nivå och global nivå. Åtgärden knyter an till och förstärker stadens pågående Fairtrade City-arbete.

Ansvarig: Nämnden för konsument och medborgarservice

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

ODLA OCH ÄTA

Inom detta åtgärdsområde fokuserar vi på produktion och konsumtion av livsmedel. Hur vi producerar och konsumerar mat har stor påverkan på miljön. Vi har dock stora möjligheter att minska matens miljöbelastning och samtidigt säkra den långsiktiga tillgången. Den livsmedelsstrategi som vi ska ta fram ska se till att det långsiktigt finns tillgång till hållbart producerad mat i Göteborg. Genom att samverka mera med livsmedelsbranschen och föra samman nya aktörer inom området är avsikten att bredda matsektorn i Göteborg. Det finns stora möjligheter att skapa nya arbetstillfällen samtidigt som vi bidrar till en ökad livsmedelstrygghet om vi utvecklar samarbeten och testar nya affärsidéer inom området mat. Den stadsnära odlingen och de initiativ som skapats under senare år ska vi förstärka och utveckla. Genom att ge människor och organisationer ökade möjligheter att själva odla skapar vi tillfredsställelse, bättre kunskaper om mat och grönnare stadsdelar.

14 Utveckla stödstrukturer för en hållbarare livsmedelsbransch

Vi ska utveckla stödstrukturer genom nätverksarbete och utökat samarbete med branscher inom exempelvis restaurang, grossist och handel. Genom att bidra med kunskap, inspiration och erfarenhetsutbyten ska vi verka för att branschen tar ett helhetsgrepp kring frågor som rör mat och livsmedel, avfall, energi, vattenanvändning och kollektivavtal. Målet är att förändra profileringen inom branscherna så att de blir mer ”reko och eko” och arbetar med hållbarhet både vad gäller utbud och arbetsmetoder.

Ansvarig: Nämnden för konsument och medborgarservice

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Göteborg & Co, Miljö- och klimatnämnden

15 Utred möjligheten att skapa ett nätverk för aktörer inom stadsnära odling

Vi ska utreda möjligheten att etablera ett nätverk inom stadsnära odling. Här ska offentliga, privata och frivilliga aktörer träffas och utbyta erfarenheter, berätta om aktuella projekt och ta hand om nya idéer.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- God bebyggd miljö

Styrdokument

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, resurser och uppföljning.

16 Samordning och metodutveckling inom Stadslandet

Stadslandet Göteborg vidareutvecklas i ny fas som ett utökat medskapande samarbete baserat på lokala nav/mötesplatser/utvecklingsgrupper. Projektet är ett tvärsektorielt pentahelix-samarbete mellan invånare, föreningsliv, näringsliv, förvaltningar och utbildningsinstitutioner/akademi med fokus på innovativ koldioxidsnål stadsutveckling. I metoden ingår utvecklingen av ett arbetsteam av hållbarhetsstrateger och berörda tjänstemän i stadens olika förvaltningar med olika kompetens utifrån projektets fokus och mål.

Ansvarig: Business Region Göteborg

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsdelsnämnd Angered, Stadsdelsnämnd Norra Hisingen, Stadsdelsnämnd Östra Göteborg, Trafiknämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

17 Utveckla och testa Agroforestry i Göteborg

Vi ska inleda ett utvecklingsarbete inom ekosystembaserad affärsutveckling med fokus på social hållbarhet. Testområden ska tas fram och försök genomföras för att utveckla ekosystembaserad Agroforestry som kompletterande interkulturellt kunskapsområde för medskapande grönyteförvaltning, naturförvaltning, skogsbruk och jordbruk för ekosystembaserad lokal produktion och biologisk mångfald i och runt Göteborgs.

Ansvarig: Business Region Göteborg

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

STADSPLANERING

Hur vi bygger och planerar staden är avgörande för våra möjligheter att nå miljömålen och det är viktigt att vi säkrar så mycket goda miljökvantiteter som möjligt. Tack vare det kommunala planmonopolet har vi stor rådgivning inom detta område. Det görs många undersökningar och det finns mycket kunskap som vi måste ta tillvara än bättre för att kunna bygga en tät och grön stad. Tillämpningen av grönytefaktorn kommer att vara ett väsentligt inslag i stadsutvecklingsprocessen. Rätt använd kommer grönytefaktorn att gynna biologisk mångfald, dämpa buller, hantera dagvatten, skapa ett gott mikroklimat och gynna pollinatörer. Vi kommer behöva flera verktyg och metoder av liknande karaktär i stadsplaneringen.

18 Samla och tillgängliggör kunskapen från planprocessens miljöutredningar

Inom ramen för den fysiska planeringen görs utredningar om till exempel förorenad mark, dagvatten, natur, kultur, buller och luft. Vi ska samla ihop denna information och lägga in i Infovisaren eller motsvarande och/eller tillgängliggöra dem på annat vis till exempel som öppen data.

Ansvarig: Byggnadsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Alla

Styrdokument

19 Utred hur miljö kvalitet säkerställs i nyplanerade områden

För några redan genomförda planer ska vi granska hur miljöambitionerna från områdesbeskrivningen eller programskedet tagits omhand i detaljplanen/bygglov och i den mån det är möjligt även för genomförda exploateringar. För att genomföra detta behöver vi utveckla en metod för uppföljning av planprocessen.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Trafiknämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Levande sjöar och vattendrag
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Göteborgs Stads åtgärdsprogram mot buller 2014–2018
- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

20 Tillämpa grönytefaktorn i nyproduktion av bostäder

Vi ska genomföra ett pilotprojekt där vi undersöker möjligheterna att jobba med grönytefaktorn vid nyproduktion av bostäder. I pilotprojektet ska vi tillvarata de befintliga ekosystemtjänster som finns i området samt förstärka och göra dem tillgängliga för de boende. Vi ska även se över möjligheten att utveckla nya ekosystemtjänster.

Ansvarig: Framtiden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden

Miljömål

- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Grönstrategi för en tät och grön stad

21 Inkludera ytor för avfall och cirkulära lösningar i den fysiska planeringen

Kunskapen om cirkulära lösningar som till exempel bytesrum, kvartersnära återbruksytor och delandepooler ska öka hos handläggare för detaljplaner, bygglov och markanvisningar. Vi ska implementera idéerna och lösningarna ur det avfallsstrategiska programmet i ett pilotprojekt på lämplig plats i staden.

Ansvarig: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Kretslopp- och vattennämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, Älvsstrandens Utveckling

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Avfallsstrategiskt program för Göteborg
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

Klimatförändringarna är en av vår tids allra största utmaningar. Över hela klotet märks redan effekterna och arbetet för att minska utsläppen av växthusgaser sker på många nivåer. Göteborg tar ansvar och är en föregångare, med en offensiv, effektiv klimatpolitik. Genom att sprida goda exempel till omvärlden kan vi öka effekten av våra lokalt genomförda åtgärder.

Klimatet är en global fråga som berör oss alla. Klimatforskare är överens om att mänsklig aktivitet skapar växthusgasutsläpp som medverkar till den pågående klimatförändringen. Göteborg orsakar utsläpp av växthusgaser och bidrar självfallet till de pågående förändringarna. Vi är sålunda en del av problemet men vi har även möjlighet att vara en del av lösningen, bland annat genom de åtgärder och aktiviteter som finns i denna handlingsplan.

Sedan 2014 har vi ett klimatstrategiskt program för Göteborg. Klimatprogrammet förtydligar vad vi måste göra inom klimatområdet fram till år 2050 för att miljömålet Begränsad klimatpåverkan ska nås. Det klimatstrategiska programmet är långsiktigt och ambitiöst och framtaget i bred samverkan. Här påtalas de strategiområden som vi behöver verka inom om vi ska nå miljömålet Begränsad klimatpåverkan. I handlingsplanens åtgärder konkretiseras strategierna från det klimatstrategiska programmet genom att många av åtgärderna rör transporter, energianvändning och konsumtion.

Ofta räknas klimatpåverkan utifrån ett så kallat produktionsbaserat perspektiv. Det innebär till exempel att utsläppen från oljeproduktionen i raffinaderierna ”belastar” Göteborg, trots att den inte bara är till för göteborgarna. Däremot räknas inte alltid utsläppen från till exempel våra flygresor eller från alla varor vi använder men som tillverkas utanför staden. Det är en stor utmaning att hitta modeller för att beskriva vår verkliga klimatbelastning, men sedan några år tillbaka arbetar vi med detta här i Göteborg.

Berörda miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

STÖDJANDE ÅTGÄRDER FÖR HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

Vi förvaltar och hanterar stora summor pengar i vår verksamhet. Genom att ha tydliga riktlinjer och anvisningar om hur medel ska hanteras kan vi minska klimatpåverkan. Stadens gröna obligationer har blivit en stor framgång och vi fortsätter nu arbetet och utvecklar inom nytt område, våra olika stiftelser. Vi tänker även se över om vi kan ta större hänsyn till klimat och miljö genom en utvecklad bedömningsfunktion för exempelvis investeringar.

22 Ta fram ett förslag till klimatråd

Vi ska utreda möjligheten att skapa ett klimatråd som kan se till att våra aktiviteter och investeringsbeslut inte strider mot beslutade klimatmål och i bästa fall bidra till måluppfyllelse. Åtgärden handlar om att ta fram ett förslag till införande av ett klimatråd.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Kommunstyrelsen

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

23 Vidareutveckla grön upplåning

Staden ska fortsätta att ge ut gröna obligationer och andelen gröna lån ska öka. Vi ska vara en aktiv part i att utveckla gröna obligationer som verktyg, vilket också kan leda till att ytterligare fokus läggs på kopplingen mellan finansiering och utveckling av ett fossilfritt samhälle.

Ansvarig: Kommunstyrelsen

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

24 Minska klimatavtrycket från våra tillgångar

Vi ska ha en aktiv och medveten roll i förvaltning av våra stiftelsers tillgångar. Vi ska arbeta med ständigt förbättringsarbete och målsättningen är att klimatavtrycket av det totala innehavet ska minska. Än så länge finns ingen standard för att mäta detta men vi ska bevaka utvecklingen nationellt och internationellt inom området. I samband med upphandling av nya kapitalförvaltare ska vi ha med miljö- och klimataspekter.

Ansvarig: Kommunstyrelsen

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

PLANERA FÖR ETT ENERGI- OCH TRANSPORTEFFEKTIVT SAMHÄLLE

Användningen av energi i den bebyggda miljön bidrar till Göteborgs klimatpåverkan. Genom att planera så att behovet av transporter minskar och genom att samordna den fysiska planeringen kan vi skapa en samhällsstruktur som är både energi- och transporteffektiv. Att konkretisera färdplanen för Älvstaden med avseende på klimat kommer vara en mycket utmanande och viktig åtgärd i denna handlingsplan.

25 Ta fram en klimatfärdplan för Älvstadens utbyggnad

Stadens långsiktiga klimatmål ska konkretiseras i en klimatfärdplan och kopplas till den färdplan som finns för Älvstadens utbyggnad. I klimatfärdplanen ska det tydliggöras vad som behöver uppnås och när i tiden det ska omsättas i praktiken. Klimatfärdplanen ska bli ett verktyg för kravställning av klimatpåverkande aspekter i till exempel markanvisningar.

Ansvarig: Älvsstrandens Utveckling

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Vision Älvstaden

26 Planera för miljöanpassade transporter i Älvstaden

Vi ska utveckla och implementera koncept som leder till minskade transporter i stadsmiljön. Detta kan innefatta samordnad gods- och avfallshantering samt bygglogistik för nya och kommande stadsutvecklingsområden. Områden ska planeras så att transportbehovet minimeras och behov tillgodoses med miljösmarta lösningar.

Ansvarig: Älvsstrandens Utveckling

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, Trafiknämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Trafikstrategi för nära storstad
- Strategi för utbyggnadsplanering
- Vision Älvstaden

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, resurser och uppföljning.

ENERGIINFORMATION

Sedan länge pågår arbete med energi- och klimatrådgivning till privatpersoner, företag och organisationer, men det krävs ytterligare insatser och en breddning till nya målgrupper om miljömålen ska kunna nås. Vi ska därför fortsätta fokusera på att informera kring energi och klimat.

27 Samordna Göteborg Stads energitjänster till företag

Flera av stadens förvaltningar och bolag arbetar med att påverka företag att energi-effektivisera. Det arbetet behöver samordnas så att det kan bedrivas så effektivt som möjligt. Vi ska skapa en arena för erfarenhetsutbyte som ska leda till att stadens påverkansarbete kring energifrågor blir effektivare.

Ansvarig: Nämnden för konsument och medborgarservice

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Göteborg Energi, Göteborgs-Lokaler, Higab, Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

28 Informera företag om energieffektiviseringsstöd

Vi ska informera företag om de stöd och bidrag som finns för energieffektiviserande åtgärder och investeringar. Informationen kan ges till exempel i samband med energi- och klimatrådgivningens företagsbesök eller med direktadresserade utskick.

Ansvarig: Nämnden för konsument och medborgarservice

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

29 Satsa på energi- och klimatrådgivning till företag och organisationer

Energi- och klimatrådgivningen vänder sig till små och medelstora företag samt organisationer som inte alltid själva har tid eller resurser att arbeta aktivt med energifrågorna. Genom besök och genomgång av energianvändningen på plats ska vi ge företaget en bra uppfattning om deras energianvändning. Rådgivningen ska ge förslag till åtgärder som ger direkt resultat och åtgärder på lite längre sikt.

Ansvarig: Nämnden för konsument och medborgarservice

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

30 Visualisera energianvändning för företag, hushåll och organisationer

Att känna till den egna energianvändningen och hur den fördelas över tid är en förutsättning för att kunna energieffektivisera. Hushåll och företag ska informeras om möjligheter och metoder vid kontakter med energi- och klimatrådgivningen. Detta kan ske på allt från mässor, föredrag, kampanjer till besök för individuell rådgivning.

Ansvarig: Nämnden för konsument och medborgarservice

Samarbetspartner: Göteborg Energi

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

31 Informera om egenproducerad el

Vi ska ge information och kunskap till företag, organisationer och privatpersoner om hur man kan gå tillväga för att investera i egen elproduktion. Detta inkluderar även information om aktuella bidrag och stöd. Informationen sker vid energi- och klimatrådgivning samt vid mässor och event.

Ansvarig: Nämnden för konsument och medborgarservice

Samarbetspartner: Göteborg Energi

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

FÖRNYBAR ENERGI

I vårt klimatstrategiska program slår vi fast att vi ska bidra till att ersätta fossila bränslen med förnybara energikällor. Vi ska naturligtvis ta tillvara de lokala förutsättningar vi har avseende förnybar energi och vi skall också nyttja den kunskap som vi har i staden. Här konkretiserar vi stadens arbete med en gemensam plan för produktion av förnybar energi som syftar till att minska beroendet av fossil energi samtidigt som det stärker stadens och regionens förmåga att stå emot störningar i energitillgången.

32 Ta fram plan för produktion av förnybar el

Med utgångspunkt i stadens klimatstrategiska program ska vi ta fram en stadens-gemensam plan för produktion av förnybar el. Olika tekniker och lösningar har olika för- och nackdelar och dessa bör kombineras för största nytta.

Ansvarig: Göteborg Energi, Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Framtiden, Lokalnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

FJÄRRVÄRME OCH FJÄRRKYLA

Genom att utnyttja fjärrvärme och fjärrkyla har vi potential att minska vår klimatpåverkans genom att effektivisera systemen. Göteborg har ett välutvecklat distributionsnät för båda delarna och vi ska verka för att öka användningen samtidigt som vi minskar andelen fossila bränslen. Vi ska även utnyttja möjligheterna med ytterligare effektiviseringar och potentialen som finns i fastigheters värmetröghet.

33 Ökad användning och utveckling av fjärrkyla i staden

Vi ska öka användningen av fjärrkyla och utveckla fjärrkylasystemet i Göteborg. I åtgärden ingår utbyggnad av fjärrkyla i Älvstaden, att öka systemeffektiviteten i fjärrkylasystemet samt att energieffektivisera produktionsanläggningarna.

Ansvarig: Göteborg Energi

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

34 Planera för fossilfri fjärrvärme

Fjärrvärmeproduktionen i Göteborg utgörs av återvunnen värme, såsom industriell spillvärme och värme från avfallsförbränning, förnybar energi samt fossil energi i form av naturgas och eldningsolja. Att fasa ut den fossila energin och ersätta den med andra lösningar tar tid och vi kommer under de närmaste åren att arbeta aktivt med planering och projektering av övergången till en hållbar fjärrvärmeproduktion.

Ansvarig: Göteborg Energi

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

MINSKA TRAFIKENS KLIMATBELASTNING

Trafikens bidrag till klimatbelastningen är stor och oomtvistad. Samtidigt är det ett utmanande område då samhället i mycket stor omfattning bygger på rörlighet av både varor och människor. Vi ska arbeta på flera områden för att minska trafikens klimatbelastning. Våra insatser ska röra såväl fordon som lagstiftning och infrastruktur.

35 Verka för klimatanpassade reseavdrag

De nationella reglerna för skatteavdrag för arbetsresor behöver skärpas för att bli mer klimatanpassade. Vi ska aktivt verka för att få igenom en sådan skärpning.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

36 Verka för att använda trängselskatten som stöd för hållbart resande

Trängselskatt är ett effektivt sätt att påverka resandet med bil. Trängselskatten behöver användas under överskådlig tid som ett sätt att påverka trafikmängderna. Förändringar i trängselskatten behöver utformas så att de stödjer utvecklingen mot ett hållbart resande.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner:

37 Skapa ett samverkansforum för ökad användning av biogas i transportsektorn

Vi ska skapa ett samverkansforum för ökad efterfrågan på biogas i transportsektorn. Ökad användning av biogas i transportsektorn är en viktig del för att minska trafikens klimatpåverkan.

Ansvarig: Göteborg Energi, Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Göteborgs Stads Leasing, Kretslopp och vattennämnden, Trafiknämnden, Upphandlingsnämnden

38 Verka för att möjliggöra gynnande av eldrift

Enligt Trafikförordningen har kommuner möjlighet att reglera trafiken på enstaka gator med lokala trafikföreskrifter. Reglerna används exempelvis för att förbjuda motorfordon på en gata eller reglera fordon av viss bredd eller längd. Dagens regler tillåter inte att man reglerar fordon efter utsläpp eller drivmedel. Vi ska verka för att regelverket ändras så att städer ges möjlighet att reglera fordon även efter drivmedel.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner:

39 Testa alternativa vägbeläggningar

Vi ska utreda möjligheter och effekter av att minska klimatutsläppen från asfaltering av gång- och cykelvägar. Asfalt med lägre klimatpåverkan ska testas på gång- och/eller cykelväg och utvärderas med avseende på miljöeffekt och kostnad.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

40 Autonoma fordon i hållbar stadsutveckling

Vi ska testa och utvärdera möjligheterna med autonoma fordon i staden. Med autonoma fordon kan effektiviteten i markutnyttjandet öka och nya hållbara mobilitetslösningar skapas.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Byggnadsnämnden, Parkeringsbolaget, Älvsstranden Utveckling

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

GODSTRAFIK

Göteborg fungerar som ett regionalt logistikcentrum och som en transitpunkt för stora godsmängder till och från Norden. Transporter av gods med tunga lastbilar är en betydande källa till buller, trängsel och utsläpp av partiklar och kvävedioxider. Här behövs betydande insatser för att lindra de negativa effekterna av godstrafiken.

41 Ta fram en godsplan

Vi ska ta fram en godsplan som fördjupar stadens inriktning kring till exempel distribution, kombiterminal och industrispår, utpekade godstransportleder och andra utvecklingsbehov.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Göteborgs Hamn, Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Trafikstrategi för nära storstad

42 Samordna leveranser till och från byggprojekt

Omfattande bygg- och anläggningsprojekt kommer att genomföras i Göteborg under flera år framöver. Det kommer att generera transporter av material till och från bygg- och anläggningsverksamhet, massor och avfall. För att uppnå en effektiv hantering av transporter och material ska vi ställa krav på entreprenader, leverantörer och transportörer att möjliggöra överflyttning av gods till järnväg och ta in material och byggelement via intermodala tåg till Gullbergsvass. Vi ska också etablera en materialdepå som kan fungera som samlastningspunkt och buffertlager.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, Framtiden, Göteborgs Hamn, Upphandlingsnämnden, Älvsstranden Utveckling

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Trafikstrategi för nära storstad

43 Verka för att etablera en kombiterminal

En ny kombiterminal för omlastning av styckegods behöver etableras i Göteborg. Det är en strategiskt viktig fråga för transportbranschen, särskilt kopplat till järnvägen. Vi har inte egen rådighet men bör vara aktiva i frågan. Vi bör också verka för en hög användning av kombiterminalen med målsättning att öka andelen tågtransporterat gods till och från Göteborg.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Göteborgs Hamn

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Trafikstrategi för nära storstad

44 Utveckla och testa klimatsmart närlogistik

I stadens ytterområden saknas idag klimatanpassade närtransportlösningar och distributionssystem. Efterfrågan ökar därför på utveckling av koldioxidsnåla och energieffektiva närlogistiklösningar. Vi ska utveckla och testa klimatsmarta närtransportlösningar kopplat till affärsutveckling för små och medelstora företag. Även frågor om upphandling är centralt för åtgärden.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsdelsnämnden Angered, Stadsdelsnämnden Norra Hisingen, Stadsdelsnämnden Östra Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

HÅLLBAR TURISM

Göteborg har stora möjligheter att utveckla närsamhället för att attrahera både göteborgare och tillresta turister. För att göra det behöver vi utveckla den gröna turismen i staden och se den som en framtida del av turistbranschen. Göteborg och regionen har med närheten till havet, skärgården och omgivande naturområden goda förutsättningar för en grön stadsturism där vi använder våra geografiska fördelar. Förutom att arbeta med att utveckla destinationen Göteborg så ska vi testa nya affärsmodeller och se till att cykelturismen får rejäl fart.

45 Samverka för en hållbar destination

Vi ska bidra till utvecklingen och marknadsföringen av Göteborg som en hållbar mötes-, evenemangs- och turistdestination. En attraktiv stad och ett attraktivt närsamhälle gynnar såväl göteborgare som turister. Sustainable Gothenburg syftar till att utveckla Göteborg till en världsledande hållbar destination och är ett samverkansforum för stadens besöksnäring och stadens förvaltningar med fokus på en hållbar utveckling av destinationen; mötes-, evenemangs- och turiststaden.

Ansvarig: Göteborg & Co

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Nämnden för konsument och medborgarservice, Social resursnämnd

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

46 Satsa på cykelturism

Cykelturism utgör en liten andel av den totala turismen men är en av de turistnäringar som växer allra snabbast i Europa. För att ytterligare utveckla Göteborg som en cykelstad ska vi undersöka möjligheter och förutsättningar för utveckling och marknadsföring av cykelturism och det cykelvänliga Göteborg ur ett besöksnäringssperspektiv.

Ansvarig: Göteborg & Co

Samarbetspartner: Idrotts- och föreningsnämnden, Kulturnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden, stadsdelsnämnderna, Trafiknämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

47 Utveckla nya affärsmodeller för hotell, handel och restaurang

Vi ska testa nya klimatanpassade affärsmodeller där restaurang, hotell och handel i samarbete med producenter utvecklar och provar nya affärsmodeller i handel av lokalproducerade ekologiska livsmedel.

Ansvarig: Business Region Göteborg

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsdelsnämnd Angered, Stadsdelsnämnd Norra Hisingen, Stadsdelsnämnd Östra Göteborg, Trafiknämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

48 Utveckla och testa ekosystembaserad destinationsutveckling

I ett laborativt projekt ska vi utveckla strategier för ekosystembaserad koldioxidsnål destinationsutveckling och besöksnäring i staden. En arbetsgrupp ska sättas samman och en plan tas fram för testbädden i samarbete med flera berörda aktörer.

Ansvarig: Business Region Göteborg

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsdelsnämnd Angered, Stadsdelsnämnd Norra Hisingen, Stadsdelsnämnd Östra Göteborg, Trafiknämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, resurser och uppföljning.

ÖKAD ANDEL HÅLLBART RESANDE

Trafiken har stor miljöpåverkan på staden genom till exempel buller och utsläpp av föroreningar. Men även om vi lyckas minimera denna miljöpåverkan återstår problemet med att trafiken tar mycket yta i anspråk vilket skapar barriärer, som begränsar rörligheten både för människor och djur.

I denna åtgärdsstrategi har vi samlat sådana åtgärder som syftar till att öka det hållbara resandet, transporter och resande som är effektiva och bra för såväl ekonomi, samhällsutveckling och miljö.

Genom att öka det hållbara resandet i staden kan vi bidra till miljömålet Begränsad klimatpåverkan genom att utsläppen av koldioxid minskar, miljömålet Frisk luft genom att de lokala utsläppen av luftföroreningar minskar samt miljömålet God bebyggd miljö genom att trafiken blir tystare och tar mindre yta i anspråk.

I uppföljningen av miljömålen har vi under flera år sett att resandeutvecklingen inom Göteborgs Stad minskar och att det stora problemet är inpendlingen från kranskommunerna. Trängselskatten syftar delvis till att komma åt detta problem. Bilinnehavet i Göteborgs kommun är bland de lägre i landet och trenden är svagt avtagande över tid. Endast drygt var tredje familj i Göteborg levde med bil 2014, något som visar på att merparten av familjerna löser sin vardag utan bil. Att det ska vara lätt att resa hållbart i Göteborg bör vara en självklarhet.

Utöver de åtgärder som finns i handlingsplanen finns ytterligare insatser som är viktiga för att miljömålen ska kunna nås. I miljömålsuppföljningen för 2015 lyfts särskilt vikten av att öka andelen resor med kollektivtrafik och att fler väljer att cykla eller gå när man tar sig fram i staden. Detta kan göras genom att kollektivtrafik, cykel och gång främjas med fortsatta satsningar samtidigt som vi konsekvent stadsplanerar i kollektivtrafiknära lägen. Vi behöver minska biltrafiken genom att använda oss av de olika styrmedel vi har rådighet över. Att fortsätta bygga ut pendelparkeringar och främja bilpooler i Göteborgsregionen är ett par exempel. En stor utmaning ligger i att bevara de kvaliteter som gör staden attraktiv samtidigt som vi förtätar.

Mycket arbete pågår redan inom detta område, bland annat som en följd av att det under flera år i kommunens budget funnits ett prioriterat mål som fokuserar på att öka det hållbara resandet. Under de senaste åren har också ett flertal styrande dokument tagits fram som leder i denna riktning: exempelvis Trafikstrategi för en nära storstad och Strategi för utbyggnadsplanering samt Cykelprogram för en nära storstad och klimatstrategiskt program för Göteborg. För att nå miljömålen är det avgörande att intentionerna och besluten i dessa styrande dokument efterlevs.

Berörda miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

STÖDJANDE ÅTGÄRD FÖR HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

Transporter och mobilitet är kritiska faktorer i stadsutvecklingsarbetet. Vi ska fördjupa arbetet med gröna transportplaner som en del i detta.

49 Metodutveckla, förankra och upprätta fler gröna transportplaner

Vid etablering eller ombyggnad av verksamheter med betydande trafikarbete bör kommunen ingå ett avtal med exploatören om upprättande av gröna transportplaner. Vi ska arbeta med att metodutveckla, förankra och upprätta fler gröna transportplaner som en del av det löpande arbetet med PBL-planering.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Framtiden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Trafikstrategi för en nära storstad
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

CYKEL OCH GÅNG

Förbättringar för fotgängare och cyklister är ett tydligt och viktigt sätt att arbeta för att öka det hållbara resandet. Färre bilar och fler fotgängare och cyklister ger ett ökat folkliiv som i sin tur gör en stad mer trivsamt och attraktiv. I mars 2015 antogs Göteborgs Cykelprogram för en nära storstad. Cykelprogrammets vision är att Göteborg ska vara en attraktiv cykelstad och att cykeln ska vara ett konkurrenskraftigt färdmedel. Det ska vara snabbt, enkelt och säkert att cykla till målpunkter nära och långt bort. Cykelprogrammets mål till 2025 är att antalet cykelresor ska ha tredubblats och att tre av fyra göteborgare ska tycka att Göteborg är en cykelvänlig stad. En av åtgärderna i handlingsplanen är även att ta fram ett fotgängarprogram för att tydliggöra vilka fördelar och möjligheter som detta har det hållbara resandet, en promenadvänlig stad gynnar alla.

50 Utökad samverkan kring cykelfrågor i Göteborg

Vi ska öka cykelandelen i Göteborg genom att på olika sätt göra det mer attraktivt att cykla. Städer och regioner som har en hög cykelandel har ett brett cykelarbete inom många olika områden så som infrastruktur, företagande, cykelturism, cykelkultur och samt ledning och styrning. För detta krävs samverkan mellan många av stadens förvaltningar och bolag liksom med externa aktörer.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden, Trafiknämnden

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Framtiden, Göteborg & Co, Parkeringsbolaget, Social resursnämnd, stadsdelsnämnderna.

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

51 Förbättra framkomligheten för cyklister

Vi ska jobba aktivt för att öka framkomlighet och flöde för cyklister, särskilt i förhållande till bil och där det inte finns konflikter med kollektivtrafik.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner:

52 Skapa fler cykelparkeringar

I Göteborg har vi hittills satsat på cykelparkeringar i anslutning till kollektivtrafik-hållplatser. Nu ska vi även förbättra möjligheten att parkera cykeln på gator i anslutning till exempelvis affärer, museer, biografier och restauranger.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden

53 Bygg säkra och attraktiva cykelparkeringsanläggningar vid tågstationer

Vid tågstationer i staden ska vi bygga säkra cykelparkeringar som även erbjuder mervärden i form av till exempel service, uthyrning, försäljning och möjlighet att förvara cykeln säkert under natten.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden

54 Skapa fler gång- och cykelförbindelser över älven

Göta älv kan upplevas som en barriär som delar Göteborg. Tillgängligheten för cyklister och fotgängare kan förbättras betydligt genom att vi anlägger förbindelser för gång- och cykeltrafik över älven. Förbättrade möjligheter att gå och cykla avlastar dessutom kollektivtrafiken.

Ansvarig: Byggnadsnämnden, Trafiknämnden

Samarbetspartner: Göteborgs Hamn, Älvstranden Utveckling

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Vision Älvstaden

55 Bygg ut pendlingscykelnätet

Fler göteborgare vill och bör arbetspendla med cykel men hittills har lite gjorts för att underlätta detta. Därför ska vi bygga breda cykelbanor till bostadsområden i ytterområdena i första hand, men även till kranskommunerna. Dessa cykelbanor ska vara huvudstråk för cykling till och genom staden.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden

56 Verka för möjligheten att ta med cykel i kollektivtrafiken

Det är viktigt att kopplingen mellan cykel och kollektivtrafik stärks. Ett sätt att öka kollektivtrafikens attraktivitet är att underlätta att ta med cykeln på kollektivtrafikresan. Vi ska verka för möjligheten att ta med cykel kostnadsfritt på viss kollektivtrafik.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner:

57 Förbered för ett nytt lånecykelsystem

Vi ska undersöka hur nästa generations lånecykelsystem kan se ut. Ett utökat system kommer att möta andra typer av utmaningar än det nuvarande. Vi ska därför förbereda för ett nytt lånecykelsystem som har hög flexibilitet och kan utökas stegvis.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner:

58 Samordna och förbättra drift och underhåll av cykelbanor

Drift och underhåll av Göteborgs gång- och cykelbanor sköts av både trafikkontoret och park- och naturförvaltningen. Dessa båda har olika krav på sina entreprenörer vilket resulterar i skillnader i drift och underhåll av stadens gång- och cykelvägnät. Förvaltningarna ska ta fram en gemensam ambitionsnivå och gemensamma riktlinjer till sina entreprenörer.

Ansvarig: Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

59 Följ upp och utöka prioriterad vinterväghållning av viktiga gång- och cykelbanor

Som en följd av att fler göteborgare inser promenadens och cykelns fördelar som ett smidigt transportmedel blir gång och cykling allt vanligare i Göteborg även vintertid. Staden behöver möta denna förändring genom att i större utsträckning prioritera gång- och cykelbanorna vid snöröjningen.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

60 Gör det attraktivt och säkert att gå och cykla till skolor

För att fler barn och unga ska cykla eller gå till skolan istället för att bli skjutsade i bil behövs bättre och säkrare gång- och cykelvägar och cykelparkeringar vid skolorna. För att förbättra trafiksäkerheten vid skolorna ska vi inventera gång- och cykelmiljön kring tio skolor per år och förbättra den vid fem skolor per år.

Ansvarig: Lokalnämnden, Trafiknämnden

Samarbetspartner: Stadsdelsnämnderna

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Cykelprogram för en nära storstad 2015–2025
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

61 Ta fram ett fotgängarprogram

Trafikstrategin lyfter upp fotgängarens betydelse i staden och transportsystemet på flera olika nivåer. För att realisera den potential som ligger i ett ökat transportarbete till fots ska vi ta fram ett fotgängarprogram. Fotgängares behov och villkor likställs ofta felaktigt med cyklisters, något som fotgängarprogrammet ska reda ut och ta omhand.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Kulturnämnden, Park- och naturnämnden, stadsdelsnämnderna

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program Göteborg
- Trafikstrategi för en nära storstad

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, resurser och uppföljning.

62 Förbättra framkomligheten för fotgängare

I tätbebyggda delar av staden ska vi skapa bättre framkomlighet och mer yta för fotgängare. Ett sätt är att göra gångfartsgator där bilar ska köras i en hastighet som är anpassad efter de gåendes villkor. Det gör staden mer öppen och inbjudande för fotgängare.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Kretslopp och vattennämnden

63 Skapa fler attraktiva gångstråk i centrala Göteborg och andra stadsmiljöer

Vi ska stärka och skapa attraktiva miljöer och fler stråk för fotgängare i innerstaden och andra stadsmiljöer. Huvudsyftet är att komplettera och avlasta kollektivtrafiken i de centrala delarna av staden.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden, Älvsstranden Utveckling

HASTIGHET

Flera av trafikens negativa effekter är beroende av fordonens hastighet och vi kan således minska dessa effekter genom att sänka hastighetsgränserna. Förutom miljömässiga och säkerhetsmässiga aspekter ökar cykelns och kollektivtrafikens konkurrenskraft om hastigheterna sänks. Att genomföra en kraftfull hastighetsreform är ett av stadens viktigaste verktyg för att miljömålen ska kunna nås. Under 2016 har regeringen gett i uppdrag åt myndigheten Trafikanalys att utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av sänkt bashastighet i tätort. Även i Göteborg pågår en hastighetsöversyn som kommer resultera i en hastighetsplan som ska medverka till minskad klimatpåverkan, minskat buller och bättre luft. Detta bidrar till ett långsiktigt hållbart trafiksystem och en mer attraktiv stad.

64 Sänk trafikhastigheten i staden

För att göra staden öppen och inbjudande för gång- och cykeltrafik och för att minska bullret ska hastigheten sänkas för biltrafik i tätbebyggda delar av staden. Det uppnås genom en kombination av skyltad hastighet och fysiska åtgärder i gatumiljön så att farten dämpas till lämplig nivå.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Trafikstrategi för en nära storstad

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Trafikstrategi för en nära storstad

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Trafikstrategi för en nära storstad

KOLLEKTIVTRAFIK

För att göteborgarna ska välja kollektivtrafiken före bilen måste kollektivtrafiken vara attraktiv. De satsningar som görs inom ramen för Västsvenska paketet är en början, men de kommer inte att vara tillräckliga för att stadens miljö- och tillgänglighetsmål ska kunna nås. Vi ska fortsätta att göra kollektivtrafiken bättre i Göteborg och i kraft av vår storlek och vårt resande så har vi stor möjlighet att påverka även om vår formella rådighet över kollektivtrafiken är något begränsad. Vår förmåga till samarbete och möjlighet till nytänkande är väsentligt för att nå framgång.

65 Verka för att utveckla ett kombinerat reskort

Vi ska verka för att Västtrafik som kollektivtrafikoperatör fortsätter utvecklingen för flexibelt resande. Det kan ske genom samarbete med så väl befintliga bilpools- och lånecykeloperatörer som med nya relevanta aktörer och tjänster. Syftet är att skapa gemensamma erbjudanden, kampanjer, betalsystem och information kring hela resan.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

66 Använd flexlinjen för minskat fritidsresande med bil

Den anropsstyrda kollektivtrafiken ska utvecklas så att den till exempel kan kombineras med träningstider på olika idrottsanläggningar.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Idrott- och föreningsnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

67 Verka för ökad elektrifiering av kollektivtrafiken

En ökad andel eldrift i Göteborgs bussflotta kan ge betydande positiva effekter på buller, luftkvalitet och stadsmiljö. Vi ska göra buller- och luftkvalitetsutredningar för att utreda möjliga effekter och öka den generella kompetensen kring elektrifierad kollektivtrafik. Utredningarna ska fungera som beslutsunderlag till nya stadsbussavtal.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

PARKERING

Enligt Göteborgs trafikstrategi ska antalet bilresor i staden minska. För att kunna nå detta mål är parkeringsfrågan viktig. Möjligheten att använda parkering som verktyg för att främja resande med kollektivtrafik och cykel är idag underutnyttjad. Strategiska parkeringsåtgärder är ett av de effektivaste styrmedlen, där vi också har egen rådighet, för att locka dagens bilister till att välja miljövänligare färdväg. Göteborgs Stads parkeringspolicy syftar till att minska arbetspendlingen med bil, minska antalet långtidsuppställda bilar i gatumark och stimulera cykling och bilpooler genom att prioritera deras parkeringsbehov. Fortsatt implementering av parkeringspolicyn är nödvändig för att miljömålen ska kunna nås. Speciellt fokus bör läggas på att i enlighet med policyn minska tillgång och efterfrågan på arbetsplatsparkering där tillgängligheten till kollektivtrafik och cykel är god.

68 Skapa hållbara transportlösningar vid nyproduktion av bostäder

För att tillgodose det politiska målet om ökad bostadsproduktion av hyresrätter i Göteborg behöver vi se över hur transportfrågan kan lösas på ett hållbart och kostnadseffektivt sätt vid nyproduktion av bostäder. Vi ska till exempel undersöka om det är möjligt att hitta olika lösningar i närområdet i form av exempelvis gemensamma parkeringshus. Dessutom ska vi undersöka vilka åtgärder och lösningar som krävs för att få sätta ett lågt parkeringstal för bilar i nybyggda områden samt vilka yteffektiva och säkra lösningar för cykelparkering som finns tillgängliga.

Ansvarig: Framtiden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Trafiknämnden

69 Underlätta laddning av elfordon för boende i flerbostadshus

Vi ska vidta åtgärder för att alla som bor i kommunalt ägda lägenheter ska kunna erbjudas laddning av elfordon där det är tekniskt möjligt om de väljer att skaffa elfordon. Genom att skapa en välfungerande laddinfrastruktur för boende i flerbostadshus kan vi öka andelen elfordon i staden.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Framtiden, Göteborg Energi, Parkeringsbolaget, Älvsjöstranden Utveckling

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Parkeringspolicy för Göteborgs Stad

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

70 Stötta bilpoolsutvecklingen

I stadens roll som fastighetsägare och markägare kan vi påverka bilpoolsutvecklingen. Vi ska prioritera bilpools vid beräkning av parkeringstal och upplåtelse av parkeringsytor. Arbetet med planeringen av Frihamnen kan vara vägledande. Där har bilpoolsplatser använts för att kompensera för det faktum att man i planeringen har frångått vägledningen för p-tal och antalet parkeringsplatser kommer att vara lågt. Åtgärden utgår från målen i Göteborg Stads plan för miljöfordonsarbete, fordonspools och stöd till introduktion av elfordon.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Parkeringsbolaget

71 Minska söktrafiken

Syftet med åtgärden är att minska utsläpp till luft genom att vägleda bilisten direkt till ett parkeringsområde med lediga parkeringsplatser och därigenom minska söktrafiken. Verktyg som används idag är parkeringsledsystem, spridning av parkeringsappar samt kommunikation via olika media. All den kommunala parkeringen är samlad under Parkering Göteborg vilket gör att realtidsdekteteringen tillsammans med parkeringsappen blir ett kraftfullt verktyg för minskad söktrafik.

Ansvarig: Parkeringsbolaget

Samarbetspartner:

72 Undersök förutsättningar för automatiska parkeringsgarage

Vi ska utreda samhällsnyttan med att bygga och driva ett automatiskt parkeringsgarage. Detta kommer att ske genom att tekniken prövas i förstudieskedet av kommande byggprojekt.

Ansvarig: Parkeringsbolaget

Samarbetspartner: Trafiknämnden

73 Verka för möjligheten att ta ut parkeringsavgifter på privat tomtmark

Studier har visat att en avgift på parkering på privat mark ger positiv påverkan på minskade trafikmängder. Möjligheten att införa parkering på privat mark behöver beslutas på nationell nivå. Vi ska därför fortsätta att verka för möjligheten att ta ut avgift på parkering på privat mark.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Parkeringspolicy för Göteborgs Stad

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Hållbarhetsprogram Parkeringshus
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Hållbarhetsprogram Parkeringshus

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

ÖKAD RESURSHUSHÅLLNING

Mängden hushållsavfall per person är idag mindre i Göteborg än i landet som helhet. Hushållsavfallet ökade nästan oavbrutet till och med konjunkturens vängning 2008 men har sedan dess minskat i Göteborg. Från 2009 till 2013 har det varit lågkonjunktur vilket kan förklara en del av minskningen. Analyser tyder dock på att avfallsmängderna i Göteborg har minskat mer än ekonomin under den tiden. De senaste åren har dessutom hushållens konsumtion ökat något utan att avfallsmängden har följt efter. Göteborgaren producerar dock fortfarande dubbelt så mycket hushållsavfall per person som för femtio år sedan.

Berörda miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö

Allt avfall som inte återvinns leder till ytterligare uttag av naturresurser för att producera nya produkter. Genom en varas hela livscykel till och med behandlingen av avfallet sker en negativ påverkan på klimat och utsläpp av miljöstörande ämnen. För att jordens resurser ska räcka till framtida generationer behöver vi bli bättre på att utnyttja dem på ett hållbart sätt.

Avfallshierarkin, eller avfallstrappan, som är en del av EU-lagstiftningen säger att avfall i första hand ska förebyggas. I andra hand kommer återanvändning av produkter, i tredje hand återvinning av materialet i avfallet. I fjärde hand ska energin i avfallet återvinnas och i sista hand ska avfallet deponeras. Ju högre upp i avfallstrappan vi kommer desto mindre påverkas miljön.

Enligt det klimatstrategiska programmet för Göteborg ska vi arbeta för att bryta den ständiga konsumtionsökningen av nya produkter. Det behöver ske dels genom att färre produkter tillverkas och dels genom att produkter ska hålla längre, vara materialsnålare och gå att reparera, återvinna eller återanvända. Vi ska verka för att konsumtionen i ökad utsträckning flyttas från konsumtion av varor till tjänster, exempelvis köp av uppgraderad it-kapacitet istället för inköp av ny dator.

För att vårt miljömål om minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning ska kunna nås behöver vi konsumera färre saker och av högre kvalitet så att de kan repareras och användas länge. Vi måste också minska mängden matavfall som uppstår. Det är en stor utmaning för staden att ge göteborgarna förutsättningar att leva resurssnålt och hållbart. I miljömålsuppföljningen för 2015 anges det till exempel som viktigt att "få privatpersoner att konsumera återanvändbara produkter, tjänster och upplevelser snarare än nya produkter".

Göteborgsregionens (GR) 13 kommuner har tagit fram en gemensam regional plan för en hållbar avfallshandling fram till år 2020 (A2020). Göteborg Stad har antagit den regionala planen tillsammans med en bilaga som innehåller mer specifika detaljer om avfallshandlingen i Göteborg. Planen har fem övergripande mål, varav det ena "Tryggt för människa och miljö" stämmer överens med Göteborgs lokala miljömål för avfall.

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, resurser och uppföljning.

STÖDJANDE ÅTGÄRD FÖR HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

Som stöttande åtgärd i denna åtgärdsstrategi finns en kommunikationskampanj avseende avfall. Samtidigt som det är väsentligt att vi har åtgärder som direkt påverkar våra verksamheter är det även viktigt att vi upplyser och påverkar övriga delar av göteborgssamhället. Genom informations- och kommunikationsinsatser förstärker vi effekterna av våra övriga konkreta åtgärder.

74 Genomför kommunikationskampanj för minskat matsvinn, grovavfall och elavfall

Vi ska ta fram en kommunikationskampanj med avfallsfokus som ska upprepas över några år. Syftet med kampanjen är att göteborgaren ska minska sitt elavfall, sitt grovavfall och sitt matsvinn. Elavfall och grovavfall är de avfallslag som ökar mest och hushållen står för den absolut största andelen av det matsvinn som uppkommer.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering

FÖREBYGGA UPPKOMSTEN AV AVFALL

Att förebygga uppkomsten av avfall ger miljövinster som ofta är betydligt större än de miljövinster som genereras då ett avfall material- eller energiåtervinns. Detta fångas i den av EU beslutade Avfallstrappan eller Avfallshierarkin. Kretsloppsparken Alelyckan är ett lyckat exempel på vad Göteborg tidigare gjort för att öka återanvändningen och nu bygger vi vidare på detta genom att projektera en kretsloppspark även i södra Göteborg. Vi ska även på andra sätt göra det lättare att minimera avfallet, åtgärderna rör ofta förändring i någon praktisk och/eller teknisk aspekt, allt för att underlätta det vardagliga.

75 Bygg en ny kretsloppspark

Vi ska bygga en modern kretsloppspark i södra/västra Göteborg och på så sätt skapa bättre förutsättningar för återvinning, återbruk, delande och reparation. Med en ny bemannad kretsloppspark förbättras tillgängligheten för göteborgarna och nya cirkulära lösningar kan erbjudas. Några lösningar som kan övervägas är delandepool för verktyg och trädgårdsredskap, en öppen verkstad, ett cykelkök, en återbyggedepå eller en återbruksgalleria.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering

76 Utveckla och starta upp minikretsloppsparker

Vi ska samarbeta och driva på arbetet med mobila och stationära minikretsloppsparker i Göteborg. Beroende på lokala behov och samverkande partners önskemål och möjligheter att bidra kan dessa lösningar utformas på olika sätt. Exempel på lösningar kan vara att erbjuda fastighetsägarna en ny avfallstjänst som kombinerar hämtning av grovavfall i container med återbruk.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Framtiden, Lokalnämnden, stadsdelsnämnderna

77 Öka insamlingen av textilier

Vi ska utveckla ett insamlingssystem som gör det enkelt för göteborgarna att lämna in textilier, kläder och skor för återanvändning och återvinning. Syftet med åtgärden är att underlätta för boende i flerbostadshus att lämna textilier till återbruk och återvinning och på så sätt flytta textilavfall uppåt i avfallstrappan.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

78 Öka återanvändningen på stadens återvinningscentraler

Vi ska bygga om minst två återvinningscentraler för att lyfta fram återbruk av byggvaror och återanvändbara saker. Genom att samla fler fraktioner till en plats kan vi placera ut personal som aktivt kan möta kunderna och hjälpa dem plocka ut saker som kan återanvändas istället för att slängas.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

79 Öka miljöstyrningen av avfallstaxan

Avfallstaxan kan användas för att styra mot minskade avfallsmängder och ökad utsortering. För att öka det ekonomiska incitamentet för fastighetsägarna att införa återbruksytor i sina fastigheter ska vi till exempel införa en återbruksbonus för de fastighetsägare som inrättar bytesrum. För att minska avfallsmängderna och öka utsorteringen behöver vi skapa fysiska förutsättningar för detta där människor bor.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Avfallsstrategiskt program – avfallsets plats i stadens planering

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Avfallsstrategiskt program – avfallsets plats i stadens planering

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Avfallsstrategiskt program – avfallsets plats i stadens planering

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Avfallsstrategiskt program – avfallsets plats i stadens planering

80 Minska byggavfallet med hjälp av incitament och statistik

Vi ska minska mängden byggavfall och öka utsorteringsgraden till återanvändning och återvinning genom innovativa modeller och metoder för incitamentsupphandling, projektering och materialhantering. Vi vill även ha bättre statistiskt underlag och uppföljning.

Ansvarig: Framtiden, Kommunstyrelsen, Kretslopp och vattennämnden, Lokalnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

81 Utveckla tillsynen av byggnads- och rivningsarbeten

Vi ska identifiera och implementera hur vi med hjälp av miljötillsyn kan påverka att byggande och rivning sker på ett sådant sätt att material kan återanvändas och återvinnas, vilket gynnar en cirkulär ekonomi.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

ÅTERVINNING

I de fall där det inte är möjligt att återanvända är det viktigt att energin eller materialet i avfallet tas om hand genom återvinning. Restavfall är det som är kvar i den vanliga soppåsen när hushållen har sorterat sitt avfall. Restavfallet går till förbränning i Sävenäs kraftvärmeverk, där el och fjärrvärme utvinns. Men en stor del av restavfallet skulle kunna sorteras bättre. Undersökningar visar att nästan en tredjedel av det som ligger i restavfallskärnen i Göteborg är biologiskt avfall, det vill säga matavfall och trädgårdsavfall, och en tredjedel är förpackningsmaterial. Detta betyder att två tredjedelar av det som slängs i restavfallskärlet är sådant som inte borde läggas här. Vi behöver fortsätta arbetet med att öka invånarnas möjligheter att sortera, såväl på arbetsplatsen som hemma och ute i stadsmiljön.

82 Öka utsorteringen av förpackningar och tidningar

Vi ska införa fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar för villor i Göteborg. Innan införandet ska vi göra en utredning för att ta reda på hur införandet av fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar ska ske och vilket insamlingssystem vi ska använda oss utav.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Avfallsstrategiskt program – avfallens plats i stadens planering

83 Förebygg och sortera avfall vid evenemang

Vi ska öka källsorteringen och förebygga avfall på stadens evenemang. För att testa metoder för detta ska vi först genomföra ett pilotprojekt med Kulturkalaset.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Göteborg & Co

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

84 Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten

Idag är det ibland svårt att som besökare sortera sitt avfall vid kommunala anläggningar. Staden ska möjliggöra källsortering av avfall även i anslutning till kommunala anläggningar. Källsorteringen bör vara av samma typ och vara lätt att känna igen.

Ansvarig: Got Event, Idrott och föreningsnämnden, Kulturnämnden, Park- och naturnämnden, stadsdelsnämnderna

Samarbetspartner: Trafiknämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

FARLIGT AVFALL

Farligt avfall som hanteras felaktigt kan medföra mycket allvarliga konsekvenser för människor och miljö, därför måste vi agera med kraft inom detta område. Farligt avfall som kan finnas i hushåll är bland annat färg, bekämpningsmedel, elektronikavfall, glödlampor och batterier. Detta ska sorteras ut separat istället för att slängas i hushållsavfallet eller hällas ut i avloppet. Idag samlas farligt avfall in på flera olika sätt; genom återvinningscentraler och miljöstationer, med "farligt avfall-bilen", via "Samlaren" i butiker och genom fastighetsnära hämtning. Stadsmiljöenkäten visar att många i Göteborg tycker att det är svårt att lämna grovavfall och farligt avfall.

85 Öka antalet miljörum för insamling av elavfall och farligt avfall

Vi ska sprida mer information om de tjänster som vi har för insamling av elavfall och farligt avfall i flerbostadshus och göra dem mer kända så att fler fastighetsägare erbjuder dem till sina hyresgäster. Det måste vara enkelt att bli av med det som är farligast för miljön.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Framtiden

Miljömål

- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

SLAM

Varje år uppkommer omkring en miljon ton avloppsslam vid svenska avloppsreningsverk. I Göteborg producerades 58 000 ton slam år 2015. Slammet innehåller bland annat näringsämnen kväve och fosfor. För att få använda slammet som växtnäring och därmed minska användningen av konstgödsel måste slammet vara certifierat enligt Revaq. Certifieringen ställer krav på att slamproducenter arbetar med uppströmsarbete, har god kontroll på vad slammet innehåller samt ständigt förbättrar kvaliteten på slammet.

Slammet från Ryaverket är sedan år 2009 Revaq-certifierat och en del av slammet används bland annat på åkermark. I avloppsslammet från Ryaverket finns dock förhöjda halter av metaller och olika organiska ämnen, en del farliga. För att sluta kretsloppen behöver vi arbeta med att förbättra kvaliteten på slammet samtidigt som vi ser till att det kommer till bättre användning.

86 Öka användningen av anläggningsjord från avloppsslam i staden

Anläggningsjord som stadens verksamheter använder sig av ska i så stor utsträckning som möjligt komma från avloppsslam i staden.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, Trafiknämnden

Miljömål

- God bebyggd miljö

Styrdokument

87 Öka fosforåtervinningen från avloppsslam

När avloppsslam används i jordbruket som gödselmedel recirkuleras näringen från stad till land. En förutsättning för detta är kontinuerlig förbättring av avloppsslamets kvalitet. Målsättningen för år 2020 är att 60 procent av avloppsslammet återförs till jordbruksmark.

Ansvarig: Gryaab, Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Ingen övergödning

Styrdokument

88 Arbeta för hygienisering av avloppsslam

När avloppsslam används som gödsel eller för att tillverka jordprodukter finns det en liten risk att smittämnen sprids. Vi ska göra de investeringar som krävs för att slammet och dess näringsämnen ska kunna ingå i ett hållbart kretslopp.

Ansvarig: Gryaab

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

EN SUNDARE LIVSMILJÖ

Människor, djur och växter ska ha goda livsmöjligheter i Göteborg. I synnerhet är detta viktigt avseende barn som är särskilt känsliga för exponering av olika slag. Vi värnar om frisk luft och drickbart vatten och därför arbetar vi för att minska utsläpp och föroreningar i luft, på land samt i sjöar och hav. Vi ska även minska bullret och bidra till en giftfri miljö.

Vi har idag problem med vår gemensamma livsmiljö. Luftföroreningar från bland annat person- och godstrafik, sjöfart, industrier och vedeldning leder till sämre hälsa och livsmiljö för alla som bor i staden. Buller drabbar dagligen ett stort antal göteborgare. Varje år går omkring 1 200 friska levnadsår förlorade och göteborgssamhällets kostnader uppgår till över en miljard kronor varje år. Vi kommer dagligen i kontakt med olika gifter i vår miljö eftersom vi påverkas av en kontinuerlig lokal, regional och global spridning av kemikalier.

Berörda miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- God bebyggd miljö

Vägtrafiken är den källa som påverkar luftföroreningshalterna och bullernivåerna allra mest. Trafiken är också en stor källa till föroreningar i dagvattnet. Göteborgs Stads trafikstrategi har som mål att vägtrafiken ska minska med 25 procent på de kommunala vägarna till år 2035 jämfört med år 2011. För att minska trafikmängden i Göteborg infördes trängselskatt år 2013. Biltrafiken minskade med 20 procent månaden efter införandet men har sedan dess successivt ökat igen. Miljömålsuppföljningen 2015 visade att trafikflödena genom betalstationerna var 6–7 procent lägre än vad de var innan införandet.

Barn är särskilt känsliga för buller. När barn i allt större grad utsätts för buller vid hemmet och i bostads- kvarteret blir ljudmiljön utomhus vid förskolor och grundskolor än viktigare att värna. Detta är platser för barns inlärning och utveckling, där våra barn vistas under en stor del av sin tid.

I miljömålsuppföljningen för år 2015 framgår att vi behöver ”komplettera bullerskyddsåtgärder med åtgärder som minskar bullret vid källan”, något som ställer höga krav på oss att agera mera kraftfullt. I nuläget agerar vi på flera sätt mot effekterna av till exempel buller medan vi är svagare på att ta tag i källorna, detta ska vi ändra på.

Staden förtätas allt mer, vilket är positivt på många sätt eftersom till exempel behovet av transporter minskar. I miljömålsuppföljningen för år 2015 poängteras att för att nå miljömålen behöver vi bevara de kvaliteter som gör staden attraktiv samtidigt som vi förtätar staden. Den lokala luftkvaliteten kan dock inledningsvis komma att försämrats till följd av en förtätning av den byggda miljön, bland annat på grund av sämre cirkulation av luft i tätbebyggda miljöer. Dessutom ökar antalet människor som exponeras för luftföroreningar om fler bosätter sig i centrala Göteborg. Även antalet människor som utsätts för trafikbuller ökar till följd av förtätningen, eftersom fler människor flyttar in till bullerutsatta områden i exempelvis stadskärnor och nära kollektivtrafikstråk. Det beror också på att biltrafiken ökar generellt samt att fordonen inte har blivit tystare sedan 1970-talet. Det här ställer höga krav på hur staden ska utformas och användas.

De gifter vi dagligen kommer i kontakt med härstammar till stor del från tillverkning och användning av vanliga varor och kemiska produkter. Kemiska ämnen kan avgå från varor när de tillverkas, när de används och som avfall. Det handlar om lokala diffusa utsläpp från exempelvis kläder, datorer och elektronik, leksaker, möbler, byggmaterial, hygienprodukter och läkemedel. Dessutom finns det i många markområden i Göteborg gifter lagrade som rester från gamla industriverksamheter. Detta är varken bra för vår hälsa eller vår miljö.

STÖDJANDE ÅTGÄRDER FÖR HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

För att åstadkomma en sund livsmiljö behöver vi verka inom många områden. Vi behöver arbeta med förebyggande åtgärder och påverkan för att minimera uppkomsten av miljöföroreningar och utsläpp. Vi bör dessutom vara intresserade av att testa nya möjligheter både avseende teknik och beteenden.

89 Hitta och implementera effektiva arbetssätt för att förebygga miljöbrott

Vi ska utveckla och implementera effektiva arbetssätt för att upptäcka och hantera miljöbrott. Genom samverkan med andra samhällsaktörer kan vi bli bättre på att planera vår verksamhet så att vi fokuserar våra insatser till de geografiska områden och verksamhetsbranscher där vår miljötillsyn ger störst effekt för miljön och människors hälsa.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö

Styrdokument

90 Påverka lagstiftaren och skapa samsyn för större effekt av miljötillsynen

Vi ska se över hur dagens lagstiftning kan användas för att bedriva en effektiv tillsyn för miljömålen. Där vi ser att det finns utmaningar ska vi föreslå till lämplig instans att detta behöver ses över. Åtgärden innebär att vi ska uppmärksamma berörda aktörer på att lagstiftningen i vissa avseenden behöver skärpas eller justeras för att fungera som ett verktyg för att nå miljömålen, samt att föra en dialog kring detta med berörda parter.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö

Styrdokument

91 Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter

Genom att införa fler större gröna tak i staden ökar grönskan i staden samtidigt som andelen hårdgjord yta minskar. Det är positivt för dagvattenhanteringen och bidrar också till att minska buller samt kan leda till ett förbättrat inomhusklimat.

Ansvarig: Framtiden, Göteborgs Hamn, Higab, Idrott och föreningsnämnden, Liseberg, Lokalnämnden

Samarbetspartner: Älvsstranden Utveckling, Göteborg Energi

Miljömål

- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

92 Ta fram buller- och luftkarta med hälsoindex

Vi ska ta fram ett index som ger en samlad bedömning av buller- och luftkvalitet i Göteborg. Genom att kombinera luftförorenings- och bullerkartor som visar beräknade värden kan vi visualisera var de största problemen finns och i vilka områden läget är relativt bra. Med detta underlag kan man rikta åtgärder till de mest drabbade områden där människor bor och vistas och vara extra varsam vid planering i områden med bra kvaliteter ur luft- och bullersynpunkt.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

LUFT

Luftföroreningar kommer till största delen från trafik, industri och sjöfart och utsläppen innehåller bland annat partiklar, kvävedioxid och kolväten som kan påverka vår hälsa negativt. Utsläppen av luftföroreningar måste minska från källor i Göteborg, från andra länder i Europa och från internationell sjöfart.

Staden kämpar med höga halter av kvävedioxid och på flera platser överskrids miljökvalitetsnormen. Detta innebär att många människor utsätts för luftföroreningsnivåer som påverkar hälsan negativt. Barn och äldre människor är särskilt känsliga för exponering. Ett arbete med att ta fram ett åtgärdsprogram för kvävedioxider i Göteborgsregionen är under framtagande.

93 Skapa förutsättningar för fartyg att få tillgång till alternativa bränslen

Vi ska kunna erbjuda sjöfarten alternativa fartygsbränslen med lägre miljöpåverkan. Vi ska medverka till att skapa den infrastruktur som behövs för att tillgängliggöra alternativa fartygsbränslen, till exempel flytande naturgas (LNG), flytande biogas (LBG), biobränsle och metanol.

Ansvarig: Göteborgs Hamn

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborgs Stad

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, resurser och uppföljning.

94 Fortsätt arbetet med att elansluta fartyg i hamn

Det pågående arbetet med att elansluta fartyg vid kaj ska fortsätta. När fartygen ligger vid kaj kopplar de upp sig mot eldrift och behöver inte drivas av hjälpmotorer. Utvecklingsarbete sker löpande, bland annat genom att vi sprider våra erfarenheter till andra hamnar så att fler fartyg motiveras att genomföra de investeringar som krävs för att kunna elansluta.

Ansvarig: Göteborgs Hamn

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborgs Stad

95 Utveckla den miljödifferenterade hamntaxan

Miljödifferenterad hamntaxa innebär att fartyg som har utfört åtgärder för att minska sin miljöpåverkan får en lägre hamnavgift. Vi ska kontinuerligt utveckla arbetet med den miljödifferenterade hamntaxa som i många år varit en integrerad del av vår verksamhet. Vi ska sprida erfarenheterna till andra hamnar på global nivå.

Ansvarig: Göteborgs Hamn

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

96 Utred incitament för minskad miljöpåverkan från lastbilar till och från Göteborgs hamn

För att minska lokala utsläpp till luft från lastbilstrafiken ska vi utreda åtgärder som ger incitament att minska miljöpåverkan från lastbilstrafik till och från hamnen. Dessa åtgärder kan exempelvis innebära någon form av fördel för lastbilar med bättre miljöklassning.

Ansvarig: Göteborgs Hamn

Samarbetspartner: Trafiknämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning

Styrdokument

97 Reglera godstransporterna med lastbil till och från Göteborgs hamn

Vi ska utreda möjligheten att införa åtgärder som kan styra mot mindre miljöpåverkan från trafik till och från hamnen med lastbil.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Göteborgs Hamn

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

98 Verka för differentierad trängselskatt för tunga fordon

Vi ska verka för en differentiering av trängselskatten där hänsyn tas till fordonstorlek, storlek på miljöprestanda och geografisk plats. En sådan differentiering skulle troligen bli ett effektivt verktyg för att minska problemen med höga emissioner av kväveoxider och partiklar i vissa delar av vägnätet.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Göteborgs Hamn

Miljömål

- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Trafikstrategi för en nära storstad

99 Verka för att minska dubbdäcksanvändningen

Genom aktivt arbete med dammbindning och begränsat dubbdäckförbud har halterna av partiklar minskat i Göteborg. Om trenden ska hålla i sig behöver dubbdäcksanvändningen minska. En möjlig metod för detta är att införa en dubbdäcks-skatt. Vi ska därför verka för att få möjlighet att införa en sådan skatt i Göteborg.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

100 Tillämpa miljöanpassad halkbekämpning

Minskning av partikelgenerering från krossat stenmaterial ska vara en viktig parameter vid val av lämplig fraktion och material av den sten som väljs vid halkbekämpning.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Gryaab, Kretslopp- och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden

Miljömål

- Frisk luft

Styrdokument

101 Verka för ökad användning av arbetsmaskiner med elhybriddrift

Vi ska med hjälp av bonussystem och andra styrmedel verka för ökad användning av el- och elhybridmaskiner vid bygg-, drift- och underhållsentreprenader.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Park- och naturnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

BULLER

Vi behöver planera och bygga en stad som värnar om goda ljudmiljöer både ute och inne. Det finns mycket kunskap om vilka åtgärder som är effektiva och dessa ska vi såklart tillämpa för att komma tillrätta med bullerproblematiken. Bullerskyddsåtgärder i och vid bostäder, tyst sida i samband med nybyggnation av bostäder, skapande av andra tysta platser utomhus för återhämtning och rekreation är exempel på åtgärder som vi vet fungerar och som vi tillämpar. Förutom att genomföra åtgärder för att minska omgivningsbullrets negativa hälsoeffekter måste vi även agera kraftfullt för att minska bullerkällorna. Det handlar till exempel om att planera staden för mindre biltrafik, sänka hastigheten på trafiken, använda bullerdämpande vägbeläggningar och upphandla tystare kollektivtrafik.

Vi behöver även utveckla vår förmåga att mäta och följa upp effekterna för att skapa ett bättre underlag för åtgärder.

102 Ta fram nytt åtgärdsprogram mot buller 2019–2023

Göteborgs Stad är skyldig att ha ett åtgärdsprogram mot buller för att minska omgivningsbullrets negativa hälsoeffekter. Ett nytt åtgärdsprogram mot buller för åren 2019–2023 behöver tas fram och antas eftersom det nuvarande gäller endast till och med 2018. Det nya åtgärdsprogrammet ska beskriva verksamheter och områden som behöver förbättras samt problem som bedöms vara prioriterade.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Göteborgs Spårvägar, Lokalnämnden, Park- och naturnämnden, stadsdelsnämnderna, Trafiknämnden

Miljömål

- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Åtgärdsprogram mot buller 2014–2018

103 Ta fram ett system avseende kompensationsåtgärder för goda ljudmiljöer

Vi ska arbeta för att få till stånd ett system för kompensationsåtgärder för goda ljudmiljöer. Vi behöver dra lärdom arbetet med kompensationsåtgärder för natur- och rekreation. Kompensationsåtgärder mot buller kan vara att skapa nya platser med god ljudmiljö eller förbättra ljudmiljön på befintliga platser i områden där människor bor och vistas.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

Miljömål

- God bebyggd miljö

Styrdokument

104 Placera ut sensorer för att mäta buller

Vi ska installera sensorer för att mäta bullernivåer i gaturummet och andra offentliga miljöer. Fasta mätstationer kan användas för att följa utvecklingen av ljudemissioner från trafik och andra källor över tid. Insamlad statistik kan vi även ha nytta av i andra pågående stadsutvecklingsprocesser.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- God bebyggd miljö

Styrdokument

KEMIKALIER

Många produkter innehåller giftiga kemikalier som hamnar i avloppet eller avfallet och i värsta fall kan lagras i våra kroppar eller i naturen. Målet är att Göteborg ska vara så giftfritt att inte människor eller miljö påverkas negativt. För att nå dit måste vi göra kraftiga insatser. Lagstiftningen räcker inte för att begränsa spridningen av farliga ämnen. Det krävs att många aktörer agerar för att minska spridningen av gifterna. Företagen har ett stort ansvar för att undvika och fasa ut miljö- och hälsoskadliga kemikalier i varor och kemiska produkter. Vi bedriver miljötillsyn hos detaljhandeln för vanliga konsumentvaror som skor, kläder, möbler, byggprodukter med mera. Andra viktiga aktörer i arbetet för att nå en giftfri miljö är pådrivande miljöorganisationer och konsumenter.

105 Ta fram en strategi för giftfri miljö

Vi ska ta fram en strategi för hur arbetet med Giftfri miljö kan bedrivas inom Göteborgssamhället. Miljömålet Giftfri miljö är svårt att nå och alla delar i samhället behöver involveras i arbetet för att vi ska nå så långt som möjligt.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö

Styrdokument

106 Följ upp anmälningsskyldiga verksamheters kemikalieredovisningar

Genom tillsyn ska vi få anmälningsskyldiga verksamheter att uppmärksamma sin användning av utfasningsämnen och ta fram strategier för utfasning.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö

Styrdokument

DRICKSVATTEN

Idag har vi gott om bra vatten och det är viktigt att vi fortsätter att säkerställa en god dricksvattenskvalitet. Den regionala vattenförsörjningsplanen som Göteborgsregionens kommunalförbund ansvarar för tillsammans med de 13 ingående kommunerna måste omhändertas i praktiken. Den regionala vattenförsörjningsplanen är ett underlag inför det vidare arbetet på kommunal nivå. Utöver denna generella åtgärd avseende vatten behövs naturligtvis även andra åtgärder för att nå miljömålen och för att minska hälsoriskerna, en uppfordrande uppgift som berör flera av våra verksamheter.

107 Ta fram en handlingsplan till den regionala vattenförsörjningsplanen

Vi ska ta fram en lokal handlingsplan till den regionala vattenförsörjningsplanen.

Ansvarig: Kretslopp- och vattennämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag

Styrdokument

- Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen

FRÄMJAD BIOLOGISK MÅNGFALD

Den biologiska mångfalden är hotad på många ställen runt om i världen och även i Göteborg. I Europa riskerar nästan en fjärdedel av de vilda arterna att utrotas. Den biologiska mångfalden bidrar med viktiga ekosystemtjänster, till exempel mikroorganismer som bryter ned föroreningar, insekter som pollinerar växter och vegetation som bildar livsviktigt syre. Men de flesta ekosystem är så skadade att de inte längre kan leverera sina värdefulla tjänster.

För att sätta ljuset på denna viktiga fråga är ett naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald under framtagande. Programmet pekar ut tre viktiga strategier för arbetet med att främja den biologiska mångfalden. Dessa tre strategier återkommer som åtgärdsområden i denna åtgärdsstrategi. Att genomföra åtgärderna i denna åtgärdsstrategi är en viktig del i att implementera det naturvårdsstrategiska programmet.

Vi behöver jobba mer med att bevara och utveckla natur- och kulturvärden. I detta ingår att skydda och sköta naturområden. Naturvårdsskötseln behöver intensifieras i exempelvis jordbrukslandskapets småskaliga miljöer och vissa skogsmiljöer. Fler havsmiljöer, sjöar, vattendrag och landmiljöer behöver skyddas för naturvård och friluftsliv. Större arealer skogsmark behöver skyddas långsiktigt från exploatering, genom områdesskydd som naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal. För att få ett rikt odlingslandskap är ett fortsatt brukande av marken men på ett mindre intensivt sätt nödvändigt. Detta kan till exempel göras genom att bevara blomrika åkerrennar eller värdefulla brynmiljöer och genom att fortsätta att bruka och sköta småskaliga miljöer genom exempelvis slätter och bete.

När vi utformar och bygger ut staden måste det göras med hänsyn till biologisk mångfald och de nyttor som människan har av naturen. Förtätningen av staden behöver göras på ett hänsynsfullt sätt för att inte riskera att göteborgarnas tillgång till bostadsnära parker och naturområden med natur- och kulturvärden minskar. Det krävs också att sådana miljöer nyskapas i områden där de idag saknas. Utgångspunkten bör vara att säkra göteborgarnas naturtillgång, livsmöjligheterna för djur och växter samt övriga ekosystemtjänster som naturen ger oss. När vi planerar och bygger nya bostadsområden och infrastruktur behöver det finnas plats för vattenavledning och vattenrening.

För alla miljömål med bäring på den biologiska mångfalden behöver vi bättre kunskapsunderlag, till exempel för att kunna göra rätt prioriteringar när det gäller skydd och skötsel av små och stora områden. Vi behöver kontinuerlig övervakning av arter och naturmiljöer. Vi behöver framför allt kunna bedöma i hur hög grad vi bevarar mångfalden av djur och växter. Övervakningen bör göras både som uppföljning av resultat i samband med åtgärder samt genom en fortsatt kontinuerlig inventering, till exempel av skogslevande fåglar. Vi behöver kunskap om hur stora mängder av det skräp som vi inte ser, det så kallade mikroskräpet, tillförs havet via reningsverk och dagvatten, och vi behöver åtgärder för att minska den spridningen.

Berörda miljömål

- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

STÖDJANDE ÅTGÄRD FÖR HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

Vatten är en grundläggande förutsättning för liv och en grundpelare i vårt arbete med biologisk mångfald. Som en stödjande åtgärd för hela strategin kommer vi att arbeta med vatten och vattnets tillstånd i Göteborg, en åtgärd som vi kommer att ha stor nytta av i kombination med andra.

108 Utveckla stadens vattenförekomster för god vattenstatus

Under 2016 har ett arbete med att ta fram en handlingsplan för god vattenstatus i Göteborg påbörjats. De utpekade åtgärderna och aktiviteterna i planen ska vara genomförda eller åtminstone påbörjade innan 2021. Syftet med handlingsplanen är att öka takten på stadens arbete med att åtgärda och utveckla stadens vattenförekomster. En hel del åtgärder görs redan idag men för att optimera miljöeffekten behövs en god samordning av resurser och insatser.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Grefab, Gryaab, Göteborgs Hamn, Kommunstyrelsen, Kretslopp och vattennämnden, Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård,

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

SÄKRA, VÅRDA OCH UTVECKLA HÅLLBARA NATURVÄRDEN

Göteborgslandskapet består av en unik mosaik av olika naturtyper tack vare läget vid Göta älvs mynning. För att främja den biologiska mångfalden behöver vi stärka naturvärden som rör våra unika naturmiljöer och växt- och djurliv. Det räcker dock inte att skydda ett område. Olika former av skötsel är ofta nödvändiga för att bevara växt- och djurlivet och upprätthålla samspelet mellan deras ekologiska funktioner. Vi måste också arbeta med att förstärka den gröna och blå infrastrukturen. Utgångspunkten vid ny- och ombyggnation är att inga nettoförluster av värdefulla naturvärden ska ske. Vi bör också skapa nya livsmiljöer för ett rikare växt- och djurliv.

109 Ta fram en plan för restaurering och anläggning av våtmarker

Vi ska ta fram en plan för restaurering av våtmarker och samtidigt verka för mer nyanläggning av våtmarker. Dessutom behöver vi inventera och upprätta skötselplaner för befintliga våtmarker.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Kretslopp och vattennämnden

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

110 Motverka igenväxning av viktiga biotoper

Många biotoper som är viktiga för Göteborg hotas av igenväxning. Vi ska därför genomföra riktade åtgärder inom flera biotoper för att förhindra igenväxning och bevara och öka den biologiska mångfalden. Exempel på åtgärder som behöver genomföras är naturvårdsbränning av utvalda kust- och fukthedar samt skogsbiotoper, frihuggning av grova träd och fågelbranter, utveckling av brynmiljöer genom röjning och plantering samt våtmarksslätter av dammar.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

111 Gör biotopförbättrande åtgärder i sjöar och vattendrag

Vi ska fortsätta göra biotopkartering av vattendrag och genomföra biotopförbättrande åtgärder som ett resultat av kartläggningarna. Exempel på åtgärder är borttagning av vandringshinder, utläggning av lekgrus och plantering av strandvegetation.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Ett rikt växt och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

112 Tillämpa hållbar dagvattenhantering i alla byggprojekt inom staden

Vi ska ha ett aktivt dagvattenarbete och tillämpa detta tematiska tillägg till översiktsplan i alla byggprojekt. Den dagvattenplan som tagits fram i Fördjupad översiktsplan för vatten från 2001 ska återaktualiseras. Alla byggprojekt i staden ska ta hänsyn till dagvattenhantering.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Gryaab, Trafiknämnden, Älvstranden Utveckling

Miljömål

- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

113 Skapa fler vattenspeglar i staden

Vi ska skapa, bevara och lyfta fram befintligt vatten i staden. Vattendragen fungerar som dagvattendammar och utjämningsmagasin, och ger fler livsmiljöer för växter och djur. Vattendragen bidrar även till att forma attraktiva bebyggelsemiljöer.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Park- och naturnämnden

Miljömål

- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

114 Skapa miniparker med fjärilstema

Vi ska nyttja nedlagda lekplatser, som ofta har ett begränsat växt- och djurliv, och skapa livsmöjligheter för dagfjärilar. Vi ska anlägga fjärilsplanteringar och plantera värdväxter för pollinatörer, bärbuskar med mera. Vi ska vidare sätta upp fågelholkar, tillföra död ved på lämpliga platser, tillgänglighetsanpassa gångytor, sätta upp bänkar och informera på plats om fjärilar.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner:

115 Öka andelen död ved på skogsmark

Vi ska kontinuerligt arbeta för att åstadkomma mer död ved i skogsmarken genom att ringbarka träd, kapa högstubbar och köra ut avvercade träd i stadsmiljö till skogsmark.

Ansvarig: Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden

Samarbetspartner:

116 Bevara äldre träd i parkmiljö

Vi ska genom olika typer av åtgärder öka förutsättningarna för att behålla äldre träd längre i parkmiljöer. Metoder, riktlinjer och arbetssätt för att åtgärderna ska få bäst utfall behöver utvecklas.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner:

117 Utveckla skötsel av ängs- och gräsytor

Vi ska utveckla skötsel av ängs- och gräsytor genom att till exempel testa nya maskiner och metoder för en effektiv, ekonomiskt hållbar skötsel vilket bidrar till en ökad biologisk mångfald på befintliga ängsytor.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

Miljömål

- Levande skogar

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

Miljömål

- Frisk luft
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg
- Grönstrategi för en tät och grön stad

Miljömål

- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

118 Anlägg dagvattenrening på trafikintensiva vägar

Det mest förorenade dagvattnet kommer från hårt trafikerade ytor. Därför ska vi genomföra åtgärder på de trafikintensiva vägar som ligger nära känsliga recipienter. Vilken åtgärd som ska göras beror på recipientens skyddsvärde.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, Trafiknämnden

119 Genomför åtgärder utifrån plan för utbyggnad av VA-ledningssystem

Vi ska genomföra åtgärder utifrån planen för utbyggnad av allmänna VA-ledningssystem till upprustningsområden.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

120 Minska utsläppen av spillvatten från ledningsnätet

Vi ska öka mängden spillvatten till avloppsreningsverket för att minska utsläpp av framförallt fosfor och kväve till recipient.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

121 Minska tillskottsvatten till spillvattenförande ledningar

Vi ska minska utsläppen av näringsämnen till recipient. Spillvatten ska så långt det är möjligt avledas separat till avloppsreningsverket för att förhindra att stora och intensiva regn leder till bräddning av spillvattnet med utsläpp av fosfor och kväve som följd.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

Miljömål

- Ingen övergödning
- Grundvatten av god kvalitet

Styrdokument

- Plan för utbyggnad av VA-ledningssystem

Miljömål

- Ingen övergödning

Styrdokument

Miljömål

- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö

Styrdokument

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, resurser och uppföljning.

122 Etablera ett nytt avloppsreningsverk vid Brudaremossen

Ett nytt reningsverk ska byggas vid Brudaremossen framförallt för att ta hand om lakvatten. Reningsverket planeras vara i drift 2020. Behov av åtgärder vid stadens övriga nedlagda deponier ska utredas och prioriteras.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Grundvatten av god kvalitet
- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö

Styrdokument

123 Verka för ett utökat skyddsområde för Göta älv

Vi ska verka för att skydda råvattnet och förbättra råvattnets kvalitet.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag

Styrdokument

- Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen

SYNLIGGÖR OCH VÄRDERA EKOSYSTEMTJÄNSTER

Biologisk mångfald är en grundförutsättning för att vi ska ha en långsiktigt fungerande leverans av ekosystemtjänster, det vill säga de funktioner i naturen som vi har nytta av. Ett av hoten mot den biologiska mångfalden är bristen på upplevelse av biologisk mångfald. Har man inte sett och upplevt mångfalden har man lägre motivation att ta hand om den. Därför är det viktigt att vi underlättar för invånarna att hitta ut i naturen och uppleva mångfalden. Göteborgs Stad behöver värdera ekosystemtjänster i beslut där det är relevant.

124 Värdera ekosystemtjänster i staden

Göteborg växer och ofta sker det på bekostnad av gröna värden, när vegetation och vattendrag tas bort eller byggs om. Vi behöver synliggöra och värdera ekosystemtjänster för grönska i staden. Genom en konsekvensberäkning i ett par pilotnämnder och -bolag ska vi utreda hur staden kan ta med värdet av ekosystemtjänster i budgetunderlag. Vi ska genomföra värdering av ekosystemtjänster i exempelvis, visa vad man tjänar på att göra rätt och kostnad av att göra fel.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Gryaab, Göteborgs Hamn, Kretslopp och vattennämnden, Nämnden för konsument och medborgarservice, Park- och naturnämnden

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald för Göteborg

125 Planera för öppna vattendrag

Öppna vattendrag är att föredra framför kulvertar eftersom de minskar riskerna för översvämning uppströms och ger en varierad och tilltalande miljö. Vi ska inom den fysiska planeringen arbeta för att undvika nya kulverteringar av vattendrag.

Ansvarig: Byggnadsnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, Kretslopp och vattennämnden, Kulturnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

126 Identifiera naturliga stråk för dagvattenavledning

Vi ska identifiera de naturliga vattenvägarna som finns inom Göteborg och sammanställa det till ett kartmaterial som kan användas som planeringsunderlag. På så vis blir det lättare att planera bebyggelse rätt i förhållande till naturliga vattenvägar och lågpunkter. Det leder också till att vi kan utnyttja de naturliga vattenvägarna för att avleda dagvatten.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Park och naturnämnden, Trafiknämnden

127 Utred hur badkvaliteten i centrala Göteborg påverkas av olika föroreningar

I Göteborg ska man kunna bada mitt i staden. Därför ska vi utreda hur olika föroreningskällor påverkar badvattenkvaliteten i centrala Göteborg. Med ett allmänt bad kan samvaro, lek och motion samsas i vatten i en öppen och spännande miljö.

Ansvarig: Älvsstranden Utveckling

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, Park- och naturnämnden

Miljömål

- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg
- Grönstrategi för en tät och grön stad

Miljömål

- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Vision Älvstaden

SAMLA IN OCH SPRID KUNSKAP

För att kunna fatta väl avvägda beslut och göra kloka bedömningar av hur Göteborgs naturvärden bäst tas omhand i stadens utveckling är det avgörande med goda kunskaper. Regelbundna inventeringar och analyser inom miljöövervakning och åtgärdsuppföljning ger möjlighet att göra prognoser och prioritera kostnadseffektiva insatser. Vi ska sprida kunskap och resultat från inventeringar och analyser om den biologiska mångfalden. På så sätt kan så många aktörer som möjligt få tillgång till den och kunna använda den i sin verksamhet.

128 Analysera marina ansvarsbiotoper

För att säkerställa att vi får ett nätverk av skyddade, skyddsvärda, marina biotoper krävs en analys av var dessa miljöer finns och om tillräckligt stor andel av dessa miljöer har tillräckligt skydd.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Park- och naturnämnden

Miljömål

- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

129 Gör ekologisk landskapsanalys för fler arter

Ekologisk landskapsanalys är ett verktyg för att visa arters möjliga förekomster och spridningsmöjligheter. Analyserna är ett viktigt komplement till traditionella naturinventeringar. Vi ska genomföra ekologisk landskapsanalys för minst fem nya arter innan 2020.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

130 Sammanställ information om invasiva främmande arter

Vi ska sammanställa information om de viktigaste invasiva arterna som utgör ett hot mot den biologiska mångfalden i Göteborg. Vi ska också sammanställa vilka åtgärder som behöver genomföras för att vi ska kunna ta kontroll över deras spridning.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingsodlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

131 Ta fram utbildningsmaterial och checklistor om artskydd och kompensationsåtgärder

Vi ska ta fram utbildningsmaterial och checklistor för spridning av kunskap om bland annat artskydd och ekologisk kompensation.

Ansvarig: Miljö- och klimatanmännen

Samarbetspartner: Park- och naturnämnden

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

132 Digitalisera kartläggningen av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap

Vi har sedan 2010 arbetat med kartläggning av våra kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap. Vi ska nu digitalisera den kartläggning av kulturhistoriskt och biologiskt värdefulla odlingslandskap som genomförs.

Ansvarig: Kulturnämnden, Park- och naturnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker

Styrdokument

133 Utvärdera nya hållbara anläggningar för dagvatten

Vi ska minska avledningen av dagvatten via ledningar, därför kommer det att behöva anläggas andra sorters anläggningar för att hantera dagvattnet. Genom att anlägga öppna, gröna och tröga dagvattensystem kan vattenflödet fördröjas och renas och minska belastningen på avloppssystemet. Vi ska ta fram en plan för uppföljning av dagvattenreningsanläggningar för att öka kunskapen om hur dessa kan byggas och drivas i staden.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö

Styrdokument

134 Utred möjligheten att öppna upp kulverterade vattendrag

Många sträckor av stadens vattendrag är kulverterade. Vi ska utreda var det finns kulvertar som bör och kan tas bort och ersättas med öppna vattendrag.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg
- Grönstrategi för en tät och grön stad

135 Undersök föroreningsbelastningen i recipienter av dagvatten

För att möjliggöra effektivt arbete i planprocessen behöver vi undersöka föroreningsbelastningen på recipienterna i dagvatten. Dessutom behöver vi uppdatera matrisen med prioriteringsklasser för recipienter i dagvatten inom planlagda områden. För att förbättra statusen i Göteborgs recipienter behöver åtgärdsplaner tas fram.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

- Handlingsplan för god vattenstatus (under framtagande)

FÖRHINDRA SPRIDNING AV MIKROPLAST

Att mikroplaster sprids i naturen är numera ett känt faktum. Att plasterna äts av djur är bevisat och även att djuren påverkas negativt. Effekterna på systemnivå är ännu inte kända och kartlagda. Eftersom plast som sprids i naturen blir kvar där under oöverskådlig tid är det tydligt att tillförseln av plast till naturen måste upphöra. Det finns i nuläget stora kunskapsluckor när det gäller källor och spridningsvägar och det pågår forskning och därför är det en utmaning att redan nu hitta de effektivaste åtgärderna. Nedanstående åtgärder är sådana som är möjliga att utföra nu med den kunskap som finns idag. Det är viktigt att vi inom staden följer utvecklingen och agerar så snart det är möjligt inom alla relevanta områden.

136 Testa alternativa materialval vid ny- och ombyggnation av konstgräsplaner

Vi ska utreda hur konstgräsplaner kan konstrueras för att minimera miljöpåverkan samt testa nya konstruktioner och material, till exempel kork som fyllnad i konstgräsplan.

Ansvarig: Idrott- och föreningsnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

137 Vinterhåll konstgräsplaner för minskad spridning av mikroplast

För att minska spridningen av gummigranulat till naturen ska installationer och nya skötselrutiner för vinterhållning av konstgräsplaner tas fram.

Ansvarig: Idrott- och föreningsnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

138 Informera föreningar med egna konstgräsplaner om miljöproblematiken

Vi ska informera föreningar med konstgräsplaner om problematiken med dessa.

Ansvarig: Idrott- och föreningsnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

139 Utred hur mikroplaster fångas upp i småbåtshamnarnas dagvattenanläggningar

Vi ska utreda hur mikroplaster fångas upp i dagvattenanläggningar i våra småbåtshamnar. Var tredje år i samband med slamsugning av brunnar i hamnar ska vi undersöka mängden mikroplast. Syftet är att få bättre kunskap om hur mikroplaster fångas upp i dagvattenanläggningar i småbåtshamnar.

Ansvarig: Grefab

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

140 Utbilda anställda i kommunens hamnar när det gäller skötsel av båtbottevättar med efterföljande rening och hantering av avfall

Vi ska utbilda personal och på så sätt skapa förståelse för problemet avseende båtbottevättar. Utbildningen bör omfatta en beskrivning av miljöproblematiken med mikrokräp i havet, visa var risken för spridning finns i verksamheten och hur man ska arbeta för att förebygga att avfall från båtbottefärger når havet.

Ansvarig: Grefab

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

141 Undersök andel mikroplast i sand och flis på stadens gator

Vi ska undersöka hur mycket mikroplast som finns i den sand och flis som sopas upp av sopbilar på kommunala gator. Kunskapsläget är inte tillräckligt för att vi i nuläget ska kunna föreslå åtgärder som kan ge direkt effekt när det gäller mikroplast som sprids via dagvattnet. Åtgärden ska leda till ökad kunskap och ge underlag som kan möjliggöra beslut om mer direkta åtgärder.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

142 Undersök förekomsten av mikrokräp från trafik

Vi ska undersöka förekomsten av mikroplaster i dagvattensystem och dagvattendammarna och se hur mycket av mikroplasten som fångas upp i befintliga rännstensbrunnar och dagvattenanläggningar. Dessutom ska vi utreda hur mycket som kan fångas upp med bästa möjliga teknik.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål

- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

143 Ta fram riktlinjer om att inte använda konstgräs i trafikmiljöer

Vi ska ta fram riktlinjer som klargör hur vi minimerar användandet av konstgräs i olika trafikmiljöer, exempelvis spårrområden och rondeller.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

144 Utöka strandstädningen

Vi ska utöka den befintliga strandstädningen med ytterligare en bemannad båt. Makroplast i havet är en stor källa till mikroplaster då det bryts ned. Att utöka strandstädningen till det dubbla under säsong innebär att en väsentligt större del av denna makroplast kan städas upp innan den bryts ned.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

145 Öka kunskapen om marint skräp i ett maritimt besökscenter vid Askimsbadet

Vi ska utreda förutsättningarna för att utveckla ett maritimt center vid Askimsbadet i befintlig utställningslokal Långgrundet och/eller utrustad före detta badvaktsbyggnad. Under 2017 tas en förstudie fram. I den ska utveckling av utställning, strandskoleverksamhet för barn och ungdomar, samarbetsformer, personalbehov, finansiering med mera belysas.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, Stadsdelsnämnden Västra Göteborg

Miljömål

- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

146 Öka kunskapen om spridning av mikroplaster i kretsloppet

Vi ska delta i forskningssamarbeten om mikroplaster i kretsloppet, med fokus på slam och vatten, tillsammans med andra VA-organisationer i södra Sverige.

Ansvarig: Gryaab

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

147 Inkludera utsläpp av mikroplaster från anläggningar i tillsyn

Vi behöver höja den interna kompetensen kring de främsta källorna till mikroplaster, hur de sprids och vilka krav som är rimliga att ställa t ex på utgående halter i vatten. Vi behöver också kunna hänvisa till standardiserade mätmetoder och tillvägagångssätt.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Idrott- och föreningsnämnden, Park- och naturnämnden

Miljömål

- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård

Styrdokument

TILLGÄNGLIGA OCH VARIERADE PARKER OCH NATUROMRÅDEN

Förutom att främja den biologiska mångfalden så har parker och naturområden en viktig funktion för oss människor, dels ur en hälsoaspekt och dels eftersom de har socialt positiva effekter. Dessutom har parker och naturområden en sorts bufferteffekt då de tar upp koldioxid och hälso- och miljöfarliga partiklar från biltrafiken, de ökar stadens anpassningsförmåga till ett förändrat klimat samt minskar upplevelsen av buller. Avståndet till parker och naturområden har stor betydelse för tillgänglighet och användning, speciellt ur ett barn- och folkhälsoperspektiv. Grönområden ska finnas inom 300 meter från bostad, arbetsplats och skolor, till detta kommer även att olika typer av park- och naturområden ska uppfylla vissa socio-topvärden.

Tyvärr vet vi att förtätning riskerar att leda till att grönytor tas i anspråk, ekosystemtjänster försvinner i närmiljön och det blir mindre ytor för barn att vistas och leka i. Det är därför inte självklart att den täta staden är bättre för folkhälsan ur ett barnperspektiv. Forskning visar att barn i städer blir beroende av vuxna för att få komma ut i naturen och att barn i flerbostadshus och i Göteborg är ute mindre än barn i övriga regionen. Det blir därför extra viktigt att vi stödjer barns möjlighet till rörlighet, lek och rekreation genom god tillgång till grönområden och utemiljöer. I miljömålsuppföljningen för 2015 poängteras bland annat vikten av att "Förtäta staden på ett hänsynsfullt sätt för att inte riskera att göteborgarnas tillgång till bostadsnära parker och naturområden med natur- och kulturvärden minskar".

Sedan år 2014 finns styrdokumentet *Grönstrategi för en tät och grön stad* på plats i staden. Grönstrategin ska fungera som ett underlag för planering i plan-, investerings- och driftsskeden. Grönstrategin följs av bland annat stadsdelsvisa parkplaner, friluftsprogram och naturvårdsstrategiskt program. Grönstrategin har tagits fram parallellt med trafikstrategin och strategin för utbyggnadsplanering och utgår i likhet med dessa från översiktsplan för Göteborg, som är det övergripande styrdokumentet för stadens markanvändning. Den nära samverkan mellan de fyra samhällsbyggande fackförvaltningarna – trafikkontoret med huvudansvar för trafikstrategin, stadsbyggnadskontoret och fastighetskontoret med huvudansvar för strategi för utbyggnadsplanering samt park- och naturförvaltningen med ansvar för grönstrategin, har skapat goda förutsättningar för en hållbar planering och användning av stadens mark.

I ett Göteborg, med ett rikt och hälsosamt stadsliv, finns parker och naturområden nära göteborgare och besökare. Staden erbjuder park- och naturområden för alla, med rika och varierade upplevelser. Det går att röra sig längs blå och gröna stråk, både till vardags och som rekreation. Medborgarna känner sig delaktiga i planeringen och ges möjlighet att ta egna initiativ. I grönstrategin är det uppenbart att vi ska söka uppnå både sociala och ekologiska mål genom vårt arbete.

Ett friluftsprogram för Göteborg är under framtagande. Friluftsprogrammet har ett antal fokusområden och strategier som ska fungera som ett stöd i arbetet med att vårda och utveckla natur- och friluftsområden. Flera av dessa strategier har direkt bäring på de miljömål som berör tillgången och tillgängligheten till naturen: Tillgång till områden för friluftsliv, Tillgänglighet, Sköta och omhändertata, Information samt Ställa till förfogande.

Berörda miljömål

- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

STÖDJANDE ÅTGÄRDER FÖR HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

Bostadsnära parker är viktiga för stadens invånare. Vi måste se till att stadens invånare både vet om de goda möjligheter som finns för att vistas i naturen och att vi ordnar så att tillgängligheten och tillgången till våra parker och naturområden är god. Befolkningen i Göteborg ökar och staden ska enligt översiktsplanen byggas tätare; det är då viktigare än någonsin att kunna erbjuda gröna kvaliteter till invånarna.

148 Utveckla information om parker och naturområden

För att öka tillgängligheten till och kunskap om naturen är det viktigt med information och tydlighet. Vi ska därför utveckla informationen om parker och naturområden på webben och andra digitala media, såväl som med trycksaker, entréskyltar med mera.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden, Idrotts- och föreningsnämnden, Kulturnämnden, Miljö- och klimatnämnden, stadsdelsnämnderna

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Levande skogar
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Grönstrategi för en tät och grön stad

149 Förbättra tillgängligheten till parker och naturområden

Vi ska förbättra tillgängligheten med kollektivtrafik och cykel till parker och naturområden. Även vandringsleder och promenadstråk i och mellan områdena bör ses över.

Ansvarig: Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

PARKER

Bostadsnära parker är viktiga för stadens invånare. Närheten är särskilt viktig för barn, äldre och andra som har begränsad möjlighet att ta sig längre sträckor. En bostadsnära park ska finnas inom 300 meter från bostaden. Har man nära, utan hinder och barriärer i form av större vägar eller branter, kan man som barn också tillåtas att gå själv till parken eller naturområdet. Göteborg ska förbli och ytterligare utvecklas till en stad med stora gröna kvaliteter.

150 Utveckla bostadsnära parker

Vi ska utveckla sju bostadsnära parker varje år. Det ska genomföras för att bättre uppfylla grönstrategins definition av varierad natur.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Kulturnämnden, Kretslopp och vattennämnden, stadsdelsnämnderna

Miljömål

- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Grönstrategi för en tät och grön stad

151 Anlägg ”Jubileumsparken” – en ny stadspark i Frihamnen

För att göra Älvstaden inbjudande och öppen ska vi etablera en stadspark i Frihamnen. Göteborg saknar en stor park vid älven och en park i ett sådant läge blir en länk som sammanfogar de båda sidorna av älven. Parken kommer även fungera som ett stort dagvattenmagasin och innehålla olika typer av ekosystemtjänster som är bra för staden.

Ansvarig: Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, Älvstranden Utveckling

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Vision Älvstaden
- Grönstrategi för en tät och grön stad
- Jubileumsplanen för Göteborg 2021

152 Skapa en promenadvänlig och varierad upplevelsemiljö längs kajkanterna inom Älvstaden

Vi ska successivt skapa en promenadvänlig och varierad upplevelsemiljö längs kajkanterna inom Älvstaden på både södra och norra sidan om Göta Älv. På så vis knyter vi samman stadens befintliga miljöer längs vattnet med de nya som ska komma till. Även de delar av Göta älvs kajkanter som inte används för näringsändamål idag ska göras tillgängliga så att alla kan uppleva vattnet.

Ansvarig: Älvstranden Utveckling

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Vision Älvstaden
- Grönstrategi för en tät och grön stad

153 Ersätt parkeringsplatser vid kanalerna med aktivt stadsliv och grönska

För att öka tillgängligheten till vattnet i de centrala delarna av Göteborg ska vi ta bort de parkeringsplatser som finns utefter kanalerna och ersätta dem med ytor som främjar ett aktivt stadsliv, så som exempelvis parker och caféer.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Grönstrategi för en tät och grön stad

154 Förankra riktlinjer för varierat växt- och djurliv i bostadsnära natur

Vi har tagit fram riktlinjer för ett varierat växt- och djurliv i bostadsnära parker och naturområden. Riktlinjerna ska förankras och spridas till planerare, förvaltare och skötselutförare genom informationsinsatser och praktiska exempel. Enklare faktablad och praktiska beskrivningar ska tas fram.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Grönstrategi för en tät och grön stad
- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

NATUR- OCH REKREATIONSOMRÅDEN

Det är viktigt att komplettera de planerade grönområdena och parkerna centralt i staden med större naturområden som tillåts vara ”vilda”. Sådana områden är av stor vikt för rekreation och friluftsliv. Göteborg Stads parker och naturområden är några av stadens viktigaste mötesplatser för göteborgarna. Här finns plats för möten mellan människor, användningen är gratis och alla är välkomna, detta ska vi bygga vidare på.

155 Ta fram områdesbeskrivningar för friluftsområden

Vi ska ta fram områdesbeskrivningar för våra större friluftsområden som beskriver områdets karaktär och inriktning och på vilket sätt de ska förstärkas och utvecklas. Ruddalen föreslås som pilotområde. Vi ska också visa vilka kvaliteter som finns i de olika områdena idag och vilka som behöver kompletteras. Dessutom ska vi ta fram skötselprogram för de olika friluftsområdena.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Idrotts- och föreningsnämnden

Miljömål

- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg
- Friluftsprogram Göteborg

156 Skapa en strandpromenad utmed Sävån

Vi ska göra Sävån mer tillgänglig genom att bland annat anlägga gångvägar och bryggor. Dessutom ska vi öka tillgängligheten för fiske.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Kulturnämnden

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Grönstrategi för en tät och grön stad

157 Utveckla Kvillebäcksstråket

Vi ska utveckla Kvillestråket mellan Backaplan och Hökälla till att bli ett attraktivt naturstråk. Vattendraget är idag outnyttjat och bortglömt men har stor potential att utvecklas till att bli en vacker och välanvänd oas på centrala Hisingen. Syftet med åtgärden är att öka tillgången till gröna rekreativa miljöer och att värna och förstärka det växt- och djurliv som finns i området.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Trafiknämnden

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt och djurliv

Styrdokument

- Grönstrategi för en tät och grön stad
- Jubileumsplanen för Göteborg 2021

158 Utveckla bostadsnära naturområden

För att underlätta för invånarna att ta sig ut i naturen behöver det i deras vardagsmiljö finnas attraktiva och lättillgängliga rekreativmiljöer. Vi ska utse ett pilotområde där vi undersöker hur det fungerar att hitta och röra sig i lämpligt område i närmiljön och sedan ta fram förslag på åtgärder och skötselprogram för att öka tillgängligheten. Syftet är att skapa attraktiv och lättillgänglig bostadsnära natur som når en bred målgrupp för dagliga aktiviteter. Forskning visar att folkhälsan stärks vid vistelse och aktiviteter i park- och naturmiljöer.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Idrotts- och föreningsnämnden, stadsdelsnämnderna

Miljömål

- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Grönstrategi för en tät och grön stad
- Friluftsprogram Göteborg

159 Öka tillgängligheten till bostadsnära natur

För att underlätta för medborgarna att vistas i naturen ska det i deras vardagsmiljö finnas attraktiva och lättillgängliga rekreativmiljöer. Vi behöver ta reda på hur det fungerar att hitta och röra sig i lämpligt område i närmiljön. Vi ska välja ett pilotområde för att inventera nuläget och ta fram förslag till åtgärder och skötselprogram för att öka tillgängligheten.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Idrotts- och föreningsnämnden

Miljömål

- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg
- Grönstrategi för en tät och grön stad
- Friluftsprogram Göteborg

160 Tillgängliggör Hisingens kustremsa

Vi ska tillgängliggöra Hisingens kust i större utsträckning genom att ta fram förslag på lämpliga promenadvägar. Vi ska även genomföra åtgärder för ökad tillgänglighet och ta fram en skötselplan som bland annat beskriver lämplig skötsel av olika naturtyper för att öka den biologiska mångfalden och upplevelsevärdet. Syftet med åtgärden är att skapa attraktiva friluftsområden som resulterar i att fler medborgare besöker Göteborgs naturområden i större utsträckning. Forskning visar att folkhälsan stärks vid vistelse och aktiviteter i park- och naturmiljöer. Naturen fungerar också som en naturlig mötesplats.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Stadsdelsnämnden Västra Hisingen

Miljömål

- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Friluftsprogram Göteborg

161 Öka tillgängligheten och naturvärden på mindre öar

Vi ska utreda på vilka sätt vi kan verka för att öka tillgängligheten på mindre öar i skärgården. Exempel på åtgärder kan vara att verka för restaurering av igenväxta öar och att djurhållningen på öar ökar och att underlätta för djurhållare genom hjälp med transport och tillsyn av betesdjur.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner: Fastighetsnämnden

Miljömål

- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Ett rikt växt och djurliv

Styrdokument

- Friluftsprogram Göteborg

162 Placera ut fler toaletter i skärgården

Vi ska utreda behov och möjligheter till utbyggnad av fler toaletter och bygga fler offentliga toaletter där det behövs. Vi ska upprätta avtal med fler aktörer för tillgång för allmänheten till deras toaletter. Vid behov ska vi ordna tillfälliga toalettlösningar, så som hyrtoaletter, i skärgården.

Ansvarig: Park- och naturnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Ingen övergödning

Styrdokument

- Friluftsprogram Göteborg

GÖTEBORGS STAD SOM FÖREGÅNGARE

Göteborg Stad ska vara en föregångare i miljöfrågor och en av världens mest progressiva städer i att åtgärda klimat- och miljöproblem. Förändringsarbetet måste börja hos oss själva, dels för att vi trovärdigt ska kunna påverka andra och dels för att vi är en stor organisation med betydande miljöpåverkan. Göteborgs Stads verksamheter har olika karaktär och olika uppdrag vilket innebär stora utmaningar. Men det ger oss också goda möjligheter att skapa rutiner som gör det enklare för oss att göra rätt och därmed kunna minska vår miljöpåverkan. Göteborg är en stad med många styrkor och goda möjligheter att möta framtidens utmaningar – och det vill vi ta vara på i vårt miljöarbete. Vi ansvarar för många verksamhetsområden som har stor betydelse för utformningen av framtida Göteborg, såsom infrastruktur, energiförsörjning, myndighetsutövning, utbildning och samhällsplanering. Vi har en stor allmännytta, ett eget energibolag, ett väl utbyggt fjärrvärmesystem, en effektiv avfallsförbränningsanläggning med el- och fjärrvärmeproduktion och en egen hamn. Dessa verksamheter ger oss möjligheter och förpliktelser inom miljöområdet och det ska vi nyttja.

I vår miljöpolicy finns tre centrala ställningstaganden. Vi ska vara föregångare och se vår del av helheten; vi ska minska vår miljöpåverkan till nytta för medborgarna och vi ska inspirera och utbyta kunskap med andra. Dessa tre ideal försöker vi fånga i denna åtgärdsstrategi. Åtgärdena i denna strategi är framförallt sådana där vi själva går före i vår egen verksamhet, både för att inspirera andra och för att utmana oss själva. Generellt är detta inte åtgärder som syns särskilt mycket utåt mot eller påverkar göteborgarna, men de är ändå betydelsefulla och bidrar till en bättre miljö. Förhoppningen är att staden via sina insatser bereder väg för tillämpningar i hela samhället.

I miljömålsuppföljningen för 2015 poängteras att vi behöver ”minska antalet dieselfordon i Göteborg” och kopplat till detta även ”minska andelen dieselfordon”. Här har staden agerat väl som föregångare men utmaningen kvarstår för resten av samhället. Vikten av att ”konsumera färre saker och av högre kvalitet så att de kan repareras och användas längre” lyfts också fram i miljömålsuppföljningen för år 2015. Inom detta område gör staden flera insatser men det kommer ändå att behövas insatser i större skala och på flera nivåer i samhället om vi ska få bukt med frågan.

Berörda miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

Foto: Klus Eriksson

STÖDJANDE ÅTGÄRDER FÖR HELA ÅTGÄRDSSTRATEGIN

För att vi ska fortsätta vara en progressiv stad som tar nya grepp på miljöutmaningarna måste vi ha kunniga medarbetare som ser möjligheter och sedan får möjlighet att tillämpa kunskapen i sina verksamheter. Det ska finnas strukturer på plats som gör att miljöarbetet har en naturlig plats i det vardagliga arbetet. Vi kommer även behöva utreda och prova nya lösningar och metoder.

163 Inför miljöledningssystem eller miljöcertifiering i alla kommunens verksamheter

Det ska finnas ett systematiskt och långsiktigt miljöarbete i alla kommunens verksamheter för att identifiera verksamhetens miljöpåverkan och kunna arbeta för att minska den på ett strukturerat sätt. Att miljödiplomera verksamheten kan vara ett sätt, i pedagogisk verksamhet kan med fördel en certifiering med pedagogisk inriktning väljas.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

164 Utse miljösamordnare på alla förvaltningar och bolag

Ett välförankrat miljöarbete behöver människor som kan ägna tid åt utmaningarna. För att detta ska fungera väl behöver vi miljösamordnare vid alla förvaltningar och bolag.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

165 Miljöutbilda kommunens personal

Vi ska utbilda vår personal avseende miljömålen och hur vi kan verka för att uppfylla dem. Utbildningen ska vara inriktad mot de miljöfrågor som berör de områden en jobbar med och bidra till arbete med minskad miljöpåverkan.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, resurser och uppföljning.

166 Samordna uppföljning av miljömålen med uppföljningen av översiktsplanen

De kommande åren ska översiktsplanen revideras samtidigt som ett nytt miljöstrategiskt program tas fram. I samband med detta ska vi utreda möjligheten att samordna uppföljningen av miljömålen och översiktsplanen i syfte att skapa en tydligare bild av hur samhällsplaneringen med- eller motverkar till att nå miljömålen.

Ansvarig: Byggnadsnämnden, Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Alla

Styrdokument

167 Utreda flexibel arbetsplats

Vi ska utreda vilka praktiska, arbetsmiljötekniska och juridiska förutsättningar som behöver skapas för att kunna öppna upp för utökad flexibilitet gällande när och var Göteborgs Stads tjänstepersoner utöver sitt arbete. Syftet är att minska eller förändra transportbehovet till och från arbetet eller att fördela arbetsresorna bättre över dagen.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

RESURSHUSHÅLLNING I STADENS VERKSAMHETER

Många verksamheter arbetar redan med resurshushållning inom avfallshantering, främst inom ramen för satsningen Skrota Skräpet. Det görs till exempel genom information, utbildning, arbete med att minska matsvinn, tillsyn och praktiska lösningar för en bra avfallshantering. Inom detta område kommer det att göras mycket framöver. Vi ska till exempel utöka och förbättra redan fungerande koncept som TAGE och ”skala upp” framgångsrika pilotprojekt. På så vis kan vi dra nytta av kunskaper och erfarenheter för flera.

168 Ta fram avfallsplaner i alla förvaltningar och bolag

För att tydliggöra förvaltningarnas och bolagens insatser inom avfallsområdet ska det tas fram planer som visar hur intentionerna i gällande avfallsplan och avfallsstrategiskt program omhändertas. Alla förvaltningar och bolag i staden ska senast 2018 ha tagit fram handlingsplaner och satt igång åtgärder för att minska sitt avfall med minst 30 procent till 2030 jämfört med 2010.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giffri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg
- Avfallsstrategiskt program
- Avfallsplan för Göteborgs Stad

169 Utse avfallssamordnare

Alla stadsdelsförvaltningar ska utse en avfallssamordnare som samordnar och understödjer förvaltningens avfallsarbete. Samordnaren ska även ha en övergripande strategisk funktion kring avfallshantering och avfallsminimering i respektive stadsdel.

Ansvarig: Stadsdelsnämnderna

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

170 Inventera och utveckla verksamheternas utrymmen för avfallshantering

För att kunna minska de olika verksamheternas avfallsmängder ska en inventering och kartläggning av verksamheternas avfallsåtervinning göras i alla stadsdelar. Både mängden och typen av avfall ska kartläggas. Syftet är att minska kostnader för avfall och öka miljövinster samt att underlätta för återvinning.

Ansvarig: Lokalnämnden

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, Social resursnämnd, stadsdelsnämnderna, Utbildningsnämnden

171 Minska elektronikavfallet i stadens verksamheter

Stadens elektroniska avfall ska minska genom att vi sprider råd och anvisningar om hur användare ska sköta stadens IT-utrustning så den håller längre. Kriterier och rutiner för nyinköp ska utvecklas för att öka resurshushållningen.

Ansvarig: Nämnden för Intraservice

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

172 Kvalitetssäkra insamlingen av farligt avfall i stadens verksamheter

För att säkerställa korrekt hantering av farligt avfall ska vi öka kunskapen hos nyckelpersoner inom Göteborgs Stad kring vad som är farligt avfall, elavfall och läkemedelsrester och hur det ska sorteras och hanteras. Alla förvaltningar och bolag ska säkerställa att det finns rutiner för att förhindra att det farliga avfallet, elavfallet och kasserade läkemedel hamnar fel.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

Miljömål

- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Avfallsstrategiskt program

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

Miljömål

- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

173 Implementera samordnad utskriftshantering i stadens verksamheter

Vi ska införa ett system för samordnad utskriftshantering inom stadens verksamheter. På så vis kommer vi minska antalet skrivare.

Ansvarig: Nämnden för Intraservice

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

174 Inför rutiner vid införskaffande av möbler och inredning

Samtliga förvaltningar och bolag ska införa rutiner för återbruk vid inköp av möbler och inredning. Detta innebär att en i första hand kollar vad som finns i TAGE och i andra hand kollar vad som finns i upphandlingsnämndens avtal.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

175 Utred hur TAGE kan utvecklas

Stadens interna bytessida, TAGE, har potential att förbättras. Vi ska utreda om det finns möjlighet att inrätta ett centralt lager för att öka återanvändningen ytterligare. Vi vill även undersöka om TAGE kan kompletteras med en reparations- och redesigntjänst samt ett showroom och om TAGE även kan användas för IT-utrustning.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, Social resursnämnd, stadsdelsnämnderna

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

176 Gör TAGE mer användarvänligt

Stadens återbrukssida TAGE ska göras synligare och lättare att hitta med en attraktiv form. För att öka och underlätta användandet av TAGE i stadens verksamheter behöver TAGE-sidan utvecklas.

Ansvarig: Nämnden för Intraservice

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

177 Inred nya lokalerna i Alelyckan hållbart

För att öka resurshushållningen och minska kemikaliebelastningen behöver staden ta ett större ansvar för att i första hand återbruka och redesigna begagnade möbler och inredning och i andra hand köpa in nyttillverkade miljöanpassade möbler. Förvaltningen kretslopp och vatten ska vara en förebild i denna utveckling och arbeta med den inriktningen vid utvecklingen i sina kommande nya lokaler i Alelyckan.

Ansvarig: Kretslopp och vattennämnden

Samarbetspartner: Lokalnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Avfallsstrategiskt program
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

178 Inför konceptet ”Det avfallssnåla äldreboendet”

Stadsdelsnämnderna ska införa konceptet ”Det avfallssnåla äldreboendet” i sina verksamheter. Syftet är att minska avfallsmängder och kostnader för stadens äldreboenden.

Ansvarig: Stadsdelsnämnderna

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

KEMIKALIER I KOMMUNALA VERKSAMHETER

Vi ska fortsätta vara en föregångare i kemikaliearbetet och så långt som möjligt arbeta för att minimera användningen av farliga kemikalier i varor och produkter. Vi har sedan tidigare tagit fram en kemikalieplan för staden och arbetet med genomförandet den fortgår. Utöver det pågående arbetet så ska vi fortsätta att fasa ut ämnen, vi ska även göra det lättare att bedöma och köpa kemiska produkter. Arbetet med att ta fram en strategi för Giftfri miljö, som är en åtgärd i åtgärdsstrategin En sundare livsmiljö, blir ett viktigt steg i den fortsatta processen.

179 Revidera kemikalieplanen

Vi ska revidera kemikalieplanen. I revideringen ingår en översyn av de lärdomar vi skaffat under den tiden som verksamheterna arbetat efter planen.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Lokalförvaltningen, Park- och naturnämnden, Upphandlingsnämnden

Miljömål

- Giftfri miljö

Styrdokument

- Kemikalieplan för Göteborgs Stad

180 Dokumentera och redovisa användningen av utfasningsämnen i märkningspliktiga kemiska produkter

Alla verksamheter ska påskynda utfasningen av i första hand så kallade utfasningsämnen och i andra hand riskminskningsämnen.

Ansvarig: Alla

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Giftfri miljö

Styrdokument

- Kemikalieplan för Göteborgs Stad

181 Förstärk det systematiska kemikaliearbetet

Vi ska ha ett fortsatt samarbete mellan stadsdelnämnderna och social resursnämnd för att fokusera på att systematiskt minska gifterna i barns vardag.

Ansvarig: Social resursnämnd, stadsdelnämnderna

Samarbetspartner: Nämnden för Intraser vice, Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Upphandlingsnämnden

Miljömål

- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Kemikalieplan för Göteborgs Stad

182 Begränsa produkter med utfasningsämnen i Winst

Vi ska arbeta för att inga utfasningsämnen ska finnas i staden. Vi måste därför underlätta för inköpare och beställare att hitta produkter utan utfasningsämnen i winst. Vi ska också begränsa möjligheten att i winst köpa produkter som innehåller utfasningsämnen.

Ansvarig: Nämnden för Intraser vice, Upphandlingsnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet

Styrdokument

183 Koppla samman Winst med Chemsoft – underlätta rätt val vid inköp

Vi ska koppla ihop inköpssystemet i winst med granskningssystemet för kemiska produkter, Chemsoft. På så vis får inköpare tillgång till viktig kemikalieinformation som förbättrar inköpsbeslutet.

Ansvarig: Nämnden för Intraser vice

Samarbetspartner:

Miljömål

- Giftfri miljö

Styrdokument

LÄRANDE FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Barnen och de unga är både Göteborgs nutid och framtid. Skolan ska bland annat stärka samhällsgemenskapen och skapa förståelse för naturens begränsningar och möjligheter. I läroplanerna för förskola och skola uppmanas alla skolor och förskolor att arbeta med lärande för hållbar utveckling. Idag pågår arbete med bland annat utomhuspedagogik, pedagogiska odlingsträdgårdar och olika former av pedagogiskt stödmaterial för att bidra till arbetet med lärande för hållbar utveckling.

184 Öka klimatmedvetenheten hos unga

Vi ska skapa engagemang och medvetenhet om klimat- och livsstilsfrågor hos gymnasieungdomar genom bland annat dialog och utbildning. Vi ska i samarbete med pedagoger stödja och arbeta med praktisk och teoretisk undervisning om hållbar utveckling i skolan.

Ansvarig: Utbildningsnämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

185 Genomför naturpedagogiska projekt för skolor och förskolor

Genom att ta fram pedagogiska materiel för skolor och förskolor höjs kunskapen, medvetenheten och engagemanget för naturmiljöfrågor hos de kommande generationerna göteborgare. Förutom att ta fram ett utbildningsmaterial eller en lärarhandledning kan åtgärden innebära anläggande av fjärilsträdgårdar, inventeringstävlingar eller fototävlingar.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Lokalnämnden, Park- och naturnämnden, stadsdelsnämnderna

Miljömål

- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt växt- och djurliv

Styrdokument

- Naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg

186 Öppna fler kreativa återvinningscenter

I Norra Hisingen finns det kreativa återvinningscentret REturen där barn får utforska sin kreativitet samtidigt som de får ökad kunskap om material, återbruk och giftfri miljö. Vi ska införa liknande kreativa återvinningscenter i fler stadsdelar.

Ansvarig: Stadsdelsnämnderna

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

187 Skapa nätverk för kreativa återvinningscenter

Vi ska samordna ett nätverk för verksamheter som driver eller avser att driva ett kreativt återvinningscenter, för kompetens- och erfarenhetsutbyte.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden, Nämnden för konsument och medborgarservice, stadsdelsnämnder, Älvsstranden Utveckling

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

MILJÖMÅLTIDER

Produktionen av mat medför stor miljöpåverkan men vi kan bidra till att minska den genom att välja mindre miljöbelastande livsmedel. Vi arbetar redan idag med att öka andelen miljömåltider inom den egna verksamheten. Enligt vår definition är en miljömåltid baserad på miljömärkta och etiskt märkta råvaror. Den är säsonganpassad och rik på grönsaker och baljväxter. Fisken i måltiden kommer från hållbara bestånd och är inte rödlistad. Lika viktigt som valet av råvaror är att inte slänga mat. Arbetet med miljömåltider har bland annat resulterat i att andelen ekologiska matvaror har ökat och att personal har fått utbildning i att minska matsvinnet. Vi har kommit långt, men vi kan komma längre.

188 Minska miljöpåverkan vid livsmedelsinköp

Vi ska utreda vilken information om miljö- och hållbarhetsaspekter som redan finns tillgänglig samt hur olika miljö- och hållbarhetsaspekter kan vägas mot varandra. I det fortsatta arbetet ingår en vidareutveckling av klimatkompassen med syfte att inkludera fler miljö och hållbarhetsaspekter än klimat.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Stadsdelsnämnderna, Upphandlingsnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker

Styrdokument

189 Minska matsvinnet

Vi ska minska matsvinnet i stadsdelsnämnderna med minst 50 procent. Genom att minska matsvinnet kan vi spara både tid och pengar, vilket kan användas till att exempelvis laga mer mat från grunden och köpa in en högre andel ekologiska livsmedel till stadens verksamheter.

Ansvarig: Stadsdelsnämnderna

Samarbetspartner: Kretslopp och vattennämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

190 Minska användningen av mejeriprodukter

I stadsdelsförvaltningarnas verksamheter ska vi börja ersätta mejeriprodukter som används i matlagning med växtbaserade alternativ så som havremjolk. Vi ska också ersätta mejeriprodukter på kontor och vid konferenser. Åtgärden syftar till en successiv minskning av mejeriprodukter och därmed till minskad klimatpåverkan.

Ansvarig: Stadsdelsnämnderna

Samarbetspartner: Nämnden för Intraser vice, Miljö- och klimatnämnden, Upphandlingsnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

191 Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt på restauranger och caféer i stadens verksamheter

Alla stadens verksamheter som riktar sig till allmänheten och som i egen regi eller via entreprenörer serverar livsmedel ska erbjuda ekologiska och vegetariska rätter. Det gäller exempelvis simhallar, bibliotek och nöjesarenor. Maten som erbjuds ska följa Göteborgs Stads definition av miljömåltider, det vill säga miljömärkta och etiskt märkta råvaror, säsonganpassade och rika på grönsaker och baljväxter.

Ansvarig: Got Event, Idrott- och föreningsnämnden, Kulturnämnden, Liseberg, Park- och naturnämnden, Stadsdelsnämnderna

Samarbetspartner: Nämnden för konsument- och medborgarservice, Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

192 Utbilda måltidspersonal i vegetarisk matlagning

Måltidspersonalen ska erbjudas fortbildning i vegetarisk matlagning. Med en bredad kompetens kan måltidsverksamheten stegvis ändra matsedlarna till minskad andel måltider baserade på kött- och mejeriprodukter.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Stadsdelsnämnderna

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

193 Upphandla fler ekologiska livsmedel

Vi ska fortsätta ställa höga miljökrav i livsmedelsupphandlingar och på så sätt göra det möjligt för verksamheterna i staden att köpa in ekologiska livsmedel. Särskilt fokus ska vara på volymprodukter, eftersom det ger mest påverkan.

Ansvarig: Upphandlingsnämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden, Stadsdelsnämnderna

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

194 Vidareutveckla klimatsmarta livsmedel i offentliga kök

Inom ramen för projektet Stadslandet ska vi testa upphandling, transport, kvalitet, tillagning och servering av lokalt och ekologiskt producerade livsmedel i av staden ägda och drivna kök. Åtgärden ska bidra till grön affärsutveckling för små och medelstora företag.

Ansvarig: Stadsdelsnämnden Angered

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsdelsnämnden Norra Hisingen, Stadsdelsnämnden Östra Göteborg, Trafiknämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- God bebyggd miljö

Styrdokument

195 Ta fram en policy för hållbar representation

Vi ska ta fram en policy för en hållbar representation i staden med fokus på miljömässigt och socialt hållbar konsumtion av livsmedel.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner: Kommunstyrelsen, Kretslopp och vattennämnden, Nämnden för konsument och medborgarservice

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Ett rikt odlingslandskap och myllrande våtmarker
- God bebyggd miljö

Styrdokument

ANVÄNDNING AV ENERGI OCH FOSSILA BRÄNSLEN I KOMMUNALA VERKSAMHETER

Vi har genomfört ett gott arbete inom ramen för energieffektiviseringsstödet och arbetet med detta fortsätter inom staden. Arbetet med att energieffektivisera våra egna anläggningar och fastigheter ska fortsätta. Utöver våra egna anläggningar så kommer vi att fokusera mycket på den utrustning som vi använder och hur denna förbrukar energi, här är exempelvis IT ett särskilt relevant område. Vi skall även verka för att våra egna fastigheter som hyrs ut bör ha energi- och miljöfrämjande åtgärder inskrivna. Vi skall även se till att nyckelpersoner i verksamheterna får särskild kunskap om energifrågornas betydelse.

196 Energieffektivisera energianläggningar

Energieffektiviserande åtgärder pågår och ska fortsatt genomföras inom Göteborg Energis anläggningar för produktion och distribution av fjärrvärme, kyla, gas och el. Syftet är hushållning med energi och minskad användning av resurser för framställning av energi.

Ansvarig: Göteborg Energi

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

197 Underlätta för energibesparing av IT-utrustning i stadens verksamheter

Vi ska möjliggöra för att sätta elektronisk utrustning, exempelvis trådlösa accesspunkter, datorer och skrivare, i energisparläge när verksamheten inte använder den. Metoden som ska användas är en så kallad molntjänst och kommer i ett första läge att testas på Intraservice nätverksutrustning.

Ansvarig: Nämnden för Intraservice

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

198 Genomför planen för avveckling av fossila bränslen

En plan för avveckling av kvarvarande fossila bränslen i lokalförvaltningens uppvärmningsanläggningar har tagits fram. Under de närmaste åren kommer de sista uppvärmningsanläggningarna som drivs med fossila bränslen att fasas ut.

Ansvarig: Lokalnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

199 Avveckla kylmaskiner

För att minska elanvändningen för kylning ska befintliga kylmaskiner bytas ut mot fjärrkyla i så stor utsträckning som möjligt.

Ansvarig: Älvostranden Utveckling

Samarbetspartner: Göteborg Energi

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

200 Erbjud energiutbildning till nyckelpersoner

Vi ska erbjuda utbildning kring frågor som rör framtidens energisystem, energiproduktion och energianvändning i en hållbar stad kopplat till stadens arbete i olika skeden i stadsutvecklingsprocessen. Utbildningen ska rikta sig till stadens projektledare och projektchefer som driver stadsutvecklingsprojekt samt de konsortier (med främst byggherrar och deras konsulter) som är kopplade till dessa projekt.

Ansvarig: Älvostranden Utveckling

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

201 Inför fossilfri kommunal maskinpark

Vi ska aktivt verka för att staden byter ut småmaskiner, såsom häcksaxar, lövblåsare och motorsågar som drivs med fossila bränslen, mot batteridrivna alternativ.

Ansvarig: Göteborg Stads Leasing

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

202 Kartlägg IT:s klimatpåverkan

I och med att Göteborgs Stad undertecknat Green Digital Charter har vi bland annat åtagit oss att minska IT:s direkta klimatpåverkan. För att kunna hitta områden med betydande klimatpåverkan som ska prioriteras krävs det en kartläggning av utrustning, drifttider och energianvändning. Kartläggningen skapar också förutsättningen för att kunna följa upp eventuella åtgärder.

Ansvarig: Nämnden för Intraser vice

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

203 Inför en modell för kommuninterna gröna hyresavtal

Vi ska ta fram en modell för kommuninterna gröna hyresavtal där både uthyrare och hyresgäst förbinder sig att göra åtgärder och ta ansvar för en kontinuerlig samverkan kring energi- och miljöfrågor.

Ansvarig: Higab

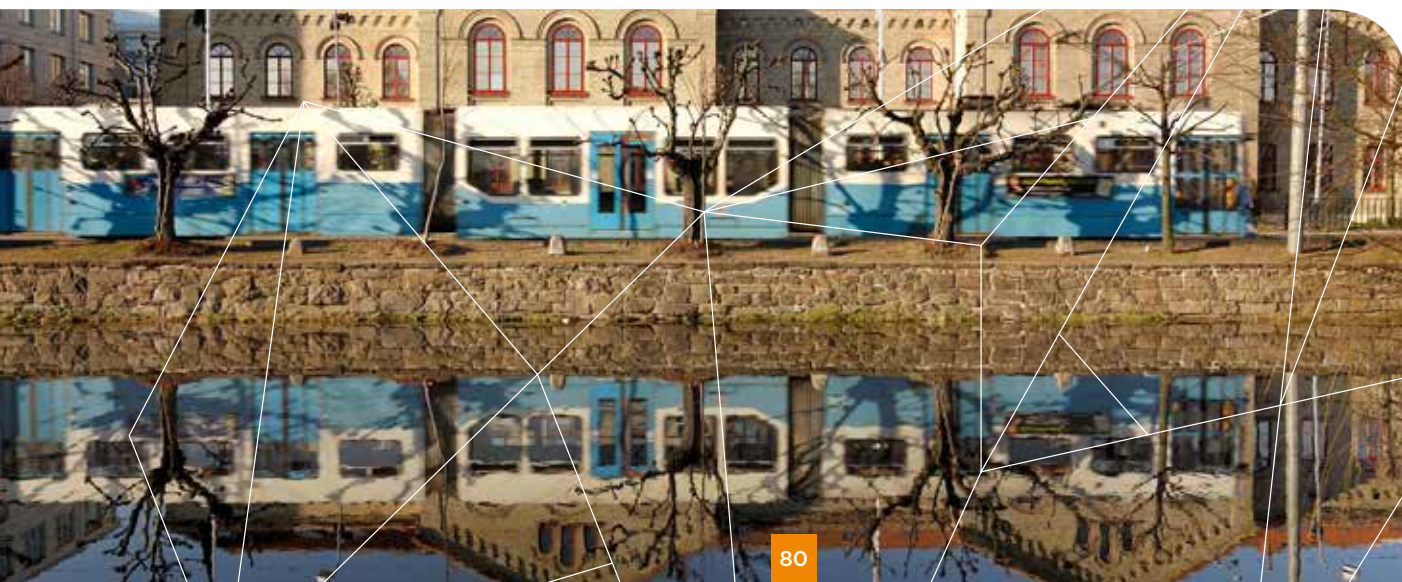
Samarbetspartner: Framtiden, Got Event, Göteborgs Stadshus, Idrotts- och föreningsnämnden, Kommunstyrelsen, Lokalnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Nämnden för Konsument och medborgarservice

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

RESOR OCH TRANSPORTER I KOMMUNALA VERKSAMHETER

Miljöpåverkan från resor och transporter inom staden ska minskas. Beslutade styrdokument, liksom Policy och riktlinjer för resor i tjänsten, ska tillämpas och informeras om. Många förvaltningar och bolag jobbar med detta redan idag genom ökad användning av förnybara drivmedel och miljöfordon, utbildning i sparsam körning och kollektivtrafikkort för tjänsteresor. Utöver dessa handgripliga sätt att verka i frågan så kommer vi även att se över systemet med klimatkompensation samt främja resfria möten.

204 Underlätta för resfria möten

Vi ska informera och utbilda om möjligheterna med resfria möten. Vi ska även främja ökad användning av resfria möten.

Ansvarig: Nämnden för Intraservice

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft

Styrdokument

- Policy och riktlinjer för resor i tjänsten
- Klimatstrategiskt program för Göteborg

205 Utred hur vi kan främja att semestra lokalt

Vi ska utreda hur staden kan främja att anställda inte flyger på fritiden. På likartat sätt som vi har incitament för att uppmuntra till hållbart privat resande med cykel och kollektivtrafik för de anställda så kan staden uppmuntra till minskad miljöpåverkan vid mer långväga fritids- och semesterresor.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

206 Vidareutveckla stadens klimatkompensation

Vi ska utreda möjliga förändringar i klimatkompensationssystemet och se över vilka åtgärder som accepteras. Nuvarande regelverk gör det svårt för reseintensiva verksamheter att göra investeringar kopplade till resorna i så stor utsträckning som klimatkostnaderna för resorna kräver. Därför behöver vi se över modellen och bedöma förslag på åtgärder som till exempel gör gemensamma investeringar möjliga eller inte är reserelaterade.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

207 Samordna fordonspooler inom Göteborgs Stad

Många verksamheter har idag en bil för att man behöver ha den då och då. Det finns därmed ett antal fordon som skulle kunna tas bort och ett antal resor som skulle kunna minskas genom samordning. En del av lösningen är att införa fordonspooler i fler av våra verksamheter. Det finns redan idag ett antal fordonspooler i Göteborgs Stad. Vi ska samordna dessa ytterligare och arbeta aktivt för att skapa fler.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Göteborgs Stads Leasing

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

208 Öka andelen miljöfordon

Göteborgs Stad har antagit ambitiösa mål kring miljöfordon. Arbetet med att nå dessa mål ska fortsätta. Miljöfordon ska alltid efterfrågas i upphandlingar när sådana fordon finns tillgängliga.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Business Region Göteborg, Göteborg Energi, Göteborgs Stads Leasing, Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Parkeringsbolaget, Renova, Upphandlingsnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

209 Ställ högre krav på miljöfordonsanvändning i upphandling

När vi handlar upp transporttjänster ställer vi regelmässigt krav på fordonens och drivmedlens miljöprestanda. Här har vi en viktig roll för att öka användningen av tunga miljöfordon och miljöanpassade drivmedel.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Upphandlingsnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

210 Handla upp varor separat från transporter

När en vara upphandlas så kallat fritt levererad kan inga krav ställas annat än på själva varan och därmed kan leveransen utföras utan specifika miljökrav. Genom att upphandla varor och leveranser separat optimeras varufflödena. Därför ska vi i större utsträckning göra sådana separata upphandlingar.

Ansvarig: Trafiknämnden

Samarbetspartner: Upphandlingsnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

UPPHANDLING

Göteborgs Stad upphandlar årligen varor och tjänster för stora belopp. Att ställa miljökrav i den kommunala upphandlingen av varor och tjänster ger oss stora möjligheter att minska vår miljöpåverkan. Redan idag ställs miljökrav på vissa varor och tjänster som exempelvis byggnadsmaterial, livsmedel, fordon och träprodukter. Men det finns mycket kvar att jobba med. Till exempel behöver miljökraven i upphandlingen bli skarpare och det måste bli lättare för beställaren att i inköpssystemet hitta de produkter som är mest miljövänliga. I detta åtgärdsområde finns ”generella” upphandlingsåtgärder. Mer specifika upphandlingsåtgärder finns även i andra åtgärdsområden.

211 Minska miljöpåverkan från stadens inköp

Vi upphandlar och köper in stora mängder varor, material och tjänster med påföljande miljöbelastning. Vi ska därför arbeta för att minska vår miljöpåverkan från våra inköp. Som stor beställare och upphandlare har vi möjlighet att skapa incitament och främja framtagandet av mer miljö- och klimatvänliga alternativ. Vi har också möjlighet att skapa incitament för leverantörer att ta fram ökad miljödata om sina produkter och tjänster vilket även kan komma till nytta för andra aktörer på marknaden.

Ansvarig: Miljö- och klimatnämnden, Upphandlingsnämnden

Samarbetspartner:

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

212 Minska klimatpåverkan från stadens byggnation

Vi ska utveckla och använda en gemensam modell för beräkning av klimatpåverkan från bygg- och anläggningsmaterial.

Ansvarig: Lokalnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Trafiknämnden

Samarbetspartner: Framtiden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- God bebyggd miljö

Styrdokument

213 Öka användningen av Winst för bättre inköpsstatistik

Upphandlingsförvaltningen och Intraservice ska samarbeta för att öka användningen av e-handelsystemet Winst. Ökad användning av Winst genererar bättre statistik som på olika vis kan användas för att styra inköpen i en mindre miljöbelastande riktning.

Ansvarig: Alla, Nämnden för Intraservice

Samarbetspartner: Upphandlingsnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

214 Ha ett tydligt miljöfokus i inköps- och beställarutbildningar

I de utbildningar som beställare och inköpare i staden genomgår ska det ges tydlig information om miljö och hållbarhet.

Ansvarig: Nämnden för Intraservice, Upphandlingsnämnden

Samarbetspartner: Alla

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

215 Tydliggör miljöanpassade produkter i Winst

Vi ska förbättra sök- och sorteringsmöjligheterna i e-handelssystemet Winst så att miljömärkta produkter blir lättare att hitta.

Ansvarig: Nämnden för Intraservice

Samarbetspartner: Upphandlingsnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

- Klimatstrategiskt program för Göteborg

216 Ta fram en modell för hållbar innovationsupphandling

Vi ska utreda hur innovation kan användas som verktyg för att erbjuda staden mer och bättre miljö- och klimatanpassade produkter och tjänster. Åtgärden kan till exempel genomföras som en utredning kring innovationsupphandling och funktionsupphandling som ett medel för inköp av mer miljö- och klimatsmarta produkter och tjänster. Åtgärden syftar till att ta fram en modell för hur Göteborgs Stad kan jobba med innovationsupphandlingar.

Ansvarig: Upphandlingsnämnden

Samarbetspartner: Miljö- och klimatnämnden

Miljömål

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö

Styrdokument

I bilagan till handlingsplanen kan du hitta mer information om respektive åtgärd, samarbetspartner, resurser och uppföljning.

REGISTER: ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

ALLA NÄMNDER OCH STYRELSER

163	Inför miljöledningssystem eller miljöcertifiering i alla kommunens verksamheter	69
164	Utse miljösamordnare på alla förvaltningar och bolag	69
165	Miljöutbilda kommunens personal	69
168	Ta fram avfallsplaner i alla förvaltningar och bolag	70
172	Kvalitetssäkra insamlingen av farligt avfall i stadens verksamheter	71
174	Inför rutiner vid införskaffande av möbler och inredning	72
180	Dokumentera och redovisa användningen av utfasningsämnen i märkningspliktiga kemiska produkter	74
213	Öka användningen av Winst för bättre inköpsstatistik	83

BUSINESS REGION GÖTEBORG

16	Samordning och metodutveckling inom Stadslandet	15
17	Vi ska utveckla och testa Agroforestry i Göteborg	15
47	Utveckla nya affärsmodeller för hotell, handel och restaurang	26
48	Utveckla och testa ekosystembaserad destinationsutveckling	26

BYGGNADSNÄMNDEN

18	Samla och tillgängliggöra kunskapen från planprocessens miljöutredningar	15
21	Inkludera ytor för avfall och cirkulära lösningar i den fysiska planeringen	16
54	Skapa fler gång- och cykelförbindelser över älven	29
125	Planera för öppna vattendrag	55
151	Anlägg ”Jubileumsparken” – en ny stadspark i Frihamnen	64
166	Samordna uppföljning av miljömålen med uppföljningen av översiktsplanen	70

FASTIGHETSNÄMNDEN

21	Inkludera ytor för avfall och cirkulära lösningar i den fysiska planeringen	16
115	Öka andelen död ved på skogsmark	52

FRAMTIDEN

20	Tillämpa grönytefaktorn i nyproduktion av bostäder	16
68	Skapa hållbara transportlösningar vid nyproduktion av bostäder	34
80	Minska byggavfallet med hjälp av incitament och statistik	39
91	Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter	43

GOT EVENT

84	Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten.....	40
191	Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt på restauranger och caféer i stadens verksamheter.....	77

GREFAB

139	Utred hur mikroplaster fångas upp i småbåtshamnarnas dagvattenanläggningar	59
140	Utbilda anställda i kommunens hamnar när det gäller skötsel av båtbottnvättar med efterföljande rening och hantering av avfall.....	59

GRYAAB

87	Öka fosforåtervinningen från avloppsslam	41
88	Arbeta för hygienisering av avloppsslam	41
146	Öka kunskapen om spridning av mikroplaster i kretsloppet	61

GÖTEBORG & CO

45	Samverka för en hållbar destination	25
46	Satsa på cykelturism	26

GÖTEBORG ENERGI

32	Ta fram plan för produktion av förnybar el	21
33	Ökad användning och utveckling av fjärrkyla i staden.....	22
34	Planera för fossilfri fjärrvärme	22
37	Skapa ett samverkansforum för ökad användning av biogas i transportsektorn.....	23
196	Energieffektivisera energianläggningar.....	78

GÖTEBORGS HAMN

91	Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter	43
93	Skapa förutsättningar för fartyg att få tillgång till alternativa bränslen	44
94	Fortsätt arbetet med att elansluta fartyg i hamn.....	45
95	Utveckla den miljödifferenterade hamntaxan	45
96	Utred incitament för minskad miljöpåverkan från lastbilar till och från Göteborgs Hamn.....	45

GÖTEBORGS STADS LEASING

201	Inför fossilfri kommunal maskinpark	80
-----	---	----

HIGAB

91	Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter	43
203	Införa en modell för kommuninterna gröna hyresavtal.....	80

IDROTTS- OCH FÖRENINGSNÄMNDEN

84	Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten.....	40
91	Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter	43
136	Testa alternativa materialval vid ny- och ombyggnation av konstgräsplaner.....	58
137	Vinterhåll konstgräsplaner för minskad spridning av mikroplast	58
138	Informera föreningar med egna konstgräsplaner om miljöproblematiken.....	59
191	Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt på restauranger och caféer i stadens verksamheter.....	77

NÄMNDEN FÖR INTRASERVICE

171	Minska elektronikavfallet i stadens verksamheter.....	71
173	Implementera samordnad utskriftshantering i stadens verksamheter	72
176	Gör TAGE mera användarvänligt	72
182	Begränsa produkter med utfasningsämnen i Winst	74
183	Koppla samman Winst med Chemsoft - underlätta rätt val vid inköp	74
197	Underlätta för energibesparing av it-utrustning i stadens verksamheter	79
202	Kartlägg IT:s klimatpåverkan	80
204	Underlätta för resfria möten.....	81
213	Öka användningen av Winst för bättre inköpsstatistik	83
214	Ha ett tydligt miljöfokus i inköps- och beställarutbildningar	84
215	Tydliggör miljöanpassade produkter i Winst	84

NÄMNDEN FÖR KONSUMENT OCH MEDBORGARSERVICE

5	Vidareutveckla GreenhackGBG.....	10
6	Utveckla stadens arbete med hållbara livsstilar	11
8	Genomför kampanj för att synliggöra det hållbara utbudet på stan.....	11
9	Utveckla det kollaborativa Göteborg	12
12	Undersök möjligheten att etablera ett hållbarhetshus.....	13
13	Utveckla vårt arbete med rättvis handel.....	13
14	Utveckla stödstrukturer för en hållbarare livsmedelsbransch	14
27	Samordna Göteborg Stads energitjänster till företag.....	20
28	Informera företag om energieffektiviseringsstöd	20
29	Satsa på energi- och klimatrådgivning till företag och organisationer	20
30	Visualisera energianvändning i företag, hushåll och organisationer.....	21
31	Informera om egenproducerad el.....	21

KOMMUNSTYRELSEN

23	Vidareutveckla grön upplåning.....	18
24	Minska klimatavtrycket från våra tillgångar	18

KRETSLOPP- OCH VATTENNÄMNDEN

10	Underlätta för ett cirkulärt Göteborg	12
21	Inkludera ytor för avfall och cirkulära lösningar i den fysiska planeringen	16
74	Genomför kommunikationskampanj för minskat matsvinn, grovavfall och elavfall	37
75	Bygg en ny kretsloppspark.....	37
76	Utveckla och starta upp minikretsloppsparkar.....	38
77	Öka insamlingen av textilier	38
78	Öka återanvändningen på stadens återvinningscentraler	38
79	Öka miljöstyrningen av avfallstaxan	38
80	Minska byggavfallet med hjälp av incitament och statistik.....	39
82	Öka utsorteringen av förpackningar och tidningar.....	39
83	Förebygg och sortera avfall vid evenemang.....	40
85	Öka antalet miljörum för insamling av elavfall och farligt avfall	40
87	Öka fosforåtervinningen från avloppsslam	41
107	Ta fram en handlingsplan till den regionala vattenförsörjningsplanen	48
112	Tillämpa hållbar dagvattenhantering i alla byggprojekt inom staden	51
113	Skapa fler vattenspeglar i staden.....	51
118	Anlägg dagvattenrening på trafikintensiva vägar	53
119	Genomför åtgärder utifrån plan för utbyggnad av VA-ledningssystem	53
120	Minska utsläppen av spillvatten från ledningsnätet	53
121	Minska tillskottsvatten till spillvattenförande ledningar.....	53
122	Etablera ett nytt avloppsreningsverk vid Brudaremossen	54
123	Verka för ett utökat skyddsområde för Göta älv	54
126	Identifiera naturliga stråk för dagvattenavledning	55
133	Utvärdera nya hållbara anläggningar för dagvatten.....	57
134	Utred möjligheten att öppna upp kulverterade vattendrag	57
135	Undersök föroreningsbelastningen i recipienter av dagvatten.....	58
175	Utred hur TAGE kan utvecklas	72
177	Inred nya lokalerna i Alelyckan hållbart	73

KULTURNÄMNDEN

11	Öka biblioteksverksamhetens miljöfokus.....	12
84	Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten.....	40
132	Digitalisera kartläggningen av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap.....	57
191	Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt på restauranger och caféer i stadens verksamheter.....	71

LISEBERG

91	Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter.....	43
191	Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt på restauranger och caféer i stadens verksamheter.....	71

LOKALNÄMNDEN

60	Gör det attraktivt och säkert att gå och cykla till skolor.....	31
80	Minska byggavfallet med hjälp av incitament och statistik.....	39
91	Anlägg gröna tak på kommunens fastigheter.....	43
170	Inventera och utveckla verksamheternas utrymmen för avfallshantering.....	71
198	Genomför planen för avveckling av fossila bränslen.....	79
212	Minska klimatpåverkan från stadens byggnation.....	83

MILJÖ- OCH KLIMATNÄMNDEN

1	Ta fram ett miljöstrategiskt program för Göteborgs Stad.....	9
2	Presentera och visualisera miljöinformation.....	9
3	Ta fram stadengemensam miljöövervakningsplan.....	9
4	Samla och synliggör resultat från miljöövervakning.....	9
15	Utred möjligheten att skapa ett nätverk för aktörer inom stadsnära odling.....	14
18	Samla och tillgängliggöra kunskapen från planprocessens miljöutredningar.....	15
19	Utred hur miljö kvalitet säkerställs i nyplanerade områden.....	16
22	Ta fram ett förslag till klimatråd.....	18
32	Ta fram plan för produktion av förnybar el.....	21
37	Skapa ett samverkansforum för ökad användning av biogas i transportsektorn.....	23

50	Utökad samverkan kring cykelfrågor i Göteborg.....	28
81	Utveckla tillsynen av byggnads- och rivningsarbeten.....	39
89	Hitta och implementera effektiva arbetssätt för att förebygga miljöbrott.....	43
90	Påverka lagstiftaren och skapa samsyn för större effekt av miljötillsynen	43
92	Ta fram buller- och luftkarta med hälsoindex	44
102	Ta fram nytt åtgärdsprogram mot buller 2019-2023	47
103	Ta fram ett system avseende kompensationsåtgärder för goda ljudmiljöer	47
104	Placera ut sensorer för att mäta buller	47
105	Ta fram en strategi för giftfri miljö.....	48
106	Följ upp anmälningspliktiga verksamheters kemikalieredovisningar	48
108	Utveckla stadens vattenförekomster för god vattenstatus	50
124	Värderingar av ekosystemtjänster i staden	54
128	Analysera marina ansvarsbiotoper	56
129	Gör ekologisk landskapsanalys för fler arter	56
130	Sammanställ information om invasiva främmande arter	56
131	Ta fram utbildningsmaterial och checklistor om artskydd och kompensationsåtgärder	57
147	Inkludera utsläpp av mikroplaster från anläggningar i tillsyn	61
166	Samordna uppföljning av miljömålen med uppföljningen av översiktsplanen	70
167	Utreda flexibel arbetsplats	70
179	Revidera kemikalieplanen.....	73
185	Genomför naturpedagogiska projekt för skolor och förskolor.....	75
187	Skapa nätverk för kreativa återvinningscenter	76
188	Minska miljöpåverkan vid livmedelsinköp.....	76
195	Ta fram en policy för Hållbar representation.....	78
205	Utred hur vi kan främja att semestra lokalt.....	81
211	Minska miljöpåverkan från stadens inköp	83
212	Minska klimatpåverkan från stadens byggnation.....	83

PARKERINGSBOLAGET

71	Minska söktrafiken	35
72	Undersök förutsättningar för automatiska parkeringsgarage	35

PARK- OCH NATURNÄMNDEN

4	Samla och synliggör resultat från miljöövervakning	10
18	Samla och tillgängliggöra kunskapen från planprocessens miljöutredningar	15
58	Samordna och förbättra drift och underhåll av cykelbanor.....	30
84	Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten.....	40
86	Öka användningen av anläggningsjord från avloppsslam i staden	41
109	Ta fram en plan för restaurering och anläggning av våtmarker	50
110	Motverka igenväxning av viktiga biotoper	51
111	Gör biotopförbättrande åtgärder i sjöar och vattendrag	51
114	Skapa miniparker med fjärilstema	52
115	Öka andelen död ved på skogsmark	52
116	Bevara äldre träd i parkmiljö.....	52
117	Utveckla skötsel av ängs- och gräsytor.....	52
132	Digitalisera kartläggningen av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap	57
144	Utöka strandstädningen.....	60
145	Öka kunskapen om marint skräp i ett maritimt besökscenter vid Askimsbadet	60
148	Utveckla information om parker och naturområden.....	63
149	Förbättra tillgängligheten till parker och naturområden.....	63
150	Utveckla bostadsnära parker	64
151	Anlägg ”Jubileumsparken” – en ny stadspark i Frihamnen	64
154	Förankra riktlinjer för varierat växt- och djurliv i bostadsnära natur	65
155	Ta fram områdesbeskrivningar för friluftsområden	65
156	Skapa en strandpromenad utmed Sävån	66
157	Utveckla Kvillebäcksstråket	66
158	Utveckla bostadsnära naturområden.....	66
159	Öka tillgängligheten till bostadsnära natur.....	66
160	Tillgängliggör Hisingens kustremsa	67
161	Öka tillgängligheten och naturvärden på mindre öar	67
162	Placera ut fler toaletter i skärgården	67
191	Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt på restauranger och caféer i stadens verksamheter.....	77

SOCIAL RESURSNÄMND

192	Utbilda måltidspersonal i vegetarisk matlagning	77
-----	---	----

STADSELSNÄMNDERNA

84	Utöka källsorteringen på kommunens anläggningar för allmänheten.....	40
169	Utse avfallssamordnare	71
178	Inför konceptet ”Det avfallssnåla äldreboendet”	73
181	Förstärk det systematiska kemikaliearbetet.....	74
186	Öppna fler kreativa återvinningscenter	75
189	Minska matsvinnet.....	76
190	Minska användningen av mejeriprodukter	77
192	Utbilda måltidspersonal i vegetarisk matlagning	77

STADSELSNÄMNDEN ANGERED

194	Vidareutveckla klimatsmarta livsmedel i offentliga kök.....	78
-----	---	----

STADSELSNÄMNDEN VÄSTRA HISINGEN

7	Möjliggör arbete med hållbara livsstilar i Västra Hisingen	11
---	--	----

TRAFIKNÄMNDEN

35	Verka för klimatanpassade reseavdrag.....	22
36	Verka för att använda trängselskatten som stöd för hållbart resande	23
38	Verka för att möjliggöra gynnande av eldrift	23
39	Testa alternativa vägbeläggningar	23
40	Autonoma fordon i hållbar stadsutveckling	24
41	Ta fram en godsplan	24
42	Samordna leveranser till och från byggprojekt.....	24
43	Verka för att etablera en kombiterminal	25
44	Utveckla och testa klimatsmart närlogistik.....	25
49	Metodutveckla, förankra och upprätta fler gröna transportplaner	28

50	Utökad samverkan kring cykelfrågor i Göteborg.....	28
51	Förbättra framkomligheten för cyklister.....	29
52	Skapa fler cykelparkeringar.....	29
53	Bygg säkra och attraktiva cykelparkeringsanläggningar vid tågstationer	29
54	Skapa fler gång- och cykelförbindelser över älven	29
55	Bygg ut pendlingscykelnätet.....	30
56	Verka för möjligheten att ta med cykel i kollektivtrafiken	30
57	Förbered för ett nytt låncykelsystem	30
58	Samordna och förbättra drift och underhåll av cykelbanor.....	30
59	Följ upp och utöka prioriterad vinterväghållning av viktiga gång- och cykelbanor	31
60	Gör det attraktivt och säkert att gå och cykla till skolor	31
61	Ta fram ett fotgängarprogram	31
62	Förbättra framkomligheten för fotgängare	32
63	Skapa fler attraktiva gångstråk i centrala Göteborg och andra stadsmiljöer	32
64	Sänk trafikhastigheten i staden.....	32
65	Verka för att utveckla ett kombinerat reskort	33
66	Använd flexlinjen för minskat fritidsresande med bil	33
67	Verka för ökad elektrifiering av kollektivtrafiken.....	33
69	Underlätta laddning av elfordon för boende i flerbostadshus	34
70	Stötta bilpoolsutvecklingen	35
73	Verka för möjligheten att ta ut parkeringsavgifter på privat tomtmark.....	35
97	Reglera godstransporterna med lastbil till och från Göteborgs hamn	45
98	Verka för differentierad trängselskatt för tunga fordon.....	46
99	Verka för att minska dubbdäcksanvändningen	46
100	Tillämpa miljöanpassad halkbekämpning.....	46
101	Verka för ökad användning av arbetsmaskiner med elhybridrift.....	46
141	Undersök andel mikroplast i sand och flis på stadens gator.....	59
142	Undersök förekomsten av mikrokräp från trafik	60
143	Ta fram riktlinjer om att inte använda konstgräs i trafikmiljöer	60
149	Förbättra tillgängligheten till parker och naturområden.....	63
153	Ersätt parkeringsplatser vid kanalerna med aktivt stadsliv och grönska.....	65
206	Vidareutveckla stadens klimatkompensation	81
207	Samordna fordonspooler inom Göteborgs stad	82
208	Öka andelen miljöfordon.....	82
209	Ställ högre krav på miljöfordonsanvändning i upphandling	82
210	Handla upp varor separat från transporter.....	82
212	Minska klimatpåverkan från stadens byggnation.....	83

UPPHANDLINGSNÄMNDEN

182	Begränsa produkter med utfasningsämnen i Winst.....	74
193	Upphandla fler ekologiska livsmedel	77
211	Minska miljöpåverkan från stadens inköp	83
214	Ha ett tydligt miljöfokus i inköps- och beställarutbildningar.....	84
216	Ta fram en modell för hållbar innovationsupphandling	84

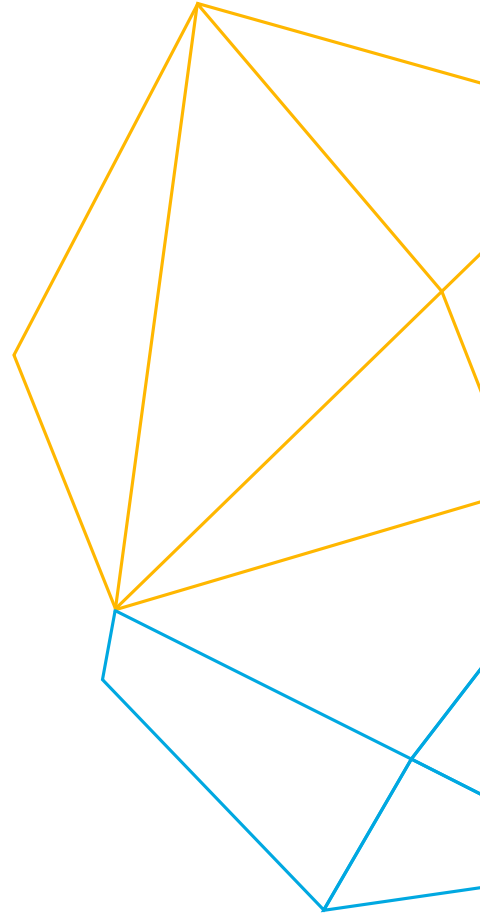
UTBILDNINGSNÄMNDEN

184	Ökad klimatmedvetenhet hos unga	75
192	Utbilda måltidspersonal i vegetarisk matlagning	77

ÄLVSTRANDEN UTVECKLING

25	Ta fram en klimafärdplan för Älvstadens utbyggnad.....	19
26	Planera för miljöanpassade transporter i stadsmiljön.....	19
127	Utred hur badkvaliteten i centrala Göteborg påverkas av olika föroreningar	55
152	Skapa en promenadvänlig och varierad upplevelsemiljö längs kajkanterna inom Älvstaden.....	64
199	Avveckla kylmaskiner	79
200	Erbjud energiutbildning till nyckelpersoner	79

REMISS

GÖTEBORGS STADS MILJÖPROGRAM 2017-2020

BILAGA TILL HANDLINGSPLANEN

INLEDNING

I miljöprogrammets handlingsplan hittar du kortfattad information om varje åtgärd. I denna bilaga finns mer detaljerad information om respektive åtgärd. I bilagan beskriver vi också vilka delmål åtgärden syftar till att nå, resursbehov och hur åtgärden ska följas upp. Informationen i bilagan är tänkt att vara en hjälp och utgångspunkt för genomförandet och uppföljningen av åtgärden.

I de flesta fall har åtgärderna ursprungligen föreslagits och beskrivits av tjänstemän från den förvaltning som nu står som ansvarig för åtgärden. I vilken utsträckning åtgärderna har motiverats och beskrivits varierar mycket. Vår förhoppning är att få in mer underlag till denna del i remissen.

I bilagan till handlingsplanen återkommer förslag på samarbetspartners. Dessa förslag grundar sig i den ursprungliga åtgärdsbeskrivningen och i kontakter med berörda tjänstepersoner. Det kan hända att fler samarbetspartners blir aktuella när åtgärden väl ska genomföras. Vad det innebär att vara samarbetspartner är olika från fall till fall. Det kan till exempel handla om att arbeta tätt ihop i en arbetsgrupp eller att finnas tillgänglig som kunskapskälla. Det kan också handla om att vara ansvarig för en del av åtgärden. Det kan inte heller uteslutas att det är förenligt med en kostnad att vara samarbetspartner. Av praktiska skäl har vi inte alltid stämt av med de föreslagna samarbetsparterna. Det ligger på den huvudansvarige för respektive åtgärd att initiera samarbetet och förtydliga rollerna för det.

I denna bilaga till handlingsplanen finns även med en rubrik om uppföljning. Här ska det finnas uppgifter som gör det möjligt att förstå effekterna av att genomföra åtgärden samt även när åtgärden kan anses genomförd.

I denna bilaga anges även i förekommande fall vilket delmål som åtgärden svarar upp emot. Då ett delmål finns angivet kommer det att underlätta förståelsen för hur åtgärden bidrar till miljömålen, men i de fall då det inte finns angivet något delmål så är det miljömålet som en får relatera till.

Det finns även en rubrik som heter resurser. Här ska finnas angivet vilka resurser, kanske i form av tid, pengar och personal som behövs för att genomföra åtgärden.

Miljöprogrammets handlingsplan är framtagen utifrån de kunskaper och förutsättningar vi har idag. Om det i framtiden visar sig att det finns ett bättre alternativ till en åtgärd är det möjligt för den ansvariga nämnden eller styrelsen att, i dialog med miljö- och klimatnämnden, föreslå och genomföra andra åtgärder istället. Huvudsaken är att det går att motivera att de har lika stor eller större effekt på det aktuella miljömålet.

1. TA FRAM ETT MILJÖSTRATEGISKT PROGRAM FÖR GÖTEBORGS STAD

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram ett miljöstrategiskt program för Göteborg. Programmet ska vara ett paraplydokument för vårt strategiska miljöarbete och innefatta en vision. 2020 ersätter vi dagens miljöprogram som innehåller mål och åtgärder med ett miljöstrategiskt program som även innehåller strategier för att nå målen. I arbetet med att ta fram ett miljöstrategiskt program ingår dels att se över vårt lokala miljömålssystem med utblickar mot det nationella miljömålssystemet och Agenda 2030-målen, dels att ”inkludera” befintliga miljöstrategidokument och identifiera inom vilka områden det saknas strategier och fylla dessa luckor. Ett syfte med detta är att göra stadens miljöstrategiska arbete tydligare och mer överblickbart. Viktiga pusselbitar i arbetet mot 2020 är att se över indikatorer/mätetal och hur vi styr mot målen på bästa sätt. Hur vi hanterar handlingsplaner för olika områden efter 2020 måste vi också hantera inom åtgärden.

Den primära målgruppen för det miljöstrategiska arbetet är staden som organisation, men vi har även andra målgrupper vi måste attrahera att vilja tillämpa programmet som aktionsplan för deras agerande i det gemensamma miljömålsarbetet. Vi behöver göra en målgruppsanalys för att identifiera vilka vi ska involvera och anpassa programmet till. För att få extern betraktelse kan ett sätt vara att bilda fokusgrupper utifrån identifierade målgrupper.

För att bli mer transparenta med vad staden som organisation gör för ökad måluppfyllelse så ska vi undersöka behovet och möjligheten av att utveckla en modell för hur staden kan hållbarhetsredovisa sitt arbete med inspiration av riktlinjerna enligt GRI (Global Reporting Initiative) för offentlig sektor.

Syftet är att ta fram och införa ett miljöstrategiskt program som ersätter nuvarande miljöprogram. Åtgärden omfattar att utveckla, paketera och förtydliga det miljöstrategiska arbetet på ett pedagogiskt och kommunikativt sätt.

Sedan miljöprogrammet med handlingsplanen antogs 2013 har flertalet stödande och fördjupade miljöstrategiska planer och program tagits fram som klimatstrategiska programmet, åtgärdsprogram mot buller, kemikalieplan och fler är på väg, exempelvis naturvårdsstrategiskt program för biologisk mångfald i Göteborg. Samtliga dokument är styrande var för sig men det finns en stor fördel att knyta ihop dessa till en helhet och skapa ökad förståelse för hela kedjan från miljömål (det miljötillstånd som ska uppnås), strategi för att nå miljömålet till handlingsplan för ett praktiskt genomförande av strategin (åtgärdsarbetet) liksom uppföljning av hur det går (med avseende på prestation och miljönytta). Det finns dessutom områden som vi behöver utveckla för måluppfyllelse.

Med hänsyn till att flera av våra miljömål har sitt slutår 2020 och det på nationell nivå pågår översyn av hur FN:s hållbarhetsmål ska implementeras liksom miljömålsberedningens arbete med miljöstrategier för att nå de nationella miljömålen så finns det ett behov av att se över det lokala miljömålssystemet. Översynen innefattar även indikatorer och mätetal.

Vi har idag ett systematiskt och ambitiöst miljöprogramsarbete som växt fram och utvecklats under de senaste tre åren. De strukturella delarna finns på plats och ger oss goda förutsättningar för ett effektivt miljöarbete. Eftersom arbetet är relativt ungt och fortsatt delvis under utformning så finns potential att förstärka helheten för att underlätta för de som ska använda och tillämpa miljöprogrammet i sin vardag.

UPPFÖLJNING

Detta är en strukturell åtgärd med målet att underlätta för tillämparna. Genom att arbeta systematiskt med miljöfrågan så anser vi att det indirekt har stor betydelse för miljönyttan. Detta är något vi kunnat verifiera i de uppföljningar vi hittills gjort av befintligt miljöprogramsarbete inom staden.

Åtgärden ska resultera i ett beslutat dokument.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Tidsplanen för arbetet uppskattas till 2018-2020. Utöver det som ryms inom ordinarie verksamhet uppskattas behovet till en heltidstjänst under sammanlagt två års tid fördelat på miljökommunikation och projektledning.

2. PRESENTERA OCH VISUALISERA MILJÖINFORMATION

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det finns mycket intressant och viktig information om tillståndet för göteborgsmiljön, vår stads påverkan av den och vårt arbete med att lösa frågorna. Exempel på sådan information är indikatorerna som vi använder för att följa upp miljömålen och uppföljningen av åtgärderna i miljöprogrammets handlingsplan. Tyvärr är denna information idag inte lätt att hitta, förstå, använda och vidareutnyttja. Genom att göra miljöinformation lätt att hitta, förstå och vidareutnyttja så skapar vi förståelse för miljöproblematiken som kan leda till både ökat engagemang för miljömålen och bättre lösningar för arbetet med att nå miljömålen.

Vi vill utreda hur vår miljöinformation kan presenteras och visualiseras för att ge mest nytta. Vi vill på ett strukturerat sätt gå igenom vår miljöinformation, analysera på vilket sätt våra olika sorters information bäst kan komma till nytta och analysera vilka visualiserings- och presentationsmöjligheter som är mest lämpliga för att realisera den nyttan. Vi kommer titta på den information som finns samlad i miljörapporten och i uppföljningen av våra program. Vi vill utvärdera de publicerings- och visualiseringsmöjligheter som finns i våra nuvarande verksamhetsstöd, exempelvis rapport/stratsys, samtidigt som vi prövar och jämför dessa med andra alternativ. Vi kommer även knyta an projektet till arbetet i programmet för e-samhället och se till att våra förslag ligger i linje och drar nytta av utvecklingen där.

UPPFÖLJNING

Effektrelaterat så följs åtgärden upp genom att exempelvis studera förändringar i besöksstatistik och genom enkäter riktade till besökare.

Aktivitetmässigt så anses åtgärden vara genomförd då vår miljöinformation presenteras på nytt och bättre sätt på webben.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Det kommer finnas ekonomiska kostnader för webbtjänstutveckling.

3. TA FRAM STADENGEMENSAM MILJÖÖVERVAKNINGSPLAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Idag sker miljöövervakning på flera av stadens förvaltningar. Huvuddelen sker på miljöförvaltningen, men miljöövervakning och undersökning av miljötillståndet sker även vid andra förvaltningar och bolag. Denna information behöver vi samla i syfte att få en tydlig överblick. Viss samordning sker, men en övergripande bild saknas. Med ett helastadenperspektiv finns det möjligheter att samordna resurserna och skapa en mer långsiktig plan för att övervaka miljötillståndet som stöd i miljömålsarbetet. Vi ska därför ta fram en flerårig stadengemensam miljöövervakningsplan. Syftet med denna plan är att samla all stadens övervakning/undersökning på ett ställe så att vi kan få bättre överblick, effektivare övervakning och bättre möjligheter att nå miljömålen.

Planen behöver ha fyra delar: luft, buller, grönt och blått. Luftövervakningen är ett område med stort behov av förbättringsarbete och stor utvecklingspotential. De största utmaningarna ligger i de gröna och blå delarna, för där är det fler aktörer inne, främst park- och naturförvaltningen, men även stadsbyggnadskontoret och förvaltningen kretslopp och vatten. Här skulle det kunna handla om att ta fram rutin/anvisning/riktlinje. Det finns också många saker vi inte övervakar idag som vi behöver utveckla, till exempel mikroplaster i vatten.

UPPFÖLJNING

Uppföljning och utvärdering ska göras även om åtgärden i sig handlar om uppföljning. I framtagandet av nuvarande miljömål skulle uppföljningen inte leda till extrakostnader varför även en kostnads-/nyttoanalys bör värderas utifrån miljömålsuppfyllelse. Åtgärden anses genomförd då en gemensam miljöövervakningsplan finns framtagen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Kretslopp och vattennämnden, Park- och naturnämnden

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Inom befintlig ram.

4. SAMLA OCH SYNLI GGÖR RESULTAT FRÅN MILJÖÖVERVAKNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det natur- och miljörelaterade kunskapsunderlaget som tas fram i vår miljöövervakning behöver samlas och synliggöras på ett bättre sätt, både för oss som jobbar i staden och för boende och besökare.

Vi ska därför ta fram en handlingsplan för hur vi ska arbeta med underhåll och utveckling av kunskapsunderlaget Natur, kultur och sociotop som idag finns i stadens digitala kartinstrument Infovisaren.

Vi behöver utveckla metoder för att sprida kunskaper och erfarenheter på ett strategiskt och systematiskt vis. Idag lägger vi in resultat från artinventeringar i Artportalen och relevant data i Infovisaren. Det finns en förbättringspotential kring hur vi på ett samlat sätt rapporterar in, analyserar och presenterar data i de respektive systemen.

På goteborg.se finns karttjänsten Djur- och naturkartan. Kartan innehåller information om bland annat livsmiljöer för groddjur och fladdermöss, blomsterrika ängs- och hagmarker och ålgräsängar. Informationen om respektive miljö/lokal är knapphändig och allmänt hållen, och behöver utvecklas (mer information finns att använda). Dessutom finns det ytterligare information att lägga till i kartan, från naturinventeringar som har genomförts efter 2012. Exempel på sådana är skyddsvärda träd och åkergröda. Syftet är att förbättra den information om djur, växter och natur (naturvärden) som allmänheten kan ta del av på stadens webbplats. Informationen är en del av att göra naturen tillgänglig för fler göteborgare.

UPPFÖLJNING

Det är svårt att direkt mäta effekten av denna åtgärd. Beslut om ansvar och finansiering utifrån handlingsplanen som innebär att kunskapsunderlagsdatabasen kan underhållas, uppdateras och utvecklas bidra till att möjligheten att förbättra planarbete och förvaltning med avseende på biologisk mångfald inom staden ökar väsentligt. Åtgärden anses genomförd då en handlingsplan finns framtagen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Personalresurser finns till viss del inom ram hos respektive förvaltning. Ytterligare resurser utöver ram kan krävas för köp av konsulttjänster och eventuella tillfälliga anställningar.

UTKAST

5. VIDAREUTVECKLA GREENHACKGBG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Göteborgs Stad har 2015 startat initiativet GreenhackGBG, www.greenhackgbg.se. Vi erbjuder där en kommunikationsplattform där man kan inspireras av nytänkare i framkant, anta utmaningar för en hållbar vardag, dela sina egna idéer och diskutera med de andra deltagarna. Våra kommunikationskanaler är webbsida, facebook, instagram och twitter. Vi uppmuntrar på olika sätt till miljöhandlingar och bjuder in deltagarna till föreläsningar, workshops med mera. Vi sprider GreenhackGBG till fler genom evenemang och happeningar som staden arrangerar eller deltar i.

Vi vill utveckla medborgarservice via digitala och sociala medier inom området hållbar livsstil genom GreenhackGBG. Vi behöver jobba med smarta, målgruppsanpassade IKT-lösningar.

Målet är att nå ut till många göteborgare samtidigt. Syftet är att inspirera och stödja invånarna till en klimatsmart och hållbar livsstil med bibehållen eller ökad livskvalitet, samt att öka förståelsen för hur beteendeförändringar kan åstadkommas för att minimera konsumtionens miljöpåverkan. Målet är att GreenhackGBG ska vara den självklara kommunikationskanalen för Göteborgs Stad och dess medborgare i klimat- och livsstilfrågor.

Staden har i uppdrag att hjälpa invånarna till hållbara val. Vi har många tjänster och lösningar att erbjuda och genom GreenhackGBG kan vi kommunicera dessa till göteborgarna på ett samordnat sätt. Grunden är att bygga på stadens "ordinarie verksamhet" och det uppdrag vi har att hjälpa invånarna till hållbara val. I staden behöver vi koppla samman befintliga och planerade åtgärder, kampanjer, kommunikationsinsatser och samarbeten med fokus på klimat och beteendeförändringar.

Projektet ska leda till metodutveckling för att främja beteendeförändringar och minimera invånarnas klimatbelastning från konsumtion.

UPPFÖLJNING

I den enkät som skickades ut till GreenhackGBG:s följare i slutet av 2015 uppgav 78 procent att de har gjort något för att leva mer hållbart till följd av sitt medverkande i GreenhackGBG och 87 procent har ökat eller mycket ökat intresse för miljöfrågor. 35 procent säger sig ha en förbättrad livskvalitet och ingen uppgav i enkäten att den hade försämrats. En uppföljande enkät kommer att skickas ut i slutet av 2016. I september 2016 har vi ca 8000 följare i våra olika kanaler. För att fortsätta och nu framförallt utveckla arbetet behövs finansiering för projektledare och kommunikatör.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Nämnden för Konsument och medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Chalmers

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskad energianvändning
- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade gifter i barns vardag
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Inom ram för de medverkande förvaltningarna och om arbetet ska få den genomslagskraft som tidigare behövs fortsatt utökat stöd under en övergångsperiod: Projektledare 50 procent, Kommunikatör 50 procent, Delprojektledare administratör 35 procent, Medel till seminarier, marknadsföring, kartläggning, utvärdering, övriga aktiviteter.

UTKAST

6. UTVECKLA STADENS ARBETE MED HÅLLBARA LIVSSTILAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Kommuner har lokala styrmedel och verktyg till sitt förfogande som kan underlätta för invånarna att leva hållbart. Vi ska systematisera och tydliggöra stadens arbete med hållbara livsstilar. Göteborgs Stad har under 2015-2016 drivit projektet Hållbara livsstilar - verktyg och metoder. I projektet ingick att synliggöra vad hållbara livsstilar innebär och hur man på lokal och regional nivå kan underlätta för hållbara livsstilar. Det arbetet ska utvecklas, spridas och testas lokalt så väl som regionalt och nationellt.

Det är även av stor vikt att utreda vilka behov invånarna har för att kunna leva hållbart, samt hur dessa behov kan tillgodoses. Detta har gjorts inom det stadenövergripande projektet Utåtriktat miljöarbete, där även luckor har identifierats gällande vilka behov som saknar omhändertagande. En vidareutveckling av arbetet innebär bland annat att inkludera sociala dimensionen i arbetet och att få in frågorna tydligare i stadens styrnings- och ledningsprocesser.

Inom projektet Hållbara livsstilar - verktyg och metoder har vi utvecklat ett så kallat livsstilshjul som illustrerar olika aspekter av hållbara livsstilar - vad vi äter, hur vi bor, hur vi konsumerar, reser, arbetar och utbildas, hur vi spenderar vår fritid och hur vi engagerar oss i samhället. Projektet resulterade också i en verktygslåda med ett 30-tal exempel på konkreta metoder/projekt. Den verktygslådan behöver underhållas och vidareutvecklas. Projektet är ett av Göteborgs Stads bidrag till Sveriges genomförande av 10YFP, FN:s ramverk av program för hållbar konsumtion och produktion och specifikt mål 12.1 i Agenda 2030. Mer information finns på www.hallbaralivsstilar.se

UPPFÖLJNING

En tänkt vidareutveckling av arbetet är att titta på just hur effekten av verktygen i verktygslådan ska kunna mätas och där forskare måste kopplas på. Ytterligare ett spår är att arbeta in frågorna i stadens styrnings- och ledningsprocess.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Nämnden för Konsument och medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Kretslopp och vattennämnden, Trafiknämnden, Social resursnämnd, Stadsdelsnämnderna

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning
- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Del av tjänst för att upprätthålla verktyglådan. En vidareutveckling av projektet kommer ske inom ramen för Mistra Urban Futures där staden går in med egen arbetstid. Externa medel kommer också att sökas om/när lämplig utlysning kommer.

UTKAST

7. MÖJLIGGÖR ARBETE MED HÅLLBARA LIVSSTILAR I VÄSTRA HISINGEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Stadsdelsförvaltningen Västra Hisingen ska vara en föregångare i det utåtriktade miljöarbetet genom att underlätta för invånarna att leva hållbart. Vi ska testa, implementera och utvärdera miljöåtgärder som riktar sig till invånarna. Stadsdelsförvaltningen ska också samordna den samverkansprocess som kommer att behövas tillsammans med andra stadsdelsförvaltningar, fackförvaltningar och bolag med ansvar för det utåtriktade miljöarbetet. Åtgärden syftar till att ge invånarna bättre förutsättningar att minska sin klimat- och miljöpåverkan och göra det lättare att leva hållbart.

Åtgärden är en naturlig och nödvändig fortsättning på det miljöprogramsprojekt (Utåtriktat miljöarbete) som stadsdelsförvaltningen Västra Hisingen har ansvarat för i samarbete med övriga stadsdelar under 2016. Detta projekt ska resultera i ett konkret stödmaterial/åtgärds paket för stadsdelsförvaltningarna och även ett förslag till samverkansprocess ihop med övriga förvaltningar och bolag. Åtgärden stämmer även väl överens med nämndens lokala utvecklingsprogram 2015-18, där det står att delar av Västra Hisingen ska profileras som områden där det är "lätt att leva hållbart". Den verktygslåda som finns framtagen inom projektet Hållbara livsstilar kan användas inom och ge stöd till projektet Utåtriktat miljöarbete. En vidareutveckling av samarbetet mellan de båda projekten är önskvärt utifrån båda projektens perspektiv, särskilt när det gäller kommunens rådighet och arbete.

För att uppnå detta behövs en tydlig och kommunicerad ansvarsfördelning samt ett välfungerande långsiktigt systematiskt utåtriktat miljöarbete i staden. Det senare väntas den föreslagna samverkansprocessen och det framtagna stöd materialet - som vi vill pilottesta - bidra till.

UPPFÖLJNING

Under 2016 genomförs en kartläggning av göteborgarnas behov, hinder och nuvarande förutsättningar för att leva hållbart. Uppföljning av denna åtgärd kommer ske i form av dokumentation och kommunikation av genomförda åtgärder (utifrån framtaget stödmaterial och samverkansprocess).

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Stadsdelsnämnden Västra Hisingen

SAMARBETSPARTNER

Framtiden, Miljö- och klimatnämnden, Kretslopp och vattennämnden, Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning
- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

KOSTNADER

Personalresurser kommer att behövas för samordning, planering, utvärdering och uppföljning av arbetet.

UTKAST

8. GENOMFÖR KAMPANJ FÖR ATT SYNLIHGÖRA DET HÅLLBARA UTBUDET PÅ STAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska samarbeta med företagare för att i en gemensam kampanj framhålla hållbara alternativ i handel och på restauranger i Göteborg. Det kan handla om till exempel miljö- eller rättvisemärkta produkter, produkter av återvunnet material eller vegetariska rätter.

Kampanjen blir också ett tillfälle att visa upp företagens erbjudanden om att till exempel laga och hyra kläder och produkter. Kampanjen kommer bidra till att visa upp och profilera Göteborg som en hållbar stad.

Åtgärden syftar till att synliggöra det hållbara utbudet i handeln och på restauranger för att få fler konsumenter att upptäcka och välja hållbara alternativ. Stadens roll blir att samordna kampanjen och ta fram lämpligt kommunikationsmaterial. Liknande kampanj har genomförts i Malmö med gott resultat.

UPPFÖLJNING

Medverkande butiker/caféer etc. kan till exempel rapportera in om försäljningen av hållbara produkter ökat.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Nämnden f r Konsument och medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Ca 3-400 000 kr (baserat på utvärdering av Malmös kampanj, till exempel grafisk utformning, annonsering, karta etc.) utöver eventuella personalkostnader.

9. UTVECKLA DET KOLLABORATIVA GÖTEBORG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Åtgärden syftar till att bättre samordna stadens förhållningssätt och insatser inom kollaborativ ekonomi, det vill säga att dela på resurser. Vi ska bland annat se över möjligheten att lansera ett Kollaborativt forum där aktörer i Göteborg gemensamt kan hantera möjligheterna och utmaningarna med kollaborativ ekonomi. Genom att stimulera en mer resurseffektiv konsumtion kan resurshushållningen öka och växthusgasutsläppen från konsumtionen minskas.

Området kollaborativ ekonomi berör flera av stadens förvaltningar och bolag, varav några redan är aktiva och andra kan utveckla sin verksamhet inom området. Det finns en stor potential för kommunen att ta en aktiv roll och bidra till att göra det möjligt att använda resurser på ett smartare och mer hållbart sätt. Det kan ske genom att vi dels lanserar fler egna delningstjänster och ser över vilka outnyttjade resurser som finns och dels stimulerar framväxten av nya företag inom området. Samtidigt måste konsumenterna uppmärksammas på möjligheterna och fördelarna med att dela, byta, låna och hyra. I Göteborg finns redan några aktiva föreningar och företag som utvecklar tjänster inom området.

Kollaborativ ekonomi är ett sätt att effektivisera nyttjandet av befintliga tillgångar som till exempel fordon, fritidsartiklar, hushållsapparater eller verktyg som vi sällan använder. Det kan också handla om kunskap och färdigheter, tid, lokaler och utrymmen, energi eller finansiellt kapital.

Under 2016 genomförde förvaltningen konsument- och medborgarservice en förstudie för att titta på vilken roll kommuner kan ha i att underlätta för delande av resurser och vad konceptet Sharing City skulle innebära för Göteborg. Undersökningar visar att göteborgarna är öppna för att testa olika former av delningstjänster, men att man inte alltid vet hur eller upplever det krångligt. Ett par nationella utredningar inom området tittar bland annat på konsumenträttsliga aspekter med utvecklingen, hur skattefrågan ska hanteras samt konkurrenssituationen för företag.

UPPFÖLJNING

En ny marknadsundersökning skulle kunna genomföras för att följa upp den som gjordes juni 2015 kring göteborgarnas inställning till att dela, byta, låna, hyra.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Nämnden för Konsument och medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Business Region Göteborg, Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatinämnden, Social resursnämnd, Stadsdelsnämnderna, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

En del av detta görs inom ram idag, men för att kunna utveckla arbetet ytterligare behövs mer medel.

UTKAST

10. UNDERLÄTTA FÖR ETT CIRKULÄRT GÖTEBORG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska verka för att sätta Göteborg på den cirkulära kartan och minska avfallsmängderna genom att ge ökade möjligheter till återbruk, delande och reparation - både för göteborgarna och för stadens egna verksamheter. Det kan handla om att få igång fler bytesrum i allmännyttans lokaler, olika typer av delandepooler, öppna verkstäder, återbruk vid ny- och ombyggnation, kvartersnära kretsloppsparker, fler cykelkök, återbruksgalleria och så vidare.

Kretslopp och vatten ska inspirera, utveckla och samordna arbetet för ett cirkulärt Göteborg. Vi ska också sätta igång och stödja samarbeten och processer som ska leda till permanenta förändringar i stadens verksamheter.

UPPFÖLJNING

Dels kan åtgärder mätas rent kvantitativt och beroende på vilka initiativ som tas finns i dagsläget flera konkreta exempel på hur man kan mäta effekterna - både utifrån koldioxidutsläpp och ekonomiska vinster.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Resurser för personal (en heltid), utredningar och förstudier, studieresor.

11. ÖKA BIBLIOTEKSVERKSAMHETENS MILJÖFOKUS

SYFTE OCH BESKRIVNING

Bibliotekens grundidé är hållbar eftersom den bygger på utlån, återvinning och delning.

Åtgärden består av tre delar.

1. Vi ska skapa en hållbar läsrörelse där göteborgarna byter böcker med varandra under bokbytardagar, lånar fler böcker och delar lästips.
2. Vi ska utöka bibliotekens miljöinformation till göteborgarna samt
3. Vi ska göra Stadsbibliotekets verksamhet mer hållbar genom att utveckla interna miljömål.

Flera bibliotek arbetar redan idag med att sprida miljöinformation genom exempelvis föreläsningar och utställningar. Sådana aktiviteter ska förstärkas och systematiseras.

Idag är även många av bibliotekens tjänster och resurser digitala och därmed miljövänliga. Biblioteken ska bli ännu mer hållbara, exempelvis genom att kommunikationen med brukare (såsom reservationer och påminnelser) övergår till att bli digital. Det bidrar till att öka antalet välinformerade medborgare på ett hållbart vis samt att minska bibliotekens avfallsmängder.

UPPFÖLJNING

En bokbytardag ska införas årligen. Effekten förstärks om detta sker på samtliga folkbibliotek i staden. Den procentuella minskningen av kommunikation på papper till förmån för digital kommunikation ska mätas årligen. Målet är att kommunikationen på papper ska ha minskat med 75 procent år 2020.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kulturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna, Utbildningsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Åtgärden beräknas kunna genomföras inom tilldelad ekonomisk ram.

12. UNDERSÖK MÖJLIGHETEN ATT ETABLERA ETT HÅLLBARHETSHUS

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska göra en förstudie kring möjligheterna att etablera ett hållbarhetshus i Göteborg. Hållbarhetshuset ska fungera som en mötesplats med fokus på hållbar utveckling och hållbar livsstil. Hållbarhetshuset kan ha några olika funktioner.

Vi kan till exempel använda det för att samla utåtriktad service och rådgivning till invånarna inom hållbarhetsområdet. Det kan också vara en plats där vi kan sprida inspiration och kunskap genom till exempel utställningar och föreläsningar. Ytterligare en funktion kan vara att det fungerar som en träffpunkt mellan Göteborgs invånare, politiker, kommunens förvaltningar, näringsliv, föreningar och organisationer som vill interagera kring hållbarhetsfrågor.

En förstudie behöver genomlysas vilka verksamheter som har behov av att samlas, organisation och ekonomiska förutsättningar. Göteborg saknar idag en naturlig träffpunkt där kommunens förvaltningar och politiker kan möta invånare, näringsliv och organisationer inom hållbarhetsområdet. En sådan plats skulle kunna verka för inspiration och kunskap och utgöra navet och den pådrivande kraften i den lokala omställningen till mer hållbara livsstilar.

Exempel där detta genomförts tidigare är Orangeriet i Borås.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för konsument och medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Förstudien ryms inte inom befintlig ram. Tjänst (del av) under ett år för att genomföra och leda förstudien. Personal från diverse förvaltningar behöver ingå i arbetsgrupp kring behov och förutsättningar.

13. UTVECKLA VÅRT ARBETE MED RÄTTVIS HANDEL KOPPLAT TILL KLIMATFRÅGAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utveckla rättvis handel kopplat till klimatfrågan både på lokal, EU-nivå och global nivå. Det är viktigt att agera på olika nivåer i rättvis handelsfrågan då rättvis handel kopplat till klimatförändringarna är en global och komplex fråga och påverkar människor från lokal till global nivå. Med bakgrund i Agenda 2030-arbetet och EU:s strategi Trade for all ser vi möjligheter att utveckla stadens befintliga arbete med frågan. Göteborg kan tjäna som exempel, delta i arbetet med strategin Trade for all och bidra till att rättvis handel kommer högre upp på dagordningen inom Agenda 2030-arbetet. Lokalt kan vi öka kunskapen om konsumentens möjlighet att påverka arbets- och levnadsvillkor till det bättre samt bidra till minskad klimatpåverkan. Denna åtgärd ska kopplas till stadens intentioner inom Fairtrade City-arbetet/diplomeringen.

Göteborg är en Fairtrade City sedan 2011. Fairtrade City-arbetet innebär att vi engagerar oss för rättvis handel och etisk konsumtion. Rättvis handel och klimatfrågan har tydliga samband, det syns i FN:s hållbarhetsmål, Agenda 2030, för alla länder som ska bidra till att till 2030 utrota fattigdom och uppnå hållbar utveckling. De 17 målen för hållbar utveckling balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling, det vill säga miljömässiga, sociala och ekonomiska, som omfattar områden såsom fattigdom, ojämlikhet, hälsa, hållbar konsumtion och produktion, sysselsättning, klimatförändringar samt jämställdhet, fredliga samhällen för alla och tillgång till rättslig prövning. Rättvis handel och klimatfrågan har tydliga samband, många gånger är länder med utbredd fattigdom de som drabbas hårdast av klimatförändringar.

Rättvis handel kan vara ett verktyg att hantera förändringar och få bättre förutsättningar att tackla problemen med klimatförändringar. Genom att samverka globalt, dela erfarenheter och utveckla rättvis handlarbetet kan vi förbättra arbetet med rättvis handel även i göteborgssamhället. Göteborgs Stad jobbar redan med att titta på vilka konsekvenser våra konsumtionsbaserade utsläpp får och det är viktigt att se hur vår konsumtion påverkar vårt klimat globalt (ekonomiskt, socialt och ekologiskt).

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Konsument och medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Fair Trade Advocacy Office, Fairtrade Towns internationellt, Fairtrade Cities i regionen.

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Inom befintlig ram, eventuellt extra medel för projekt att förstärka åtgärden.

UTKAST

14. UTVECKLA STÖDSTRUKTURER FÖR EN HÅLLBARARE LIVSMEDELSBRANSCH

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utveckla stödstrukturer genom nätverksarbete och utökat samarbete med branscher inom exempelvis restaurang, grossist och handel. Genom att bidra med kunskap, inspiration och erfarenhetsutbyten ska vi verka för att branschen tar ett helhetsgrepp kring frågor som rör mat och livsmedel, avfall, energi, vattenanvändning och kollektivavtal. Målet är att förändra profileringen inom branscherna så att de blir mer reko och eko och arbetar med hållbarhet både vad gäller utbud och arbetsmetoder.

Hållbarhet har blivit en drivande kraft när det gäller mat - från livsmedelsproduktion till en ökning av ekologiska produkter som säljs i affärerna och på restaurangerna. Tyvärr avspeglas inte detta inom branschen idag. I stället karaktäriseras branschen av dålig kommunikation. Gästen ställer inte frågor om hållbarhet, även om de annars bryr sig om mat. När branschen tar ett kliv i rätt riktning och blir samstämda når vi i förlängningen konsumenterna och gäster i staden. Det är avgörande med samarbeten för att lyfta fram viktiga frågor kring transparens, ärlighet och trovärdighet.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Konsument och medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Business Region Göteborg, Göteborg & Co, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Mer ekologisk odling
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Inom befintlig ram till viss del kan utvecklingsmedel behövas för projekt- och marknadsföringsinsatser.

15. UTRED MÖJLIGHETEN ATT SKAPA ETT NÄTVERK FÖR AKTÖRER INOM STADSNÄRA ODLING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Intresset för stadsnära odling fortsätter att växa och många olika aktörer är inblandade. Vi ska utreda behov, intresse och möjligheter att starta ett nätverk där offentliga, privata och frivilliga aktörer kan träffas och utbyta erfarenheter, berätta om aktuella projekt och ta hand om nya idéer.

Åtgärden i nuvarande miljöprogram har påbörjats genom att en webbaserad karttjänst har etablerats som visar odlingsområden, pedagogiska odlingsträdgårdar samt vart det finns frukt och bär som är tillgängligt för allmänheten. Något nätverk har ännu inte startats och åtgärden föreslås omformuleras för att utreda om det finns behov och intresse av ett nätverk.

Åtgärden kommer att resultera i en behovsanalys och förslag på möjliga utformningar av nätverk.

UPPFÖLJNING

Åtgärden anses genomförd då utredning/behovsanalys är klar.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Mer ekologisk odling
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

Inom befintlig ram.

16. SAMORDNING OCH METODUTVECKLING INOM STADSLANDET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Stadslandet Göteborg vidareutvecklas i ny fas som ett utökat medskapande samarbete baserat på lokala nav/mötesplatser/utvecklingsgrupper. Projektet är ett tvärsektorieellt Pentahelix-samarbete mellan invånare, föreningsliv, näringsliv, förvaltningar och utbildningsinstitutioner/akademi med fokus på innovativ koldioxidsnål stadsutveckling.

I metoden ingår utvecklingen av ett arbetsteam av hållbarhetsstrateger och berörda tjänstemän i stadens olika förvaltningar med olika kompetens utifrån projektets fokus och mål. Projektledning och strategerna i samverkan med berörda förvaltningar liksom forskningsinstitutioner i samverkan stödjer, utbildar och handleder utvecklingsarbetet i de lokala naven. Målet är att bidra till koldioxidsnål innovativ stadsutveckling och miljödriven affärsutveckling som också bidrar till att bryta segregationen i staden och mellan stad och land samt bidra till att uppnå berörda miljömål. Teamet ansvarar med förvaltningarna och navgrupper för genomförande av projektets aktiviteter.

Metoder och metodutveckling i projektet: Stadslandet Göteborg – Penta Helix navsamarbete, Livinglabs, medskapande metoder för lokal utveckling, lärande lokalsamhälle, lokalekonomisk klimatanalys/klimatprotokoll, cirkulär ekonomi, Industriell symbios för klimatsmart peri-urban stadsutveckling och koldioxid-reducerande grön affärsutveckling. Projektets mål är att skapa förutsättningar för koldioxid-reducerande medskapande för lokalt hållbar stadsutveckling och grön affärsutveckling i samverkan mellan stad och landsbygd. Specifikt handlar det om utvecklingen av de lokala naven som är en förutsättning för att den vidare implementeringen av Stadslandet ska fungera.

Testbäddar: Koppat till de lokala medskapande naven med arbetsgrupper genomförs bland annat följande testbäddar för att söka utveckling av koldioxidsnåla produkter, varor och tjänster i staden:

1. Livsmedelsstrategi för minskad klimatpåverkan
2. Närproducerade klimatsmarta livsmedel i offentliga kök
3. Klimatsmart peri-urban närlogistik
4. Hotell, handel och restaurang i nya affärsmodeller
5. Ekosystembaserad urban och stadsnära destinationsutveckling från rot till boende.

Förväntat resultat: Utvecklad samverkan mellan stad, näringsliv, invånare och akademi för att hitta nya angreppssätt och utveckla ny kunskap som stärker förmågan att ställa om till en mer koldioxid snål för en mer ekologiskt, socialt hållbar stad, lokalekonomisk utveckling, hållbar affärsutveckling och nya arbetstillfällen.

Åtgärden kan leda till stärkt förmåga att ta fram och tillämpa koldioxidsnåla produkter, tjänster och lösningar inom hållbar stadsutveckling och livsmedel och ett förbättrat samspel mellan stad och land.

UPPFÖLJNING

Mätetalet för arbetet 2017 - 2019 är att fungerande nav är igångsatta i de tre medverkande stadsdelarna. En Penta Helix-samverkan har etablerats med medskapande lokala nav som långsiktig utvecklingsform för samarbete mellan staden, näringsliv och forskning. Klimatanalys/klimatmodul/Klimatprotokoll. Minst 60 företag skall ha fått stöd och rådgivning. Nya arbetsmetoder för medskapande koldioxidsnål lokalekonomisk utveckling skall ha utvecklats.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Business Region Göteborg

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatanämnden, Stadsdelsnämnderna Angered, Norra Hisingen, Östra Göteborg, Trafiknämnden, Mistra Urban Futures

BERÖRDA DELMÅL

- Mer ekologisk odling
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Åtgärden ingår i projekt Stadslandet Göteborg. En ansökan om medel från den Europeiska Regionalutvecklingsfonden är inlämnad till Tillväxtverket. Denna insats har en budget på 10,3 miljoner kr för 2017 - 2019. Av detta är 60 procent medfinansiering från Göteborgs stad och 40 procent från EU-fonden. Beslut fattas i december 2016.

17. UTVECKLA OCH TESTA AGROFORESTRY I GÖTEBORG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Ett utvecklingsarbete inleds för att söka vägar för finna möjligheter för ekosystembaserad affärsutveckling med social hållbarhet genom Agroforestry för stadens naturresurser/områden. Testområden tas fram och försök genomförs för att utveckla ekosystembaserad Agroforestry som kompletterande interkulturellt kunskapsområde för medskapande grönyteförvaltning, naturförvaltning, skogsbruk och jordbruk för ekosystembaserad lokal produktion och biologisk mångfald i och runt Göteborgs stad. En projektgrupp för samarbete lokala livsmedelsproducenter, skogsbrukare, utrikesfödda Göteborgare som arbetar för Agroforestry i sina ursprungsländer, fastighetskontoret, miljöförvaltningen, forskningsinstitutioner/organisationer med flera.

Aktiviteter: En arbetsgrupp etableras. En tids- och aktivitetsplan tas fram tillsammans med sakkunniga. Minst ett test- och pilotområde skapas. Dialoger, workshops och informationsmöten om Agroforestrystrategiskt arbete i staden genomförs.

Praktiska tester och laborationer genomförs med selektivt skogsbruk som integrerar fruktbarande träd och buskar med odling och djurhållning. Test av nya driftsformer för ökat skogsbete bör genomföras t.ex. mobila hägn, gps-baserad djurhållning samt olika vallningsformer i skogsmarker och grönytor. Test av selektiv plantering av bruksträd, bärbuskar, markväxande grönsaker och svamp i skogsmark, impediment, randzoner och ängslyckor har som mål att genomförs. Två årliga workshops genomförs och en öppen Agroforestrykonferens för Göteborg genomförs årligen. Ett samarbete för utveckling av Agroforestry i Göteborg utveckling kopplat också till internationellt utbyte. En utvecklingsstrategi tas fram som förslag för utveckling av Agroforestry i Göteborg för grön affärsutveckling kopplat till stadsbruk och arbete för ökad lokalproduktion m.m. Ett förslag till utveckling av ett västsvenskt interkulturellt agroforestrycenter utvecklas och genomförs. Syftet är att undersöka om Göteborg kan bli föregångare i landet i bruket av Agroforestry för ekologiskt och klimatsmart förvaltning och affärsutveckling med biologisk mångfald och social hållbarhet. Att undersöka om vi bättre än i dag och med innovativa nya former kan bruka de betydande obrukade naturresurserna i Göteborg så att de ger ökad hållbarhet, försköning av staden, ökad biologisk mångfald, näringslivsutveckling och nya arbetstillfällen.

Kan vi bättre än i dag ta vara på grön kunskap från Göteborgare och forskare med kunskap i lokalt naturbruk från hela världen för utveckling av vår stad? Det var boende i Nordost som i arbetet med förstudien Stadslandet Göteborg som utifrån sina ursprungsländer lyfte frågan om inte Göteborg skulle kunna bli pionjärer i Europa på medskapande Agroforestry för ökad ekologiskt och socialt hållbar förvaltning och affärsutveckling lokalt.

”Agroforestry är ett naturbrukssystem som integrerar skogsbruk, fruktbarande träd och buskar med odling och djurhållning för att skapa en ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling.” I Latinamerika, Afrika och Asien är Agroforestry alltmer växande för att säkra bärkraftiga ekosystem för mänskliga rättigheter, ofta är t.ex. krav och rättvisemärkta varor just producerade med Agroforestry.

UPPFÖLJNING

Utvärdering görs så väl i produktionsleden till förädling, mervärden för koldioxidminskning, ökad biologisk mångfald och mindre miljöbelastande produktionsformer där det gäller kvantitet, produkter, kvallitet, möjliga affärsutvecklingsmöjligheter, möjligheten till nya arbetstillfällen, antalet innovationer för grönyte- och naturförvaltning

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Business Region Göteborg

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatanämnden, Mistra Urban Futures

BERÖRDA DELMÅL

- Mer ekologisk odling
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

KOSTNADER

Åtgärden ingår i projekt Stadslandet Göteborg. En ansökan om medel från den Europeiska Regionalutvecklingsfonden är inlämnad till Tillväxtverket. Denna insats har en budget på 10,3 miljoner kr för 2017 - 2019. Av detta är 60 procent medfinansiering från Göteborgs stad och 40 procent från EU-fonden. Beslut fattas i december 2016.

En dialog pågår mellan BRG, Miljöförvaltningen och Fastighetskontoret för att söka projektmedel för genomförande av insatsen.

18. SAMLA OCH TILLGÄNGLIGGÖR KUNSKAPEN FRÅN PLANPROCESSENS MILJÖUTREDNINGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Inom ramen för den fysiska planeringen görs utredningar om till exempel förorenad mark, dagvatten, natur, kultur, buller och luft. Vi ska samla ihop denna information och lägga in i Infovisaren eller motsvarande och/eller tillgängliggöra dem på annat vis till exempel som öppen data.

Syftet är att tillgängliggöra den kunskap som tas fram om natur- och kulturvärden, miljötillstånd med mera runt om i staden för så många som möjligt. Det medför en ökad kunskap samt bättre nyttjande av kommunala resurser. Ett stort arbete har redan gjorts av stadsbyggnadskontoret.

Vi behöver tydliggöra ansvar och resurser för underhåll, uppdatering och insamling av data från de inventeringar som görs inom stadens planprocess.

UPPFÖLJNING

Effekten är svårbedömd, men det är svårt att se att den kan vara annat än positiv.

Mätetal kan vara om en struktur/ett system skapats (ja/nej) och hur många rapporter eller utredningsresultat som lagts in i systemet.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Byggnadsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Framför allt behövs tid för att samla in alla redan genomförda utredningar. Tid och eventuella pengar behövs också för att ta fram strukturen/systemet.

19. UTRED HUR MILJÖKVALITET SÄKERSTÄLLS I NYPLANERADE OMRÅDEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska för några redan genomförda planer granska hur miljöambitionerna från områdesbeskrivningen eller programskedet tagits omhand i detaljplanen/bygglovets och i den mån det är möjligt även för genomförda exploateringar. För att genomföra detta behöver vi utveckla en metod för uppföljning av planprocessen.

Vid planläggning av nya områden sker ofta en påverkan på miljön och det krävs inte sällan åtgärder utanför det faktiska planområdet för att säkra en god boendemiljö. I planeringsprocessen försöker vi se till att denna påverkan blir så liten som möjligt, vilket vi reglerar i ett antal olika dokument.

Ofta finns höga miljöambitioner i de tidiga skedena, till exempel i områdesbeskrivningar och program. Det är viktigt att veta om de hänsyn som finns med i planarbetet faktiskt blir verklighet. Vår erfarenhet är att det ofta är svårt att hantera en del av dessa frågor i den specifika planen och att säkra upp dem över tid. En möjlig orsak till detta är att det många gånger kan vara svårt att fastställa vem som är ansvarig för genomförandet.

Olika frågor regleras i olika dokument och avtal (men vissa frågor kommer inte med överhuvudtaget). I dagsläget saknas också möjligheten att ställa krav på miljöåtgärder över längre tid än de fem år som genomförandeaftalet oftast gäller. Exploateringsavtal (som fastighetsnämnden ansvarar för) reglerar åtgärder som krävs för en detaljplans genomförande men gäller endast fram till att planen är genomförd. Om det handlar om detaljplanebestämmelser (som byggnadsnämnden ansvarar för) gäller de även efter att planen är genomförd men kan inte reglera alla nödvändiga detaljer.

Exempel på miljöåtgärder som ska ingå i granskningen är:

- bullerplank
- återvinningsplatser
- hastighetsregleringar
- hastighetsdämpande åtgärder i gatumiljön
- tyst asfalt
- dubbdäcksförbud
- omhändertagande av dagvatten
- minskning av tillskottsvatten till ledningssystemet
- cykelparkeringar
- tillgång till bilpool
- grönytor/biologisk mångfald
- ekosystemtjänster
- friluftsliv,
- rekreation,
- bostadsnära gröna lekplatser.

I ett kommande steg skulle det vara intressant att ta fram en metod för var och hur olika miljökrav kan ställas för att uppnå faktisk miljöeffekt.

UPPFÖLJNING

Åtgärden anses genomförd då en utredning är genomförd och en metodik finns framtagen.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Inom befintlig budget.

UTKAST

20. TILLÄMPA GRÖNYTEFAKTORN I NYPRODUKTION AV BOSTÄDER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska genomföra ett pilotprojekt där vi ska undersöka möjligheterna att jobba med grönytefaktorn vid nyproduktion av bostäder. I pilotprojektet ska vi tillvarata de befintliga ekosystemtjänster som finns i området samt förstärka och göra dem tillgängliga för de boende. Vi ska även se över möjligheten att utveckla nya ekosystemtjänster. Syftet är att hitta en metod för att implementera grönytefaktorn och systematiskt kunna arbeta med ekosystemtjänster i framtida projekt.

UPPFÖLJNING

Redovisning av framtagen metod. Projekttiden löper från detaljplanestart till inflyttning av hyresgäster.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Framtiden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden.

BERÖRDA DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald
- Tillgång till ett varierat och rikt växt och djurliv

RESURSER

21. INKLUDERA YTOR FÖR AVFALL OCH CIRKULÄRA LÖSNINGAR I DEN FYSISKA PLANERINGEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi har tagit fram ett avfallsstrategiskt program som nu ska implementeras i den fysiska planeringen. När vi bygger staden måste vi se till att det finns lämplig plats för avfallens infrastruktur. Allt från stora anläggningar som försörjer hela regionen till det bostadsnära som ger service åt göteborgarna. Genom att planera in och ge utrymme för cirkulära lösningar i byggandet av staden så underlättar vi för göteborgarna att leva mer hållbart, resurshushålla och minska sina avfallsmängder.

Kunskapen hos handläggare för detaljplaner, bygglov och markanvisningar ska öka vad det gäller cirkulära lösningar som till exempel bytesrum, kvartersnära återbruksytor och delandepooler. Vi vill implementera idéerna och lösningarna ur det avfallsstrategiska programmet i ett pilotprojekt på lämplig plats i staden. Skulle pilotgenomförandet falla väl ut kan det leda till att praxis förändras därefter.

UPPFÖLJNING

Att en samverkansgrupp har bildats. Kvalitativ bedömning att åtgärden bidrar till att ytor för avfall och cirkulära lösningar ökar.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Älvstranden Utveckling

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

22. TA FRAM ETT FÖRSLAG TILL KLIMATRÅD

SYFTE OCH BESKRIVNING

Enligt strategi 1 i det klimatstrategiska programmet ska Göteborgs Stad vara en föregångare och visa på handlingskraft. Dessutom innehåller programmet mål och strategier för minskad biltrafik, minskade utsläpp från byggnation av fastigheter och infrastruktur och minskade utsläpp från inköp av material. För att nå målen och genomföra strategierna krävs det i många fall många och tuffa åtgärder. Samtidigt måste också säkerställas att hela stadens verksamhet och kommunala investeringar inte motverkar måluppfyllelsen. Den primära tanken med att införa ett klimatråd är att se till att Göteborgs Stads verksamheter och investeringsbeslut inte strider mot beslutade klimatmål och i bästa fall bidra till måluppfyllelse. Klimatrådet skulle exempelvis kunna granska budgetförslag, större investeringsbeslut m.m. och ge en second opinion till respektive beslutande politisk instans för att säkerställa att stadens beslut är i linje med beslutade klimatmål och det klimatstrategiska programmet. En jämförbar funktion föreslogs också i miljömålsberedningens första delbetänkande för ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige där ett klimatpolitiskt råd förslås ge en tvärvetenskaplig, oberoende bedömning av klimatpolitiken. Rådet bör också ha en rådgivande funktion och identifiera utmaningar och behov inom olika områden liknande klimatrådet för Jönköpings län.

Åtgärden handlar om att ta fram ett förslag som kan användas som beslutsunderlag för införande av ett klimatråd för Göteborgs Stad. Förslaget ska beskriva var i stadens organisation rådet ska vara placerat, vilka kompetenser som behöver ingå i rådet och vilka befogenheter rådet ska få. Bland annat måste utredningen också beskriva hur rådets arbete kommer skilja sig från stadsrevisionens och lekmannarevisorernas uppdrag.

UPPFÖLJNING

Åtgärden innebär bara ett första steg, att utreda formen för ett klimatråd och att ta fram ett beslutsunderlag. Åtgärden har därmed ingen konkret effekt på miljömålen. Effekten av att införa ett klimatråd är svårt att bedöma i nuläget och beror starkt på vilka beslut och investeringar som kommer att granskas och eventuellt stoppas eller ändras. Åtgärden anses genomförd då ett konkret förslag till klimatråd finns framtaget.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kommunstyrelsen

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Utredningen kräver resurser i form av arbetstid eller medel för konsulttjänster.
Uppskattningsvis 200 000 kronor eller 200 arbetstimmar.

UTKAST

23. VIDAREUTVECKLA GRÖN UPPLÅNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Staden ska fortsätta att ge ut gröna obligationer och andelen gröna lån ska öka. Vi ska vara en aktiv part i att utveckla det verktyget som gröna obligationer är, vilket också kan leda till att ytterligare fokus läggs på kopplingen mellan finansiering och utveckling av ett fossilfritt samhälle. Samtidigt kan det leda till att nya verktyg tas fram. Göteborg stad kan bidra genom att kontinuerligt förbättra och utveckla de interna rutinerna och verka för en bredare kunskap och engagemang i stadens verksamheter som är i behov av att finansiera investeringar. Då gröna obligationer är relativt nytt och Göteborg är i en ledande position så är det viktigt att vi både följer och deltar i så väl den nationella som internationella utvecklingen då det finns många som efterfrågar vår kompetens inom området.

Arbetet med gröna obligationer har satt staden på kartan internationellt och samverkan mellan miljö- och ekonomistyrningen kan utvecklas ytterligare. Staden ska fortsätta driva på för en ambitiös klimatomställning och för ökad hållbarhet i andra avseenden genom aktiva val inom kapital- och skuldförvaltning. Erfarenheterna från arbetet med gröna obligationer ska användas för att ytterligare stärka ekonomistyrningens möjligheter för bättre miljöresultat. Grön obligation är i huvudsak inriktad på klimat, enligt regelverket så ska 80 procent av projekten finansiera klimatåtgärder vilket också kan vara klimatanpassning. Övriga 20 procent kan vara t.ex. inom biologisk mångfald, kemikaliehantering eller frisk luft.

UPPFÖLJNING

Uppföljning sker genom ordinarie rutin för grönt obligationsprogram. Miljöpåverkan är indirekt genom de projekt som finansieras och de kan påverka inom andra miljömål än de som anges ovan t.ex. biologisk mångfald och hav i balans.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kommunstyrelsen

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från produktion
- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Resursbehovet kan skötas inom ordinarie ram tills vidare men detta är ett område där kraven beräknas växa nationellt och det kan behövas tillsättas ytterligare resurser över tid. Både i form av kortare kraftsamling som kan vara konsultutredningar men kan också längre fram vara fler resurser i form av personal.

24. MINSKA KLIMATAVTRYCKET FRÅN VÅRA TILLGÅNGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ha en aktiv och medveten roll i förvaltning av stadens stiftelsers tillgångar. Att arbeta med att ständigt förbättra och ha målsättningen att klimatavtrycket av det totala innehavet ska minska. Än så länge finns ingen standard för mätning och vi ska bevaka utvecklingen nationellt och internationellt på det här området. I samband med upphandling av nya kapitalförvaltare ska staden ha med klimataspekter.

Staden är en nettoskulddtagare vilket innebär att inga egna finansiella tillgångar finns. Staden förvaltar dock medel för cirka hundra stiftelser till ett värde av ca 1 miljard kronor. De är styrda av stiftelselagen och staden kan endast påverka i begränsad grad. Stadsledningskontoret har fått i uppdrag att driva det fortsatta kontinuerliga utvecklingsarbetet av stadens medelsförvaltning så att det ytterligare bidrar till uppfyllandet av stadens klimatmål.

Syftet med åtgärden är att genom upphandling och placeringsriktlinjer påverka att innehavet i stiftelsernas portfölj under stadens förvaltning över tid får ett lägre koldioxidavtryck.

UPPFÖLJNING

Uppföljning sker genom att mäta klimatavtryck av stiftelsernas totala innehav.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kommunstyrelsen

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Resursbehovet kan skötas inom ordinarie ram tills vidare men detta är ett område där kraven beräknas växa nationellt och det kan behövas tillsättas ytterligare resurser över tid. Både i form av kortare kraftsamling som kan vara konsultutredningar men kan också längre fram vara större resurser i form av personal.

25. TA FRAM EN KLIMATFÄRDPLAN FÖR ÄLVSTADENS UTBYGGNAD

SYFTE OCH BESKRIVNING

Inom stadsbyggnadssektorn är det många aktörer och krafter som måste engageras om sektorns påverkan på klimatmålen ska minska i den takt som är beslutad. Vi ska bryta ner stadens långsiktiga klimatmål med målår 2050 till en konkret färdplan för hur klimatfrågan ska hanteras kopplat till den färdplan som finns för Älvstadens utbyggnad. En konkret klimatfärdplan skapar transparens för marknadsaktörer och ger förutsättningar för innovationer och omställning av affärsmodeller. I klimatfärdplanen ska det tydliggöras vad som behöver uppnås och när i tiden det ska omsättas i praktiken. Klimatfärdplanen ska bli ett verktyg för kravställning av klimatpåverkande aspekter i till exempel markanvisningar.

En framåtsyftande färdplan skapar utrymme för fler organisationer att delta i att ta fram lösningar som krävs för att nå de långsiktiga målen. Den byggda miljön som produceras under de kommande åren har stor bäring på stadens långsiktiga klimatmål på grund av den långa livslängden på byggnader och därför måste en långsiktig plan för omställningen nu tas fram.

Klimatfärdplanen ska vara evidensbaserad och tas fram i samarbete med akademien. En viktig del är att identifiera vilka klimataspekter den ska omfatta till exempel energieffektivitet, energislag, materialens klimatbelastning, och uppvärmd ytas utnyttjandegrad, omvandla dessa till delmål och definiera när i tid dessa ska börja omsättas. En konkret klimatfärdplan direkt kopplad till Älvstadens färdplan för utbyggnaden fungerar inte bara som ett styrmedel utan också som en plan att stämma av framstegen mot.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Älvstranden Utveckling

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskad energianvändning
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

UTKAST

26. PLANERA FÖR MILJÖANPASSADE TRANSPORTER I STADSMILJÖN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utveckla och implementera koncept som leder till minskade transporter i stadsmiljön. Detta kan i första hand innefatta samordnad gods- och avfallshantering, här kan vi bygga vidare på Lindholmsleveransen och Älvstadsleveransen, samt bygglogistik för nya och kommande stadsutvecklingsområden.

Områden ska planeras så att transportbehovet minimeras och behov tillgodoses med miljösmarta lösningar.

En samordning av transporter i stadsmiljön bör leda till att Göteborgs Stad når längre med sina hållbarhetsmål då man effektiviserar processerna som därmed får en lägre energiförbrukning och främjar en stadsdel tillägnad människan snarare än fordon, med liv och rörelse i utemiljön.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Älvstranden Utveckling

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Minskade utsläpp av flyktiga kolväten
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

27. SAMORDNA GÖTEBORG STADS ENERGITJÄNSTER TILL FÖRETAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Flera av stadens förvaltningar och bolag försöker påverka företag att energieffektivisera. Det här arbetet behöver samordnas så att det kan bedrivas så effektivt som möjligt.

Förvaltningar och bolag med verksamhet inom energiområdet ska mötas för erfarenhetsutbyte, utbildningar, föredrag, studiebesök eller liknande. Två möten per år anordnas. Ett nätverk gör det också lättare att hitta rätt i varandras organisationer för fortsatt samarbete. Stadens förvaltningar och bolag tar hjälp av varandras erfarenheter och kunskaper kring energirelaterade tjänster till företag. På så vis ger staden en enad bild av energiarbetet gentemot företagen.

Exempel på vad förvaltningar och bolag arbetar med:

- Göteborg Energi levererar energitjänster till företagskunder.
- Miljöförvaltningen bedriver energitillsyn
- Konsument Göteborg ger tips om energieffektivisering.
- Business Region Göteborg kan ordna energiutbildningar och rådgivning (i samarbete med kommunens energirådgivare).
- Higab som kan "sälja" gröna hyresavtal

UPPFÖLJNING

Att möten genomförs och att samarbetspartner deltar i dessa.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Konsument och medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Business Region Göteborg, Göteborg Energi, Göteborgs Hamn, GöteborgsLokaler, Higab, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning
- Minskade utsläpp av växthusgaser från produktion
- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Inom befintlig ram.

28. INFORMERA FÖRETAG OM ENERGIEFFEKTIVISERINGSSTÖD

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska informera företag om de stöd och bidrag som finns för energieffektiviserande åtgärder och investeringar. Informationen kan ges till företag på olika sätt till exempel i samband med energi- och klimatrådgivningens företagsbesök eller med direktadresserade utskick.

Därutöver kan miljöförvaltningen i samband med sina inspektioner och Business Region Göteborg i samband med att de träffar företag informera om att energi- och klimatrådgivningen ger information om bidrag och stöd samt energiråd.

Att företag känner till vilka stöd och bidrag som finns att söka för att effektivisera energianvändningen och öka andelen förnyelsebar energi bidrar till att de i förlängningen också genomför energiåtgärder.

UPPFÖLJNING

Antal besökta och informerade företag redovisas samt antalet ansökningar till energikartläggningscheckar, solcellsstöd och övriga stöd i de fall det finns statistik.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för konsument och medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Business Region Göteborg, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning

RESURSER

Två miljoner sexhundrausen kronor kommer att behövas för att komplettera upp anställningar och genomföra samtliga miljöprogramsåtgärder som energi- och klimatrådgivningen har ansvaret för. Medel kommer även sökas från Energimyndigheten men det är ännu osäkert på vilken nivå dessa medel kommer att hamna.

29. SATSA PÅ ENERGI- OCH KLIMATRÅDGIVNING TILL FÖRETAG OCH ORGANISATIONER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Att företagen minskar sin energianvändning och sina kostnader är positivt för företagen, sysselsättningen och klimatet. Energi- och klimatrådgivningen vänder sig till små och medelstora företag samt organisationer som inte alltid själva har tid eller resurser att arbeta aktivt med energifrågorna. Genom besök och genomgång av energianvändningen på plats får företaget en bra uppfattning om vad som påverkar deras energianvändning.

Rådgivningen ska ge förslag till åtgärder som ger direkt resultat och åtgärder på lite längre sikt. Arbetsgången är att kontakta företag, genomföra besök och lämna minnesanteckningar till besökta företag.

Energi- och klimatrådgivningens företagsrådgivning har varit framgångsrik under 2015-2016 när det gäller att nå företag och ge dem handfasta råd om vad de kan göra för att effektivisera sin energianvändning. Göteborg har ett stort antal företag och vi ser att en utökad satsning på energirådgivning kan få god effekt. Åtgärden medverkar till att genomföra stadens målsättning när det gäller företag, "Förenkla helt enkelt".

UPPFÖLJNING

Antal besökta företag och organisationer, deras sammanlagda energianvändning och en uppskattning på vad rådgivningen ger för energibesparing. En enkät kommer att skickas ut till besökta företag och organisationer där de får frågor om vad de tyckte om besöket och om de planerar att genomföra energieffektiviserande åtgärder.

2015 besöktes 85 företag som tillsammans använder 162 255 000 kWh energi som ger upphov till utsläpp på ca 45 200 ton CO₂/år. Energirådgivningen räknar med att man efter ett besök och enkla åtgärder kan spara 10 % på användningen, dvs. 16 226 000 kWh och 4 500 ton CO₂. Energi som räcker till hushållsel till 6500 lägenheter eller energianvändning till 750 villor. Växthusgasminskningen motsvarar ungefär vad 500 genomsnittliga göteborgare släpper ut per år.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Konsument och medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Business Region Göteborg, Miljö- och klimatanmänden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning

RESURSER

2 600 000 kronor kommer att behövas föra att komplettera upp anställningar. Medel kommer även sökas från Energimyndigheten men det är ännu osäkert på vilken nivå dessa medel kommer att hamna.

UTKAST

30. VISUALISERA ENERGIANVÄNDNING I FÖRETAG, HUSHÅLL OCH ORGANISATIONER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi vill synliggöra energianvändningen för hushåll, organisationer och företag. Att känna till den egna energianvändningen och hur den fördelas över tid är en förutsättning för att kunna energieffektivisera. Hushåll och företag ska informeras om möjligheter och metoder vid kontakter med energi- och klimatrådgivningen. Detta kan ske på allt från mässor, föredrag, kampanjer till besök för individuell rådgivning.

Göteborg Energi har bra underlag och presentation på sin hemsida. Den är tillgänglig för alla kunder i deras nätområde. Där kan kunder se energianvändningen redovisad ner till timvärden. Detta gäller såväl hushåll, organisationer som företag. De tillhandahåller en bra statistikuppföljning och kunskapsdatabas. Det finns även olika typer av energidisplayer som energi- och klimatrådgivningen informerar om.

Kunskapen både hos privatpersoner och företag är låg när det gäller möjligheten att använda mätningar. Att förstå den egna energianvändningen är en förutsättning för att effektiviseringar ska genomföras. Åtgärden syftar till att öka förståelsen för den egna energianvändningen hos företag, organisationer och hushåll. Resultatet ger en ökad medvetenhet om den egna energianvändningen och medför ökad vilja för energieffektivisering.

UPPFÖLJNING

Antal kontakter, föredrag och besök redovisas.

Göteborg Energi har möjlighet att följa upp antalet konton med inloggning till "mina energisidor".

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för konsument och medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Göteborg Energi

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning

RESURSER

Ingår i övriga satsningar och ordinarie verksamhet som energi- och klimatrådgivningen gör.

31. INFORMERA OM EGENPRODUCERAD EL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ge information och kunskap till företag, organisationer och privatpersoner om hur man kan gå tillväga för att investera i egen elproduktion. Detta inkluderar även information om aktuella bidrag och stöd. Informationen sker vid ordinarie energi- och klimatrådgivning samt vid mässor och event. Egen el är en del i det som ofta kallas smarta elnät och är en förutsättning för det fossilfria energisystemet.

UPPFÖLJNING

Antal företag, organisationer och hushåll som informerats om möjligheterna med att producera sin egen el.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Konsument och medborgarservice

SAMARBETSPARTNER

Göteborg Energi, Energikontoret Hållbar utveckling väst

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning
- Minskade utsläpp av växthusgaser från produktion
- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Ingår i de medel och resurser som söks av Energimyndigheten och stadens befintliga medel för energi- och klimatrådgivningen.

32. TA FRAM PLAN FÖR PRODUKTION AV FÖRNYBAR EL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Med utgångspunkt i stadens klimatstrategiska program ska vi ta fram en stadengemensam plan för produktion av förnybar el. Lokal sol- och vindkraftsproduktion är förnybar och kan på så sätt tränga undan el producerad från fossila energikällor och på så sätt minska klimatpåverkan. Den stadengemensamma planen ska de byggande och fastighetsförvaltande bolagen och förvaltningarna bryta ner i organisationsspecifika planer för sol- och eventuellt vindelproduktion.

Göteborgs fastighetsbolag har förutsättningar för produktion av solenergi. Potentialer för solkraftproduktion ska utredas inom staden och där är fastighetsägare huvudansvariga. Som stadens energibolag ska Göteborg Energi stödja och underlätta för lokal solkraftproduktion.

Staden har med ett eget energibolag, stora fastighetsägare och byggherrar en unik möjlighet att skapa en hållbar helhetslösning som ger största nytta utifrån såväl systemperspektiv, som miljö, energiprestanda, stabilitet och ekonomi.

Olika produktionslag har olika för- och nackdelar och dessa bör kombineras för största nytta. Solkraftsproduktion är intermittent, dvs. inte stabil i sin produktion och behöver stöd från en effektreserv eller någon form av lagring av elenergi.

UPPFÖLJNING

Här finns möjlighet till flera uppföljningar, till exempel installerad effekt hos stadens fastighetsbolag och hur stor andel organisationsspecifika planer som beslutats om.

Åtgärden anses vara genomförd då en stadengemensam plan finns beslutad.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Göteborg Energi, Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Framtiden, Lokalnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från produktion

RESURSER

Utredning av potentialer kräver tid och kompetens. Installationer av solceller kräver investeringar som beror på omfattning.

33. ÖKAD ANVÄNDNING OCH UTVECKLING AV FJÄRRKYLA I STADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska öka användningen och utveckla systemet för fjärrkyla i Göteborg. Utvecklingen sker i olika faser.

Del 1. Utbyggnad av fjärrkyla i Älvstaden.

Inriktningsbeslut är taget av styrelsen maj 2016:

- Inriktning är att GE ska erbjuda fjärrkyla inom hela Älvstaden till en bedömd investering om 380 mkr tom år 2035.
- Förstudiefasen avseende etapp 1 inleds under hösten 2016 till en kostnad av 2 mkr

Det innebär att projektering påbörjas för att säkerställa tekniskt genomförande samt ökad precision i ekonomiska beräkningar. Beslutshandlingar om genomförande av etapp 1 tas fram under hösten 2016.

Etapp 1 omfattar att ansluta nybyggnation som sker inom Älvstaden till och med år 2021, samt övrig byggnation i direkt anslutning till nätet.

Del 2. Ökad systemeffektivitet i fjärrkylasystemet och lägre elanvändning

- Utreda införande av förhöjd framledningstemperatur del av året i centrala fjärrkylanätet. Det skulle medföra en ökad användning av frikyla höst/vår och lägre elanvändning med drygt 600 MWh/år. Under våren 2016 har Göteborg Energi inlett kunddialog för att säkerställa att berörda kunders fjärrkylacentraler klarar förändring eller om det kan krävas mindre teknisk anpassning.
- Energieffektiva produktionsanläggningar. Det pågår ett arbete under 2016 att kartlägga åtgärder för att åstadkomma än mer energieffektiva produktionsanläggningar.

Användning av fjärrkyla minskar användningen av el och köldmedia lokalt, då frikyla från Göta älv används som baskyla och där utöver centrala större och effektivare anläggningar kompletterar kylproduktionen vid behov. Utöver att minska klimatutsläpp bidrar åtgärden också till att minska buller från lokala kylaggregat.

UPPFÖLJNING

Miljövinster jämfört med kundens alternativ såsom: Lägre elförbrukning inom staden, mindre buller samt mindre mängd köldmedia. Minskade koldioxidutsläpp med cirka 6 250 ton/ år. (Baserat på marginalkonsekvens 625g/kWh el)

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Göteborg Energi

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning

RESURSER

UTKAST

34. PLANERA FÖR FOSSILFRI FJÄRRVÄRME

SYFTE OCH BESKRIVNING

Fjärrvärmeproduktionen i Göteborg utgörs av återvunnen värme, såsom industriell spillvärme och värme från avfallsförbränning, förnybar energi samt en mindre andel fossil energi såsom naturgas och eldningsolja. Att fasa ut den fossila energin och ersätta den med andra lösningar tar tid och Göteborg Energi kommer under de närmaste åren att arbeta aktivt med planering och projektering av övergången till en hållbar fjärrvärmeproduktion.

Fjärrvärmekunderna är delaktiga i arbetet genom Prisdialogen, vilken är en nationell prissättningsmodell för fjärrvärme som Göteborg Energi följer. I Prisdialogen väljer kunderna under 2016 att stödja en snabbare övergång till fossilfri fjärrvärmeproduktion istället för en större prissänkning.

UPPFÖLJNING

Uppföljning sker genom mätning av fjärrvärmeproduktionens årliga utsläpp av fossilt koldioxid. Utsläppen är idag starkt beroende av de årliga variationerna av väderleken. Det är ändå väsentligt att mäta de faktiska utsläppen av koldioxid, då det är dessa som behöver minska och på sikt elimineras. Ett robust och hållbart fjärrvärmesystem behöver vara dimensionerat för att klara varierande väderlek utan att det ska resultera i stora fossila utsläpp.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Göteborg Energi

SAMARBETSPARTNER

Kunder inom stadens fastighetsbolag genom Prisdialogen

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från produktion

RESURSER

Åtgärden kommer att kräva stora investeringar, både i form av pengar, tid och resurser. De investeringar som kommer att ske för planering och projektering av fossilfri fjärrvärme fram till 2019 beräknas uppgå till cirka 20 miljoner kronor. Därefter tillkommer investeringskostnad för ny förnybar kraftvärmeproduktion.

35. VERKA FÖR KLIMATANPASSADE RESEAVDRAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Reglerna för skatteavdrag för arbetsresor behöver skärpas för att bli mer klimatanpassade. Vi ska aktivt verka för att få igenom en sådan skärpning.

Ett sätt är att basera skatteavdraget på koldioxidutsläpp istället för kilometer. Det skulle innebära att man tjänar på att gå, cykla eller åka kollektivt till jobbet istället för att ta bilen.

UPPFÖLJNING

Minskad arbetspendling med bil.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Låga kostnader.

36. VERKA FÖR ATT ANVÄNDA TRÄNGSELSKATTEN SOM STÖD FÖR HÅLLBART RESANDE

SYFTE OCH BESKRIVNING

Trängselskatt är ett effektivt sätt att påverka resandet med bil. I takt med att regionen växer och antalet resor ökar kommer Göteborg behöva vidta många åtgärder för att styra resandeströmmar och uppmuntra miljöanpassat resande. Trängselskatten behöver användas under överskådlig tid för att vi ska öka det hållbara resandet.

Förändringar i trängselskatten behöver utformas så att de stödjer utvecklingen mot ett hållbart resande.

Vi har inte egen rådighet i frågan, men vi ska verka för att regering och riksdag fattar beslut om framtida skattejusteringar så att skatten styr mot detta mål.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborgsregionens kommunalförbund, Trafikverket

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. 200 000 kr per år för att ta fram utredningsunderlag.

37. SKAPA ETT SAMVERKANSFORUM FÖR ÖKAD ANVÄNDNING AV BIOGAS I TRANSPORTSEKTORN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Göteborg Energi har under 2015/16 drivit nätverket "Samverkan för ökad användning av biogas" med syftet att öka efterfrågan på biogas i transportsektorn. Ett liknande forum, permanentat och med tydligt mandat, skulle stärka möjligheterna att öka biogasanvändningen, som är en förutsättning för att kunna nå det klimatstrategiska programmets produktionsmål.

I det klimatstrategiska programmet finns ett ambitiöst mål för biogasproduktion. En av de viktigaste förutsättningarna för att nå det målet är att det finns en lokal och regional marknad för biogas som är tillräckligt stor.

Mycket talar för att det även 2030 fortfarande är transportsektorn som har störst potential att öka biogasanvändningen, och även där miljönyttan är störst. För att öka efterfrågan från dagens, jämfört med till exempel Skåne, låga nivå, krävs ett långsiktigt systematiskt arbete som riktar sig mot både offentliga och privata aktörer.

Ett forum med bred representation, och med tydligt mandat skulle vara ett värdefullt verktyg.

UPPFÖLJNING

Uppföljning av biogasanvändning inom olika segment kommer att vara en viktig del i att mäta effekterna av åtgärden. Åtgärden anses genomförd då ett samverkansforum finns beslutat och har satts igång.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Göteborg Energi, Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden, Göteborgs Stads Leasing AB, Upphandlingsnämnden, Kretslopp och vattennämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Minskade utsläpp av flyktiga kolväten

RESURSER

Att driva själva forumet kommer mest att ta tid i anspråk. De åtgärder som beslutas kan medföra kostnader för berörda aktörer, men också minska kostnaderna för biogasanvändning i och med att osäkerheter i värdekedjan kan elimineras.

UTKAST

38. VERKA FÖR ATT MÖJLIGGÖRA GYNNANDE AV ELDRIFT

SYFTE OCH BESKRIVNING

Enligt Trafikförordningen har kommuner möjlighet att reglera trafiken på enstaka gator med lokala trafikföreskrifter. Reglerna används exempelvis för att förbjuda motorfordon på en gata eller reglera fordon av viss bredd eller längd. Dagens regler tillåter inte att man reglerar fordon efter utsläpp eller drivmedel. Vi ska verka för att regelverket ändras så att städer ges möjlighet att reglera fordon även efter drivmedel.

Till skillnad från miljözoner, som är tänkta att omfatta större områden, skulle lokala trafikföreskrifter om eldrift på enstaka gator kunna ge acceptabla inskränkningar även för personbilstrafik och privatpersoner. Man kan jämföra med gågator och gångfartsgator, eller med dubbdäcksförbud. Sådana inskränkningar av trafikflödena fungerar utan att ge alltför stora negativa effekter för verksamheter, varumottagning, boende och besökare. Om kommuner fick möjlighet att tillåta exempelvis enbart eldrivna fordon på vissa gator skulle man kunna få stora miljöfördelar lokalt, samtidigt som det kan vara ett effektivt incitament för att öka användningen av exempelvis eldrivna distributionsfordon. Åtgärden syftar till att finansiera en rapport som beskriver effekten av en sådan förändring samt policydialog med beslutsfattare.

UPPFÖLJNING

Effektmål ligger utanför mandat, nationell fråga. Indikator kring policydialog i relation till beslutsfattare

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid

RESURSER

5 procent av en årsarbetstid samt 500 000 kronor för att finansiera framtagande av underlagsrapport kring effekter.

39. TESTA ALTERNATIVA VÄGBELÄGGNINGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utreda möjligheter och effekter av att minska klimatutsläppen från asfaltering av gång- och cykelvägar. Asfalt med lägre klimatpåverkan ska testas på gång/cykelväg och utvärderas med avseende på miljöeffekt och kostnad.

Åtgärden kommer att ge trafikkontoret underlag för att kunna välja asfalt med mindre klimatpåverkan. Syftet med åtgärden är att undersöka, testa och utvärdera metoder att minska klimatpåverkan från asfaltering. Klimatpåverkan från asfalt styrs framför allt av val av bränsle vid tillverkning av asfalten, val av asfaltstyp och mängden återanvänt material.

Processen för traditionell asfaltproduktion är både energikrävande och dyr, men genom att sänka temperaturen till 120 grader vid produktionen (så kallad lågtempererad asfalt) blir koldioxidutsläppen upp till 30 procent lägre. Förutom de minskade utsläppen av koldioxid, kolmonoxid och kväveoxider till miljön ger den lägre processtemperaturen fördelar ur arbetsmiljösynpunkt. Det blir mindre rök, damm och lukt och exponeringen för lättflyktiga organiska föreningar och aromatiska kolväten minskar. Användning av biobränsle i asfaltsverken och ökad inblandning av återanvänt material i asfaltsmassan leder till ytterligare minskad klimat- och miljöpåverkan.

UPPFÖLJNING

Pilotprojekt där olika typer av klimatsmart asfalt används genomförs, och klimatbesparingen (CO₂ ekv/m² asfaltsyta samt CO₂ ekv/ton asfalt) beräknas i förhållande till om konventionell asfalt skulle ha använts. Med konventionell asfalt avses den asfaltstyp och läggningsslagmetod trafikkontoret vanligtvis väljer att använda för motsvarande yta.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Tid för att utreda/genomföra, ca 400 timmar som tas inom ordinarie verksamhet.

40. AUTONOMA FORDON I HÅLLBAR STADSUTVECKLING

SYFTE OCH BESKRIVNING

DriveMe är världens första storskaliga test av autonoma fordon på allmän väg med vanliga människor som "förare". Stadens medverkan beslutades av kommunstyrelsen år 2014 och i projektet samverkar staden med Volvo Cars, Trafikverket, Transportstyrelsen, Lindholmen Science Park, Chalmers och Autoliv.

Göteborg har ambitionen att vara föregångare när det gäller att använda sig av de möjligheter autonoma fordon ger för att skapa hållbara och attraktiva städer. Med autonoma fordon kan effektiviteten i markutnyttjandet öka och nya hållbara mobilitetslösningar skapas. Detta bidrar till god bebyggd miljö, minskade utsläpp och bättre luftkvalitet och bidrar till uppfyllande av motsvarande miljömål.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Business Region Göteborg, Byggnadsnämnden, Parkeringsbolaget, Älvstranden Utveckling

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

41. TA FRAM EN GODSPLAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram en godsplan som fördjupar stadens inriktning kring till exempel distribution, kombiterminal och industrispår, utpekade godstransportleder och utvecklingsbehov.

Godsplanen ska redogöra för hur man ska transportförsörja dagens och framtida verksamheter med behov av förflyttning av gods. Syftet är att staden engagerar sig i frågan om hur stor lastbilstrafiken ska vara till, från och igenom centrala Göteborg. Syftet är inte att begränsa möjligheten för logistikrelaterad verksamhet men att göra den mer hållbar. Förebilden är Göteborgs Hamn som genom ett aktivt ställningstagande och arbete satt upp mål för hur stor andel av containergodset som skall transporteras till och från hamnen via tåg respektive lastbil. Motsvarande målsättningar bör sättas upp för Göteborg utifrån målsättningar i näringspolitiken och miljömålsarbetet. Vi behöver kartlägga kommunens möjligheter att påverka utvecklingen till exempel i samband med egen verksamhet, vid markanvisning och bygglov för transportintensiv verksamhet och via avtal med dessa verksamheter. Kommunen kan behöva aktivera sig i utvecklingen av de alternativ som kommer krävas, med flera i form av terminaler för omlastning av gods mellan väg och järnväg eller fartyg vid centralt belägna terminaler och kajer. Även vägtrafiken mellan dessa omlastningspunkter och godsets slutmål/ursprung i staden måste utvecklas och påverkas mot hållbarhet.

Behovet av en godsplan för Göteborg har identifierats i arbetet med trafikstrategin. Göteborg är ett nordiskt nav för godstransporter och logistik. Som knutpunkt i europanätverket passerar en stor mängd godstrafik igenom stadens centrala delar nära dess befolkningscentrum. Näringsverksamheten i staden, hamnen och den omfattande logistikverksamheten genererar en mycket omfattande trafik med gods som på landsidan i stor utsträckning kommer till, från och igenom staden på lastbil. Den tunga godstrafiken ökar således idag i stadens centrala delar och orsakar staden och dess innevånare en rad problem i form av emissioner, buller och trängsel. Göteborgs Stad saknar idag en ambition om hur denna godstrafik skall utvecklas vilket leder till en utveckling som riskerar att kraftigt försvåra stadens målsättningar inom miljömålsarbetet.

En godsplan leder till att en ökad andel av godset som transporteras till, från och igenom Göteborg sker med mindre miljöstörande trafikslag än lastbil, till exempel kombitåg, vagnlasttåg och sjöfart.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Chalmers, Fastighetsnämnden, Göteborgs Hamn, Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Renova, transportsäljande bolag, Trafikverket

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor för framtagande av plan och genomförandet av åtgärder.

UTKAST

42. SAMORDNA LEVERANSER TILL OCH FRÅN BYGGPROJEKT

SYFTE OCH BESKRIVNING

Omfattande bygg- och anläggningsprojekt kommer att genomföras i Göteborgsregionen under de kommande åren. I samband med detta kommer det att genereras transporter av material och stora element till bygg- och anläggningsverksamhet, schaktmassor i olika fraktioner och avfall. För att på ett miljömässigt och kostnadseffektivt sätt hantera dess transporter kan transporter av stora byggelement köras på järnväg (vilket till viss del görs idag). Dessa behöver kunna omlastas på en lämplig plats. I anslutning till detta kan det även etableras en materialdepå för att samla ihop transporter och frakta in till byggarbetsplatser. Eventuellt kan också en källsortering av avfall ske och samordnas på densamma.

Vi ska ställa krav på entreprenader, leverantörer och transportörer att möjliggöra överflyttning av gods till järnväg, ta in material och byggelement via intermodala tåg till Gullbergsvass samt etablera en materialdepå som kan fungera som en samlastningspunkt och ett buffertlager som fylls på med leveranser via tåg eller lastbil och töms med miljöoptimerade fordon. Beställarna av entreprenader har en nyckelroll när det gäller krav vid upphandling och vid olika typer av tillstånd. Det finns ett behov av att utveckla upphandlingskriterier i fråga om hantering och transport av byggmaterial och tillståndsgivning. Organisatoriska förutsättningar för detta måste skapas vilket innefattar att engagera berörda parter och tydliggöra utpekade ansvar.

Det finns inga tydliga siffror på hur omfattande transporterna i samband med bygg- och anläggningsverksamheten är men nedan följer en uppskattning:

- 1/5 av den transporterade vikten i Sverige utgörs av transporter till och från byggarbetsplatser.
- Bygg- och anläggningsindustrin står för 2/5 av materialflödet i Sverige och för 1/10 av transportarbetet med lastbil. Transporterna präglas av dålig samordning och mycket tomtransporter.
- Nybyggnation av bostäder och verksamheter beräknas generera 0,20 fordonsanlöp/kvm för bostäder och 0,25 transporter/kvm för kommersiella ytor.
- Åtgärderna kopplade till Västsvenska paketet har beräknats ge ett massöverskott på 4,6 miljoner kubikmeter (0,4 miljoner kubikmeter per år), vilket motsvarar en full billast per minut. Stora volymer kommer också att uppstå i samband med utveckling av Centrala Älvstaden samt områden för Göteborgs hamn. Dessa massor planeras att fraktas med pråm.
- Även avfall ut från byggarbetsplatser omfattar stora mängder och kostnader. Det produceras cirka 35 kg avfall/kvm boyta som byggs och den uppskattade kostnaden för avfallet är drygt 1000 kronor per ton avfall.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Framtiden, Göteborgs Hamn, Gemensam byggprocess, Jernhusen, Lindholmen Science Park, Trafikverket, terminaloperatör, Upphandlingsbolaget, Älvstranden Utveckling

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor.

UTKAST

43. VERKA FÖR ATT ETABLERA EN KOMBITERMINAL

SYFTE OCH BESKRIVNING

En ny kombiterminal, där styckegods kan omlastas, behöver etableras i Göteborg eftersom det är en strategiskt viktig fråga för transportbranschen, speciellt kopplat till järnvägen. Vi har inte egen rådgivning men bör vara aktiva i frågan, eftersom detta är något som kräver samverkan mellan flera aktörer.

Anläggningen byggs inte av Göteborgs Stad men vi kan verka för att en flytt av nuvarande kombiterminal vid Gullbergsvass blir gynnsam ur ett logistikperspektiv. Vi bör också verka för en hög användning av kombiterminalen med målsättning att öka andelen tågtransporterat gods till och från Göteborg.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Byggnadsnämnden, Business Region Göteborg, Göteborgs Hamn, Trafikverket, Jernhusen

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid

RESURSER

Kräver extra resurser. Totalt miljoner kronor.

44. UTVECKLA OCH TESTA KLIMATSMART NÄRLOGISTIK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Arbetet ska bidra till övriga åtgärder inom stadslandet Göteborg avseende hållbar närlogistik och mobilitet i peri-urbana områden och mellan stad och stadsnära landsbygd, genom att följa utvecklingen inom respektive aktivitet och bidra med inspel och förslag i fråga om t.ex. fordons- och logistiklösningar. Lösningar och fordonstyper el- och gas skall prövas i praktisk tillämpning för utveckling. Förstudie/utredning kring lämpliga fordon för närlogistikfunktioner i peri-urbana Göteborg (omfattar förslagsvis elfordon, lastcyklar och tunga gasfordon). Bland annat med fokus på leveranser till restauranger, elektrifiering av mindre lokala godsflöden, leveranser till kommunala verksamheter (förstudie, samt förslag till genomförande inom en stadsdelsförvaltning), incitament för olika typer av miljöfordon (stöd med att hitta fordonstyper och transportlösningar, marknadsföring av miljöarbete, samt eventuella investeringsstöd för till exempel eltransportfordon).

Åtgärden har som mål att utöka klimatsmarta närlogistiska funktioner för att utreda utvecklingen av el- och gasfordon i peri-urbana Göteborg och stadsnära landsbygd. Dessa kopplas också till möjligheter att förstärka övriga testbäddar och överbrygga segregation mellan områden i staden och mellan stad och landsbygd. Hittills har fokus genom utvecklingen av dessa typer av fordon och lösningar legat i Göteborgs innerstad. Ett stort hinder är att det saknas klimatanpassade närtransportlösningar och distributionssystem även för peri-urbana områden för nya typer av närtransporter av produkter, avfall, återvinning m.m. Efterfrågan ökar därför på innovationer när det gäller utveckling av koldioxidsnåla och energieffektiva närlogistiklösningar.

I testbädden skall klimatsmarta närtransportlösningar prövas och utvecklas kopplat till affärsutveckling för små och medelstora företag. Även frågor om upphandling kommer bli centrala. Testbädden ligger i linje med inriktningen i stadens budget om utbyggnad av infrastruktur för elfordon och miljö och klimatmålen. Förbättrad närlogistik skulle också bidra till lika möjlighet och icke-diskriminering för personer med olika hinder

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Business Region Göteborg, Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsdelsnämnden Angered, Stadsdelsnämnden Norra Hisingen, Stadsdelsnämnden Östra Göteborg

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid

RESURSER

UTKAST

45. SAMVERKA FÖR EN HÅLLBAR DESTINATION

SYFTE OCH BESKRIVNING

Sustainable Gothenburg syftar till att utveckla Göteborg till en världsledande hållbar destination. Sustainable Gothenburg är ett samverkansforum för stadens besöksnäring och stadens förvaltningar med fokus på en hållbar utveckling av destinationen; mötes-, evenemangs- och turiststaden. Forat syftar till att identifiera relevanta insatser och aktiviteter att samverka kring, ge möjligheter till utmaningsdriven innovation samt skapa förutsättningar för kunskapsutbyte och kompetensutveckling. Ett inslag är också att utveckla kommunikation, information och marknadsföring av den hållbara destinationen.

Vi ska bidra till utvecklingen och marknadsföra Göteborg som en hållbar mötes-, evenemangs- och turistdestination. En attraktiv stad och ett attraktivt närsamhälle gynnar såväl göteborgare som turister. Turismen är idag en basnäring som genererar arbetstillfällen och skatteintäkter för staden. Såväl stadens som besöksnäringens ambitioner, insatser och infrastruktur bygger destinationen. För ett framgångsrikt arbete för en hållbar destination är samverkan, kunskap och kommunikation nycklar. En hållbar infrastruktur för mötes-, evenemangs- och turismindustrin är en framgångsfaktor för att staden ska vara attraktiv såväl i dag som i morgon. Med infrastruktur avses i detta sammanhang exempelvis anläggningar, evenemangsplatser, hotell, transporter, utbud av restauranger och upplevelser samt samhällsfunktioner såsom avfall, energi, kollektivtrafik och dylikt.

Social hållbarhet: Genom att skapa nya möjligheter till upplevelser i Göteborg kan vi bidra till att fler möten mellan människor i staden uppstår. Genom att skapa upplevelser, typ Tikitut, kan invånarna även lära känna andra kulturer i staden. Ingår i målet: en hållbar destination.

Ekonomisk hållbarhet: Vi bidrar till en tillväxt i staden när fler turistar hemma. Privatekonomiskt kan det bli billigare att turista hemma. Även öka kunskapen om att vi är en Fairtrade City med allt vad det innebär. Öka kännedomen om hållbarhetsmål, etisk och rättvis handel.

Ekologisk hållbarhet: Genom att minska resor utanför staden minskar vi klimatpåverkande utsläpp från till exempel flyg.

UPPFÖLJNING

Antal aktiviteter och åtgärder. Uppföljning också beroende av typ av aktiviteter och åtgärder som identifieras/genomförs.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Göteborg & Co

SAMARBETSPARTNER

Business Region Göteborg, Kretslopp och vattennämnden, Nämnden för Konsument och Medborgarservice, Miljö- och klimatnämnden, Social resursnämnd, Västtrafik

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

Beroende av aktiviteter och åtgärder som identifieras. Extra resurser kan komma att krävas.

UTKAST

46. SATSA PÅ CYKELTURISM

SYFTE OCH BESKRIVNING

Några viktiga åtgärder med vars hjälp vill främja cykelturismen i syfte att skapa hållbara reseanledningar och stärka rekreationscyklingen och turista i din egen stad:

- Integrera Turismcykling & pendelcykling dvs. utveckla rätt nätverk för att stärka cyklingen i staden för Göteborgare och besökare.
- Utveckla leder/cykelrundor för cykelturismen. Cykelturistiska leder är en förutsättning för att få cykelturism, det gynnar invånare i staden ur ett rekreationsperspektiv och skapar ett intresse för våra besökare. Ledutveckling innebär en inventering av cykelvägar och se över lednät/kartor/TÖP (turistisk översikts plan). Knyt samman ledutvecklingen i Göteborg med regionen för att skapa så kallade "stjärnturer". (Utveckla leder i detta sammanhang innebär inte nödvändigtvis att bygga infrastruktur.)
- Paketering och marknadsföring, det finns goda förutsättningar för att utveckla cyklingen, men vi behöver utveckla reseanledningen och knyta ihop lederna med bo, göra och äta för att sedan marknadsföra och skapa erbjudanden för lokala marknaden med t.ex. hotell och mot internationella arrangörer som har visat ett intresse för Göteborg.

Cykelturism utgör en liten andel av den totala turismen, men är en av de turistnäringar som växer allra snabbast i Europa. I Göteborg har vi dock hittills fokuserat främst på pendelcykling och vardagscykling. Förutsättningarna för att ytterligare utveckla Göteborg som en cykelstad ur ett besöksnäring- och rekreationsperspektiv är mycket goda. Inledande undersökningar och de begränsade insatser som befintliga resurser tillåtit att göra har gett ett gott resultat och indikationer på de möjligheter som finns att utveckla vidare. Exempelvis har flera internationella arrangörer och internationella journalister uppmärksammat Göteborg som en mycket intressant cykeldestination.

I Göteborg som cykelstad är det i dagsläget enbart Göteborg & Co som har perspektivet cykelturism/rekreationscykling. En utvidgad satsning på cykelturism skulle ge en god möjlighet till samverkan mellan många av stadens förvaltningar och bolag. Det skulle bidra till bilden av hela staden som en cykelstad.

Cykelturism utgör en liten andel av den totala turismen, men är en av de turistnäringar som växer allra snabbast i Europa. För att ytterligare utveckla Göteborg som en cykelstad ska vi undersöka möjligheterna till och förutsättningarna för utveckling och marknadsföring av cykelturism och det cykelvänliga Göteborg ur ett besöksnäringperspektiv.

En satsning på cykelturism skulle ge en god möjlighet till samverkan mellan många av stadens förvaltningar och bolag. Det skulle bidra till bilden av hela staden som en cykelstad.

Några viktiga åtgärder för att främja cykelturismen kan vara att:

- Turistbyråerna informerar om möjligheterna att cykelturista i och kring Göteborg.

- Det finns möjlighet att hyra cykel i centrala Göteborg – allra helst i anslutning till centralstationen.
- Det finns bra cykelvägar mellan centrala Göteborg och norra och södra skärgården.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Göteborg & Co

SAMARBETSPARTNER

Idrotts- och föreningsnämnden, Kulturnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden, Stadsdelsnämnderna, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Resurser för kompetensbyggande och specifika kommunikations- och marknadsföringsåtgärder rymms inte inom ordinarie ramar utan måste tillföras.

47. UTVECKLA NYA AFFÄRSMODELLER FÖR HOTELL, HANDEL OCH RESTAURANG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Här ska vi testa nya klimatanpassade affärsmodeller där restaurang, hotellägare och handel i samarbete med producenterna utvecklar och provar nya affärsmodeller i handel av lokalproducerade ekologiska livsmedel.

Aktiviteter: En projektgrupp skapas med representanter för berörda förvaltningar, bolag, kommuner, näringar. Förberedande öppna workshops genomförs. Pilotcase utvecklas och genomförs i kedjan från jord till bord.

Olika affärsmodeller tas fram och prövas, effektivitet avseende klimat, affärsmässighet skall beaktas.

En testfas genomförs av de olika affärsuppläggen av andelsproduktion, andelsägande, kontraktsupplägg m.m. Utvärderingar genomförs och de fungerande modellerna utvecklas/upskalas med fler producenter, restauranger och butiker i steg två. Efter utvärdering 2 utvecklas ett långsiktigt samarbete mellan producentled och marknad.

Målet är att etablera ett långsiktigt samarbete för koldioxidsnål, ekologisk och socialt hållbar närproduktion, handel och konsumtion mellan restaurang, hotell, handel och producenter.

Även möjliga förstärkningar kopplat till destinationsutveckling och besöksnäring.

Efterfrågan på lokalt producerade ekologiska, koldioxidsnåla livsmedel, som dessutom fyller viktiga sociala funktioner är påtaglig. Om vi skall kunna svara upp till detta behov behöver vi skapa och stötta initiativ som tillhandahåller detta genom bland annat nya affärsmodeller och samarbeten blivit etablerade hoppas vi kunna se effekter inom näringslivet såväl som i lokalmiljön.

UPPFÖLJNING

Workshops med deltagande aktörer, intervju, enkät, resultatsammanställning, klimatanalys, hållbarhetsanalys, rapport med förslag till uppskalning.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Business Region Göteborg

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatanämnden, Stadsdelsnämnderna Angered, Norra Hisingen, Östra Göteborg, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Åtgärden ingår i projekt Stadslandet Göteborg. En ansökan om medel från den Europeiska Regionalutvecklingsfonden är inlämnad till Tillväxtverket. Denna insats har en budget på 2 miljoner kr för 2017 - 2019. Av detta är 60 procent medfinansiering från Göteborgs stad och 40 procent från EU fonden. Beslut fattas i december 2016.

UTKAST

48. UTVECKLA OCH TESTA EKOSYSTEMBASERAD DESTINATIONSUTVECKLING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Testbädden är ett laborativt projekt för att söka utveckla strategier för ekosystembaserad koldioxidnsål destinationsutveckling och besöksnäring i staden. En arbetsgrupp utvecklas och en plan tas fram av hållbarhetsstrateg och projektledare för testbädden i samarbete med fastighetskontoret, skogsstyrelsen, forskning exempelvis Chalmers arkitektur, Västkoststiftelsen, privata aktörer samt intresseorganisationer.

Inledande workshops genomförs i navet för inkludering och lokal mobilisering. Viktigt fokus är att skapa delaktighet och dialog mellan förvaltningar och små och medelstora företag samt att integrera utrikesföddas kompetenser, kvinnors perspektiv och engagera ungdomar.

Minst två laborativa projekt från rot, jord till boende genomförs och utvärderas med hela kedjan råvaruproduktion med träförädling, energieffektivt och ekologiskt byggande, affärsutveckling och boende m.m. Årliga workshops genomförs med deltagarna och två öppna konferenser genomförs under projektiden.

En rapport och vägledning kring testbäddens resultat och erfarenheter tas fram av projektledning för kunskapsspridning.

Testbädden är ett laborativt projekt för att i praktiken tillämpa och testa möjligheter för ekosystembaserad stadsnära och peri-urban destinationsutveckling och besöksnäring kopplat till den av staden ägda skogs-, jordbruks- och kulturmarken.

Göteborgs Stad äger ca 4 000 hektar skogsmark och 3000 hektar jordbruksmark samt trädbevuxen naturmark med stora kvalitéer och möjligheter som ekosystembaserade besöksmål till gagn för biologisk mångfald, minskat resande och social hållbarhet med ökad tillgänglighet. Målet är också att stärka det horisontella kriteriet lika möjlighet och icke diskriminering kopplat just till ökad tillgänglighet.

Testbädden vill pröva nya former för samverkan kring stadens mark och entreprenörskap för att skapa förutsättningar för små och medelstora företag kopplat till grön affärsutveckling och ekosystembaserad destinationsutveckling.

Att skapa förutsättningar för grönt entreprenörskap kopplat till att bo, odla, äta och förädla främjar ökat turistande i närområdet och på så sätt skapa ett alternativ som minskar flygresandet och gynnar flera hållbarhetsmål i staden.

UPPFÖLJNING

Alla moment utvärderas utifrån koldioxidreduktion, miljönytta, social hållbarhet, affärsutvecklingsmöjlighet antal möjliga arbetstillfällen. Förslag till uppskalning och långsiktig genomförandeplan för entreprenörskap och affärsutveckling tas fram och steg för fortsatt genomförande görs.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Business Region Göteborg

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsdelsnämnderna Angered, Norra Hisingen, Östra Göteborg, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Åtgärden ingår i projekt Stadslandet Göteborg. En ansökan om medel från den Europeiska Regionalutvecklingsfonden är inlämnad till Tillväxtverket. Denna insats har en budget på 2 miljoner kr för 2017 - 2019. Av detta är 60 procent medfinansiering från Göteborgs stad och 40 procent från EU fonden. Beslut fattas i december 2016.

49. METODUTVECKLA, FÖRANKRA OCH UPPRÄTTA FLER GRÖNA TRANSPORTPLANER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vid etablering eller ombyggnad av verksamheter med betydande trafikarbete bör kommunen ingå ett avtal med exploatören om upprättande av Gröna transportplaner för att se till att byggandet inte ökar biltrafiken. Särskilt fokus bör vara på större arbetsplatser samt handelsområden. Vi ska arbeta med att metodutveckla, förankra och upprätta fler gröna transportplaner som en del av det löpande arbetet med PBL-planering.

Kommersiella aktörer och fastighetsägare i industriområden och köpcentra bör involveras för att upprätta gröna transportplaner vid etablering eller ombyggnad av verksamheter med betydande trafikarbete. Transportplaner kan innehålla målsättningar och tidsatta, finansierade åtgärdsförslag. De bör gälla både anställda och kunder och omfatta både person- och godstrafik, exempelvis möjligheten att ta sig till och från företaget med cykel, gång eller kollektivtrafik och ökad elektronisk handel och samordnad varudistribution till kunder. Gröna transportplaner bör på sikt göras av verksamheter med fler än 100 anställda eller som genererar mer än 500 resor per vecka.

Krav på transportplaner är särskilt viktiga för verksamheter i externa köpcentra. Transportstrukturen i sådana områden behöver förändras, från att vara trafikgenererande verksamheter långt från kunder, till att bli affärscentra med smart logistik. Andra exempel är industriområden och vid nybyggnad.

Vid etablering av nya områden behöver exploatörer, fastighetsägare och arbetsgivare vara med och betala eventuellt driftstöd för god kollektivtrafik, så att kollektivtrafikandelen även där kan komma upp i minst 40 procent.

Trafikkontoret är ansvariga för att upprätta en situationsanpassad transportplan och bidra med stöd. Stadsbyggnads- och fastighetskontoret är ansvariga för att gröna transportplaner tas med i lämpliga delar av planprocessen.

UPPFÖLJNING

Effekten av projekt kring gröna resplaner är att involvera aktörer i planeringsprocesser och förmå dem att ta ett tydligare ansvar för att uppnå stadens tillgänglighets- och miljömål på trafikområdet

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Framtiden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor. På sikt kan dock samhället spara pengar genom att kollektivresandet ökar medan kostnader för infrastruktur minskar och externa effekter av biltrafik blir lägre.

UTKAST

50. UTÖKAD SAMVERKAN KRING CYKELFRÅGOR I GÖTEBORG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska skapa en utökad samverkan kring cykelfrågor för att göra Göteborg till en bättre cykelstad. Tanken är att skapa ett utökat cykelnätverk som gör att fler insatser görs och att dessa görs på ett mer koordinerat sätt. Många aktörer både inom och utanför stadens organisation behöver mobiliseras för att åtgärden ska bli framgångsrik, men huvudansvaret delas mellan trafiknämnden och miljö- och klimatnämnden i nära samarbete med styrelsen för Göteborg & Co.

Med ett nätverk kan till exempel satsningar på cykelinfrastruktur, mobility management, cykelturism och kommunala fastigheter samordnas så att de får större utväxling. Tillsammans med cykelinnovationer kan detta göra att vi stärker vårt internationella rykte som cykelstad. Med ett stärkt samarbete med näringslivet kan bland annat serviceutbudet för cykling stärkas och bli mer heltäckande. Åtgärden blir också ett sätt att fläta ihop miljöförvaltningens och trafikkontorets uppdrag om att "Göteborg ska minska sin miljö- och klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp" och "Det hållbara resandet ska öka".

Åtgärden syftar till att få till en utökad samverkan för att öka cykelandelen i Göteborg genom att på olika sätt göra det mer attraktivt att cykla. Inom Göteborg stad har vi hittills främst jobbat för ökad cykling inom ramen för trafikkontorets uppdrag och verksamhet. Från internationella studier vet vi att städer och regioner som har en hög cykelandel också har ett brett cykelarbete som omfattar infrastruktur, företagande, cykelturism, cykelkultur och "governance".

Trafiknämnden antog i mars 2015 ett cykelprogram där en målsättning är att tredubbla antalet cykelresor till 2025, jämfört med 2011. Åtgärden bidrar till genomförandet klimatprogrammets strategi om att prioritera och satsa på färdmedlen gång, cykel och kollektivtrafik. I uppföljning av strategin bedöms att åtgärdstakten behöver öka för att nå klimatmål samtidigt som staden växer, bland annat genom ökad samordning inom staden kring cykling.

UPPFÖLJNING

Åtgärden anses genomförd då ett nätverk för cykelfrågor är igångsatt.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden, Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Business Region Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnd, Framtiden, Göteborg, Göteborg & Co, Social resursnämnd, Parkeringsbolaget, Stadsdelsnämnderna.

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Åtgärden ryms inom befintlig verksamhet.

UTKAST

51. FÖRBÄTTRA FRAMKOMLIGHETEN FÖR CYKLISTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska jobba aktivt för att öka framkomlighet och flöde för cyklister, särskilt i förhållande till bil och där ingen konflikt med kollektivtrafik finns.

Ett exempel på detta är grön våg för cyklister som dessutom är en viktig symbolfråga när det handlar om att prioritera cykel framför till exempel bil. Det finns även andra sätt att öka framkomligheten för cyklister. Trafikkontoret arbetar kontinuerligt med att hitta sätt för att underlätta för cyklister i samband med signalreglerade korsningar.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Tiotals miljoner kronor.

52. SKAPA FLER CYKELPARKERINGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

I Göteborg har vi hittills mest satsat på cykelparkeringar i anslutning till kollektivtrafikhållplatser. Nu behöver vi även förbättra möjligheten att parkera cykeln på gator, i anslutning till exempelvis affärer, museer, biografer och restauranger.

Det finns flera möjliga lösningar. En lösning är cykelställ för två-tre cyklar som affärsinnehavare kan köpa och märka upp och ställa på trottoaren utanför. En annan lösning är att ta en parkeringsplats för bil (gatumarksparkering) och omvandla till cykelparkering. På vissa platser kan det även finnas behov av låsbara cykelboxar.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Göteborgslokaler, Higab, Parkeringsbolaget, Gemensam byggprocess

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Tiotal miljoner kronor.

53. BYGG SÄKRA OCH ATTRAKTIVA CYKELPARKERINGSANLÄGGNINGAR VID TÅGSTATIONER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vid tågstationerna i staden ska vi bygga säkra cykelparkeringar, gärna bevakade och under tak, som även erbjuder mervärden i form av till exempel service, uthyrning och försäljning.

Det finns även behov av möjlighet att förvara cykeln säkert under natten, låsbara boxar som går att hyra är en möjlighet. Här måste det också vara möjligt att hyra cykel under en lite längre period för dem som kommer hit för att cykelturista.

Det som hittills har varit de största hindren är svårigheter att hitta lämpliga lokaler eller platsmark för nybyggnation då det är flera andra stora infrastrukturprojekt på gång i samma områden.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Miljoner kronor.

54. SKAPA FLER GÅNG- OCH CYKELFÖRBINDELSER ÖVER ÄLVEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Göta älv kan upplevas som en barriär som delar Göteborg. Tillgängligheten för cyklister och fotgängare kan förbättras betydligt genom att vi anlägger förbindelser för gång- och cykeltrafik över älven.

Förbättrade möjligheter att cykla och gå avlastar dessutom kollektivtrafiken. Gång- och cykelförbindelser möjliggör en bättre och attraktivare kommunikation över älven med mindre trafikbuller och luftföroreningar.

Nya förbindelser kommer förena närområdena på båda sidor om älven och blir viktiga länkar i den centrala staden. Genom förbättrad tillgänglighet och större rörlighet inom området ökar också möjligheten för etablering av butiker, restauranger med mera.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Byggnadsnämnden, Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborgs Hamn, Älvstranden Utveckling

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

Hanteras inom arbetet med Vision Älvstaden.

55. BYGG UT PENDLINGSCYKELNÄTET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Fler och fler göteborgare vill och bör arbetspendla med cykel. Därför ska vi bygga ut pendlingscykelnätet med breda cykelbanor till i första hand bostadsområden i ytterområdena men även till kranskommunerna. Dessa cykelbanor ska vara huvudstråk för cykling till och genom staden och underlätta för snabb och smidig cykelpendling. I pendlingscykelnätet ska cykelbanorna vara separerade från gångtrafikanter.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Göteborgsregionens kommunalförbund, Trafikverket

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Tiotals miljoner kronor.

56. VERKA FÖR MÖJLIGHETEN ATT TA MED CYKEL I KOLLEKTIVTRAFIKEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det är viktigt att kopplingen mellan cykel och kollektivtrafik stärks. Ett sätt att öka kollektivtrafikens attraktivitet är att underlätta för att ta med cykeln på kollektivtrafikresan, framförallt på pendeltåg, färjor, eventuell linbana och vissa busslinjetyper.

I stadstrafik finns risk att restiderna förlängs om vanliga cyklar tillåts eftersom de behöver lastas i separata delar av bussar och spårvagnar och tar mycket plats. Men i vissa situationer kan det vara extra viktigt att det finns möjlighet att ta med cykeln inom kollektivtrafiken. Detta gäller dels för långväga cykelpendlare och dels för de som vill cykelturista i Göteborgs omgivningar.

Idag är det möjligt att ta med cykeln på pendeltåg och på landsvägsbussar i mån av plats. Däremot behöver man betala en tilläggsavgift för att ta med cykeln på pendeltåget. Vi ska verka för möjligheten att ta med cykel kostnadsfritt på viss kollektivtrafik.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Västtrafik

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Upp till en miljon kronor.

57. FÖRBERED FÖR ETT NYTT LÅNECYKELSYSTEM

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska undersöka hur nästa generations lånecykelsystem kan se ut. Ett utökat system kommer att möta andra typer av utmaningar än det nuvarande. Vi ska därför förbereda för ett nytt lånecykelsystem som har hög flexibilitet och kan utökas stegvis.

Staden har avtal med JCDecaux fram till 2017 för lånecykelsystemet "Styr och ställ". Avtalet gäller 60 stationer. Framöver behöver vi ett system som inte är begränsat till endast 60 stationer och där andra områden än innerstaden, till exempel Hisingen, inkluderas i systemet.

Ett utökat system kommer att möta andra typer av utmaningar än det nuvarande och därför behöver/kan det inte se ut på samma sätt som det gör nu. Det händer mycket inom det här området i Europa och det är viktigt att ta till sig erfarenheter från andra städer och inte låsa in sig i gamla lösningar. En lösning är att satsa på ett mobilt lånecykelsystem. Idén innebär att dagens system med fasta stationer utvecklas till ett flytande system där man kan söka och boka närmaste cykel via mobilen och sedan lämna cykeln där det passar användaren bäst. Detta system kan sedan vidare integreras för att omfatta kollektivtrafik och bilpool.

En annan lösning är ett system som gör det möjligt att cykla över kommungränser, i första hand i storstadsområdet (Partille, Mölndal), alternativt att möjliggöra en utveckling av ett lånecykelsystem i flera av regionens tätorter. Det skulle möjliggöra användning av lånecykel under hela resan i regionen så att till exempel pendlare kan ta en cykel till stationen i sin kommun, byta till kollektivtrafik och sedan ta cykeln igen i en annan kommun.

Trafikkontoret har ett uppdrag att utöka systemet samt att se över funktionen av systemet. I det innefattas bland annat om Göteborg Stad ska fortsätta med ett reklamfinansierat system.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Västtrafik

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur

- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Totalt miljoner kronor.

UTKAST

58. SAMORDNA OCH FÖRBÄTTRA DRIFT OCH UNDERHÅLL AV CYKELBANOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Inom Göteborgs Stad finns cirka 470 kilometer gång- och cykelbanor i det övergripande nätverket. Det är trafikkontoret som har ansvar för drift och underhåll av de flesta medan en mindre mängd sköts av park- och naturförvaltningen till exempel gång- och cykelbanor som sträcker sig genom parker och grönområden. Trafikkontoret och park- och naturförvaltningen har olika krav på sina entreprenörer vilket, ur ett medborgarperspektiv, resulterar i en oförklarlig skillnad i drift- och underhåll längs med stadens gång- och cykelvägnät.

I takt med att de tekniska förvaltningarna handlar upp samordnade skötselentreprenader så får alla gång- och cykelbanor löpande en gemensam standardnivå för vinterväghållning. Trafikkontoret har idag regelbunden maskinsopning av sina gång- och cykelbanor under sommarhalvåret, vilket ger en större renhet och även bättre gång- och cykelförhållanden. Detta saknar park- och naturförvaltningen på sina gång- och cykelstråk. Om man önskar en enhetlig standard för detta krävs det en utökad satsning för att park- och naturförvaltningen ska kunna införa maskinsopning i motsvarande omfattning.

Åtgärden handlar om att dessa två förvaltningar ska komma överens om en gemensam ambitionsnivå och gemensamma riktlinjer till sina entreprenörer. Samarbete mellan förvaltningarna är viktigt för att få en skötsel som ger vackra miljöer och sikt längs stråken.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

59. FÖLJ UPP OCH UTÖKA PRIORITERAD VINTERVÄGHÅLLNING AV VIKTIGA GÅNG- OCH CYKELBANOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Som en följd av att fler och fler inser promenadens och cykelns fördelar som ett smidigt transportmedel blir gång och cykling allt vanligare i Göteborg även vintertid. Staden behöver möta denna förändring genom att, i större utsträckning, prioritera gång- och cykelbanorna vid snöröjningen.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Entreprenörerna som sköter snöröjningen

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Tio miljoner kronor per år.

60. GÖR DET ATTRAKTIVT OCH SÄKERT ATT GÅ OCH CYKLA TILL SKOLOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det har gjorts och görs löpande åtgärder för att öka trafiksäkerheten för barn. Men för att fler ska cykla till skolan istället för att bli skjutsade i bil behövs bättre cykelparkeringar vid skolorna. Dessutom behövs bättre cykelvägar in mot skolorna. För att förbättra trafiksäkerheten vid skolorna ska vi inventera cykelmiljön kring tio skolor per år och förbättra den vid fem per år.

Frågan om cykelparkering är viktig att bevaka i detaljplaneskede då vi idag har svårt att skapa cykelparkering under tak på grund av begränsade byggrätter och prickmark, det vill säga mark som inte får bebyggas.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Lokalnämnden, Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Totalt miljoner kronor samt fler kundprojekt avseende cykelparkeringsplatser.

61. TA FRAM ETT FOTGÄNGARPROGRAM

SYFTE OCH BESKRIVNING

Trafikstrategin lyfter upp fotgängarens betydelse i staden och transportsystemet på flera olika nivåer. För att realisera den potential som ligger i ett ökat transportarbete till fots är det nödvändigt att ta fram ett fotgängarprogram. Fotgängares behov och villkor likställs ofta med cyklisters, som i mångt och mycket stämmer överens, men inte alltid.

Fotgängares behov och villkor likställs ofta med cyklisters, som i mångt och mycket stämmer överens, men inte alltid. Syftet med en fotgängarplan är att lyfta fram fotgängarna i stads- och trafikplaneringen, samt att bidra till stadens strävan att bli hållbar och livfull.

Stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret och Vision Älvstaden tog under 2011-2012 fram en stadslivsanalys för centrala Göteborg med samma syfte som den föreslagna fotgängarplanen. Analysen beskrev dagens stadsliv och dess förutsättningar och lade fram tio generella rekommendationer för att stärka stadslivet. Fotgängarplanen borde kunna utgå från denna stadslivsanalys och konkretisera rekommendationerna. Planen bör lämpligen arbetas fram gemensamt med övriga trafikslag för att direkt kunna hantera intressekonflikter och kompromisser om stadsutrymmet. Detta för att uppnå en god helhetslösning i nyttjandet av stadsrummet.

UPPFÖLJNING

Åtgärden anses genomförd då ett fotgängarprogram finns framtaget.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden, Stadsdelsnämnderna, Kulturnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

62. FÖRBÄTTRA FRAMKOMLIGHETEN FÖR FOTGÄNGARE

SYFTE OCH BESKRIVNING

I tätbebyggda delar av staden ska vi skapa bättre framkomlighet och mer yta för fotgängare. Ett sätt är att göra gångfartsgator där bilar ska köra i en hastighet som gör stadsmiljön anpassad efter de gåendes villkor. Det gör staden öppen och inbjudande för gång- och cykeltrafik.

Åtgärden kan ge många positiva effekter som exempelvis minskade halter av partiklar och kvävedioxid, ökad omsättning för handel och högre markvärden i omgjorda områden, ökad attraktivitet i centrum med högre stadsmiljövärden, bättre förutsättningar för gående och cyklister, ökad trafiksäkerhet när bilismen sker på gåendes och cyklisters villkor, bättre stad ur barnperspektivet, minskat buller samt förbättrad kvalitet på dagvatten och avloppsslam.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Kretslopp och vattennämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Tiotals miljoner kronor.

63. SKAPA FLER ATTRAKTIVA GÅNGSTRÅK I CENTRALA GÖTEBORG OCH ANDRA STADSMILJÖER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska stärka och skapa attraktiva miljöer och fler stråk för fotgängare i innerstaden och andra stadsmiljöer. Huvudsyftet är att komplettera och avlasta kollektivtrafiken i de centrala delarna av staden.

Resor med kollektivtrafik innefattar minst två gång- eller cykelresor. Alla hållplatser i kollektivtrafiken är därför målpunkter för fotgängare. Det ska vara lätt och tryggt för alla att ta sig till kollektivtrafikens hållplatser till fots. Särskilt behövs genare och attraktivare gångstråk mellan närliggande kollektivtrafikknutpunkter som exempelvis Brunnsparken, Kungssportsplatsen, Drottningtorget/Nils Ericsonsterminalen och Heden men även till framtida knutpunkter så som Västlänkens stationer.

Gångstråk gör det enklare och mer attraktivt att gå korta sträckor för att göra byten i kollektivtrafiken. Då minskar antalet resenärer som reser en eller två hållplatser för sedan göra ett nytt byte, och kollektivtrafiken kan minska uppehållstiderna för att släppa av och på dessa resenärer. Resandet mellan dessa centrumpunkter blir snabbare och det ökar ytterligare attraktiviteten för resor med kollektivtrafik genom centrum.

Att flytta ut kollektivtrafiken på fler och mer attraktiva knutpunkter, samtidigt som man skapar tydliga gångstråk mellan, minskar också kollektivtrafikstråkens barriäreffekt för fotgängare.

Att röra sig till fots ger också bra förutsättningar för möten och social interaktion. Att förbättra förutsättningarna för fotgängare har därför ett egenvärde för en stad som önskar ett rikt stadsliv.

Staden ska byggas samman med finmaskiga, varierade och sammanhängande gatunät med småskalig struktur. Gator bör utformas så att gångtrafik prioriteras samtidigt som övriga trafikslags behov av framkomlighet vägs in. Det skapar fler och mer integrerade allmänna platser och fler offentliga rum öppna för alla. Bättre strukturella förutsättningar att röra sig i staden medger också ett rikt och mer dynamiskt stadsliv på fler ställen och potentialen för fler bra affärslägen ökar.

Förbättrade gångstråk ökar tillgången till nära service, handel, mötesplatser och vardagliga funktioner vilket minskar behovet av korta bilresor.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden, Älvstranden Utveckling

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Tiotals miljoner kronor.

UTKAST

64. SÄNK TRAFIKHASTIGHETEN I STADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att göra staden öppen och inbjudande för gång- och cykeltrafik, samt för att minska bullret, ska bilar i tätbebyggda delar av staden köra i en hastighet som gör stadsmiljön anpassad efter de gåendes villkor. Det uppnås genom en kombination av skyltad hastighet och fysiska åtgärder i gatumiljön så att farten dämpas till lämplig nivå. Det är viktigt att de fysiska åtgärderna utformas så att stadens identitet stärks och ger möjlighet till möten mellan människor.

Sänkta hastigheter ger positiva effekter på ett stort antal faktorer, inte minst för miljö och hälsa. Vid ingrepp och åtgärder i tätortsnära trafikmiljö måste åtgärderna ses från ett övergripande perspektiv då utformningen av vägnätet påverkar allt från lokal framkomlighet till regional utveckling.

Trafiken har en betydande påverkan på miljön i tätorter. Påverkan sker både direkt (buller, avgaser, ökade trafikrisker etc.) och indirekt (utsläpp av partiklar och växthusgaser, utsläpp via dagvattensystem till sjöar och vattendrag etc.). Att minska utsläppen av växthusgaser kopplar till både nationella och internationella mål, liksom att minska utsläppen av partiklar (eng. particle matter, PM). PM-emissioner (särskilt PM10-emissioner) uppkommer från uppvirvling från vägbanan, avgaser och dubbdäck (se avsnitt om dubbdäcksförbud). Sänkning av hastigheten från 70 km/h till 50 km/h kan ge sänkningar av PM10-emissioner på upp till 40 procent enligt mätningar i Stockholm. De flesta påverkansfaktorer är beroende av trafikens hastighet och många negativa effekter kan minskas genom att reglera hastighetsgränser och införa restriktioner för trafik. Varje kommun beslutar själva vilka hastighetsbegränsningar som ska gälla inom kommunens gränser. I Göteborg har ett antal gator gjorts om till gång- och cykelfartsgator och arbete pågår för att fortsätta med denna utveckling.

Bränsleförbrukningen hos personbilar är 10 procent högre om de kör i 90 km/tim istället för 70 km/tim och i farter upp mot 110/120 km/h ökar bränsleförbrukningen ännu mer. På större trafikleder bör den högsta tillåtna hastigheten därför begränsas till 70 km/tim och på motorvägar 90 km/h. Körtiden, det vill säga vilken hastighet som är tillåten, har också betydelse för hur resenärer väljer mellan transportslag. Att sänka hastigheterna på vägarna har också effekter på kollektivtrafiken. Det blir till exempel mer attraktivt att distansarbeta om hastigheterna är låga, dessutom ökar kollektivtrafikens konkurrenskraft om hastigheterna är lägre.

Det är viktigt att fordonstrafiken utformas i harmoni med gång- och cykeltrafik och att sammanblandning mellan dessa i största utsträckning undviks. Nio av tio oskyddade trafikanter överlever en krock med en bil som kör i 30 km/h. Är däremot hastigheten 50 km/h överlever endast två av tio personer. Det är alltså mycket viktigt att hastigheten inte överstiger 30 km/h där oskyddade personer och bilister blandas. Trafiksäkerheten är en faktor som påverkas direkt av trafikens hastighet. I tätorter är 2/3 av dem som omkommer i trafiken oskyddade trafikanter.

Argument framförs ibland mot restriktioner för biltrafik eller minskade hastigheter i tätorter med argumentet att detaljhandeln blir lidande. Verkligheten har dock i flera fall visat sig vara motsatsen, att handeln främjas av anläggande av gågator och bilfria tätorter.

Dock har det skett en förskjutning av handeln där köpcentra idag till skillnad mot på till exempel 70-talet är lokaliserade på mer fordonsvänliga platser utanför innerstäderna. Det handlar i dessa fall snarare om en anpassning än ett bestående problem.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Trafikverket

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Låga kostnader.

UTKAST

65. VERKA FÖR ATT UTVECKLA ETT KOMBINERAT RESKORT

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska verka för att Västtrafik som kollektivtrafikoperatör tar ett första steg i utvecklingen mot den flexible trafikanten genom att utveckla samarbete med befintliga bilpools- och låncykeloperatörer. Syftet är att skapa gemensamma erbjudanden gällande kampanjer, betalssystem och information kring hela resan. Inte bara i pilotform utan för normal användning. I och med införandet av låncykelsystemet Styr & Ställ har en dialog inletts med representanter för kollektivtrafik, bilpool och cykel för att undersöka möjligheterna att införa kombinerat reskort i Göteborg. Som steg två bör nya affärsmodeller studeras där andra aktörer än de som idag tillhandahåller transporttjänsterna är de som paketerar och marknadsför en utökad mobilitetstjänst till hushåll och företag. Tjänsterna kan vara anpassade efter hushållens livsstil och livssituation som innehåller det de behöver (småbarnsfamiljen, särbofamiljen, singelhushållet, aktiva pensionärsparet, snåljäpen, i stället för andrabilen etc.). Hushållen och företagen köper trygghet att klara sitt resebehov, men det skapar samtidigt ett incitament för minskat resande genom att outnyttjad resebudget kan sparas viss tid eller växlas in till andra hållbara tjänster via upphandlade marknadspartners, till exempel hemkörning av livsmedel.

Möjligheten att samla flera restjänster på ett och samma fysiska kort har med framgång testats i flera andra europeiska städer. Trafikkontoret har sedan 2012 i uppdrag att i samarbete med Kollektivtrafiknämnden och Västtrafik aktivt verka för ett kombinerat reskort som ger resenären möjlighet att åka kollektivt, hyra en cykel och poolbil. Även taxi är en självklar del i sådana multimodala resor.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Västtrafik

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

66. ANVÄND FLEXLINJEN FÖR MINSKAT FRITIDSRESANDE MED BIL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Åtgärden innebär att den anropsstyrda trafiken ska utvecklas och kunna fungera som ett komplement till den ordinarie kollektivtrafiken, även för andra resenärer än de som idag utgör färdtjänstens kundkrets. Den anropsstyrda kollektivtrafiken ska utvecklas så att den till exempel kan kombineras med träningstider på olika idrottsanläggningar. Färdtjänst är särskild kollektivtrafik för personer som på grund av olika funktionsnedsättningar har väsentliga svårigheter att resa med den allmänna kollektivtrafiken. Samtliga färdtjänstresor som utförs, oavsett vilket fordonsslag som används, är således att jämställa med kollektivtrafik. Resorna samplaneras oavsett om de sker med flexlinjebuss eller personbil och den resurshushållning som kan uppnås är främst avhängig samplaneringen av resorna, inte med vilket fordonsslag den aktuella resan sker.

I första hand hänvisas färdtjänstresenärer till flexlinjen, under förutsättning att de bedöms klara detta utifrån sin funktionsförmåga. Träningstider, åtminstone för barn och unga, är som regel förlagda till eftermiddag/kvällstid, det vill säga efter skoltid. Dessa tider ligger generellt utanför de tidsramar som flexlinjen idag kör inom. Flexlinjens tider behöver därför utökas. Dessutom behöver upplägget av flexlinjen förändras så att den anpassas efter vissa specifika hålltider.

Utvecklingen av den anropsstyrda kollektivtrafiken kan också få synergieffekter genom att färdtjänstresenärerna kan resa med flexlinjen även på kvällstid och att antalet färdtjänstresor i personbil därmed kan minska.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Idrotts- och föreningsnämnden, Västtrafik

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser

67. VERKA FÖR ÖKAD ELEKTRIFIERING AV KOLLEKTIVTRAFIKEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

En ökad andel eldrift i Göteborgs bussflotta skulle ge betydande positiva effekter på buller, luftkvalitet och stadsmiljö. Åtgärden avser genomförande av utredningar avseende buller och utformning av laddinfrastruktur. Bullerutredningarna omfattar även en modell- och metodutveckling för att kunna mäta och värdera lågfrekventa bullerstörningar från trafik och vilken samhällsekonomisk nytta tystare kollektivtrafik kan medföra. Utredningarna ska fungera som beslutsunderlag till nya stadsbussavtal.

Göteborg förtätas och fler resor ska ske med kollektivtrafik. För att kollektivtrafiken ska kunna bli ett attraktivt förstahandsval behöver den komma oftare och närmare. Förtätningen av staden och den planerade utbyggnaden av kollektivtrafiken är förenat med målkonflikter kring bland annat luftkvalitet och buller som behöver hanteras. Elbussar öppnar möjligheter att öka närheten till kollektivtrafik utan att inverka på stadslivskvaliteter.

Kollektivtrafiken är även en betydande källa till bullerstörningar. Tunga fordon med förbränningsmotorer ger också upphov till lågfrekvent buller som dämpas dåligt i byggnaders fasader och därför är en stor källa till bullerstörningar inomhus. Elbussar påverkar inte inomhusmiljön på samma sätt och skulle därför kunna öppna nya möjligheter för kollektivtrafik att komma ofta och komma nära boende, under hela dygnet.

UPPFÖLJNING

Genomförda utredningar.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Västra Götalandsregionen, Västtrafik

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxider
- Minskade utsläpp av flyktiga kolväten
- God ljudmiljö

RESURSER

10 % av en årsarbetstid samt 1 000 tkr för att finansiera framtagande av utredningar.

68. SKAPA HÅLLBARA TRANSPORTLÖSNINGAR VID NYPRODUKTION AV BOSTÄDER

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att tillgodose det politiska målet om en ökad bostadsproduktion av hyresrätter i Göteborg behöver vi se över hur transportfrågan kan lösas på ett hållbart och kostnadseffektivt sätt vid nyproduktion av bostäder. Vi ska till exempel undersöka om det är möjligt att hitta olika lösningar i närområdet i form av exempelvis gemensamma parkeringshus dit nyinflyttade hänvisas. Dessutom ska vi undersöka vilka åtgärder och lösningar som krävs för att få sätta ett lågt parkeringstal för bilar i nybyggda områden samt vilka yteffektiva och säkra lösningar för cykelparkering som finns tillgängliga.

Det är viktigt att hitta möjligheter att minska behovet av att anlägga nya kostnadsdrivande parkeringsplatser i parkeringshus eller garage på kvartersmark och istället hitta möjligheter och hållbara lösningar i närområdet utan att skjuta över ansvaret på staden.

UPPFÖLJNING

Studera exempelvis tre pågående bostadsprojekt samt tre genomförda projekt med ovanstående frågeställningar i samråd med Fastighetskontoret/Trafikkontoret/Stadsbyggnadskontoret och utveckla hållbara och tydliga kriterier i frågan.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Framtiden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

69. UNDERLÄTTA LADDNING AV ELFORDON FÖR BOENDE I FLERBOSTADSHUS

SYFTE OCH BESKRIVNING

Staden ska vidta åtgärder som innebär att alla som bor i kommunalt ägda lägenheter skall kunna erbjudas laddning där det är tekniskt möjligt om de väljer att köpa elfordon. Genom att skapa en välfungerande laddinfrastruktur för boende i flerfamiljshus kan vi öka andelen elfordon i städer.

Den viktigaste förutsättningen för att privatpersoner ska kunna välja eldrivna bilar är möjligheten att ladda där bilen står parkerad vid bostaden. Idag är det förhållandevis enkelt för boende i villa, men merparten av boende i flerbostadshus har svårt att få tillgång till laddning. Vi ska också arbeta med privata fastighetsägare och bostadsrättsföreningar för att stödja motsvarande process hos dem.

Under 2016 avslutas samverkansprojektet Hemmaladdning i flerfamiljshus där Göteborg Energi, Parkeringsbolaget, Trafikkontoret, Familjebostäder och Victoria ICT deltar. Denna verksamhet skall ses som fortsättning och implementering av den handlingsplan som har tagits fram i projektet.

UPPFÖLJNING

De effektmål som handlingsplanen syftar till att uppnå är bland annat ökad andel elfordon i staden, lättare för invånarna att minska sin klimatpåverkan samt en grön och hållbar tillväxt i staden. Indikatorer är svåra att sätta då det inte nödvändigtvis är antal laddpunkter. Snarare bör indikator vara implementerad policy och rutin hos kommunala samarbetspartners för hur en bör hantera laddinfrastruktur och främja elbilsutveckling

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Framtiden, Göteborg Energi, Parkeringsbolaget, Älvstranden utveckling

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

20 % av en årsarbetstid samt 200 tkr i budget. Budget kan utökas med stödsystem för att täcka investeringar i laddinfrastruktur.

70. STÖTTA BILPOOLSUTVECKLINGEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Trafikkontoret och Parkeringsbolaget bör i samverkan med bilpoolsaktörer och andra aktörer stödja en effektivare användning av fordon. En central åtgärd är att staden som fastighetsägare och markägare prioriterar bilpools vid beräkning av parkeringstal och upplåtelse av parkeringsytor. Exempelvis kan arbetet med frågan i Frihamnen vara vägledande, där bilpoolsplatser har använts för att kompensera för det faktum att man i planeringen har frångått vägledningen för p-tal och antalet parkeringsplatser kommer att vara lågt. Åtgärden utgår från målen i Göteborg Stads plan för miljöfordonsarbete, fordonspooler och stöd till introduktion av elfordon.

Bilpools erbjuder miljöanpassade, trafiksäkra och flexibla bilresor och de bidrar till att minska antalet bilar i stadsmiljön. Utvecklingen av bilpools har de senaste åren varit mycket positiv. Kännedomen om bilpools har ökat, utbudet är bredare och marknaden är etablerad.

Genom att fortsätta stödja bilpools kan Göteborgs Stad bidra till att denna positiva utveckling fortsätter. Denna åtgärd använder även begreppet fordonspooler då även olika typer av cyklar med fördel skulle kunna delas i pool.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Parkeringsbolaget

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

71. MINSKA SÖKTRAFIKEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Syftet med åtgärden är att minska utsläpp till luft genom att vägleda bilisten direkt till ett parkeringsområde med lediga parkeringsplatser och därigenom minska söktrafiken.

Verktyg som används idag är parkeringsledsystem, spridning av parkeringsappar samt kommunikation via olika media.

Då all den kommunala parkeringen nu är samlad under Parkering Göteborg blir realtidsdekteteringen tillsammans med parkeringsappen ett kraftfullt verktyg för minskad söktrafik och där stora utvecklingsinsatser sker och kommer att ske.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Parkeringsbolaget

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

72. UNDERSÖK FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR AUTOMATISKA PARKERINGSGARAGE

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utreda möjligheten att bygga automatiska parkeringsgarage på lämpliga platser i Göteborg. Ett automatiskt parkeringsgarage kan ha samhällsnyttiga effekter såsom betydande miljövinster, ökad säkerhet och möjlighet till effektivare utnyttjande av markytor. Automatiska parkeringsgarage kan byggas på hälften så stor markyta som ett konventionellt parkeringsgarage.

Eftersom inga bilar kommer köra inne i garaget minskar utsläppen av koldioxid, kväveoxider och partiklar. Vi ska utreda/kartlägga de samhällsnyttiga perspektiven med att bygga och driva ett automatiskt parkeringsgarage. Detta kommer att ske genom att tekniken prövas i förstudieskedet av kommande byggprojekt.

UPPFÖLJNING

Parkeringsbolaget kommer att fortsätta utreda/kartlägga de samhällsnyttiga perspektiven med att bygga och driva ett automatiskt parkeringsgarage. Detta kommer att ske genom att tekniken prövas i förstudieskedet av kommande byggprojekt.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Parkeringsbolaget

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

73. VERKA FÖR MÖJLIGHETEN ATT TA UT PARKERINGSavgifter PÅ PRIVAT TOMTMARK

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att klara målen inom klimatarbetet och en tillräckligt god luftkvalitet behöver biltrafikens utsläpp minska. Även trafikmängden behöver minska. Vi ska därför fortsätta att inom ramen för de olika former som finns verka för att möjligheten att ta ut avgift på parkering på privat mark skapas.

Studier har visat att en avgift på parkering på privat mark ger mycket stor påverkan på trafikmängden. Vi behöver därför arbeta för att möjligheten att ta ut en sådan avgift tas fram på nationell nivå. Det innebär inte bara en minskad klimatpåverkan utan påverkar även luftkvaliteten och möjligheten till God bebyggd miljö (Attraktiv bebyggelsestruktur och God ljudmiljö)

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

Viss arbetstid samt viss utredningskostnad för ytterligare underlag

74. GENOMFÖR KOMMUNIKATIONSKAMPANJ FÖR MINSKAT MATSVINN, GROVAVFALL OCH ELAVFALL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram en kommunikationskampanj som ska återupprepas över några år. Syftet med kampanjen är att göteborgaren ska minska sitt elavfall, sitt grovavfall och sitt matsvinn. Vi ska även ta fram ett kommunikationsmaterial för att konkret visa hur göteborgaren kan minska sina avfallsmängder med 30 procent till 2030 jämfört med 2010 enligt målet i klimatstrategiska programmet.

Elavfall och grovavfall är de avfallsslag som ökar mest och hushållen är den kategori som står för den absolut största andel av det matsvinn som uppkommer. Därför ska kommunikationskampanjen fokusera på dessa områden. Vi kan dra nytta av att staden samtidigt arbetar med åtgärder i de egna verksamheterna som kan synliggöras för göteborgarna. Till exempel införandet av Göteborgsmodellen för minskat matsvinn, TAGE och hur man förlänger livslängden på sin IT-utrustning.

UPPFÖLJNING

Genomförd kommunikationskampanj och kännedomsundersökning.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Inom befintlig ram.

75. BYGG EN NY KRETSLOPPSPARK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska bygga en modern kretsloppspark i södra/västra Göteborg och på så sätt skapa bättre förutsättningar för återvinning, återbruk, delande och reparation. Med en ny bemannad kretsloppspark förbättras tillgängligheten för göteborgarna och nya cirkulära lösningar kan erbjudas. Några lösningar som kan övervägas är delandepool för verktyg och trädgårdsredskap, en öppen verkstad, ett cykelkök, en återbyggdepå eller en återbruksgalleria.

Högsbo återvinningscentral är kraftigt överbelastad och den kommer troligtvis inte få ligga kvar på sin nuvarande placering. Även om Högsbo återvinningscentral får finnas kvar så är den kraftigt överbelastad och behovet av en ny återvinningscentral i södra/västra Göteborg är därför mycket stort.

UPPFÖLJNING

Åtgärden anses genomförd då en ny kretsloppspark är i drift.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Resursbehoven ryms inom Kretslopp och vattens budget.

76. UTVECKLA OCH STARTA UPP MINIKRETSLOPPSPARKER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska samarbeta och driva på arbetet med mobila och stationära minikretsloppsparkar i Göteborg. Beroende på lokala behov och samverkande partners önskemål och möjligheter att bidra kan dessa lösningar utformas på olika sätt. Exempel på lösningar kan vara att erbjuda fastighetsägarna en ny avfallstjänst som kombinerar hämtning av grovavfall i container med återbruk. Ett annat exempel är enklare sorteringscontainrar för temporärt bruk vid till exempel ombyggnation av skolor. Dessa skulle sedan kunna hyras/lånas ut till stadsdelsförvaltningarna vid behov. Vid samarbete med till exempel bostadsbolag, stadsdelsförvaltningar och lokala hyresgästföreningar är även sociala hållbarhetsmål ofta av betydelse för utformningen av en minikretsloppspark.

Att underlätta för de boende att sortera och återbruka sitt avfall och att underhålla och reparera sina prylar kommer att minska avfallsmängderna och klimatpåverkan. Närhet till de boende och en ny mötesplats ger också ökade möjligheter till dialog, ökade kunskaper och handledning kring avfall, nedskräpning och resurshushållning.

UPPFÖLJNING

Erfarenheter från en minikretsloppspark i Malmö (Returen) har visat på möjligheten att väga inkommande material som går till återbruk och utifrån det beräkna minskade koldioxidutsläpp. En kontinuerlig dialog med de boende gör också att man har möjlighet att möta upp med rätt information och inspirera till ökad resurshushållning - inte bara på denna plats utan även på andra. Man kan också få möjlighet att utforma verksamheten och koppla på nya verksamheter efter hand. Vad det gäller containerlösningen så kan de olika containrarna vägas och man kan på så sätt få en uppfattning om hur mycket grovavfallet minskar genom återbruk.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Framtiden, Lokalnämnden, Stadsdelsnämnderna

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Lokal- och personalresurser. Utredning och kommunikationsåtgärder. Eventuella kostnader för en extracontainer och hämtning av denna.

77. ÖKA INSAMLINGEN AV TEXTILIER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utveckla ett insamlingsystem som gör det enkelt för göteborgarna att lämna in kläder, textilier och skor för återanvändning och återvinning. Syftet med åtgärden är att underlätta för boende i flerbostadshus att lämna textilier till återbruk och återvinning och på så sätt flytta textilavfall uppåt i avfallstrappan. Åtgärden bidrar också till att uppfylla Göteborgs Stads mål om att hushållsavfallet ska minska med 30 procent mellan 2010 och 2030.

Textilavfall är det avfall som, näst efter elavfall, står för störst utsläpp av växthusgaser per ton när man slår ihop produktion, utvinning och avfallshantering. Återanvändning innebär därför stora miljövinster.

UPPFÖLJNING

Uppföljning av textilinsamlingen kommer ske varje halvår. Insamlad textil kommer att vägas och upphandlad organisation kommer att redovisa hur stor andel av insamlat material som går till återanvändning, materialåtervinning och förbränning.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Resursbehoven ryms inom Kretslopp och vattens budget.

78. ÖKA ÅTERANVÄNDNINGEN PÅ STADENS ÅTERVINNINGSCENTRALER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska bygga om minst två återvinningscentraler för att lyfta fram återbruk av byggvaror och återanvändbara saker ytterligare. Genom att samla fler fraktioner till ett ställe/torg kan vi avsätta personal till denna yta som aktivt kan möta kunderna och hjälpa dem plocka ut saker som kan återanvändas på återvinningscentralen istället för att slängas.

Vi samlar idag in saker för återbruk och återanvändning på alla våra återvinningscentraler men genom att lyfta fram och synliggöra utrymmena för detta tidigare på centralerna samt skapa större ytor tror vi att mer saker kan samlas in på dessa områden. Att synliggöra återbruk sänder också signaler till besökarna om att det är viktigt att ta hand om våra resurser och kan även bidra till att fler väljer att köpa begagnade material och prylar i stället för nya. En av våra fem återvinningscentraler är redan utbyggd för utvidgat återbruk. Med den här åtgärden kommer tre av återvinningscentralerna att vara anpassade för utvidgat återbruk.

UPPFÖLJNING

Vi kommer att teckna nya avtal med ideella organisationer. I de nya avtalen som ska tecknas kommer vi lättare kunna följa upp hur mycket som faktiskt återvinns av det vi samlar in på våra återvinningscentraler.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Resursbehoven ryms inom Kretslopp och vattens budget.

79. ÖKA MILJÖSTYRNINGEN AV AVFALLSTAXAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Avfallstaxan kan användas för att styra mot minskade avfallsmängder och ökad utsortering. För att öka det ekonomiska incitamentet för fastighetsägarna att införa återbruksytor i sina fastigheter ska vi till exempel införa en återbruksbonus för de fastighetsägare som inrättar bytesrum. För att minska avfallsmängderna och öka utsorteringen behöver man skapa fysiska förutsättningar för detta där människor bor. Genom ekonomiska incitament kan vi öka viljan att välja avfallslösningar som minskar miljöpåverkan.

UPPFÖLJNING

Åtgärden kan följas upp genom att följa upp antalet kunder som väljer avfallslösningar, till exempel återbruksrum, som bidrar till att minska avfallsmängderna.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Resursbehoven ryms inom Kretslopp och vattens budget.

80. MINSKA BYGGAVFALLET MED HJÄLP AV INCITAMENT OCH STATISTIK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det finns fortfarande mycket att göra för att minska mängden avfall från byggsektorn samt öka mängden återvunnet och återanvänt material. Varje år beställer, bygger och renoverar Göteborgs Stad för flera miljarder kronor. Genom storleken på upphandlingen av bygg-entreprenader har Göteborgs Stad möjlighet att påverka resurshushållningen i byggsektorn både lokalt i utfallet från de egna byggarbetsplatserna, men även nationellt som föregångare. För att detta ska ske måste:

1. bra och jämförbar statistik tas fram genom att nyckeltal för avfallsfraktioner och totalt avfall per byggnadsyta (lämpligen BTA) tas fram och implementeras i stadens gemensamma uppföljningsverktyg Rapport och därmed blir obligatoriskt för alla byggande bolag och förvaltningar i staden. Ansvar: Stadsledningskontoret tillsammans med lokalförvaltningen och Framtiden byggutveckling.
2. innovativa incitamentsmodeller för minskade avfallsmängder och högre utsorteringsgrad i entreprenadupphandling ska testas, utvärderas och - om gott utfall - implementeras i alla byggande bolag och förvaltningar i Göteborgs Stad. En första utvärdering ska göras på pilotupphandlingarna hos LF (nybyggnation av förskolorna Byvädersgången (Biskopsgården) och Lilla Solstrålegatan (Tuve)) med modell för vite och bonus inom avfallsområdet. Ansvar: Lokalförvaltningen och Framtiden Bygg-utveckling, som ska involvera fler byggande bolag och förvaltningar.
3. innovativa grepp ska tas inom projektering samt inom materialhantering och -förvaring på byggarbetsplatsen för avfallsminimering - allt ifrån vägledning och kunskapshöjande insatser till konsulter, entreprenörer och projektledare till krav. Ansvar: Lokalförvaltningen och Framtiden Byggutveckling, som ska involvera fler byggande bolag och förvaltningar.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Framtiden, Kommunstyrelsen, Kretslopp och vattennämnden, Lokalnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

81. UTVECKLA TILLSYVEN AV BYGGNADS- OCH RIVNINGSBETEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi vill identifiera och implementera hur vi med hjälp av miljötillsyn kan påverka att byggande och rivning sker på ett sådant sätt att material kan återanvändas och återvinnas, vilket gynnar en cirkulär ekonomi. Vi kommer under de närmsta åren att delta i MISTRA-projektet "Constructivate - Sustainable Recycling of Construction and Demolition Waste" tillsammans med ovan nämnda samarbetspartners. Miljöförvaltningen bidrar med våra erfarenheter från tillsyn och kommer under projektets gång att lära oss mer om bland annat möjliga återvinningslösningar och bästa möjliga teknik, vilket gör att vi kommer att kunna utveckla vår tillsyn och styra utvecklingen mot en mer cirkulär ekonomi. Ett delprojekt handlar om styrmedel för att främja återvinning. Miljötillsyn är då ett viktigt styrmedel som bör kunna utvecklas till att bli ännu effektivare.

I Sverige utgör bygg- och rivningsavfall den näst största avfallsströmmen efter gruvavfall, som är den i särklass största. Trots tydliga miljövinster återvinns endast hälften av det avfall som uppstår. Som en konsekvens av bland annat den rådande bostadsbristen och förväntade renoveringar av miljonprogrammets bostäder, pekar mycket på en upptrappning inom byggsektorn vilket kommer generera ökade avfallsmängder.

Fokus i projektet är att öka återvinningsgraden av bygg- och rivningsavfall, i synnerhet av de materialfraktioner med lågt ekonomiskt värde eller som idag inte återvinns alls och som samtidigt uppvisar tydliga miljövinster då de återvinns.

UPPFÖLJNING

Vi ser möjligheter för tre olika effektuppföljningar kopplade till åtgärden:

- Vilka nya tillsynsmetoder har utvecklats och testats?
- Hur har de verksamheter som deltar i projektet ändrat sina rutiner för bygg- och rivningsavfall?
- I hur stor andel av de ansökningar som kommer till miljöförvaltningen anges att avfallet ska återvinnas?

Aktivitetens mässigt anses åtgärden vara genomförd i och med projektets målgång 2020.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Chalmers tekniska högskola, Chalmers Industriteknik, SP Sveriges tekniska forskningsinstitut, Swerea samt IVL Svenska miljöinstitutet

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Den uppskattade resursåtgången är cirka 150 timmar per år för medverkan i projektet. Fler timmar tillkommer för tillsyn, men dessa ingår i den ordinarie verksamheten.

UTKAST

82. ÖKA UTSORTERINGEN AV FÖRPACKNINGAR OCH TIDNINGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska införa fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar för villor i Göteborg. Innan införandet ska vi göra en utredning för att ta reda på hur införandet av fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar ska ske och vilket insamlingsystem vi ska använda oss utav. Syftet med åtgärden är att öka utsorteringen av förpackningar och tidningar från boende i villor.

UPPFÖLJNING

Resultatet kan troligtvis följas upp genom vägning av avfallet och genom plockanalyser.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Resursbehoven ryms inom Kretslopp och vattens budget.

83. FÖREBYGG OCH SORTERA AVFALL VID EVENEMANG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska öka källsortering och förebygga avfall på stadens evenemang. Till exempel så skulle en kunna genomföra ett pilotprojekt med Göteborgskalaset att ta fram en vägledning under namnet Det avfallssnåla eventet - Förebygga avfall och öka sortering av avfall på evenemang. Göteborgs Kulturkalas har arbetet med avfallsfrågan under många år och är på så vis ett lämpligt evenemang att genomföra ett pilotprojekt på. Pilotprojektet kan bestå i att kartlägga, identifiera såväl goda exempel som möjligheter att utveckla. Utifrån ett sådant underlag kan "Vägledning för det avfallssnåla evenemanget" tas fram. Nästa steg kan bestå i att testa vägledningen på en annan typ av evenemang.

Stora mängder avfall uppkommer i samband med olika evenemang och det är också vanligt att man använder sig av många engångsprodukter. Genom att verka för att öka avfallssorteringen och förebygga avfall på event så synliggör vi även för besökarna att avfallsminskning och återvinning av avfall är viktiga frågor för staden.

UPPFÖLJNING

Vägledning för Det avfallssnåla eventet tas fram. Antalet event som använder sig av vägledningen kan följas upp.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborg & Co

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Projektledare, strategisk och operativ, för att driva pilotprojektet. Paketering dvs. copywriting, formgivning, ev. tryck av "Vägledning..."

84. UTÖKA KÄLLSORTERINGEN PÅ KOMMUNENS ANLÄGGNINGAR FÖR ALLMÄNHETEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi i Göteborgs Stad är huvudman för många stora publika anläggningar, som museum, bibliotek eller idrottsanläggningar, där besökarna genererar stora mängder avfall. Idag är det många gånger svårt att som besökare sortera sitt avfall på sådana anläggningar, därför bör staden möjliggöra källsortering av avfall på dessa platser. Källsorteringen bör vara av samma typ och vara lätt att känna igen även i dessa miljöer.

Stadens verksamheter bör fungera som en förebild för göteborgaren, och det är en viktig symbolfråga att källsortering finns där göteborgaren använder våra lokaler. Det är viktigt att sorteringen fungerar hela vägen ut det vill säga att avfallet blir tillräckligt rent för att kunna återvinnas. Genomtänkta och tydliga system samt bra information ökar chanserna för att det ska fungera bra. Erfarenheter av redan genomförda tester ska tas tillvara eftersom det är svårt att lyckas med källsortering på allmänna platser.

Det finns sedan tidigare en policy om avfallshantering på offentliga platser. Denna åtgärd kompletterar den policyn.

Ett hinder för åtgärden kan vara att verksamhetsutövaren inte har full rådighet över lokalerna. På många platser är bristen på utrymme ett problem och där behöver fastighetsägaren ta ansvar. Det är därför viktigt med samverkan mellan fastighetsägaren och verksamhetsutövaren.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

GotEvent, Idrotts- och föreningsnämnden, Kulturnämnden, Park- och naturnämnden, Stadsdelsnämnderna

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden (Trygg och vacker stad)

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

85. ÖKA ANTALET MILJÖRUM FÖR INSAMLING AV ELAVFALL OCH FARLIGT AVFALL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska sprida mer information om de tjänster som vi har för insamling av elavfall och farligt avfall i flerbostadshus och göra dem mer kända så att fler fastighetsägare erbjuder dem till sina hyresgäster. Det måste vara enkelt att bli av med det som är farligast för miljön. Syftet med åtgärden är att öka hushållens närhet till och möjligheter att lämna elavfall och farligt avfall. Det bidrar till att öka återvinningen och att fasa ut farliga ämnen ur kretsloppet.

I samarbete med fastighetsägarna ska vi öka antalet miljörum för insamling av elavfall och farligt avfall med 50 procent till 2020.

UPPFÖLJNING

Antalet flerbostadshus med miljörum följs upp årligen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Framtiden, Privata fastighetsägare

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Resursbehoven ryms inom Kretslopp och vattens budget.

86. ÖKA ANVÄNDNINGEN AV ANLÄGGNINGSJORD FRÅN AVLOPPSSLAM I STADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Den anläggningsjord som stadens verksamheter använder sig av ska i så stor utsträckning som möjligt komma från avloppsslam i staden.

För att förstärka att slamanvändning och certifiering av slam inte är något som upphör måste användningen av slammet öka och förstärkas.

Det är därför av stor vikt att verksamheter som använder sig av anläggningsjord ser till att använda sig av anläggningsjord baserat på slammet från staden. Genom att göra så minskar vi avfallsmängderna och förbättrar resurshushållningen samtidigt som transporter minskas i och med att mer lokalt producerad anläggningsjord används.

UPPFÖLJNING

Uppföljning genomförs årligen via miljöprogrammet där volymerna av använd anläggningsjord från stadens slam redovisas.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden, Fastighetsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Inom befintlig ram.

87. ÖKA FOSFORÅTERVINNINGEN FRÅN AVLOPPSSLAM

SYFTE OCH BESKRIVNING

Den mängd fosfor och kväve som staden producerar ska komma till nytta för produktiv mark, istället för att använda konstgödsel. En förutsättning för detta är kontinuerlig förbättring av avloppsslammets kvalitet. För att uppnå detta bör bortkoppling av kända källor till föroreningar vara prioriterat.

Genom att använda lokala näringsämnen kan vi sluta kretslopp, minska inflöde av fosfor och kväve från konstgödsel, samt minska brytandet av den ändliga resursen fosfor. Minst 60 procent av slammet ska uppfylla kraven i Revaq och användas på produktiv mark 2020. Resterande mängd ska användas till anläggningsjord.

UPPFÖLJNING

Uppföljning av mängden slam samt revaqcertifierat slam hämtas från Gryaab.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Gryaab, Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten

RESURSER

Befintlig budget.

88. ARBETA FÖR HYGIENISERING AV AVLOPPSSLAM

SYFTE OCH BESKRIVNING

När avloppsslam används som gödsel eller för att tillverka jordprodukter finns det en liten risk att smittämnen sprids. För att förhindra detta finns det idag krav på kontroll och skyddsåtgärder. Inom en snar framtid förväntas nya, strängare, lagkrav för hygienisering. För att slammet och dess näringsämnen även därefter ska kunna ingå i ett hållbart kretslopp behövs stora investeringar i nya hygieniseringstekniker. Målet är att införa en hygieniseringsteknik som uppfyller kraven och är hållbar avseende övrig resursåtgång och miljöpåverkan.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Gryaab

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

89. HITTA OCH IMPLEMENTERA EFFEKTIVA ARBETSSÄTT FÖR ATT FÖREBYGGA MILJÖBROTT

SYFTE OCH BESKRIVNING

Ett arbete med att identifiera effektiva arbetssätt för att upptäcka och hantera miljöbrott i samarbete med andra verksamheter pågår. Vi ska fortsätta detta utvecklingsarbete och implementera nya arbetssätt. Genom att upptäcka verksamheter som begår miljöbrott och hantera dem med våra ordinarie verktyg, till exempel tillsynsbesök, förelägganden, tillståndskrav, gör vi det svårt att bedriva oseriösa verksamheter i Göteborg och vi gynnar samtidigt de verksamhetsutövare som sköter sig. Genom samverkan med andra samhällsaktörer kan vi bli bättre på att planera vår verksamhet så att vi fokuserar våra insatser till de geografiska områden och verksamhetsbranscher där vår miljötillsyn ger störst effekt för miljön och människors hälsa. Exempel där vi idag vet att det finns problem är inom avfall och nedskräpning (till exempel illegal dumpning och illegala avfallstransporter). Även inom bostäder och boenden kan det finnas oseriösa verksamheter där hyresgäster och andra invånare far illa.

Syftet är att minimera miljöpåverkan från oseriösa verksamheter. En stor del av tillsynen syftar till att se till att seriösa verksamhetsutövare uppfyller miljölagstiftningen. Ibland stöter vi på oseriösa verksamheter som begår miljöbrott, vilket tenderar att orsaka en avsevärd direkt miljöpåverkan. Ett exempel är kabelbränning, som orsakar föroreningar till såväl luft, som mark och vatten och ofta även bedrivs i känsliga naturmiljöer. Genom att hitta och implementera effektiva arbetssätt för att upptäcka och hantera miljöbrott, skulle stor miljöpåverkan kunna förebyggas, vilket i sin tur skulle förbättra förutsättningarna för att de lokala miljömålen ska uppnås.

UPPFÖLJNING

Antal fall av kabelbränning etc. ska läggas in i ett GIS-kartskikt. Genom att koppla detta till vår tillsyn kan det vara möjligt att finna samband.

Antal åtalsanmälningar är ett annat måttetal som vi ska följa i samband med åtgärden.

Aktivitetens mässigt kan åtgärden anses vara genomförd år 2020.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Det uppskattade resursbehovet motsvarar cirka 1500 timmar per år (t ex tre halvtider). Här ingår såväl ordinarie tillsyn som nödvändigt utvecklingsarbete.

UTKAST

90. PÅVERKA LAGSTIFTAREN OCH SKAPA SAMSYN FÖR STÖRRE EFFEKT AV MILJÖTILLSYNEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska se över om/hur dagens lagstiftning kan användas för att bedriva en effektiv tillsyn för att nå miljömålen. Där vi ser att det blir problem kan vi föreslå departement eller verk att tillsätta en större utredning. Åtgärden innebär att uppmärksamma berörda aktörer på att lagstiftningen i vissa avseenden behöver skärpas eller justeras för att fungera som ett verktyg för att nå miljömålen, samt att föra en dialog kring detta med berörda parter.

Vi vill aktivt bidra till att påverka lagstiftningen så att vi kan använda den som ett ännu bättre verktyg för att skydda människors hälsa och miljön och så att vi i större utsträckning kan nå miljömålen.

Dessutom behöver vi ha en dialog som leder till samsyn med våra högre instanser, både länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen.

En dialog behövs för att förstå hur vi ska formulera våra beslut. Ett exempel är inom miljöbrott där vi enligt lag är skyldiga att åtalsanmäla när vi ser en risk för miljöskada, medan åklagaren endast kan ingripa när det finns bevis för miljöskada.

UPPFÖLJNING

Antal förslag på ändringar eller utredningar från oss till departement eller verk. Även andra insatser, som samverkansprojekt med Länsstyrelsen och kommuner, kan ingå här.

Aktivitetens mässigt kan åtgärden anses vara genomförd till år 2020.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Lämpligt att arbeta långsiktigt, ca 300 h per år

91. ANLÄGG GRÖNA TAK PÅ KOMMUNENS FASTIGHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Genom att införa fler större gröna tak i staden ökar grönskan i staden samtidigt som andelen hårdgjord yta minskar. Det är av stor vikt att stadens byggande verksamheter även fortsättningsvis har gröna tak i tankarna när de ska bygga nytt eller renovera gamla tak.

Gröna tak håller flera år längre än vanliga papptak och bidrar där med till miljömålet minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning. Samtidigt bidrar de gröna taken till att samla upp regnvatten och därmed minska trycket på dagvattenhanteringen samtidigt som den gröna ytan på taken bidrar till att öka grönfaktorn i staden och bidrar därmed även till att fånga upp partiklar samtidigt som staden görs attraktivare.

I Göteborgs skapas just nu en testarena för grönt och hållbart tak, med grönt tak (både extensivt och intensivt och olika typer av systemlösningar och växtval) i kombination med solceller samt möjligheter för hållbara och kulturella aktivitetsytor för att öka den sociala hållbarheten och göteborgarens inflytande. Denna satsning ska utvärderas och utgöra en demonstrationsanläggning för övriga byggande aktörer.

I samband med att en grönytefaktor införs i staden ska det utvärderas hur den påverkar mängden och typen av gröna tak, samt studeras vilka olika varianter av tak som uppförs i praktiken som ger en hög grönytefaktor och hur dessa påverkar framför allt drift- och skötsel aspekten men även investeringskostnaden, för att ta fram goda exempel på lösningar.

UPPFÖLJNING

En procentsats sätts på hur stor andel av nybyggen/byggen som ska ha solceller alternativt gröna tak.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Framtiden, Göteborgs Hamn, Higab, Idrotts- och föreningsnämnden, Liseberg, Lokalnämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborg Energi, Älvstranden Utveckling

BERÖRDA DELMÅL

- Lägre halter av partiklar
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- God ljudmiljö

RESURSER

I befintlig budget.

UTKAST

92. TA FRAM BULLER- OCH LUFTKARTA MED HÄLSOINDEX

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram ett index som ger en samlad bedömning av buller- och luftkvalitet i Göteborg. Indexet kommer att ge mer information till beslutsfattare, planerare och allmänheten. För att vi ska kunna ta fram ett index för både luft och buller krävs det bättre luftberäkningar. Indexet kommer att göra det lättare för användare att hitta platser med bra respektive dålig luftkvalitet och bullernivåer.

Luftföroreningar och buller delar en gemensam huvudkälla, vägtrafik. Genom att kombinera luft- och bullerkartor som visar beräknade värden, kan vi visualisera var de största problemen finns och i vilka områden läget är relativt bra. Med detta underlag kan man rikta åtgärder till de mest drabbade områden där människor bor och vistas och vara extra varsam vid planering i områden med bra kvaliteter ur luft och bullersynpunkt. Dessutom om man har ett hälsoindex kommer man kunna identifiera var de största hälsoeffekterna på grund av luft- och buller finns idag. Det blir möjligt att planera för att minska belastningen på miljö/hälsa.

UPPFÖLJNING

Framtagning av olika kartskikt som visar: ett luft och bullerindex av föroreningsnivåer, gemensam hälsoindex för luft och buller samt ett separat hälsoindex för framför allt buller.

Åtgärden anses genomförd då ett kartskikt finns framtaget och kan användas.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Den bedömda arbetsinsatsen är cirka 200 arbetstimmar

93. SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR FARTYG ATT FÅ TILLGÅNG TILL ALTERNATIVA BRÄNSLEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska kunna erbjuda sjöfarten alternativa fartygsbränslen med lägre miljöpåverkan. Vi ska medverka till att skapa den infrastruktur som behövs för att tillgängliggöra alternativa fartygsbränslen, t.ex. LNG/LBG, biobränsle och metanol. Syftet med åtgärden är att medverka till en omställning till alternativa bränslen för sjöfarten. Om fler fartyg använder alternativa bränslen kan lokala och globala utsläpp till luft minska.

Till skillnad från övriga trafikslag har införandet av miljöanpassade motorer och avgasreningsteknik inte genomförts inom sjöfartssektorn. Livstiden för fartyg är också relativt lång varför många fartyg med äldre motorer trafikerar hamnen idag. De större handelsfartygen utrustas fortfarande med dieselmotorer med höga utsläpp av kväveoxider och majoriteten är anpassade för drift på bunkerolja. Antalet installationer av effektiv reningsteknik av avgaser är få och återfinns sällan i de större handelsfartygen. Detta leder till att majoriteten av de fartyg som angör och ligger i Göteborgs hamnar kontinuerligt släpper ut stora mängder orenade dieselavgaser innehållande höga halter av kväveoxider och partiklar.

UPPFÖLJNING

Åtgärden kan följas upp genom att följa vilka typer av bränslen som finns tillgängliga för fartygen i Göteborg. Lokala utsläpp till luft från sjöfarten följs upp årligen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborgs Hamn

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskade utsläpp av svaveldioxid till luft
- Minskade utsläpp av kväveoxider till luft

RESURSER

Åtgärden rymms inom nuvarande verksamhet.

94. FORTSÄTT ARBETET MED ATT ELANSLUTA FARTYG I HAMN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det pågående arbetet med att elansluta fartyg vid kaj ska fortsätta. När fartygen ligger vid kaj kopplar de upp sig mot eldrift och behöver inte drivas av hjälpmotorer.

Utvecklingsarbete sker löpande, bland annat genom att sprida våra erfarenheter till andra hamnar, så att fler fartyg motiveras att genomföra de investeringar som krävs för att kunna elansluta. Åtgärden finns med som villkor i Göteborgs Hamn AB:s verksamhetstillstånd. Åtgärden är effektiv för att minska utsläppen av en rad luftföroreningar samt koldioxid.

UPPFÖLJNING

Vi följer löpande upp vilka fartyg som elansluter sig och vilken andel dessa utgör av totala antalet fartygsanlöp till Göteborgs hamn. Därtill följs utsläpp från sjöfarten upp årligen och omfattar CO₂, NO_x, SO_x samt partiklar.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborgs Hamn

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskade utsläpp av svaveldioxid till luft
- Minskade utsläpp av kväveoxider till luft
- God ljudmiljö

RESURSER

Åtgärden rymms inom nuvarande verksamhet.

95. UTVECKLA DEN MILJÖDIFFERENTIERADE HAMNTAXAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Miljödifferenterad taxa är något som Göteborgs Hamn har applicerat i många år och är en integrerad del av verksamheten. En lägre hamnavgift ges till de fartyg som har utfört åtgärder för att minska sin miljöpåverkan. Det kan exempelvis handla om att de bytt till miljöanpassade motorer. Utformningen av miljödifferentieringen behöver uppdateras och förnyas allteftersom. Förutom att reducera svavel- och kväveoxidutsläpp kan differentieringen utökas till att omfatta andra typer av miljöaspekter och ta användning av de index över miljöprestanda från fartyg som finns i Sverige och internationellt. För utvecklingen av sådana verktyg kan kommunen involveras vad gäller exempelvis uppföljning och informationsspridning. För att miljödifferentierade hamnavgifter ska ha så stor inverkan som möjligt, samtidigt som konkurrens inte snedfördelas, är samarbete mellan hamnar och olika länder ytterst väsentligt.

Till skillnad från övriga trafikslag har införandet av miljöanpassade motorer och avgasreningsteknik inte genomförts inom sjöfartssektorn. Livstiden för fartyg är också relativt lång varför många fartyg med äldre motorer trafikerar hamnen idag. De större handelsfartygen utrustas fortfarande med dieselmotorer med höga kväveoxidutsläpp och majoriteten är anpassade för drift på bunkeroljor. Antalet installationer av effektiv reningsteknik av avgaser är få och återfinns sällan i de större handelsfartygen.

UPPFÖLJNING

Vi följer löpande upp vilka fartyg som får miljörabatt och vilken andel dessa utgör av totala antalet fartygsanlöp till Göteborgs hamn. Därtill följs uppsläpp från sjöfarten upp årligen och omfattar CO₂, NO_x, SO_x samt partiklar.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborgs Hamn

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Minskade utsläpp av svaveldioxid till luft
- Minskade utsläpp av kvävedioxider till luft
- Minskad påverkan från sjöfart

RESURSER

Inom befintlig ram.

96. UTRED INCITAMENT FÖR MINSKAD MILJÖPÅVERKAN FRÅN LASTBILAR TILL OCH FRÅN GÖTEBORGS HAMN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utreda eventuella åtgärder som ger incitament att minska miljöpåverkan från lastbilstrafik till och från hamnen. Dessa åtgärder kan exempelvis innebära någon form av fördel för lastbilar med bättre miljöklassning. Syftet är att minska lokala utsläpp till luft från lastbilstrafiken.

Det är stora mängder gods som hanteras med lastbil i Göteborgs hamn. Utredningen kan förutom att ta fram förslag till miljöstyrande incitament även bidra till att kvantifiera emissionerna från lastbilstrafiken samt sätta in dessa i ett lokalt miljö samband.

UPPFÖLJNING

Följs upp genom sammanställning av åtgärder som genereras av utredningen.

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Göteborgs Hamn

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Minskade utsläpp av kväveoxider till luft

RESURSER

97. REGLERA GODSTRANSPORTERNA MED LASTBIL TILL OCH FRÅN GÖTEBORGS HAMN

SYFTE OCH BESKRIVNING

En betydande källa till utsläpp av partiklar och kväveoxider är transporter av gods med tunga lastbilar till, från och genom Göteborgs tätort. Då staden fungerar som både ett regionalt logistikcentrum och en transitpunkt för stora godsmängder till och från Norden utgör trafiken med tunga godsfordon på vägarna ett viktigt tillskott till de lokala utsläppen.

En dominerande generator för lastbilstransporter är Göteborgs Hamn med cirka 3000 trafikrörelser per dygn med tunga dieseldrivna fordon. I samband med miljödomstolens miljöprövning enligt miljöbalken har initiativ tagits för att i villkoren försöka införa miljökrav på hamnens egna maskiner såväl som på de fordon som trafikerar anläggningarna. Denna möjlighet har dock kommit att användas i liten utsträckning. Idag finns det heller inga krav eller regleringar från hamnens sida gällande miljöprestandan på de fordon som trafikerar hamnens olika anläggningar.

Hamnen har fokuserat sitt arbete på att öka kapaciteten på landtrafiken genom en satsning på etablering av ett flertal tågpendlar som för containeriserat gods till centrala godsnoder i Sverige och Norden. Denna satsning har även haft mycket goda miljöeffekter genom att ökningstakten på lastbilstrafiken till och från hamnens anläggningar har kunnat reduceras. Miljöproblemet kopplat till de fordon som fortfarande trafikerar hamnen kvarstår dock. En möjlighet som bör undersökas är att sätta mål för hur stora utsläppen från vägtrafiken till och från hamnen får vara på körsträckan inom Göteborgs kommun. För att uppnå en sådan styrning skulle det vara lämpligt att införa miljödifferenterade avgifter för trafik till och från hamnen med lastbil, motsvarande det system som tagits fram för farledsavgifter för fartygen.

Idag tar terminaloperatören ingen särskild avgift för lastbilshämtning/lämning samtidigt som avgift utgår för den extra hantering som sker vid lastning och lossning av de järnvägspendlar som trafikerar terminalen. Därför behöver styrningen mot mer kväveoxid-partikel- och koldioxidsnåla transporter bli tydlig. Vi ska därför utreda möjligheten att införa åtgärder som kan styra mot mindre miljöpåverkan från trafik till och från hamnen med lastbil.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborgs Hamn

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Minskade utsläpp av kväveoxider till luft

RESURSER

UTKAST

98. VERKA FÖR DIFFERENTIERAD TRÄNGSELSKATT FÖR TUNGA FORDON

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska verka för en differentiering av trängselskatt där hänsyn tas till fordonsstorlek, storlek på emissioner/miljöprestanda och geografisk plats. En sådan differentiering skulle troligen bli ett effektivt verktyg för att minska problemen med höga emissioner av kväveoxider och partiklar på specifika länkar i vägnätet.

De avgifter i trängselskattesystemet som infördes 2013 är inte differentierade med avseende på fordonens miljöprestanda. Att tunga fordon på detta sätt inte belastas med avgift i proportion till dess bidrag till trängsel och miljöpåverkan kan komma att leda till en omflyttning i vägnätet av den tunga trafiken. En effekt av detta kan bli en ökad lastbilstrafik på sträckor och länkar som idag undviks av den tunga trafiken, med ökad emission av kvävedioxid och partiklar i till exempel Tingstadstunneln.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborgs Hamn

BERÖRDA DELMÅL

- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Minskade utsläpp av kväveoxider till luft

RESURSER

Kräver extra resurser. Mindre än en miljon kronor.

99. VERKA FÖR ATT MINSKA DUBBDÄCKSANVÄNDNINGEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi behöver fortsätta att arbeta för lägre användning av dubbdäck, även om vi de senaste åren klarat miljö kvalitetsnormen för partiklar. Det effektivaste sättet för att minska dubbdäcksanvändningen vore en skatt och vi bör fortsätta att arbeta för den möjligheten.

Vi hade tidigare problem med för höga partikelhalter. Genom aktivt arbete med dammbindning och begränsat dubbdäckförbud har halterna minskat. Men för att inte framöver få problem och tveksamhet kring kommande utbyggnader behöver vi arbeta så att vi även klarar kraven om de skärps.

Om det inte blir möjligt att införa en dubbdäcksskatt i Göteborg så är ett alternativ att arbeta vidare med dubbdäcksförbud på vissa gator. Ett dubbdäcksförbud skulle leda till minskade partikelhalter. Hur mycket lägre halter går dock inte att säga utan modelleringar gjorda lokalt för Göteborg. Mycket tyder dock på att det krävs kraftigare åtgärder än vad som görs idag och att dubbdäcksandelen måste vara låg. Göteborg har redan nu dubbdäcksförbud på två gator, Friggagatan och Odinsgatan. Dessa förbud har medfört en minskning av partiklar på dessa gator, dock har partikelhalterna på de referensplatser som man har jämfört med ökat. Ett generellt dubbdäcksförbud skulle kunna resultera i att bilister som använder dubbdäck inte bara kör en annan väg, utan i större utsträckning byter till dubbfria vinterdäck. Det är viktigt att komma ihåg att vid ett förbud kan det finnas skäl att vissa fordon får undantag från förbudet av säkerhetsskäl.

Mängden partiklar (PM₁₀) som sprids från trafiken beror på många olika faktorer. Den som har visat sig ha störst inverkan är huruvida dubbdäck används eller inte. Andra faktorer som spelar in är hastighet, fuktigheten på vägbanan, turbulens som orsakas av fordonen, vindhastighet med mera. Användning av dubbdäck på barmark innebär att partiklar från vägbanan frigörs till luften. Både grova partiklar (2,5 µm-10 µm) och nanopartiklar (<0,1 µm) ökar vid användning av dubbdäck. Det har påvisats att sjuklighet och dödlighet hos befolkningen ökar när halterna av grova partiklar ökar i luften. I studien undersöktes hur korttidsexponering av grövre partiklar (PM_{2,5}-PM₁₀) påverkade daglig dödlighet i Stockholm.

Minskad dubbdäcksanvändning leder till minskade partikelhalter i luften inom den eventuella avgiftszonen, men också utanför i viss mån. Dessutom minskar mängden föroreningar i vattendrag och hav. Åtgärder ger också positiva effekter på dagvattenkvaliteten och förbättrade förutsättningar för vattenlevande flora och fauna. Åtgärden kan ge en betydande sänkning av PM₁₀-halterna om det genomförs i stor skala. Det är svårt att uppskatta hur mycket partikelhalterna i Göteborg skulle minska med ett dubbdäcksförbud. Detta eftersom halterna av partiklar som frigörs beror på många faktorer (typ av däck, fuktighet på vägbanan, hastighet, typ av underlag, vind, turbulens med mera). Enligt mätningar i en provvägsmaskin gav dubbdäck upphov till 10 gånger så höga emissioner som friktionsdäck. Sommardäck gav endast upphov till försumbara mängder av PM₁₀.

UPPFÖLJNING

Miljöförvaltningens mätningar av luftkvalitet

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Gryaab, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden, Trafikverket

BERÖRDA DELMÅL

- Lägre halter av partiklar
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor. Kostnader för att införa dubbdäcksförbud är främst administrativa kostnader för att införa förbudet och kontrollera att det efterföljs. Att färre människor måste söka vård för besvär relaterade till höga partikelhalter kommer leda till minskade sjukvårdskostnader.

100. TILLÄMPA MILJÖANPASSAD HALKBEKÄMPNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Halkbekämpningen på stadens gator sker genom snöröjning, saltning samt spridning av stenkross som friktionshöjande åtgärd. Minskning av partikelgenerering från krossat stenmaterial ska vara en viktig parameter vid val av lämplig fraktion och material av den sten som väljs vid halkbekämpning. Valet av material som sprids påverkar hur mycket (grova) partiklar som sprids och sedan genereras när materialet krossas ytterligare av passerande fordon.

Vi väljer idag stenmaterial för halkbekämpning utifrån flera olika parametrar. Storleken har betydelse för friktionen och partikelgenerering, men även gällande risken för till exempel stenskott och för punktering för cyklar vilket också behöver vägas in. Som halkbekämpningsmaterial används till största delen stenflis där en viss återvinning sker. Idag är det bara på de större gatorna och vägarna där bussar framförs som vägsalt används. Idéer finns om att även delvis införa saltning av gång- och cykelbanor, dock i begränsad omfattning. Anledningen är att stenflis inte alltid är effektivt i samband med blixthalka.

Mängden och storleken på den stenkross som läggs ut påverkar partikelhalterna i luften. Hur länge materialet ligger kvar har också betydelse eftersom slitaget på vägbanan ökar på grund av en sandpapperseffekt då stenen mals sönder. Det finns möjligheter att utnyttja befintlig mätinfrastruktur för att utvärdera olika typer av halkbekämpningsmedel och dess konsekvenser för partikelhalterna. Det är viktigt att utvärdera vad olika fraktioner betyder för avloppsledningsnätet, tunnlarna och rening av avlopp. Dessutom får vi inte bortse från vilka konsekvenser halkbekämpningen får för cyklisterna.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND ELLER STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Gryaab, Kretslopp och vattennämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden, Trafikverket

BERÖRDA DELMÅL

- Lägre halter av partiklar

RESURSER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor.

101. VERKA FÖR ÖKAD ANVÄNDNING AV ARBETSMASKINER MED ELHYBRIDDRIFT

SYFTE OCH BESKRIVNING

Med hjälp av bonus och andra styrmedel verka för ökad användning av el- och elhybridmaskiner vid bygg-, drift- och underhållsentreprenader.

Utsläppen av växthusgaser från arbetsmaskiner i Sverige har ökat med ungefär en tredjedel jämfört med år 1990, och står nu för sju procent av Sveriges totala utsläpp. Arbetsmaskiner orsakar även betydande utsläpp av kväveoxider, partiklar och buller, vilket är särskilt problematiskt i tätbefolkade områden. En ökad användning av eldrivna arbetsmaskiner skulle därför också ge positiva effekter på buller och luftkvalitet i stadsmiljön.

UPPFÖLJNING

Andel upphandlade entreprenader där styrmedel använts. Andel genomförda entreprenader där el- och elhybriddrivna arbetsmaskiner använts.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

Tid för att utreda/genomföra. 200 tkr konsulthjälp. Kostnad för bonus går ej att bedöma i dagsläget.

102. TA FRAM NYTT ÅTGÄRDSPROGRAM MOT BULLER 2019-2023

SYFTE OCH BESKRIVNING

Ett nytt åtgärdsprogram mot buller för åren 2019 - 2023 behöver tas fram och antas eftersom det nuvarande gäller till och med 2018. Åtgärdsprogrammet mot buller är en del av miljöprogrammet. Eftersom åtgärdsprogrammet ska börja gälla 2019, behöver arbetet med framtagande påbörjas under 2017.

Göteborgs stad är skyldig att ha ett åtgärdsprogram mot buller för att minska omgivningsbullrets negativa hälsoeffekter, enligt förordningen om omgivningsbuller (SFS 2004:675). Åtgärdsprogrammet ska beskriva verksamheter och områden som behöver förbättras samt problem som bedöms vara prioriterade. Åtgärdsprogrammet ska revideras vart femte år.

UPPFÖLJNING

Ett antaget åtgärdsprogram mot buller för åren 2019 - 2023.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Göteborgs Spårvägar, Lokalnämnden, Park- och naturnämnden, Stadsdelsnämnderna, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- God ljudmiljö

RESURSER

Den uppskattade tidsåtgången är cirka 300 timmar 2017, 150 timmar 2018 samt tillkommande kostnader för tryckning och eventuella övriga kommunikationsinsatser.

103. TA FRAM ETT SYSTEM AVSEENDE KOMPENSATIONSÅTGÄRDER FÖR GODA LJUDMILJÖER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi behöver arbeta med planerare för att få till stånd ett system för kompensationsåtgärder för goda ljudmiljöer. Vi behöver ta lärdom av arbetet som staden redan gjort för att få igång ett system för kompensationsåtgärder för natur- och rekreation.

Kompensationsåtgärder mot buller kan vara att skapa nya platser med god ljudmiljö eller förbättra ljudmiljön på befintliga platser i områden där människor bor och vistas.

Kompensationsåtgärder för natur ska skapas så nära i plats och i tid som möjligt och åtgärden ska också ha minst motsvarande värde som det ursprungliga värdet. Exempel på åtgärder kan vara att skydda ett grönområde från buller genom att bygga en bullerdämpande skärm, lägga tyst asfalt, arbeta med terrängegenskaper (göra terrängen mjuk istället för hård, göra ett plant område kuperat, m.m.). Kostnaden för kompensationsåtgärderna får antingen exploitören eller kommunen stå för.

Ljudmiljön kan påverkas negativt vid planering och exploatering. För att motverka att ljudmiljön generellt försämras ska kompensationsåtgärder fungera som en ersättning. När mer fokus i planering ligger på att förtäta och skapa en mer hållbar stad kommer kompensationsåtgärder mot buller att spela en viktig roll i att säkerställa att ljudmiljön inte försämras. Kompensationsåtgärder för goda ljudmiljöer ska beslutas av stadens tekniska nämnder. Det ska finnas en metod för att arbeta med kompensationsåtgärderna vid nyplanering.

UPPFÖLJNING

Kompensationsåtgärder för goda ljudmiljöer ska beslutas av stadens tekniska nämnder. Det ska finnas en metod för att arbeta med kompensationsåtgärderna vid nyplanering.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- God ljudmiljö

RESURSER

Den uppskattade tidsåtgången är cirka 250 arbetstimmar. Tillkommer även kostnader för publicering av rapport samt eventuella övriga kostnader kopplade till kommunikation.

104. PLACERA UT SENSORER FÖR ATT MÄTA BULLER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska placera ut sensorer/mätstationer på väl valda platser för att mäta bullernivå i gaturum, offentliga miljöer med mera. Fasta mätstationer kan användas för att följa utvecklingen av ljudemissioner från trafik och andra källor över tid.

Många stora städer i Europa har fasta mätstationer för bullerövervakning, men vi saknar sådana i Göteborg eftersom de har tidigare varit för kostsamma. Med ny sensorteknik kan vi skaffa mätstationer som är förhållandevis billiga. Mätsensorer kan användas för att kontrollera ljudnivåer vid hot spots, cold spots och platser som är svåra att beräkna. Med cold spots menar vi goda ljudmiljöer såsom i parker och bostadsområden. Det är viktigt att veta i sådana områden om det finns andra störande ljud som påverkar upplevelse och användning av en plats. Beräkningar fokuserar på buller från vägtrafik. Andra ljud som fläktar, gatuliv, m.m. tas inte med.

Genom att mäta och spela in ljud får man en bra uppfattning av hur den samlade ljudbilden på en plats ser ut.

Det primära syftet med åtgärden är att följa utvecklingen av ljudemissioner från trafik över tid. Åtgärden har koppling till åtgärden som rör miljöövervakning.

UPPFÖLJNING

Ett antal sensorer sätts upp runtom i staden på strategiska platser. Sensorerna tillför data i realtid för kontinuerlig övervakning av buller. Åtgärden anses genomförd då beslutat antal sensorer är driftsatta.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

200 arbetstimmar i bullergruppen. Vi vill köpa in sensorer av bra kvalitet och uppskattar inköp och driftskostnader till omkring 150 000 kronor under första året.

105. TA FRAM EN STRATEGI FÖR GIFTFRI MILJÖ

SYFTE OCH BESKRIVNING

En övergripande strategi tas fram för hur arbetet med Giftfri miljö kan bedrivas inom Göteborgssamhället. Idag omfattar arbetet stadens verksamheter och verktyget för det är Kemikalieplanen och Giftfri förskola. Strategin beskriver hur vi kan jobba med Giftfri miljö i fler dimensioner, på fler enheter och avdelningar på miljöförvaltningen och tillsammans med andra relevanta aktörer som t.ex. näringslivet och akademien. Giftfri miljö är svårt att nå, alla delar i samhället behöver involveras i arbetet för att nå så långt som möjligt i att uppfylla målet.

UPPFÖLJNING

Åtgärden anses genomförd då en strategi finns framtagen och är beslutad.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

En heltidstjänst förslagsvis 2018-19 (bör undvika att påbörja arbetet innan revideringen av kemikalieplanen är klar)

106. FÖLJ UPP ANMÄLNINGSPLIKTIGA VERKSAMHETERS KEMIKALIEREDOVISNINGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Tillståndspliktiga verksamheter ska redovisa sin kemikalieanvändning. Miljöförvaltningen har tagit fram ett utökat redovisningsunderlag som gör det möjligt att följa verksamheternas användning av bland annat utfasningsämnen. Detta redovisningsunderlag skulle även kunna användas vid tillsyn av anmälningspliktiga verksamheter.

Åtgärden syftar till att få verksamheterna att uppmärksamma sin användning av utfasningsämnen och ta fram strategier för utfasning.

Åtgärden syftar även till att möjliggöra för inspektörerna att följa verksamheternas arbete.

UPPFÖLJNING

Granska kemikalieredovisningar av A- och B- verksamheter och följ upp verksamheternas hantering av utfasningsämnen.

Aktivitetens mässigt kan åtgärden anses vara genomförd till år 2020.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Utfasningsämnen

RESURSER

Den uppskattade arbetsåtgången är cirka 200 timmar.

107. TA FRAM EN HANDLINGSPLAN TILL DEN REGIONALA VATTENFÖRSÖRJNINGSPLANEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram en handlingsplan till den regionala vattenförsörjningsplanen. Åtgärden är av största vikt då det handlar om att säkra regionens vattenförsörjning på lång sikt. Klimathotet gör att det är mer aktuellt än någonsin.

UPPFÖLJNING

Åtgärden samordnas och följs upp inom arbetet med den regionala vattenförsörjningsplanen.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Råvatten av god kvalitet

RESURSER

Befintlig budget

108. UTVECKLA STADENS VATTENFÖREKOMSTER FÖR GOD VATTENSTATUS

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det naturvårdsstrategiska programmet pekar på behov av framtagande av handlingsplaner för att åtgärda och utveckla stadens ekosystem, och här är vattenstatus såklart mycket relevant. Under 2016 har ett arbete med att ta fram en handlingsplan för god vattenstatus i Göteborg påbörjats. De utpekade åtgärderna och aktiviteterna ska vara genomförda eller åtminstone påbörjade innan 2021.

Syftet med handlingsplanen är att öka takten i stadens arbete med att åtgärda och utveckla stadens vattenförekomster. En hel del åtgärder görs redan idag men för att optimera miljöeffekten behövs en god samordning av resurser och insatser. Åtgärden har koppling till kretslopp och vattens åtgärd om recipientkartläggningar.

Erfarenheten av den första vattenförvaltningscykeln (2009-2015) är att alldeles för få åtgärder har genomförts för att förbättra Göteborgs vatten. Lagstiftning, kunskap och andra styrmedel är inte tillräckliga för att utvecklingen mot god status i vatten ska få fart.

2021 är nästa målår inom vattenförvaltningen och det är därmed bråttom att sätta in åtgärder för att Göteborg ska följa vattenmyndigheternas förslag till åtgärdsprogram för vatten. Det är av stor vikt att underlätta det praktiska genomförandet och att utförarorganisationer är redo så att planer och beslut snabbt kan omsättas i konkreta åtgärder.

UPPFÖLJNING

Inom svensk vattenförvaltning sker en kontinuerlig uppföljning av åtgärdsarbetet för god vattenstatus. Kommuner och andra berörda myndigheter ska årligen rapportera till vattenmyndigheterna hur de arbetat med de åtgärder som de ansvarar för.

Miljökvalitetsnormer, förvaltningsplaner och åtgärdsprogram uppdateras vart sjätte år medan statusklassificeringar av vattenförekomster sker kontinuerligt. Handlingsplanen förväntas leda till att kommunen ökar takten med åtgärdsarbetet för god vattenstatus i vattenförekomster i vattenavrinningsområdena i och kring kommunens geografiska yta, samt i angränsande havsmiljö. Den beräknade effekten av handlingsplanen kan därmed endast följas upp teoretiskt i ett första skede. Konkreta förbättringsåtgärder ska bli ett resultat av handlingsplanen och dessa åtgärders miljöförbättring ska vara mätbar och indikera positiva förändringar i det lokala miljömålsarbetet för berörda miljömål.

Stadens miljöövervakning behöver omfatta uppföljning av vattenstatus i aktuella vattenförekomster. Den regionala och nationella övervakningen och vattenmyndigheternas omfattande underlag för statusklassning bör användas som grund, men behöver kompletteras med övervakning av vattenstatus på mer lokal nivå.

Varje enskild förbättringsåtgärd ska följas upp med avseende på relevanta parametrar för god vattenstatus.

Åtgärden anses klar då en handlingsplan finns framtagen.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Grefab, Gryaab, Göteborgs Hamn AB, Kommunstyrelsen, Kretslopp och vattennämnden, Park- och naturnämnden, Trafiknämnden (Vattensamordningsgruppen)

BERÖRDA DELMÅL

- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Råvatten av god kvalitet

RESURSER

Projekt utöver ordinarie verksamhet. Statliga medel, så kallade LOVA-bidrag kan sökas från Länsstyrelsen, men omfattar framförallt åtgärder som bidrar till att minska övergödningen i havsmiljön. Vissa kommuner har fått medel för att ta fram vattenplaner i enlighet med HaVs riktlinjer. Handlingsplanens bidrag till att driva på stadens åtgärdsarbete för god vattenstatus kommer även bidra till underlag för en långsiktig plan för kommunal vattenförvaltning som omfattar åtgärder, uppföljning, ansvarsfördelning, kostnader och finansiering. Uppskattningsvis finns behov av cirka 1,5 miljoner kronor.

109. TA FRAM EN PLAN FÖR RESTAURERING OCH ANLÄGGNING AV VÅTMARKER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram en plan för restaurering av våtmarker och verka för nyanläggning av fler våtmarker. Dessutom ska vi inventera befintliga våtmarker och upprätta skötselplaner för områdena. Vi ska prioritera viktiga dammar och våtmarker med hjälp av olika underlag som till exempel inventeringar av sumpar, grodor, salamandrar, trollsländor mm. Vi ska dessutom upprätta skötselplaner för områdena och genomföra föreslagna åtgärder. Därutöver ska också möjligheten att få miljöstöd för restaurering och anläggning av våtmark undersökas.

Syftet med åtgärden är att öka biologisk mångfald och rekreativvärden knutna till våtmarker samt att öka förekomsten av våtmarker i landskapet. Framtagandet av en plan är en viktig fråga i kommunen för samordning och fortsatta utvecklingen av arbetet med våtmarker och kan medverka till en kunskaphöjning om dagvattenhantering vad gäller anläggning och drift för våtmarker och dammar.

Åtgärden leder till ökad areal våtmark och ökad förekomst av våtmarksanknutna arter men även till vattenhållande/-utjämnande effekter samt kväve- och fosforreduktion.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Kretslopp och vattennämnden, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet, Högskolan i Halmstad

BERÖRDA DELMÅL

- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Kräver extra resurser. Framtagning av strategi ryms inte inom ram (konsult/personresurs minst 200 tkr). Grävda dammar och större vallar ryms inte inom ram. Mindre restaureringar bör kunna ske inom ram (till exempel dikesproppar ca 300-500 kr styck!). Investeringar 600 000 kr – 3 500 000 k, drift ca 20 000 kr/år. 1-2 mindre dammar; nyanläggning, restaurering och skötsel per år kan rymmas inom ram/ca. 30 000-50 000

kr). Utöver detta krävs nya resurser. Kostnaderna per anläggning kommer att variera med vilken typ av anläggning som väljs, hur stor anläggningen ska vara, effektivitet m.m. Vem som kommer att stå för kostnaden beror på vem som äger marken där anläggningen ska ligga samt vilken funktion anläggningen har.

UTKAST

110. MOTVERKA IGENVÄXNING AV VIKTIGA BIOTOPER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Många biotoper som är viktiga för Göteborg hotas av igenväxning. Vi ska därför genomföra riktade åtgärder inom flera biotoper för att förhindra igenväxning och bevara och öka den biologiska mångfalden. Exempel på åtgärder som behöver genomföras är naturvårdsbränning av utvalda kust- och fukthed samt skogsbiotoper, frihuggning av grova träd och fågelbranter, utveckling av brynmiljöer genom röjning och plantering samt våtmarksslätter av dammar.

Syftet är att öppna igenväxta biotoper och hålla de fortsatt öppna. Värdefulla grova träd som ofta hyser en rad hotade arter knutna till sig riskerar att dö i förtid eller att arterna knutna till träden försvinner. Återkommande skonsamma frihuggningar ökar chanser för både träd och de arter som är knutna till trädet att överleva.

De olika åtgärderna ökar förutsättningarna för en bevarad och ökad biologisk mångfald i olika biotoper.

UPPFÖLJNING

Andel skötta våtmarker finns som indikator till miljömål idag. Inventeringar före och efter åtgärder är önskvärda och för vissa åtgärder planerade.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Vårda natur- och kulturmiljöer i odlingslandskap och våtmarker
- Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- Biologisk mångfald i skogen
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Det saknas resurser inom ordinarie verksamhet till att sköta dessa så att igenväxning förhindras. Riktade åtgärder i projektform är därför nödvändiga för en effektiv insats som är möjlig att delfinansiera genom bidrag. Planeringsresurser bedöms rymmas inom befintlig ram. Våtmarksslätter ryms inom nuvarande budgetram. Övriga åtgärder ryms inte inom befintlig ram och har tidigare finansierats med LONA-bidrag och miljöstimulanspengar.

111. GÖR BIOTOPFÖRBÄTTRANDE ÅTGÄRDER I SJÖAR OCH VATTENDRAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska genomföra biotopförbättrande åtgärder som till exempel att ta bort vandringshinder för fisk och andra vattenlevande djur. Vandringshinder är en starkt negativ faktor för möjligheterna att upprätthålla populationer. Att ta bort vandringshinder kan ge bland annat fiskar tillgång till stora potentiella livsmiljöer uppströms hindret. Det kan även vara aktuellt med andra biotopförbättrande åtgärder och förbättring av lekplatser som att placera ut stenar och död ved eller att återskapa skuggande vegetation i strandkanter.

Vi ska främja öppna vattendrag och undvika kulverteringar i största möjliga mån. Om en passage över vattendraget behövs ska en bro väljas i första hand. I andra hand ska vi välja en halv stor trumma för att bevara den naturliga bottenmiljön och i sista hand en hel stor trumma som grävs ner. Det ska finnas en gemensam manual för alla som planerar för eller utför liknande arbeten i vatten.

Syftet med åtgärden är att göra det möjligt för fisk och andra organismer att vandra fritt i våra vattendrag samt att återskapa vattenmiljöer där det finns utrymme för rika växt- och djurmiljöer och funktionella ekosystem. Fiskevårdande åtgärder leder till ökad areal med lekrområden för fisk, ökade populationer av fiskar och andra organismer i vattendragen och därmed minskad risk för genetisk utarmning samt ökade möjligheter för rekreation genom fler fiskemöjligheter och ökade fiskbara bestånd.

UPPFÖLJNING

Antal genomförda åtgärder kan mätas. Antal karterade sträckor kan mätas. Viss uppföljning avseende fisk kan ske genom Sportfiskarnas inventeringar till exempel elfiske.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Sportfiskarna

BERÖRDA DELMÅL

- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Kartläggningar kan finansieras inom befintlig ram. Mindre åtgärder kan ske inom ram. Större åtgärder kräver finansiering utöver ram.

112. TILLÄMPA HÅLLBAR DAGVATTENHANTERING I ALLA BYGGPROJEKT INOM STADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ha ett aktivt dagvattenarbete och tillämpa det tematiska tillägget till översiktsplan i alla byggprojekt. Den dagvattenplan som tagits fram i fördjupad översiktsplan för vatten från 2001 ska lyftas upp på bordet igen och återaktualiseras. Alla byggprojekt i staden ska ta hänsyn till dagvattenhantering.

Det har emellanåt varit svårt att få gehör för dagvattenfrågan hos byggherrar i staden. Fler förvaltningar måste börja känna ansvar för frågan eftersom Kretslopp och vatten inte är med i alla sammanhang och processer och då behöver andra bevaka frågan.

Syftet med åtgärden är att få in fler dagvattenlösningar i staden när det byggs för att minska utsläpp av näringsämnen.

UPPFÖLJNING

Årligen visa på vad som gjorts för att följa det tematiska tillägget till översiktsplan. Tydligt visa på hur byggprojekten tagit hänsyn till dagvattenhanteringen.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Gryaab, Trafiknämnden, Älvstranden Utveckling

BERÖRDA DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

Inom befintlig budget

113. SKAPA FLER VATTENSPEGLAR I STADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska skapa, bevara och lyfta fram befintligt vatten i staden. Vattendragen fungerar som dagvattendammar och utjämningsmagasin men ger också fler livsmiljöer för växter och djur och bidrar till att forma attraktiva bebyggelsemiljöer.

Byggnadsnämnden har ansvar för frågan vid detaljplaneprocesser och inom översiktsplansprocessen. Kretslopp och vattennämnden har ansvar för de befintliga dagvattenledningarna.

UPPFÖLJNING

Åtgärden leder till ökad areal våtmark och ökad förekomst av våtmarksanknutna arter men även till vattenhållande/-utjämnande effekter samt kväve- och fosforreduktion.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Kräver extra resurser. Investering 600 000 – 3 500 000 kr, drift cirka 20 000 kr/år.

114. SKAPA MINIPARKER MED FJÄRILSTEMA

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det saknas lämpliga biotoper för dagfjärilar i den byggda staden. Genom att utnyttja till exempel nedlagda lekplatser, ofta nedslitna med begränsat växt- och djurliv, för att öka livsmöjligheter för dagfjärilar och skapa attraktiva och tillgängliga mötesplatser för till exempel äldre kan man på relativt enkelt sätt och till rimliga kostnader bidra till en mer hållbar stad ur alla aspekter. 4-5 utvalda nedlagda lekplatser som idag oftast består av asfalterade ytor, yta som varit sandlåda, några bänkar, lite gräsytor eventuellt några buskar och eller träd utvecklas till attraktiva mötesplatser för både människor och goda biotoper för dagfjärilar och andra pollinatörer.

Förslag på nedlagda lekplatser i centrum är Lilla Framnäsgatan, Spaldingsgatan, Stora Härsjöplatsen. Men nedlagda lekplatser även i andra stadsdelar kommer att väljas ut om de bedöms lämpliga. Flera av dessa ytor ligger i en skyddad lugn miljö med äldreboenden och gruppboenden i närheten.

Åtgärderna består av anläggning av fjärilsplanteringar och värdväxter för pollinatörer, bärande buskar med mera. Uppsättning av fågelholkar, tillförsel av död ved på lämpliga platser, tillgänglighetsanpassning av gångytor, bänkar, information på plats om fjärilar med mera.

UPPFÖLJNING

Ökning av biotoper för dagfjärilar och andra pollinatörer med 100 procent på 4 olika platser, 100-120 kvm perennplanteringar anpassade för dagfjärilar med flera pollinatörer. 4 nya attraktiva och tillgängliga mötesplatser för nya målgrupper som äldre skapas.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Göteborgs Hamn, Miljö- och klimatnämnden, Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet

BERÖRDA DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald
- Livskraftiga bestånd av dagfjärilar
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

RESURSER

Kräver extra resurser. Mindre anläggningar utförs inom ram. Större projekt som att anlägga särskilda fickparker för fjärilar eller anlägga nya biotoper för fjärilar kräver extra medel.

UTKAST

115. ÖKA ANDELEN DÖD VED PÅ SKOGSMARK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Många insekter, fåglar, mossor, lavar, svampar är beroende av döende ved för sin överlevnad. Detta gynnar och främjar den biologiska mångfalden i skogen. Idag är det brist på död ved i stadens skogar. Vi ska därför kontinuerligt arbeta för att åstadkomma mer död ved i skogsmarken. Enligt vår skogspolicy ska vi arbeta med att ringbarka träd, kapa högstubbar, köra ut avvercade träd i stadsmiljö till skogsmark för att öka andelen död ved i skogen.

UPPFÖLJNING

Naturvårdsinventeringar i provytorna (Vättlefjäll).

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Biologisk mångfald i skogen

RESURSER

Ingår i befintlig verksamhetsbudget.

116. BEVARA ÄLDRE TRÄD I PARKMILJÖ

SYFTE OCH BESKRIVNING

Genom olika typer av åtgärder öka förutsättningarna för att behålla äldre träd längre i parkmiljöer. Avlastningsbeskrningar av trädkronor, stöttning av träd, röjning av uppväxande sly i kronorna med mera ökar livslängden hos äldre värdefulla träd i parkmiljöer. Metoder, riktlinjer och arbetssätt för att åtgärderna ska få bäst utfall behöver utvecklas.

Äldre träd i parkmiljöer i den urbana staden är ofta utsatta för många påfrestningar som påverkar deras livslängd och kondition. Människors säkerhet är högt prioriterad och träd som utgör risk för att människor och även egendom kan skadas är ett problem och nedtagning kan bli fallet. Äldre träd som ofta också hyser en rik biologisk mångfald är värdefulla och kan deras livslängd och kvalitet ökas utan riskerna ökar genom olika bevarandeåtgärder är det värdefullt ur många aspekter.

Ekosystemtjänster som partikelbindning, koldioxidupptag, vattenhållande förmåga är nyttigheter som kan öka liksom de rekreativa och kulturhistoriska värdena.

UPPFÖLJNING

Antal träd som åtgärdas kan mätas. Vissa pilotobjekt där nya metoder mm prövas kan följas upp. Vissa träd kommer att ingå i ordinarie besiktningsprogram. Uppföljande artinventeringar är värdefulla.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Lägre halter av partiklar
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Planering och metodutveckling mm bedöms till viss del rymmas inom befintlig ram. Beroende på omfattning av åtgärderna krävs ytterligare resurser. Resurser för artuppföljningar och mer omfattande uppföljningar rymms inte inom ram.

117. UTVECKLA SKÖTSEL AV ÄNGS- OCH GRÄSYTOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utveckla skötsel av ängs- och gräsytor genom att till exempel testa nya maskiner och metoder för en effektiv, ekonomiskt hållbar skötsel som bidrar till en ökad biologisk mångfald på befintliga ängsytor.

Vi ska även göra en kartläggning av gräsytor som kan utvecklas genom ängsslåttermetoder. Utifrån kartläggningen ska vi välja några ytor där ängsslåtter ska prövas. Syftet är både att öka arealen ängsytor och att öka den biologiska mångfalden på befintliga och nya ytor. Genom åtgärden ökar även de rekreativa och de kulturhistoriska värdena.

UPPFÖLJNING

Antal ytor och areal som sköts med ängsslåttermetoder. Uppföljning genom inventering av biologisk mångfald (utvalda artgrupper och arter) är önskvärt men ej planerat.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Vårda natur- och kulturmiljöer i odlingslandskap och våtmarker
- Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Planering och uppföljning ryms inom befintlig ram. Slåtteråtgärder ryms delvis inom befintlig ram. Ny maskin inklusive utförandepersonal finansieras det närmsta året av statligt LONA-bidrag. Biologiska inventeringar ryms inte inom befintlig ram.

118. ANLÄGG DAGVATTENRENING PÅ TRAFIKINTENSIVA VÄGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det mest förorenade dagvattnet kommer från hårt trafikerade ytor. Därför ska vi genomföra åtgärder på de trafikintensiva vägar som ligger nära känsliga recipienter. Vilken åtgärd som ska göras beror på recipientens skyddsvärde.

UPPFÖLJNING

Genomförda åtgärder. Plan över vilka vägar som ska prioriteras tas fram samt vilken typ av rening som ska anläggas.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten
- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag

RESURSER

119. GENOMFÖR ÅTGÄRDER UTIFRÅN PLAN FÖR UTBYGGNAD AV VA-LEDNINGSSYSTEM

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska genomföra åtgärder utifrån planen för utbyggnad av allmänna VA-ledningssystem till upprustningsområden. Syftet med åtgärden är att minska utsläpp av spillvatten till recipient och uppfylla lagstiftning på området.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Botaniska trädgården, Naturhistoriska museet

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten
- God dricksvattenkvalitet
- Säkra grundvattennivåer

RESURSER

Inom befintlig ram.

120. MINSKA UTSLÄPPEN AV SPILLVATTEN FRÅN LEDNINGSNÄTET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Spillvatten som släpps ut, bräddas, till recipienter för med sig fosfor och kväve som leder till övergödning. Spillvatten och dagvatten kan också innehålla andra oönskade ämnen som olika metaller, läkemedel, organiska kemikalier med mera. Därför ska vi öka mängden spillvatten till avloppsreningsverket och minska utsläpp av fosfor, kväve m.m. till recipient. Max 0,4 procent av spillvattnet bräddas 2030.

Åtgärden arbetas med inom "Åtgärdsplan avloppsavledning".

UPPFÖLJNING

Mängd bräddat spillvatten.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten

RESURSER

I befintlig budget

121. MINSKA TILLSKOTTSVATTEN TILL SPILLVATTENFÖRANDE LEDNINGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Syftet med åtgärden är att minska utsläppen av näringsämnen till recipient. Spillvatten ska så långt det är möjligt avledas separat till avloppsreningsverket för att förhindra att stora och intensiva regn leder till bräddning av spillvattnet med utsläpp av fosfor och kväve som följd. Tillskottsvattnet ska max vara 50 procent av tillrinningen till avloppsreningsverket 2030. Åtgärden arbetas med i "Åtgärdsplan avloppsavledning" inom olika mål/åtgärdsområden. Åtgärden minskar utsläppen av näringsämnen till recipient genom minskad bräddning och styr där med mot miljömålen minskad kväveutsläpp och minskade fosforutsläpp. Genom att minskade vattenmängder måste pumpas styr åtgärden även mot minskad energianvändning.

UPPFÖLJNING

Åtgärden kan mätas i ombyggnad/nybyggnad till separat avledning till reningsverk för spillvatten.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten

RESURSER

I befintlig budget

122. ETABLERA ETT NYTT AVLOPPSRENINGSVERK VID BRUDAREMOSSEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Ett nytt reningsverk ska byggas vid Brudaremossen. Där ska lakvattnet renas innan det leds vidare till Ryaverket för kväverening. Lakvattnet behöver renas från farliga ämnen för att minimera påverkan på Ryaverkets avloppsslam. Reningsverket planeras vara i drift 2020. En plan ska tas fram för att långsiktigt förbättra tätningen på Brudaremossen. Behov av åtgärder vid Kretslopp och vattens övriga nedlagda deponier ska utredas och prioriteras. Det gäller främst dammar, filter med mera för rening av lakvatten.

Källor av kadmium till avloppsslammet från Ryaverket utgörs främst av hushållsvatten och dagvatten. Under 2015 har Kretslopp och vatten utvärderat en pilotanläggning för lokal rening av lakvatten från den gamla deponin Brudaremossen, för att minska halten föroreningar från lakvattnet som idag avleds efter viss rening till Ryaverket.

UPPFÖLJNING

Effekterna av genomförda åtgärder kommer följas upp via deponiernas kontrollprogram.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten

RESURSER

Investering Brudaremossens reningsverk: 50 mkr, årlig driftskostnad 7 mkr. Kostnader för åtgärder vid övriga deponier ska utredas. Utredningarna ryms inom Kretslopp och vattens budget.

123. VERKA FÖR ETT UTÖKAT SKYDDSSOMRÅDE FÖR GÖTA ÄLV

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska verka för att skydda råvattnet och förbättra råvattnets kvalitet. Samtliga kommuner runt älven måste komma överens om åtgärder för att skydda råvattnet. Tjänstemän har utrett frågan och den ligger idag på politisk nivå kommunerna emellan.

UPPFÖLJNING

Åtgärden följs upp inom den regionala vattenförsörjningsplanen.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Råvatten av god kvalitet

RESURSER

I befintlig budget.

UTKAST

124. VÄRDERINGAR AV EKOSYSTEMTJÄNSTER I STADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Genom en konsekvensberäkning i ett par pilotnämnder och bolag ska vi utreda hur staden kan ta med värdet av ekosystemtjänster i budgetunderlag. Miljö- och klimatnämnden har gett i uppdrag till miljöförvaltningen att "beskriva det nationella arbetet med ekosystemtjänster samt att med lämpliga förvaltningar och eventuella andra samarbetspartners utreda hur staden kan ta med värdet av ekosystemtjänster som en parameter i olika beslutsdokument". Vi ska genomföra värdering av ekosystemtjänster i exempelfall, visa vad man tjänar på att göra rätt/kostnad att göra fel. Jämförelse av alternativ att exploatera/sköta mark för att få "ögonöppnare", till exempel det totala värdet av Slottsskogen, Göta älv eller annan göteborgsk grön/blå struktur.

Vi ska använda Naturvårdsverkets manual samt eventuellt andra relevanta metoder.

Vi måste även värdera betydelsen av grönska i staden för göteborgarens hälsa. Slutligen ska vi identifiera "win-winlösningar" där åtgärder för biologisk mångfald skapar sociala och ekonomiska mervärden. Alla handlar om research, presentation i rapport och andra forum för att påverka nämnder, bolag och i förlängningen näringsliv och göteborgarna.

Göteborgs stad växer, ofta på bekostnad av de gröna värdena, då vegetation och vattendrag tas bort eller byggs om. Vi behöver synliggöra och värdera ekosystemtjänster för grönska i staden. Grönskan har betydelse för god livskvalitet, biologisk mångfald, buller, luft, klimatreglering, dagvattenhantering.

Vi vill att man i staden arbetar bättre för att integrera de gröna och blå värdena i stadens framtida utveckling, för att göteborgarna ska ha tillgång till goda livsmiljöer, med god ljudmiljö, god luftmiljö samt ett rikt växt- och djurliv.

UPPFÖLJNING

Enkla verktyg för att värdera behöver tas fram. Uppföljningen blir användning av dessa värderingsverktyg eller antal beslut där värdering av ekosystemtjänster har ingått.

Även avgränsade studier av specifika värden som till exempel Slottsskogen, fiske i Sävån, ålgräsängar, råvatten av god kvalitet eller dylikt kan följas upp om de leder till ökad avsättning för skydd av dessa ekosystemvärden.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Gryaab, Göteborgs Hamn, Kretslopp och vattennämnden, Nämnden för konsument och medborgarservice, Park- och naturnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Kan delas in i flera delstudier. En avgränsad inledande värderingsstudie tydliggör behov av kartläggning och miljöekonomiska beräkningar. Kan utföras av konsult i begränsat projekt inledningsvis, ca 100 000 kr.

UTKAST

125. PLANERA FÖR ÖPPNA VATTENDRAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Många sträckor av stadens vattendrag är kulverterade. De har lågt värde för biologisk mångfald och liten reningspotential för näringsämnen och föroreningar. Öppna vattendrag är att föredra framför kulvertar eftersom de dessutom minskar riskerna för översvämning uppströms och ger en varierad och tilltalande miljö.

Vi ska inom detaljplane- och översiktsplaneprocessen arbeta för att undvika nya kulverteringar av vattendrag. Att planera för tröga system är särskilt viktigt i områden som riskerar att få problem med översvämningar.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Byggnadsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Kretslopp och vattennämnden, Kulturnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade kväveutsläpp till vatten
- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

Inom befintlig ram.

126. IDENTIFIERA NATURLIGA STRÅK FÖR DAGVATTENAVLEDNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska identifiera de naturliga vattenvägarna som finns inom Göteborg och sammanställa det till ett kartmaterial som kan användas som planeringsunderlag. På så vis blir det lättare att planera bebyggelse rätt i förhållande till naturliga vattenvägar och lågpunkter. Det leder också till att vi kan utnyttja de naturliga vattenvägarna för att avleda dagvatten. Det blir även tydligare vart dagvatten tar vägen och vart vi behöver mark för dagvattenanläggningar.

Genom ett pågående projekt som rör framtagande av en hydromodell för staden kommer det på sikt att finnas ett bra underlag för denna åtgärd.

Åtgärden leder till att vi kan minska tillskottsvatten till avloppsreningsverket och det allmänna ledningsnätet, vilket i sin tur minskar risken för bräddningar av näringsämnen till recipienter. Ytterligare en effekt är att vi kan behålla och utveckla de naturliga vattendragen för ökad biologisk mångfald.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden, Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten
- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

Kräver extra resurser. Resurser främst i form av tid.

127. UTRED HUR BADKVALITETEN I CENTRALA GÖTEBORG PÅVERKAS AV OLIKA FÖRORENINGAR.

SYFTE OCH BESKRIVNING

I Göteborg ska man kunna bada mitt i staden. Därför ska vi utreda hur olika föroreningskällor påverkar badvattenkvaliteten i centrala Göteborg.

Med ett allmänt bad kan samvaro, lek och motion samsas i vatten i en öppen och spännande miljö. Badet i sig blir en målpunkt och mötesplats.

UPPFÖLJNING

Åtgärden anses genomförd då utredning är färdigställd.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Älvstranden Utveckling

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden, Park- och naturnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag

RESURSER

I befintlig budget.

128. ANALYSERA MARINA ANSVARSBIOTOPER

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att säkerställa att vi får ett nätverk av skyddade, skyddsvärda, marina biotoper krävs en analys av var dessa miljöer finns och om tillräckligt stor andel av dessa miljöer har adekvat skydd. Första steget är att göra GIS-analys av var biotoperna finns. Steg två är att bedöma kvaliteten på dessa i de fall då det finns nationella bedömningsgrunder. Det blir då nödvändigt att göra inventeringar i fält för att fastställa kvaliteterna. Målet är en karta över vilka områden som behöver långsiktigt skydd. Både lokaler av hög kvalitet och ett sammanhängande nätverk av miljöer behöver skyddas.

UPPFÖLJNING

Åtgärden består huvudsakligen av två delar:

1. En GIS-analys av var områden finns
2. En värdering av dessa områden

Åtgärden anses vara genomförd då båda dessa delar är genomförda och dokumenterade.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Skydda av marina områden

RESURSER

Vi har uppskattat att en person skulle behöva arbeta med det här på halvtid under hela perioden för att nå i mål. För GIS-analys krävs endast arbetsinsats. Inventeringar i fält är kostsamma och görs av konsulter. Vi kommer inte kunna besöka alla områden så vi får ett komplett kunskapsunderlag. En uppskattning är 500 000 kr per år i tre säsonger för undersökningar under förutsättning att bedömningsgrunder finns framme. Utöver det kommer kostnaden för en halv tjänst under perioden.

129. GÖR EKOLOGISK LANDSKAPSANALYS FÖR FLER ARTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Ekologisk landskapsanalys (ELA) är ett verktyg för att visa arters möjliga förekomster och spridningsmöjligheter. Analyserna är ett viktigt komplement till traditionella naturinventeringar. Hittills har staden tagit fram en analysmetod samt genomfört analyser för ett tiotal arter. Det finns fler, framförallt hotade, arter som vi behöver genomföra analyser för. Vi ska innan 2020 genomföra ekologisk landskapsanalys (ELA) för minst fem nya arter. I arbetet ingår också att kartlägga barriärer samt att föreslå var förstärkningsåtgärder och andra åtgärder behöver göras för att minska barriäreffekterna.

UPPFÖLJNING

Åtgärden anses genomförd då åtminstone fem analyser är genomförda och dokumenterade.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Åtgärden kräver tid från medverkande förvaltningar, detta torde dock rymmas inom ordinarie verksamhet. Till detta eventuella medel för att ta fram/köpa in kartdata till analyserna samt genomförandet som utförs av extern part. Kostnad för extern hjälp uppskattas till cirka 500 000 kronor.

130. SAMMANSTÄLL INFORMATION OM INVASIVA FRÄMMANDE ARTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Invasiva främmande arter är arter som med eller utan avsikt har förts till Sverige och som därefter har lyckats etablera sig och sprida sig i svenska sjöar och vattendrag, hav och på land. Dessa arter är i många fall ett hot mot den biologiska mångfalden, eftersom de många gånger saknar naturliga fiender och därmed kan sprida sig obehindrat. På så sätt konkurrerar de ut andra, naturligt förekommande, arter. Vi ska sammanställa information om de viktigaste invasiva arterna som utgör ett hot mot den biologiska mångfalden i Göteborg samt vilka åtgärder som behöver genomföras för att vi ska kunna ta kontroll över deras spridning.

UPPFÖLJNING

Åtgärden kan anses genomförd då det finns ett framtaget underlag avseende de viktigaste invasiva arterna.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetskontoret, Park- och naturförvaltningen

BERÖRDA DELMÅL

- Biologisk mångfald i skogen
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Åtgärden kräver tid från medverkande förvaltningar, detta bör dock rymmas under ordinarie verksamhet.

131. TA FRAM UTBILDNINGSMATERIAL OCH CHECKLISTOR OM ARTSKYDD OCH KOMPENSATIONSÅTGÄRDER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram utbildningsmaterial och checklistor för spridning av kunskap om bland annat artskydd och ekologisk kompensation. Vilka krav ställer miljöbalken och varför?

Handläggare, projektledare med flera som behöver redogöra för naturpåverkan ska ha nytta av materialet. Målgruppen inkluderar handläggare, projektledare på Fastighetskontoret, Trafikkontoret, Förvaltningen kretslopp och vatten, Park och naturförvaltningen, Miljöförvaltningen, Lokalförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna med flera. Även stadens bolag samt aktörer som bedriver miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet borde vara intressanta.

Lagstiftning om artskydd och ekologisk kompensation är omfattande och kan upplevas som krånglig av de som inte kontinuerligt arbetar med biologi och naturvårdsfrågor. Vi ser att det finns ett utbildningsbehov inom stadens förvaltningar och bolag samt andra verksamhetsutövare i staden i dessa frågor.

Ett utbildningsmaterial i form av förenklade sammanfattningar och begreppsförklaringar med hänvisningar till var man finner mer information skulle hjälpa många berörda handläggare, liksom tydliggörande exempel och checklistor. Vi behöver även vägleda verksamhetsutövare som bär ett stort ansvar för att redovisa och utreda risk för påverkan på naturmiljöer och föreslå skyddsåtgärder.

Genom att visa tillräcklig hänsyn till naturmiljöer vid prövning och drift av miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet med mera samt inom stadsplanering kan vi bidra till att nå miljömålen med koppling till biologisk mångfald.

UPPFÖLJNING

När utbildningsmaterial sprids och presenteras kan enkätundersökningar göras för att följa upp om kunskapsnivån höjs.

Åtgärden anses genomförd då utbildningsmaterial och checklistor finns framtagna.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Park- och naturnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Varierat landskap med rik biologisk mångfald
- Biologisk mångfald i skogen
- Vårda natur- och kulturmiljöer i odlingslandskap och våtmarker
- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag

RESURSER

Åtgärden kräver tid från medverkande förvaltningar. Uppskattningsvis kommer resurserna finnas inom den ordinarie verksamheten.

UTKAST

132. DIGITALISERA KARTLÄGGNINGEN AV KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA ODLINGSLANDSKAP

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi har sedan 2010 arbetat med kartläggning av våra kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap. Vi ska komplettera kartläggningen av kulturhistoriskt och biologiskt värdefulla odlingslandskap genom att digitalisera dess resultat.

Miljöprogramsåtgärd 115 i Göteborgs Stads miljöprogram 2013, Komplettera kartläggningen av kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap, har resulterat i Göteborgs stadsmuseum Kulturmiljörapport 2014:1, Värdefulla odlingslandskap. Natur- och kulturvärden i Göteborgs jordbruksområden. Arbetet med att digitalisera rapportens resultat återstår. Avsikten är att rapportens resultat ska föras in i stadens verktyg InfoVisaren tillsammans med andra kulturhistoriska värden.

UPPFÖLJNING

Följa upp om de kartlagda kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskapen har förts in i stadens verktyg InfoVisaren.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kulturnämnden, Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker

RESURSER

133. UTVÄRDERA NYA HÅLLBARA ANLÄGGNINGAR FÖR DAGVATTEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska minska avledningen av dagvatten via ledningar, därför kommer det att behöva anläggas andra sorters anläggningar för att hantera dagvattnet. Genom att anlägga öppna, gröna och tröga dagvattensystem kan vattenflödet fördröjas och renas och minska belastningen på avloppssystemet. Vi ska ta fram en plan för uppföljning av dagvattenreningsanläggningar för att öka kunskapen om hur dessa kan byggas och drivas i staden. Genom att anlägga öppna, gröna och tröga dagvattensystem kan vattenflödet fördröjas och renas och minska belastningen på avloppssystemet.

UPPFÖLJNING

Mäta antalet anläggningar av trögt dagvattensystem i staden. Framtagen plan för dagvattenreningsanläggningar.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

134. UTRED MÖJLIGHETEN ATT ÖPPNA UPP KULVERTERADE VATTENDRAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

Många sträckor av stadens vattendrag är kulverterade. De har lågt värde för biologisk mångfald och liten reningspotential för näringsämnen och föroreningar. Öppna vattendrag är att föredra framför kulvertar eftersom de dessutom minskar riskerna för översvämning uppströms och ger en varierad och tilltalande miljö.

Vi ska inom detaljplane- och översiktsplaneprocessen arbeta för att undvika nya kulverteringar av vattendrag. Att planera för tröga system är särskilt viktigt i områden som riskerar att få problem med översvämningar.

Att ersätta kulverteringar med levande vattendrag skapar fler vattenmiljöer i stadsnära lägen, ger ökade natur- och rekreationsvärden samt ökar potentialen för rening av dagvatten.

UPPFÖLJNING

Bättre dagvattenhantering och mer attraktiv bebyggelsestruktur

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

Inom befintlig ram.

135. UNDERSÖK FÖRORENINGSBELASTNINGEN I RECIPIENTER AV DAGVATTEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att möjliggöra effektivt arbete i planprocessen behöver vi undersöka föroreningsbelastningen på recipienterna i dagvatten. Dessutom behöver vi uppdatera matrisen med prioriteringsklasser för recipienter i dagvatten inom planlagda områden. För att förbättra statusen i Göteborgs recipienter behöver åtgärdsplaner tas fram.

I linje med Vattendirektivet har Länsstyrelsen börjat ställa krav på att dagvattenutredningar ska visa att exploatering av områden inte kommer att försämra recipientens status. I Vatteninformationssystem Sverige (VISS) är i dagsläget endast ett fåtal recipienter statusklassade och kunskapen om vattendragens tillstånd är därmed bristfällig. Utan kunskap om recipientens föroreningsbelastning går det inte att uttala sig om huruvida exploatering kommer att försämra recipientens status eller inte.

UPPFÖLJNING

Modelleringar och åtgärdsplanen kan användas i uppföljningssyfte.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Livskraftiga ekosystem i sjöar och vattendrag

RESURSER

Kretslopp och vatten: Analys av sju stycken recipienter kostar cirka 175 000-210 000 kronor.

Miljöförvaltningen: Analys av resten av recipienterna i matrisen i dagvatten inom planlagda områden kostar cirka 350 000 kronor.

136. TESTA ALTERNATIVA MATERIALVAL VID NY- OCH OMBYGGNING AV KONSTGRÄSPLANER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Miljö- och hälsopåverkan för konstgräsplaner har utretts men nu har ny kunskap kommit till vår kännedom om att konstgräsplaner är en källa till mikroplaster. Ur detta nya miljöperspektiv skall vi utreda hur konstgräsplaner kan konstrueras för att minska påverkan och testa nya konstruktioner och material, till exempel kork som fyllnad i konstgräsplan. Syftet med åtgärden är att hindra spridning av mikroplaster till naturen.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Idrotts- och föreningsnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad mängd marint skräp

RESURSER

Ekonomiska medel finns hos förvaltningen för nyetableringar av konstgräsplaner och byten av ytskikt baserade på traditionella material. Kostnader för miljövänliga alternativ kan både vara högre eller lägre än traditionella konstgräsmaterial.

137. VINTERHÅLL KONSTGRÄSPLANER FÖR MINSKAD SPRIDNING AV MIKROPLAST

SYFTE OCH BESKRIVNING

Från och med vintern 2016/2017 sker vinterhållningen av förvaltningens konstgräsplaner på ett sådant sätt att spridning av gummigranulat successivt reduceras. Installationer och nya skötselrutiner tas fram för att minska mängden gummigranulat som sprids till naturen och vatten. Syftet med åtgärden är att hindra spridning av mikroplaster till naturen.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Idrotts- och föreningsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad mängd marint skräp

RESURSER

Kräver extra resurser. Ökad kostnad för Idrott & förening.

138. INFORMERA FÖRENINGAR MED EGNA KONSTGRÄSPLANER OM MILJÖPROBLEMATIKEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

De föreningar som har egna konstgräsplaner kommer successivt att informeras om den miljöproblematik som finns med nuvarande materialval och hur dessa kan reduceras.

Bidra till att minska miljöpåverkan i staden från även de konstgräsplaner som ägs av föreningar.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Idrotts- och föreningsnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad mängd marint skräp

RESURSER

Informationen sker inom ramen för förvaltningens budget. Inga ekonomiska medel finns hos förvaltningen att genomföra åtgärder på föreningsägda konstgräsplaner som minskar miljöpåverkan.

139. UTRED HUR MIKROPLASTER FÅNGAS UPP I SMÅBÅTSHAMNARNAS DAGVATTENANLÄGGNINGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utreda hur mikroplaster fångas upp i dagvattenanläggningar i våra småbåtshamnar. Var tredje år i samband med slamsugning av brunnar i hamnar ska vi undersöka mängden mikroplast. Syftet är att få bättre kunskap om hur mikroplaster fångas upp i dagvattenanläggningar i småbåtshamnar.

Kunskapen om spridning av mikroplast den här vägen kan då byggas upp över tid och resultaten kan användas för att kommunicera med båtägare om rätt beteende när man rengör och slipar båtskrov, vilket kan ge relativt höga effekter på sikt (beroende på hur stort problemet är idag). Alternativt ge incitament för rening av dagvatten i dagvattenanläggningar i anslutning till uppställningsplatser för fritidsbåtar. På sikt kan åtgärden leda till att spridningen av mikroplaster (i det här fallet båtbottnfärg) till naturen minskar.

UPPFÖLJNING

Var tredje år i samband med slamsugning av brunnar i hamnar ska vi undersöka mängden mikroplast.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Grefab

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad mängd marint skräp

RESURSER

140. UTBILDA ANSTÄLLDA I KOMMUNENS HAMNAR NÄR DET GÄLLER SKÖTSEL AV BÅTBOTTENTVÄTTAR MED EFTERFÖLJANDE RENING OCH HANTERING AV AVFALL

SYFTE OCH BESKRIVNING

En utbildnings/informationsåtgärd som till låg kostnad kan ge en indirekt effekt genom att säkerställa förståelse för problemet och rätt skötsel av reningsanläggningar för båtbottentvättar. Utbildningen bör omfatta en beskrivning av problemet med mikrokräp i havet, visa var risken för spridning finns i verksamheten och hur man ska arbeta för att förebygga att avfall från båtbottnar når havet.

Syftet är att alla som arbetar med hantering av avfall från båtbottnar ska få en ökad förståelse för problemet och ha en god kunskap om hur anläggningarna ska skötas för att uppnå bästa effekt.

Åtgärden ska resultera i att flagor av båtbottnar inte hamnar i havet utan samlas upp och tas om hand. På så vis minskar mängden mikroplaster (färgflagor) som tillförs havet. Färgflagorna kan ha olika tillsatser för att förhindra påväxt på båtskroven, och är i de fallen även giftiga för vattenlevande organismer.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Grefab

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad mängd marint skräp

RESURSER

141. UNDERSÖK ANDEL MIKROPLAST I SAND OCH FLIS PÅ STADENS GATOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska undersöka hur mycket mikroplast som finns i den sand och flis som sopas upp av sopbilar på kommunala gator. Kunskapsläget är inte tillräckligt för att vi i nuläget ska kunna föreslå åtgärder som kan ge direkt effekt när det gäller mikroplast som sprids via dagvattnet. Den föreslagna åtgärden ska leda till ökad kunskap och ge underlag som kan möjliggöra beslut om mer direkta åtgärder, och därför kan effekten bli hög i förlängningen.

Samlingsprover tas i dag för analys av kemiskt innehåll. Det bör gå att bestämma innehållet av mikroplast i dessa prover och beräkna hur mycket mikroplast som sopas upp totalt från kommunens gator. Om detta är en betydande mängd kan man gå vidare och undersöka hur man kan avskilja mikroplasten.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad mängd marint skräp

RESURSER

Kostnaden är bedömd till 50 000 kr och ca 50 timmar

142. UNDERSÖKNING FÖREKOMSTEN AV MIKROSKRÄP FRÅN TRAFIK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Åtgärden är en sammanslagning av flera mindre åtgärder av utredningskaraktär och omfattar att kvantifiera dagvattenflöden och masstransport, samt hitta lämplig provtagning och analysmetodik.

Syftet är att få bättre kunskap om hur stort problemet är och hur det kan hanteras. Det ingår i åtgärden att undersöka om det förekommer mikroplaster i dagvattensystem och dagvattendammar, samt att undersöka hur mycket av mikroplasten som fångas upp i befintliga rännstensbrunnar och dagvattenanläggningar, och utreda hur mycket som skulle kunna fångas upp med bästa möjliga teknik. I samband med detta ska vi även undersöka hur mycket mikroplast som finns i sand och flis som sopas upp av sopbilar på kommunala gator. Samlingsprover tas i dag för analys av kemiskt innehåll. Det bör gå att bestämma innehållet av mikroplast i dessa prover och beräkna hur mycket mikroplast som sopas upp totalt från kommunens gator. Om detta är en betydande mängd kan man gå vidare och undersöka hur man kan avskilja mikroplasten.

Kunskapsläget är inte tillräckligt för att vi i nuläget ska kunna föreslå åtgärder som kan ge direkt effekt när det gäller mikroplast som sprids via dagvattnet. Den föreslagna åtgärden ska leda till ökad kunskap och ge underlag som kan möjliggöra beslut om mer direkta åtgärder, och därför kan effekten bli hög i förlängningen.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad mängd marint skräp

RESURSER

Kostnaden är bedömd till 500 00 kr och 400 timmar för Trafikkontoret.

143. TA FRAM RIKTLINJER OM ATT INTE ANVÄNDA KONSTGRÄS I TRAFIKMILJÖER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram riktlinjer som klargör hur vi minimerar användandet av konstgräs i olika trafikmiljöer, exempelvis spårområden och rondeller. Åtgärden bedöms ha relativt liten effekt men den är lätt att genomföra till en låg kostnad och rådighet finns. Genom tydliga riktlinjer skapar vi dessutom trygghet och tydlighet i våra kontakter med projektörer och driftspersonal.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad mängd marint skräp

RESURSER

Kostnaden hanteras inom ordinarie ram. Viss arbetstid för framtagning och implementering av riktlinje, mindre än 100 timmar

144. UTÖKA STRANDSTÄDNINGEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utöka befintlig strandstädning med ytterligare en bemannad båt. Makroplast i havet är en stor källa till mikroplaster då det bryts ned. Att utöka strandstädningen till det dubbla under säsong innebär att en väsentligt större del av denna makroplast kan städas upp innan den bryts ned.

UPPFÖLJNING

Upplockat skräp i olika fraktioner mäts och rapporteras årligen.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad mängd marint skräp

RESURSER

Åtgärden innebär en kostnad på ca 700-800 tkr per år som inte kan finansieras inom ram. Personalresurser för planering, beställning och uppföljning ryms inom befintlig ram.

145. ÖKA KUNSKAPEN OM MARINT SKRÄP I ETT MARITIMT BESÖKSCENTER VID ASKIMSBADET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Utveckling av ett maritimt center vid Askimsbadet i befintlig utställningslokal Långgrundet och/eller upprustad före detta badvaktsbyggnad.

Under 2017 tas en förstudie fram i samarbete med Miljöförvaltningen, SDF Västra Göteborg, Sjöfartsmuseet med flera. Utveckling av utställning, strandskoleverksamhet för barn och ungdomar, samarbetsformer, personalbehov, finansiering mm skall belysas. En utbildnings/informationsåtgärd som syftar till att öka kunskapen om havet, marin nedskräpning, biologisk mångfald med mera. Här ska vi informera och försöka påverka beteenden, effekten kan bli stor på sikt även om den direkta mätbarheten är svår. Park- och naturförvaltningen har sedan 2015 byggt upp en utställning i samarbete med miljöförvaltningen om havet, marin nedskräpning i en upprustad före detta toalettbyggnad på Askimsbadet. Utställningslokalen blev mycket uppskattad 2015 och utställningen utvecklas ytterligare under 2016. Förutsättningarna att utveckla utställningen med verksamhet för barn och ungdomar bedöms som god och intresse finns hos flera parter.

UPPFÖLJNING

Några absoluta måttal på effekten på havsmiljön till följd av information och utbildningsinsatser är svåra att få. Deltagare i aktiviteter kan mätas.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Stadsdelsnämnden Västra Göteborg

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad mängd marint skräp

RESURSER

146. ÖKA KUNSKAPEN OM SPRIDNING AV MIKROPLASTER I KRETSLOPPET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska delta inom forskningssamarbeten om mikroplaster i kretsloppet tillsammans med andra VA-organisationer i södra Sverige. En aktiv omvärldsbevakning av pågående övrig forskning om mikroplaster i slam och vatten är viktig. Syftet är att öka kunskapen om spridning av mikroplaster i kretsloppet med fokus på slam och vatten inom forskningssamarbeten.

UPPFÖLJNING

Åtgärden är en utredningsåtgärd som inte har direkt effekt men som är viktig för att kunna hitta framtida åtgärder för att förhindra spridning av mikroplast till naturen.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Gryaab

SAMARBETSPARTNER

Diverse VA organisationer

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad mängd marint skräp

RESURSER

147. INKLUDERA UTSLÄPP AV MIKROPLASTER FRÅN ANLÄGGNINGAR I TILLSYN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi behöver höja den interna kompetensen kring de främsta källorna till mikroplaster, hur de sprids och vilka krav som är rimliga att ställa t ex på utgående halter i vatten. Vi behöver också kunna hänvisa till standardiserade mätmetoder och tillvägagångssätt. Bland annat rör det sig om att hitta arbetssätt att bedriva tillsyn kopplat till konstgräsplaner, golfbanor, granulatframställning, paddockar, lekplatser etc. Detta stämmer väl överens med några övriga åtgärder rörande mikroplast som finns med i handlingsplanen. Det behöver också finnas en samsyn på nationell nivå kring hur tillsynen ska bedrivas.

UPPFÖLJNING

Åtgärden anses genomförd då vi kan följa upp att ny kunskap har införskaffats och implementerats i tillsynen.

Aktivitetens mässigt bör åtgärden vara genomförd till år 2020.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Idrotts- och föreningsnämnden, Park- och naturnämnden, IVL, HaV, Länsstyrelsen

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad mängd marint skräp

RESURSER

Den uppskattade resursåtgången är cirka 500 timmar under hösten/vintern 2017.

148. UTVECKLA INFORMATION OM PARKER OCH NATUROMRÅDEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att öka tillgängligheten till och kunskap om naturen är det viktigt med information och tydlighet. Vi ska därför utveckla informationen om parker och naturområden på webben och andra digitala media, såväl som med trycksaker, entréskyltar med mera. Vi behöver också utöka och förtydliga informationen om hur man betar sig ansvarsfullt i våra gemensamma park- och naturområden.

Genom att utveckla information om och i parker och naturområden kan besökandet öka. Det bidrar till positiva hälsoeffekter samt bidrar till att öka medvetenhet, kunskap och intresse för natur- och kulturmiljöer och dess värden.

UPPFÖLJNING

Uppföljning kan ske genom stadsmiljöenkäten.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Idrotts- och föreningsnämnden, Kulturnämnden, Miljö- och klimatinämnden, Berörda Stadsdelsnämnder, Väst kuststiftelsen

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Tillgänglig kust och skärgård
- Tillgängliga skogar
- Tillgång till ett varierat och rikt växt- och djurliv

RESURSER

Del av planering och produktion sker inom befintlig ram. Mer omfattande produktion av informationsmaterial inklusive illustrationer, foto, layout, tryckning mm, framtagning av digitala verktyg, framtagning av kartmaterial kräver extra resurser både i form av tid och köp av tjänster. Uppskattningsvis 300-500 tkr beroende på omfattning.

149. FÖRBÄTTRA TILLGÄNGLIGHETEN TILL PARKER OCH NATUROMRÅDEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska förbättra tillgängligheten med kollektivtrafik och cykel till parker och naturområden. Även vandringsleder och promenadstråk i och mellan områdena ska ses över.

Genom att göra det lätt att ta sig till grönområden blir de mer tillgängliga för göteborgarna. Möjligheterna för ekodukter och parkodukter i strategiska lägen bör undersökas. Andra möjligheter som vi ska tillvarata är att placera hållplatser så det är lätt att ta sig till parker och grönområden, tydliggöra entréer till parker och grönområden samt skapa länkar mellan större grönområden som riktningsskapare och vägvisare.

Även om staden inte alltid har full rådighet i frågan så bör vi genom dialog med Västtrafik skapa mera förståelse för frågan.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden, Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Västtrafik

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Tillgänglig kust och skärgård
- Tillgängliga jordbrukslandskap och våtmarker
- Tillgängliga skogar
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

RESURSER

Kräver extra resurser. Miljontals kronor. Större åtgärder som ekodukter och parkodukter rymms inte inom ramen.

150. UTVECKLA BOSTADSNÄRA PARKER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Utifrån inventering av de bostadsnära parkerna ska sju stycken bostadsnära parker utvecklas varje år för att bättre uppfylla kriterierna för varierad natur i grönstrategin. Översiktlig planering och prioritering av detta sker i parkplanearbetet.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kulturnämnden, Kretslopp och vattennämnden, Stadsdelsnämnderna

BERÖRDA DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

RESURSER

Kräver extra resurser. För genomförande krävs extra investeringsmedel.

151. ANLÄGG "JUBILEUMSPARKEN" – EN NY STADSPARK I FRIHAMNEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att göra Älvstaden inbjudande och öppen för både världen och hela staden ska vi etablera en stadspark i Frihamnen. Göteborg saknar en stor park vid älven och en park i ett sådant läge blir en länk som sammanfogar de båda sidorna av älven. Parken kan även fungera som ett stort dagvattenmagasin och innehålla olika typer av ekosystemtjänster som är bra för staden.

Det finns många fördelar med att anlägga fler grönområden i staden. Bland annat kan nämnas att fler grönytor ökar upptagningen av koldioxidutsläpp och andra hälso- och miljöfarliga partiklar från biltrafiken, de ökar stadens anpassningsförmåga till ett förändrat klimat, förbättrar dagvattenhanteringen samt minskar upplevelsen av buller.

Centrala älvstadsprojektet håller i de första övergripande skisserna av parken tillsammans med byggnadsnämnden och park- och naturnämnden. Senare i processen går ansvaret över till park- och naturnämnden.

UPPFÖLJNING

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Byggnadsnämnden, Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden, Älvstranden Utveckling

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

RESURSER

Hanteras inom arbetet med jubileumsplanen för Göteborg 2021 och Vision Älvstaden.

152. SKAPA EN PROMENADVÄNLIG OCH VARIERAD UPPLEVELSEMILJÖ LÄNGS KAJKANTERNA INOM ÄLVSTADEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska successivt skapa en promenadvänlig och varierad upplevelsemiljö längs kajkanterna inom Älvstaden på både södra och norra sidan om Göta Älv. På så vis knyter vi samman stadens befintliga miljöer längs vattnet med de nya som ska komma till. Även de delar av Göta älvs kajkanter som inte används för näringsändamål idag ska göras tillgängliga så att alla kan uppleva vattnet.

UPPFÖLJNING

Har inte kvantifierats.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Älvstranden Utveckling

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

Hanteras inom arbetet med Vision Älvstaden.

153. ERSÄTT PARKERINGSPLATSER VID KANALERNA MED AKTIVT STADSLIV OCH GRÖNSKA

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att öka tillgängligheten till vattnet i de centrala delarna av Göteborg ska vi ta bort de parkeringsplatser som finns utefter kanalerna och ersätta dem med ytor som främjar ett aktivt stadsliv, genom exempelvis parker och caféer.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Byggnadsnämnden, Fastighetsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

Kräver extra resurser. Att ersätta gatuparkeringar med anläggningar i centrala lägen innebär mycket stora investeringar. Miljontals kr.

154. TA FRAM RIKTLINJER FÖR VARIERAT VÄXT- OCH DJURLIV I BOSTADSNÄRA NATUR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi har tagit fram riktlinjer för ett varierat växt- och djurliv i bostadsnära parker och naturområden. Riktlinjerna skall förankras och spridas till planerare, förvaltare och skötselutförare genom informationsinsatser och praktiska exempel. Enklare faktablad och praktiska beskrivningar kommer att tas fram.

Tillgång till ett varierat växt- och djurliv inom 500 meter från bostaden är ett av delmålen under stadens miljömål för varierat växt- och djurliv. Det är också en viktig strategi i Grönstrategin. Riktlinjerna skall fungera som ett hjälpmedel för förvaltare och utförare att genomföra mindre förbättringsåtgärder på ett enkelt sätt för att gynna biologisk mångfald men också öka kunskapen och ge tips om mer omfattande åtgärder. Riktlinjerna måste implementeras hos förvaltare och utförare och praktiska exempel genomföras.

UPPFÖLJNING

GIS-baserat system för dokumentation och uppföljning av vissa typer av åtgärder till exempel utläggning av död ved finns och kommer att utvecklas för park- och naturförvaltningens förvaltningsområden.

Riktade inventeringar kan genomföras om ekonomiska resurs finns eller bidrag som till exempel LONA beviljas.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgång till ett varierat och rikt växt och djurliv

RESURSER

Personalresurser och mindre åtgärder inom befintligt uppdrag ryms inom befintlig budget. Mer omfattande åtgärder och ex. uppföljningsinventeringar ryms inte inom ram.

155. TA FRAM OMRÅDESBESKRIVNINGAR FÖR FRILUFTSOMRÅDEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram områdesbeskrivningar för våra större friluftsområden som beskriver områdets karaktär och inriktning och på vilket sätt de ska förstärkas och utvecklas. Rudalen föreslås som pilotområde. Vi ska också visa vilka kvaliteter som finns i de olika områdena idag och vilka som behöver kompletteras. Kartor och informationsmaterial kan behöva tas fram. Dessutom ska vi ta fram skötselprogram för de olika friluftsområdena. En medveten skötsel av olika naturtyper ökar den biologiska mångfalden och upplevelsevärdet.

Syftet med åtgärden är att skapa attraktiva friluftsområden som resulterar i att fler medborgare besöker områdena i större utsträckning. Genom att öka tillgängligheten ökar också användbarheten av områdena. Forskning visar att folkhälsan stärks vid vistelse och aktiviteter i park- och naturmiljöer. Områdena fungerar också som en naturlig mötesplats. Ett ytterligare syfte är också att skapa en samsyn i utvecklings- och driftfrågor mellan berörda förvaltningar.

UPPFÖLJNING

Besöksmätningar. Investerings- och skötselinsatser kan optimeras med en gemensam och genomtänkt inriktning och åtgärdsbeskrivning.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Idrotts- och föreningsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgång till ett varierat och rikt växt och djurliv

RESURSER

Personalresurser finns till viss del inom ram hos respektive förvaltning. Ytterligare resurser utöver ram kan krävas för köp av konsulttjänster, tillfälliga anställningar.

156. SKAPA EN STRANDPROMENAD UTMED SÄVEÅN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska göra Säveån mer tillgänglig genom att bland annat anlägga gångvägar och bryggor på lämpliga ställen. Dessutom ska vi öka tillgänglighet för fiske.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Kulturnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

Kräver extra resurser. Mindre åtgärder som fiskeplatser kan rymmas inom ram.

Nyanläggning av gångvägssträckor efter Säveån görs i samband med detaljplaners genomförande och finansieras inom planens investeringsplan.

157. UTVECKLA KVILLEBÄCKSTRÅKET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utveckla Kvillestråket mellan Backaplan och Hökälla till att bli ett attraktivt naturstråk. Vattendraget är idag outnyttjat och bortglömt men har stor potential att utvecklas till att bli en vacker och välanvänd oas på centrala Hisingen. Syftet med åtgärden är att öka tillgången till gröna rekreativa miljöer och att värna och förstärka det växt- och djurliv som finns i området.

Kvillebäcken/Kvillen som är ett av stadens centrala vattendrag sträcker sig mellan Götaälv och Nordreälv. Vattendraget rinner i två av Älvstadens utvecklingsområden; Frihamnen och Backaplan. Förbättringarna kommer att ske både över det sammanhängande stråket och på vissa utvalda platser.

UPPFÖLJNING

Funderingar finns på att mäta besöksfrekvensen men det är ganska svårt att säkerställa värdefulla siffror.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgängliga sjöar och vattendrag
- Tillgång till ett varierat och rikt växt- och djurliv
- Attraktiv bebyggelsestruktur

RESURSER

Det finns inte tillräckligt med personalresurser för detta projekt inom ordinarie budget. Ytterligare personalresurser samt medel för genomförande behöver därför sökas i stadens kompletteringsbudget då det finns medel avsatt centralt under 2016 och 2017 för arbete med Kvilledalen.

158. UTVECKLA BOSTADSNÄRA NATUROMRÅDEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att underlätta för medborgarna att ta sig ut i naturen behöver det i deras vardagsmiljö finnas attraktiva och lättillgängliga rekreativmiljöer. Vi ska utse ett pilotområde där vi undersöker hur det fungerar att hitta och röra sig i lämpligt område i närmiljön och sedan ta fram förslag på åtgärder och skötselprogram för att öka tillgängligheten. Syftet är att skapa attraktiv och lättillgänglig bostadsnära natur som når en bred målgrupp för dagliga aktiviteter. Forskning visar att folkhälsan stärks vid vistelse och aktiviteter i park- och naturmiljöer. Den bostadsnära naturen fungerar också som en naturlig mötesplats.

UPPFÖLJNING

Besökarundersökningar före och efter åtgärd. Tillgänglighet före och efter förslag på åtgärder kan mätas enligt riktlinjerna för tillgänglighet.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Idrotts- och föreningsnämnden, Stadsdelsnämnderna

BERÖRDA DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

RESURSER

Personalresurser finns till viss del inom ram hos respektive förvaltning. Ytterligare resurser utöver ram kan krävas för köp av konsulttjänster, tillfälliga anställningar.

159. ÖKA TILLGÄNGLIGHETEN TILL BOSTADSNÄRA NATUR

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att underlätta för medborgarna att vistas i naturen ska det i deras vardagsmiljö finnas attraktiva och lättillgängliga rekreativmiljöer. Vi behöver ta reda på hur det fungerar att hitta och röra sig i lämpligt område i närmiljön. Vi ska välja ett pilotområde för att inventera nuläget och ta fram förslag till åtgärder och skötselprogram för att öka tillgängligheten.

Syftet är att skapa attraktiv och lättillgänglig bostadsnära natur som når en bred målgrupp för dagliga aktiviteter. Forskning visar att folkhälsan stärks vid vistelse och aktiviteter i park- och naturmiljöer. Den bostadsnära naturen fungerar också som en naturlig mötesplats.

UPPFÖLJNING

Besökarundersökningar före och efter åtgärd. Tillgänglighet före och efter förslag på åtgärder kan mätas enligt riktlinjerna för tillgänglighet.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Idrotts- och föreningsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Attraktiv bebyggelsestruktur
- Tillgång till ett varierat växt- och djurliv

RESURSER

Personalresurser finns till viss del inom ram hos respektive förvaltning. Ytterligare resurser utöver ram kan krävas för köp av konsulttjänster, tillfälliga anställningar.

160. TILLGÄNGLIGGÖR HISINGENS KUSTREMSA

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska tillgängliggöra kusten i större utsträckning genom att ta fram förslag på lämpliga promenadvägar utmed Hisingskusten. Vi ska även genomföra åtgärder för ökad tillgänglighet och ta fram en skötselplan som bland annat beskriver lämplig skötsel av olika naturtyper för att öka den biologiska mångfalden och upplevelsevärde. Syftet med åtgärden är att skapa attraktiva friluftsområden som resulterar i att fler medborgare besöker Göteborgs naturområden i större utsträckning. Forskning visar att folkhälsan stärks vid vistelse och aktiviteter i park- och naturmiljöer. Naturen fungerar också som en naturlig mötesplats.

I ett tidigare projekt har förslag för promenadstråk utmed en del av kusten på Hisingen tagits fram. Promenadslinga runt Torsviken anlades 2015.

UPPFÖLJNING

Besöksfrekvens kan användas som mätetal. Göteborgs attraktionsvärde ökar som stad att bosätta sig i, starta verksamheter i eller att besöka som turist.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnden Västra Hisingen

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgänglig kust och skärgård

RESURSER

Personalresurser finns till viss del inom ram. Ytterligare resurser utöver ram kan krävas för köp av konsulttjänster, tillfälliga anställningar.

161. ÖKA TILLGÄNGLIGHETEN OCH NATURVÄRDEN PÅ MINDRE ÖAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utreda på vilka sätt vi kan verka för att öka tillgängligheten på mindre öar i skärgården. Exempel på åtgärder kan vara att verka för restaurering av igenväxta öar och att djurhållningen på öar ökar och att underlätta för djurhållare genom hjälp med transport och tillsyn av betesdjur.

Syftet med åtgärden är att öka tillgängligheten för friluftslivet på ett antal småöar i Göteborgs skärgård genom restaurering av öar som har växt igen eller håller på att växa igen. Åtgärderna kan resultera i att områden som i dagsläget är igenväxta öppnas upp och blir möjliga för besökare att använda för rekreation.

UPPFÖLJNING

Intervjuer med besökare på öarna alternativt båtägare i närområdet kan visa både om åtgärderna är efterfrågade (före åtgärd) och om åtgärderna lett till fler besök på öarna (efter åtgärd). Antal hektar restaurerad mark och antal betesdjur kan mätas. Inventeringar före och efter åtgärder kan visa om arter kopplade till öppna marker gynnats av åtgärderna.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Fastighetsnämnden, Västkuststiftelsen

BERÖRDA DELMÅL

- Tillgänglig kust och skärgård
- Vårda natur- och kulturmiljöer i jordbrukslandskap och våtmarker
- Tillgängliga odlingslandskap och våtmarker
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald
- Tillgång till ett varierat och rikt växt och djurliv

RESURSER

Kostnader för utredning, prioritering och samordning ryms inom befintlig budget. Kostnader för restaurering av betesmark, hjälp till djurhållare med tillsyn och djurtransporter och liknande ryms inte inom befintlig budget.

162. PLACERA UT FLER TOALETTER I SKÄRGÅRDEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska utreda behov och möjligheter till utbyggnad av fler toaletter, både land- och havsbaserade, och bygga fler offentliga toaletter där det behövs. Vi ska upprätta avtal med fler aktörer för tillgång för allmänheten till deras toaletter. Vid behov ska vi ordna tillfälliga toalettlösningar, så som hyrtoaletter, i skärgården.

Genom ökad marknadsföring av skärgården med syfte att öka besöksnäringen har allt fler sökt sig ut i skärgården. Vi ska därför genomföra informationsinsatser till besökare till skärgården om var toaletter finns. Kommunen äger inte mycket mark i skärgården och har ganska få fasta toalettanläggningar som inte möter behovet. Följden har blivit förorening av naturmark och möjlig påverkan på havet.

UPPFÖLJNING

Någon direkt effekt på föroreningar i havet är svåra att mäta. Fakturerade volymer avfall/avlopp kan mätas liksom nöjdhetsgrad hos boende och besökare.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Park- och naturnämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborgs Skärgård samarbetsprojekt

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade fosforutsläpp till vatten
- Minskade kväveutsläpp till vatten

RESURSER

Personalresurser för planering och utredning kan delvis täckas inom befintlig ram. Anläggning och skötsel av fler permanenta toaletter respektive tillfälliga toaletter ryms inte inom befintlig ram. 2016 års insats under sommaren med tillfälliga toaletter samt några flera toalettavtal beräknas kosta ca 500-600 tkr.

163. INFÖR MILJÖLEDNINGSSYSTEM ELLER MILJÖCERTIFIERING I ALLA KOMMUNENS VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Det ska finnas ett systematiskt och långsiktigt miljöarbete i alla kommunens verksamheter för att identifiera verksamhetens miljöpåverkan och kunna arbeta för att minska den på ett strukturerat sätt. Att miljödiplomera verksamheten kan vara ett sätt, i pedagogisk verksamhet kan med fördel en certifiering med pedagogisk inriktning väljas.

Många av våra verksamheter arbetar inom ramen för ett miljöledningssystem redan idag. Det finns dock inga sanktioner mot de förvaltningar och bolag som inte har detta.

Ett miljöledningssystem, typ miljödiplomering, eller en miljöcertifiering sätter igång mycket positivt – det leder till ständiga förbättringar på miljöområdet och ger ringar på vattnet. Miljöarbetet måste inte se likadant ut överallt. Olika varianter som är bäst lämpade kan användas. Syftet med åtgärden är att få till ett systematiskt och långsiktigt miljöarbete i alla kommunens verksamheter. För att säkerställa effekten av miljöarbetet ska en extern revision utföras regelbundet.

UPPFÖLJNING

Åtgärden kan anses genomförd då miljöledningssystem eller miljöcertifiering finns implementerat vid samtliga av stadens nämnder och styrelser.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskad energianvändning
- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

164. UTSE MILJÖSAMORDNARE PÅ ALLA FÖRVALTNINGAR OCH BOLAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att kunna vara en föregångare i miljöarbetet är det viktigt att vi själva har ett fungerande miljöarbete. Utöver att ha ett miljöledningssystem för våra egna verksamheter ska vi utse miljösamordnare med ett tydligt ansvar för att samordna och driva på det interna miljöarbetet. Denna roll ska finnas vid alla förvaltningar och bolag.

UPPFÖLJNING

Åtgärden kan anses genomförd då miljösamordnare finns utsedd vid åtminstone 80% av stadens nämnder och styrelser.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskad energianvändning
- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

165. MILJÖUTBILDA KOMMUNENS PERSONAL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Kommunens personal ska utbildas om miljömålets olika områden och miljöpåverkan. Utbildningen ska vara inriktad mot de miljöfrågor som berör de områden en jobbar med och bidra till arbete med minskad miljöpåverkan.

För nyckelpersoner kan det finnas särskilt behov av specifika utbildningar till exempel med fokus på avfall, matsvinn, inköp, energianvändning eller transporter.

Inom Göteborgs Stad finns flera utbildningar kring olika områden och mycket sakkunskap som kan underlätta genomförandet. På intranätet under rubriken "Miljöarbetet i staden" finns en webbutbildning som kan tjäna som en god grund i personalens miljöutbildning.

Syftet med åtgärden är att alla anställda i Göteborgs Stad ska få insikt i miljömålets olika områden, vilken miljöpåverkan en själv och ens verksamhet kan ha samt vad en kan göra för att minska denna miljöpåverkan.

UPPFÖLJNING

Åtgärden kan anses klar när 80 procent av stadens förvaltningar och bolag har utbildat 80 procent av sin personal.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Minskad energianvändning

RESURSER

Beror helt på hur respektive verksamhet väljer att lägga upp sin utbildningsinsatsning.

166. SAMORDNA UPPFÖLJNING AV MILJÖMÅLEN MED UPPFÖLJNINGEN AV ÖVERSIKTSPLANEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Hur vi planerar och bygger staden är avgörande för vår möjlighet att nå miljömålen. Hur staden planeras styrs på den övergripande nivån av översiktsplanen. Just nu växer Göteborg snabbt och det finns därför goda möjligheter att fatta hållbara beslut som ger avtryck över lång tid. Vissa miljömål påverkas direkt av samhällsplaneringen, till exempel målen God bebyggd miljö, Frisk luft och Begränsad klimatpåverkan. Men även målen som rör göteborgsnaturen påverkas. I översiktsplanen och övriga styrande dokument så som strategi för utbyggnadsplanering, grönstrategi och trafikstrategi har det slagits fast att staden ska byggas inifrån och ut samt kring områden med god kollektivtrafik. Det handlar om att bygga en tillräckligt tät och blandad stad för att minska transportbehovet och skapa klimatvinster men för att vi ska nå målen behöver det ske utan att fler invånare i staden blir störda av buller och dålig luft samtidigt som befintliga natur- och kulturvärden bevaras och utvecklas.

De kommande åren ska översiktsplanen revideras samtidigt som ett nytt miljöstrategiskt program tas fram. I samband med detta ska vi utreda möjligheten att samordna uppföljningen av miljömålen och översiktsplanen i syfte att skapa en tydligare bild av hur samhällsplaneringen med- eller motverkar till att nå miljömålen. Det kan till exempel handla om att ta fram gemensamma indikatorer och synka uppföljning i tid. Naturvårdsverket har dessutom i uppdrag att se över de nationella miljömålsindikatorerna vilket vi kan ha nytta av liksom implementeringen av Agenda 2030.

UPPFÖLJNING

Utredningen ska resultera i en rapport som beskriver möjligheterna för en samordna uppföljning av miljömålen och översiktsplanen. Uppföljningen av miljömålen och översiktsplanen sker årligen.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Byggnadsnämnden, Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Utredningen kräver resurser i form av arbetstid från respektive förvaltning, uppskattningsvis 300 timmar från Miljöförvaltningen och 100 timmar från Stadsbyggnadskontoret.

167. UTREDA FLEXIBEL ARBETSPLATS

SYFTE OCH BESKRIVNING

Utreda vilka praktiska, arbetsmiljötekniska och juridiska förutsättningar som behöver skapas för att kunna öppna upp för utökat flexibilitet gällande när och var Göteborgs Stads tjänstepersoner utöver sitt arbete. Syftet är att minska eller förändra transportbehovet till och från arbetet och att fördela arbetsresorna bättre över dagen. Några av lösningar som kan undersökas är jobba hemifrån, räkna arbete under tågresor som arbetstid, jobba på annat ställe än hemkontoret med mera. Lösningar som kommer fram i utredningen ska om möjligt testas i pilotprojekt.

Inom Göteborgs Stads organisation såsom inom resterande arbetsvärlden finns det potential att minska människors behov att ta sig till och från en fast arbetsplats. I dagsläge finns det hinder för att utnyttja potentialen fullt ut och utredningen ska visa om och hur hindren kan minskas eller tas bort. Färre eller kortare resor eller en jämnare fördelning av resandet över dagen är en viktig del i att skapa ett samhälle med hållbara transporter. En utredning om vilka praktiska, arbetsmiljötekniska och juridiska förutsättningar som behöver skapas för att kunna öppna upp för ökad flexibilitet gällande när och var Göteborgs Stads anställda utövar sitt arbete. Några av lösningarna som kan undersökas är jobba hemifrån, räkna arbete under tågresor som arbetstid, jobba på annat ställe än hemkontoret med mera. Lösningar som kommer fram i utredningen ska testas i pilotprojekt.

Det finns potential att minska människors behov att ta sig till och från en fast arbetsplats. I dagsläget finns det hinder för att utnyttja potentialen fullt ut och utredningen ska visa om och hur hindren kan minskas eller tas bort. Färre eller kortare resor eller en jämnare fördelning av resandet över dagen är en viktig del i att skapa ett samhälle med hållbara transporter.

UPPFÖLJNING

En önskvärd uppföljning vore att titta på antalet frivilligt deltidsarbetande och hur dessa fördelar sig över kön, lönenivåer, ålder m.m. Att följa upp själva miljöeffekten är svårt att göra direkt men den indirekta effekten kan uppskattas baserat på olika scenarier för vad inkomstförändringen får för konsekvenser på konsumtionen.

Utredningen förväntas inte ge någon direkt effekt på miljömålen. Skulle utredningen leda till konkreta pilotförsök så kan effekten möjligtvis följas upp via enkätfrågor eller genom att introducera nya tidsredovisningsposter i systemet Personec.

Åtgärden anses vara genomförd då en utredning finns framtagen och dokumenterad.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Utredningarna kommer att kräva arbetstid och/eller kostnader för konsulttjänster. Uppskattningsvis 200 000 kronor eller 200 arbetstimmar. Genomförande av i utredningen föreslagna åtgärder kan i sin tur leda till ökade eller minskade personalkostnader längre fram.

UTKAST

168. TA FRAM AVFALLSPLANER I ALLA FÖRVALTNINGAR OCH BOLAG

SYFTE OCH BESKRIVNING

I samtliga förvaltningar och bolag ska det finnas en preciserad tillämpning av gällande avfallsplan där det tydligt framgår hur avfall ska sorteras och hanteras, samt strategier för hur förvaltningen eller bolaget kan förbygga/minimera avfall och stödja cirkulära lösningar. Syftet är att tydliggöra ansvarsfördelning och åtgärdsbehov för att förbättra resurshushållning och avfallshantering.

Alla fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och bolag i staden ska senast 2018 ha tagit fram handlingsplaner och satt igång åtgärder för att minska sitt avfall med minst 30 procent till 2030 jämfört med 2010.

Handlingsplanerna ska sedan bli en del av Göteborgs Stads nya kommunala avfallsplan. Kretslopp och vatten har i samarbete med olika verksamheter i staden tagit fram metoder, vägledningar, rutiner och checklistor för att förebygga avfall i olika typer av verksamheter. De flesta verksamheter har ett kontor och kan därför tillämpa vägledningen "Förebygga avfall på kontor". Det ger hjälp att komma igång för att sedan gå vidare och minska avfallet i själva kärnverksamheten där oftast de största avfallsmängderna och det farligaste avfallet finns.

Göteborgs Stads förvaltningar och bolag producerar årligen minst 450 000 ton avfall av olika slag. Avfall som påverkar klimat och miljö vid produktion av varor, utvinning av råvaror, transporter, användning och avfallshantering. Genom att förebygga avfall minskar påverkan på klimat och miljö. Kostnaderna för inköp och avfallshantering minskar. Det går åt mindre arbetstid för att ta hand om avfall, leveranser och inköp. Det blir mer plats i lokalerna och arbetsmiljön förbättras. Exempel från pilotprojektet Det avfallssnåla äldreboendet som genomfördes på Sekelbo äldreboende i Stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg visar också att själva kärnverksamheten kan bli effektivare och det blir bättre för brukarna.

Alla verksamheter har ansvar för att minska avfallet och vara förebilder för göteborgarna. Göteborgs stads förvaltningar och bolag träffar i stort sett alla göteborgare varje dag, i skolor, förskolor, inom äldreomsorgen, som hyresgäster i allmännyttan, på bibliotek, idrottsanläggningar och andra besöksverksamheter och vid myndighetsutövning. I SNV:s nya föreskrifter om kommunal avfallsplanering kommer det krävas att det finns åtgärder för hela kommunens verksamhet i avfallsplanen, inte bara själva avfallsverksamheten. Handlingsplanerna ska omfatta verksamhetens totala avfall inklusive det som orsakas av kärnverksamheten, såsom att hyra ut bostäder, göra detaljplaner eller ansvara för stadens IT-system. Särskilt viktigt är att handlingsplanerna omfattar stadens tunga redskap för att öka resurshushållningen: stadsplaneringen, byggandet, den kommunala upphandlingen, uthyrning av bostäder och lokaler, myndighetsutövning i form av tillsyn med mera samt rollen som stor avfallsproducent.

Kretslopp och vatten ska inspirera och vägleda verksamheter i arbetet med att ta fram handlingsplaner och komma igång med att minska avfallet och ansvarar för att infoga handlingsplanernas intentioner i den kommunala avfallsplanen.

UPPFÖLJNING

Säkerställa att avfallsplan är uppförd innan 2018. Alla fackförvaltningar, stadsdelsförvaltningar och bolag i staden ska senast år 2018 ha tagit fram handlingsplaner och satt igång åtgärder för att minska sitt avfall med minst 30 procent till 2030 jämfört med 2010. Planerna ska redovisas kortfattat i UR2.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Avfallsplanen bör göras i samarbete mellan kretslopp och vatten och berörda förvaltningar. Åtgärden kräver därför arbetsinsatser från båda förvaltningar.

169. UTSE AVFALLSSAMORDNARE

SYFTE OCH BESKRIVNING

Alla stadsdelsförvaltningar ska utse en avfallssamordnare som samordnar och stödjer enheternas avfallsarbete. Samordnaren ska även ha en övergripande strategisk funktion kring avfallshantering och avfallsminimering i respektive stadsdel.

I stadsdelarna finns ett stort behov av att lösa praktiska frågor kring avfallshanteringen. I nuläget delas detta ansvar mellan utvecklingsledare miljö, vaktmästeri och andra aktörer. Genom att utse en avfallssamordnare kan arbetet effektiviseras och förenklas. Avfallssamordnaren ska inte ha det övergripande ansvaret för avfallshanteringen utan vara ett stöd till chefer och medarbetare. Syftet är att minska stadens avfallsmängder och utöka sorteringen i alla verksamheter i stadsdelsförvaltningarna. Utöver att bidra till minskade avfallsmängder och ökad avfallssortering kan avfallssamordnare även säkerställa lagefterlevnad samt arbeta med hållbara lösningar kring till exempel återbruk.

UPPFÖLJNING

Åtgärden är uppfylld när avfallssamordnare finns i alla stadsdelsförvaltningar.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Stadsdelsnämnderna

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Del- eller heltidstjänst behöver finansieras i varje stadsdelsförvaltning.

170. INVENTERA OCH UTVECKLA VERKSAMHETERNAS UTRYMMEN FÖR AVFALLSHANTERING

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att kunna minska de olika verksamheternas avfallsmängder ska en inventering och kartläggning av verksamheternas avfallsåtervinning göras i alla stadsdelar. Både mängden och typen av avfall ska kartläggas.

Syftet är att minska kostnader för avfallet och öka miljövinster samt att underlätta för återvinning. Pilotstudie med inventering och kartläggning har genomförts i några stadsdelar men flera återstår. Omfattning av fysiska brister och tillhörande kostnader tas fram. Problemägare identifieras liksom mängden fastigheter med begränsade möjligheter till förbättringar. Här kommer också resultat från kretsloppskontorets analys av avfallslag och -strömmar vara till hjälp.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Lokalnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna, Utbildningsnämnden, Socialresursnämnd, Kretslopp och vattennämnden (Skrota skräpet)

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

171. MINSKA ELEKTRONIKAVFALLET I STADENS VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Elektroniskt avfall är det avfall som har störst klimatpåverkan i förhållande till sin vikt och innehåller många ämnen som är skadliga för hälsa och miljö. Stadens elektroniska avfall ska minska genom att sprida råd och anvisningar om hur användare ska sköta stadens IT-utrustning så den håller längre. Kriterier och rutiner för nyinköp ska utvecklas för att öka resurshushållningen.

Elektroniskt avfall är det avfall som har störst klimatpåverkan i förhållande till sin vikt och innehåller många ämnen som är skadliga för hälsa och miljö. Kasserad IT-utrustning kan stå för en tredjedel av miljöpåverkan från kontorets avfall trots att mängden inte är så stor. Elektronikavfallet är ett av de snabbast växande avfallsslagen. Kontorsdatorer byts ofta ut efter tre år, trots att de kan leva dubbelt så länge med rätt skötsel, ominstallation och uppgradering. Livscykelanalyser av IT-produkter visar att den största miljöbelastningen sker i tillverkningsfasen. Enligt en studie av Upphandlingsmyndigheten 2015 är den parameter som minskar miljöbelastningen från datorer allra mest är att produkterna används under lång tid. Intraservice och Kretslopp och vatten har tagit fram skriftliga råd och en e-utbildning för hur användare ska sköta stadens IT-utrustning så den håller längre. Dessa råd ska spridas till alla stadens verksamheter bland annat via Intraservice Supportportal. Intraservice och Kretslopp och vatten har också tagit fram ett frågeschema att besvara innan beställning av nya IT-produkter för att säkerställa ökad resurshushållning och att inte fungerande produkter kasseras. Detta ska också spridas till stadens verksamheter. Kriterier och rutiner för nyinköp ska utvecklas. Kretslopp och vatten och Park och natur har i samarbete tagit fram ett exempel på IT-rutin som en verksamhet kan tillämpa för att öka livslängden på sin IT-utrustning. Denna rutin ska spridas till stadens verksamheter. Utbilda stadens IT-tekniker för att i ökad utsträckning ominstallera och uppgradera IT-utrustning.

Vid stadens upphandling av ny hårdvara (datorer, telefoner, plattor) ska krav på uppgraderbarhet och reparerbarhet ställas liksom frihet från konfliktmineraler och andra miljökrav. Även sociala krav ska ställas. En strategi för samordning av applikationer och hårdvara ska tas fram. Rekommendationer för att rätt IT-produkt används utifrån arbetsuppgifternas krav ska tas fram. I stadens ramavtal för hårdvara ingår nu att leverantören ska ta tillbaka datorer för både återanvändning och återvinning. Inför en stadenrutin för detta och kommunicera till alla stadens verksamheter.

UPPFÖLJNING

Livslängden på stadens IT-utrustning ska följas upp.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Intraservice

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

UTKAST

172. KVALITETSSÄKRA INSAMLINGEN AV FARLIGT AVFALL I STADENS VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Att säkerställa att farligt avfall och elavfall från stadens verksamheter inte hanteras fel är en viktig åtgärd. För att säkerställa en korrekt hantering ska vi öka kunskapen hos nyckelpersoner inom Göteborgs Stad kring vad som är farligt avfall, elavfall och läkemedelsrester och hur det ska sorteras och hanteras. Vidare ska alla förvaltningar och bolag säkerställa att det finns rutiner för att förhindra att det farliga avfallet, elavfallet och kasserade läkemedel hamnar fel.

Inom Skrota skräpet kommer dagens farligt avfall-hantering i stadsdelsförvaltningarna och social resursförvaltning att ses över juridiskt sett. Utifrån den översynen kommer rekommendationer tas fram för hur en bra hantering av farligt avfall kan se ut.

Åtgärden syftar till att återvinna farligt avfall och minska farliga ämnen i kretsloppet.

UPPFÖLJNING

Förslagsvis ska stadens verksamheter redogöra för om de har kvalitetssäkrat insamlingen av farligt avfall i lämplig form.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Åtgärden förväntas rymmas inom ordinarie verksamhet.

173. IMPLEMENTERA SAMORDNAD UTSKRIFTSHANTERING I STADENS VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska införa ett system för samordnad utskriftshantering inom stadens verksamheter.

Att genomföra samordnad utskriftshantering innebär bland annat att användaren måste identifiera sig vid skrivaren för att skriva ut och att flera mindre skrivare byts ut mot färre och större.

På de arbetsplatser som genomfört samordnad utskriftshantering minskade antalet skrivare med 38 procent.

Intraservice har under 2014-2015 genomfört samordnad utskriftshantering på cirka 350 arbetsplatser* runt om i Göteborgs Stad. I och med detta beräknas kommunen spara 13,6 miljoner kronor på 6 år. Det inkluderar minskade kostnader för utskrifter, en nästan halverad kostnad för laserskrivarnas toner och för service på multifunktions skrivarna. Andra besparingar är inte medräknade här, som till exempel minskad IT-support och minskad administration.

Inköpskostnaderna för papper, enligt kretslopp och vattens beräkningar, minskar utöver detta med cirka 3,6 miljoner kronor under perioden. Tack vare minskad pappersförbrukning reducerar vi även klimatpåverkan med 45 ton koldioxidekvivalenter vilket motsvarar cirka 27000 mils körning eller knappt sju varv runt jorden med en normalstor bensinbil**.

* Arbetsplats = anta att socialkontoret och ett äldreboende i en och samma förvaltning har samma gatuadress (t.ex. Storgatan 8a), så är socialkontoret en arbetsplats och äldreboendet en arbetsplats.

** I räkneexemplet har vi utgått ifrån att 1 ton koldioxidekvivalenter motsvarar 600 mil med en normalstor bensinbil.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Intraservice

SAMARBETSPARTNER

Canon

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning

RESURSER

Att genomföra Samordnad Utskriftshantering ingår i tjänsten IT-arbetsplats/administrativa nätverket och förvaltningsprocesser finns för kompletter på arbetsplatser där redan genomfört respektive på arbetsplatser, där inte genomfört. I Serviceportalen finns beställningsformulär. Ingår i tjänsten IT-arbetsplats/administrativa nätverket, men kan tillkomma kostnader för taggar eller passagekort, kortläsarhållare eller extra avregistreringsstationer. För arbetsplats där inte Samordnad Utskriftshantering genomförts sedan tidigare åtgår resurser i form av verksamhetsprojektledare, konsolideringsbeslutsfattare, lokal kontaktperson och backuper till dessa.

UTKAST

174. INFÖR RUTINER VID INFÖRSKAFFANDE AV MÖBLER OCH INREDNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Samtliga nämnder och styrelser ska införa rutiner vid införskaffande av möbler och inredning, detta kan lösas genom ett tillägg i befintlig inköpsrutin. Göteborgs Stad köper inredning för stora belopp årligen, vilket även innebär en stor klimat- och miljöpåverkan. Vi ska göra en strategisk satsning för att minska denna påverkan. Syftet med åtgärden är att styra mot minskad klimat- och miljöpåverkan från möbler och inredning.

Rutinen ska tydliggöra att TAGE ska användas i första hand och att en sedan i andra hand ska söka i upphandlingsnämndens gällande avtal.

På TAGE kan stadens verksamheter annonsera ut överblivna möbler och inventarier och efterlysa sådant man vill ha. Allt på TAGE är gratis. Exempel på sådana rutiner finns på TAGE-sidan som ligger på Göteborgs Stads intranät under fliken "Hela staden". Kretslopp och vatten kan vägleda vid införandet av rutiner för TAGE.

UPPFÖLJNING

Uppföljningen består av hur många annonser som läggs ut på TAGE varje månad och vilken besparing i koldioxidutsläpp och ekonomisk besparing som dessa resulterar i.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

175. UTRED HUR TAGE KAN UTVECKLAS

SYFTE OCH BESKRIVNING

Med stadens interna bytessida, TAGE, kan den som vill bli av med något lägga upp en annons och den som behöver densamma kan hämta. Det är inte alltid så att någons behov av att bli av med något sammanfaller med någon annans nyanskaffningsbehov av samma sak.

Vi ska utreda om det finns möjlighet att inrätta ett centralt lager för att öka återanvändningen ytterligare. Vi vill även undersöka om TAGE kan kompletteras med en reparations- och redesigntjänst och ett showroom och om TAGE även kan användas för IT-utrustning.

Varje år slänger stadens egna verksamheter mängder av saker (främst möbler) som hade kunnat återanvändas. Särskilt vid större flyttar blir det stora mängder möbler och annan inredning som verksamheterna snabbt vill bli av med. I dessa fall hade det behövts ett fysiskt uppsamlingsställe att snabbt kunna transportera möbler och annan inredning till.

Sedan starten 2013 har TAGE reducerat Göteborgs Stads koldioxidutsläpp med cirka 70 ton tack vare att möbler och inventarier återanvänts istället för att nyttillverkas. Inköpskostnaderna har minskat med cirka 7 miljoner kronor. Till detta kommer minskade avfallskostnader.

UPPFÖLJNING

Utredning genomförd och plan för fortsatt arbete framtagen.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Social resursnämnd, Stadsdelsnämnderna

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Eventuellt behov av resurser för utredningsarbete, men det kan också rymmas inom budgeten för Cirkulära Göteborg eller Skrota skräpet.

176. GÖR TAGE MERA ANVÄNDARVÄNLIGT

SYFTE OCH BESKRIVNING

Stadens återbrukssida TAGE ska göras synligare och lättare att hitta med en attraktiv form. För att öka och underlätta användandet av TAGE i stadens verksamheter behöver TAGE-sidan utvecklas.

Varje år slänger stadens egna verksamheter mängder av saker (främst möbler) som hade kunnat återanvändas. Sedan starten 2013 har TAGE reducerat Göteborgs Stads koldioxidutsläpp med cirka 70 ton tack vare att möbler och inventarier återanvänts istället för att nyttillverkas. Inköpskostnaderna har minskat med cirka 7 miljoner kronor. Till detta kommer minskade avfallskostnader.

UPPFÖLJNING

Uppföljningen består av hur många annonser som läggs ut på TAGE varje månad och vilken besparing i koldioxidutsläpp och ekonomisk besparing som dessa resulterar i.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Intraservice

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

177. INRED NYA LOKALERNA I ALELYCKAN HÅLLBART

SYFTE OCH BESKRIVNING

Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning genom återbruk är ett effektivt sätt att minska klimatpåverkan från stadens lokaler. Att återbruka är också ett sätt att minska behovet av nyproduktion och därigenom behov av yta, råmaterial och kemikalier. Alltför ofta köps det in helt nya möbler och inredning vid ombyggnation och nybyggnation av lokaler för stadens verksamheter.

För att öka resurshushållningen och minska kemikaliebelastningen behöver verksamheterna ta ett större ansvar för att återbruka och redesigna begagnade möbler och inredning och i andra hand köpa in nytillverkade miljöanpassade möbler. Kretslopp och vatten ska vara en förebild i denna utveckling och vill arbeta med den inriktningen vid utvecklingen i sina kommande nya lokaler i Alelyckan.

Genom detta projekt vill vi visa på ett konkret, större exempel som kan inspirera och underlätta för många andra att göra samma sak. Detta kommer att sätta Göteborg på den cirkulära kartan. Genom att redesigna och upcyccla begagnade möbler kan man också förskjuta konsumtionen från produkt- till tjänstekonsumtion och i vissa fall även kan ha råd att välja designklassiker av god kvalitet. Inom detta område behövs det fler goda exempel som kan inspirera till nytänkande vid om- och nybyggnation.

Vi vill genom detta projekt sänka tröskeln och göra det lätt för fler att överväga återbruk.

UPPFÖLJNING

Utifrån tidigare exempel i Göteborg vittnar användarna om flera positiva effekter av åtgärden - både kopplat till ekologisk och social hållbarhet. IVL har tagit fram konkreta mätetal som beskriver hur mycket man sparar i form av koldioxidutsläpp utifrån olika typer av möbler. Dessa mätetal kan lätt tillämpas från fall till fall för att beräkna miljöeffekterna. När det gäller de sociala effekterna är dessa mer kvalitativa, men även här finns troligen möjlighet till följeforskning av forskare vid Göteborgs universitet. Användare har lyft fram kvalitativa konsekvenser såsom synliggörande av organisationens värderingar, stolthet och nya sätt att mötas och interagera med varandra i redesignade utrymmen.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Kretslopp och vattennämnden

SAMARBETSPARTNER

Lokalförvaltningen

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Inom befintlig budget. Erfarenheter från flera befintliga projekt har visat att återbruk och redesign inte kostar mer än att köpa in nya möbler och inredning.

UTKAST

178. INFÖR KONCEPTET "DET AVFALLSSNÅLA ÄLDREBOENDET"

SYFTE OCH BESKRIVNING

Stadsdelsnämnderna tar beslut om att införa konceptet "Det avfallssnåla äldreboendet" i sina verksamheter. Kretslopp och vatten informerar om och coachar vid införandet.

Syftet med åtgärden är att minska avfallsmängderna samt kostnader för stadens äldreboenden.

Åtgärden är en möjlighet att skala upp de goda resultat som pilotgenomförandet visat. Detta ligger i linje med att vi ska eftersträva att sprida goda idéer i staden genom att tillämpa framgångsrika projekt och initiativ på en större skala.

UPPFÖLJNING

Avfallsmängder och kostnader kan följas upp inom respektive verksamhet.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Stadsdelsnämnderna

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden stadsdelsnämnderna

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

179. REVIDERA KEMIKALIEPLANEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska revidera kemikalieplanen. I gällande kemikalieplanen är det redan fastställt att den ska revideras efter fyra år. I revideringen ingår en översyn av de lärdomar vi skaffat under den tiden som verksamheterna jobbat efter planen.

Kemikalieplanen är det gemensamma styrande dokumentet, verktyget och förhållningssätten för stadens verksamheter i kemikaliearbetet som ska leda i riktning mot Giffri miljö.

UPPFÖLJNING

Den reviderade kemikalieplanen ska finnas på plats i början av 2018.

Åtgärden anses genomförd då en reviderad kemikalieplan är beslutad.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Lokalnämnden, Park- och Naturnämnden, Upphandlingsnämnden, Representant från någon Stadsdelsnämnd

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Uppskattningsvis tillkommer behov av en halvtidstjänst under 2017 utöver den del som kan göras inom befintligt uppdrag med kemikalieplanen och den tjänst som finns på miljöförvaltningen.

180. DOKUMENTERA OCH REDOVISA ANVÄNDNINGEN AV UTFASNINGSSÄMNER I MÄRKNINGSPLIKTIGA KEMISKA PRODUKTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Alla verksamheter inom Göteborgs Stad har ansvar för att dokumentera sin egen användning av märkningspliktiga kemiska produkter med ingående ämnen. Detsamma gäller användningen av märkningspliktiga kemiska produkter genom köpta tjänster och i entreprenadverksamhet. Det finns möjlighet att registrera sin användning i ett IT-baserat stöd som miljöförvaltningen samordnar.

Alla verksamheter ska påskynda utfasningen av i första hand så kallade utfasningsämnen och i andra hand riskminskningsämnen.

Åtgärden syftar till att säkerställa den lägsta nivån för att uppfylla miljölagstiftningen och att ha kontroll över verksamhetens egen kemikalieanvändning för att kunna ha ett aktivt substitutionsarbete, göra de bästa valen ut miljösynpunkt samt att kunna minska användningen på ett strukturerat sätt i sin helhet och på en övergripande nivå för staden. Åtgärden ingår i stadens kemikalieplan.

UPPFÖLJNING

Miljöförvaltningen följer upp och redovisar åtgärden inom stadens miljörapport och som en del i uppföljningen av kemikalieplanen.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Alla

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen

RESURSER

Enligt kemikalieplanen ska åtgärden rymmas inom befintlig ram.

181. FÖRSTÄRK DET SYSTEMATISKA KEMIKALIEARBETET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ha ett fortsatt samarbete mellan stadsdelnämnderna och social resursnämnd för att fokusera på att systematiskt minska gifterna i barns vardag. I nuläget finns projektet Ansvarsfull kemikalieanvändning som arbetar med den här typen av frågor och under projektets gång har ett ökat behov av stöd och kunskap i frågan identifierats.

UPPFÖLJNING

Uppföljning av arbetet görs årligen i och med uppföljningen av stadens kemikalieplan.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Stadsdelnämnderna, Social resursnämnd

SAMARBETSPARTNER

Upphandlingsnämnden, Nämnden för Intraservice, Miljö- och klimatnämnden, Kretslopp och vattennämnden.

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade gifter i barns vardag
- Utfasningsämnen

RESURSER

Två heltidstjänster som fördelas mellan stadsdelsförvaltningarna och social resursförvaltning.

182. BEGRÄNSA PRODUKTER MED UTFASNINGSSÄMNER I WINST

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska arbeta för att inga utfasningsämnen ska finnas i staden. Vi måste därför underlätta för inköpare och beställare att hitta produkter utan utfasningsämnen i winst. Vi ska också begränsa möjligheten att i winst köpa produkter som innehåller utfasningsämnen. För varje relevant upphandling ska vi därför ställa kemikaliekraV. Det är då viktigt att analysera konsekvenserna av de ställda villkoren, så att vi kan tillgodose stadens behov. En aktiv leverantörsdialog måste föras inom de områden där utfasningsämnen kan förekomma.

Efter 2018 ska endast strikt nödvändiga produkter med exempelvis hormonstörande ämnen kunna inhandlas och då ska inköpet kompletteras med en motivering till varför detta avsteg är nödvändigt.

Ett ansvar på beställare och inköpare kommer alltid att finnas kvar eftersom alla inte har samma behov.

UPPFÖLJNING

Uppföljning skall ske senast 2018 för att följa kemikalieplanen

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Intraservice, Upphandlingsnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Utfasningsämnen

RESURSER

183. KOPPLA SAMMAN WINST MED CHEMSOFT - UNDERLÄTTAR RÄTT VAL VID INKÖP

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska koppla ihop inköpssystemet i winst med granskningssystemet för kemiska produkter, Chemsoft. En förstudie behöver först visa vad som är möjligt att göra och till vilken kostnad. Det ska vara lätt att göra kemikaliekloka val vid inköp och samtidigt upprätta en aktuell lista över de granskade kemiska produkter som används i verksamheten.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Intraservice

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Om det går att realisera kommer det att kräva utrednings- och utvecklingspengar för genomförandet som förstudien kommer visa på i vilken omfattning.

184. ÖKA KLIMATMEDVETENHETEN HOS UNGA

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska skapa engagemang och medvetenhet om klimat- och livsstilsfrågor hos gymnasieungdomar genom bland annat dialog och utbildning. Vi ska i samarbete med pedagoger stödja och arbeta med praktisk och teoretisk undervisning om hållbar utveckling i skolan. Vi ska ge ungdomar verktyg och möjlighet till kunskapshöjande aktiviteter under både skoltid och fritid. För att genomföra åtgärden behöver vi skapa samarbeten och forum för kunskapsutbyte där vi i staden kan nyttja våra kunskaper inom klimat och pedagogik på bästa sätt.

I klimatprogrammet finns en strategi som pekar ut unga som en prioriterad målgrupp: Strategi 3, Utbilda en ny generation klimatsmarta medborgare. Den syftar till att vi ska underlätta för unga göteborgare att skapa en hållbar livsstil. Genom att understödja arbetet med att inkludera, diskutera och reflektera kring hållbarhets- och livsstilsfrågor i undervisningen kan fler ungdomar i Göteborg få ökad medvetenhet och kunskap om sin egen roll i de globala utmaningarna.

UPPFÖLJNING

Antal unga per år som har tagit del av särskilda insatser om klimat- och livsstilsfrågor i sin undervisning.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Utbildningsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Ca 20 procent av en heltidstjänst årligen för samordning. Utöver det tillkommer arbetstid och andra kostnader i specifika insatser.

185. GENOMFÖR NATURPEDAGOGISKA PROJEKT FÖR SKOLOR OCH FÖRSKOLOR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Kunskapsunderlaget Natur, kultur och sociotop utgör tillsammans med expertkunskapen hos handläggarna på miljöförvaltningen och park- och naturförvaltningen en källa till kunskap om stadens växt- och djurliv och dess värden. Genom att ta fram pedagogiska material för användning i skolor och förskolor höjs kunskapen, medvetenheten och engagemanget för naturmiljöfrågor hos de kommande generationerna göteborgare. Förutom att ta fram ett utbildningsmaterial eller en lärarhandledning kan åtgärden innebära anläggande av fjärrilsträdgårdar, inventeringstävlingar eller fototävlingar.

De senaste fem-sex åren har ett antal naturpedagogiska projekt genomförts på förskolor och skolor i Göteborg. Grunden har varit den kunskap som finns samlad inom staden, till exempel inom kunskapsunderlaget Natur, kultur och sociotop.

Syftet med projekten har varit och är att skapa intresse och engagemang för naturen och dess värden och att öka kunskapen om arter och funktioner hos elever och lärare.

UPPFÖLJNING

Åtgärden anses genomförd då beslutat antal naturpedagogiska projekt genomförts.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Lokalnämnden, Park- och naturnämnden, Stadsdelsnämnderna

BERÖRDA DELMÅL

- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESURSER

Kräver extra resurser. Uppskattningsvis åtminstone 100 arbetstimmar, 500 000 kr för konsulttjänster såsom material. Möjlighet finns att ansöka om LONA-bidrag.

186. ÖPPNA FLER KREATIVA ÅTERVINNINGSCENTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

I Norra Hisingen finns det kreativa återvinningscentret REturen där barn får utforska sin kreativitet samtidigt som de får ökad kunskap om material, återbruk och giftfri miljö. Vi ska införa liknande kreativa återvinningscenter i fler stadsdelar.

REturen startades under 2015 med inspiration från Remida-center. På REturen samlar man in restmaterial från företag i området och använder dem i pedagogisk och kreativ verksamhet tillsammans med bland andra stadsdelsförvaltningens förskolor.

Åtgärden syftar till att minska avfallsmängder, informera barn och personal om giftfria material samt stödja barnens kreativa utveckling.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Stadsdelsnämnderna

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Det krävs resurser för personalkostnader, lokaler och teknik, det pedagogiska materialet och övrig inredning kan verksamheten själv samla in.

187. SKAPA NÄTVERK FÖR KREATIVA ÅTERVINNINGSCENTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Samordna ett nätverk för verksamheter som driver eller avser att driva ett kreativt återvinningscenter, för kompetens- och erfarenhetsutbyte. Inom nätverket ska frågor om exempelvis lokaler, kemikalier, finansiering, avfallshantering och insamling av material hanteras. Det ger möjlighet att samordna rutiner för avfalls och kemikaliehantering och stimulerar till samarbeten mellan verksamheter i flera förvaltningar och bolag. Ett samarbete som binder ihop stadens miljöarbete.

Det finns ett stort intresse för att starta kreativa återvinningscenter i stadens verksamheter. Ett första steg har redan tagits under hösten 2016. Genom att samordna ett nätverk för dessa kan erfarenheter och kompetens inom nätverket tas tillvara, vilket möjliggör för fler kreativa återvinningscenter att starta upp och vidareutvecklas.

Genom att tillvarata material som annars skulle ha slängts bidrar ett kreativt återvinningscenter till ökad kunskap och förståelse för cirkulär ekonomi hos såväl barn som anställda i Göteborgs Stad samt företag som på olika sätt involveras.

UPPFÖLJNING

Att följa upp antalet kreativa återvinningscenter inom Göteborgs Stad och antalet deltagande verksamheter i nätverket är enkelt. Det svåra är att följa upp hur stora utsläppsminskningar som har gjorts genom att använda material som annars skulle ha slängts. Ännu svårare är det att mäta effekterna av ökad medvetenhet om cirkulär ekonomi hos barn, anställda i Göteborgs Stad eller involverade företag. Det är dock där de största vinsterna finns på lång sikt.

Åtgärden anses genomförd då samordningen av nätverket har realiserats och pågått under åtminstone ett år.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Verksamheter i stadens stadsdelsförvaltningar (ex. förskola/skola och daglig verksamhet), kulturförvaltningen, kretslopp och vatten, konsument och medborgarservice, Älvstranden utveckling, kemikalierådet.

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

Inom befintlig budget

UTKAST

188. MINSKA MILJÖPÅVERKAN VID LIVSMEDELSINKÖP

SYFTE OCH BESKRIVNING

Åtgärden syftar till att ge ett helhetsperspektiv över stadens livsmedelsinköp.

En utredning krävs för att och identifiera vilka miljö- och hållbarhetsaspekter där användbar information redan idag finns tillgänglig och hur olika miljö- och hållbarhetsaspekter mot varandra ska vägas mot varandra. I det fortsatta arbetet ingår en vidareutveckling av klimatkompassen med syfte att inkludera fler miljö och hållbarhetsaspekter än klimat.

Våra offentliga livsmedelsinköp står för en betydande del av miljöpåverkan från Göteborgs Stads inköp. Vi arbetar idag med matens klimatpåverkan samt ekologiska livsmedel. Kunskap fattas dock kring en rad andra miljö- och hållbarhetsaspekter. Möjliga övriga aspekter att titta på skulle kunna vara biologisk mångfald, toxicitet, land- och vattenanvändning, övergödning, försurning, svinn, djuromsorg, antibiotikaanvändning och lokal produktion.

Vi önskar följa upp miljöpåverkan av våra livsmedelsinköp för att kunna identifiera de produkter och produktgrupper som har stor påverkan och skaffa oss möjligheter att sätta in relevanta åtgärder. De olika hållbarhetsaspekterna kan även komma i konflikt med varandra och för att underlätta livsmedelsval och prioriteringar vid måltidsplanering behöver det finnas stöd, riktlinjer och regelverk i att väga de olika hållbarhetsaspekterna mot varandra.

UPPFÖLJNING

En del av syftet för åtgärden är att ta fram en uppföljningsmodell för miljöpåverkan av offentliga livsmedelsinköp. Vi kommer att kunna ta fram ett nuläge och kvantitativt följa upp hur miljöpåverkan från våra livsmedelsinköp förändras över tiden inom de miljöaspekter som det finns tillräckligt bra data. Även måltidsorganisationen kommer att kunna följa upp sin egen verksamhets miljöpåverkan från livsmedelsval på detaljnivå.

Åtgärden anses genomförd då utredningen är genomförd och slutsatser är redo att implementeras.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Måltidsorganisationerna inom stadsdelsnämnderna

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Åtgärden kräver dels resurser inom Göteborgs stad för uppskattningsvis 500 timmar. Åtgärden kräver även en kostnad för konsultuppdrag för den första och andra delen som handlar om att utredning och omvärldsbevakning på ca 150 000 SEK. Kostnad kan även framkomma för inköp av eller utveckling av IT-verktyg i del 3 och 4 på uppskattningsvis 150 000 SEK.

UTKAST

189. MINSKA MATSVINNET

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska minska den totala mängden matsvinn i Göteborgs Stads verksamheter med minst 50 procent. Genom att minska matsvinnet kan vi spara både tid och pengar, vilket kan användas till att exempelvis laga mer mat från grunden och köpa in en högre andel ekologiska livsmedel till stadens verksamheter.

Det första steget är att utbilda all kökspersonal i Göteborgs Stads storkök i hur de kan minska köks- och serveringssvinnet samt mäta och registrera sitt matsvinn enligt stadens gemensamma mätmetod. Därefter bör ett fördjupat samarbete inledas med sektor Utbildning och sektor Äldreomsorg för att även minska tallrikssvinnet.

Matproduktion bidrar till stora miljöproblem världen över och cirka en tredjedel av all den mat som produceras blir matsvinn. Mindre matsvinn kommer förutom miljövinster även leda till en bättre arbetsmiljö för kökspersonalen.

UPPFÖLJNING

Till exempel kommer antal av stadens kökspersonal som fått utbildning kunna följas upp.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Stadsdelsnämnderna

SAMARBETSPARTNER

Kretslopp och vattennämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Projektet Göteborgsmodellen för mindre matsvinn är finansierat med 4 996 tkr under år 2016 och en projektgrupp är tillsatt för att utforma, genomföra och utvärdera utbildningen för kökspersonal i minskat matsvinn i köken. För att kunna nå målet om att minska matsvinnet med minst 50 procent behöver dock även pedagogisk personal inom skola och förskola samt personal inom äldreomsorgen och på boenden utbildas i hur de kan minska sitt matsvinn (tallrikssvinnet). Förhoppningen är att projektet ska kunna arbeta med dessa grupper efter 2016, och då krävs finansiering för projektet även efter 2016.

190. MINSKA ANVÄNDNINGEN AV MEJERIPRODUKTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

I stadsdelsförvaltningarnas verksamheter ska vi börja ersätta mejeriprodukter som används i matlagning med växtbaserade alternativ så som havremjolk. Vi ska också ersätta mejeriprodukter på kontor och vid konferenser.

Åtgärden syftar till en successiv minskning av mejeriprodukter och därmed till minskad klimatpåverkan.

Enligt en rapport från Sveriges tekniska forskningsinstitut är de största bidragande faktorerna till klimatförändringar från mjölkindustrin utsläpp av växthusgaserna metangas och lustgas. Även sojabaserat foder, som idag används i stor utsträckning i både ekologisk och icke-ekologisk produktion av mjölk, bidrar till utsläpp av växthusgaser. Växtbaserade mjölkprodukter bidrar till mindre negativ miljöpåverkan gällande försurning, primär energiförbrukning, markeutrofiering, färskvatteneutrofiering, marin eutrofiering, bildning av marknära ozon och markanvändning.

UPPFÖLJNING

Uppföljning skulle kunna innebära att kontrollera procentandelen inköpta mejeriprodukter per person varje år fram tills 2020. Målet är då att inköp av mejeriprodukter producerade av kor ska minska gradvis varje år.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Stadsdelsnämnderna

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Upphandlingsbolaget, Nämnden för Intraservice

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Generellt sett är växtbaserade mjölkprodukter dyrare än komjolk, även grädde, crème fraiche och ostalternativ är i dagsläget dyrare och det kommer att krävas resurser för att utreda vad en successiv övergång skulle kunna kosta.

191. ÖKA UTBUDET AV EKOLOGISKT OCH VEGETARISKT PÅ RESTAURANGER OCH CAFÉER I STADENS VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Alla stadens verksamheter som riktar sig till allmänheten och som i egen regi eller via entreprenörer serverar livsmedel ska erbjuda ekologiska och vegetariska rätter. Det gäller exempelvis simhallar, bibliotek och nöjesarenor.

Maten som erbjuds ska följa Göteborgs Stads definition av miljömåltider, det vill säga miljömärkta och etiskt märkta råvaror, säsongsanpassade och rika på grönsaker och baljväxter.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Got Event, Idrotts- och föreningsnämnden, Kulturnämnden, Liseberg, Park- och naturnämnden, Stadsdelsnämnderna

SAMARBETSPARTNER

Nämnden för konsument- och medborgarservice, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Mer ekologisk odling

RESURSER

192. UTBILDA MÅLTIDSPERSONAL I VEGETARISK MATLAGNING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Måltidspersonal inom Göteborgs Stad ska erbjudas fortbildning i vegetarisk matlagning. Med en breddad kompetens kan måltidsverksamheten stegvis ändra matsedlarna till minskad andel måltider baserade på kött- och mejeriprodukter.

Fortbildning kommer erbjudas kockar inom stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden samt de bolag och styrelser som bedriver matserveringar.

Miljöförvaltningen har enligt tidigare miljöprogramsåtgärd erbjudit personal i stadsdelsnämndernas måltidsorganisation utbildning i vegetarisk matlagning. Utbildningen har getts vid en till två gånger per år de senaste fem åren. Vi har utbildat i genomsnitt 100 måltidspersonal per år och måltidsorganisationen består av cirka 1200 personer. Utbildningen har de två senaste åren även erbjudits till kockar vid kommunala caféer och restauranger som en aktivitet i åtgärd nummer 177 "Öka utbudet av ekologiskt och vegetariskt på kommunala restauranger och caféer".

Åtgärden styr mot Begränsad klimatpåverkan och strategi nummer 20 i det klimatstrategiska programmet, "Minska klimatpåverkan från mat i våra verksamheter".

Minskad kött- och mejerikonsumtion och större andel vegetarisk mat i Göteborgs Stads verksamheter kommer leda till minskad klimatpåverkan.

UPPFÖLJNING

Vi föreslår att man utbildar 100 personer per år under fem år. Efter fem år betraktas åtgärden som genomförd med en stärkt bestående kompetens inom vegetarisk matlagning i stadens måltidsverksamheter.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Social resursnämnd, Stadsdelsnämnderna, Utbildningsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Kräver extra resurser.

193. UPPHANDLA FLER EKOLOGISKA LIVSMEDEL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Andelen inköp av ekologisk mat i staden ska öka. Upphandlingsnämnden ska ställa miljökrav i livsmedelsupphandlingar och på så sätt göra det möjligt för verksamheterna i staden att köpa in ekologiska livsmedel.

Särskilt fokus ska vara på volymprodukter, då det ger mest påverkan. Framgångsfaktorer för att lyckas med åtgärden är arbeta tillsammans i staden och i dialog med marknaden och vara tydlig med våra behov om utbud och volym.

Åtgärden är något som det arbetas med kontinuerligt och som är styrt av mål i budget om att öka andelen ekologisk mat samt beslut om endast ekologiskt kött i Göteborgs Stad.

UPPFÖLJNING

Uppföljningen sker via statistik på stadens inköp på ramavtalen som samlas in och sammanställs av Upphandlingsbolaget.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Upphandlingsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Stadsdelsnämnderna, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Mer ekologisk odling

RESURSER

194. VIDAREUTVECKLA KLIMATSMARTA LIVSMEDEL I OFFENTLIGA KÖK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Denna åtgärd genomförs med måltidsorganisationerna i stadsdelarna Norra Angered och Östra Göteborg för att testa upphandling, transport, kvalitet, tillagning och servering av lokalt och ekologiskt producerade livsmedel i av staden ägda och drivna kök.

Åtgärden skall bidra till grön affärsutveckling för små och medelstora företag. Aktiviteter som ingår är följande:

Ett team av deltagande förvaltningar upprättas och detaljplan för genomförande tas fram. Dialog förs med sakkunniga rörande tillämpningar av regelverk för upphandling av ekologiska koldioxidsnåla lokalproducerade livsmedel. Test i praktiken genomförs av koldioxidsnål närlogistik till utvalda offentliga kök. Test av reduktion av matsvinn och avfall från tillagning och konsumtion av dessa livsmedel genomförs. Workshops genomförs för lärande dialog mellan förvaltningar, personal och producenter.

Plan för spridning av resultat och uppskalning tas fram för genomförande.

Syftet är att i praktisk tillämpning lokalt undersöka möjligheter, hinder, brister samt vägar att undanröja hinder och brister för att kunna öka upphandling och konsumtion av lokala ekologiska koldioxidsnåla livsmedel i minst två offentliga kök i stadsdelarna. Detta är centralt eftersom möjligheterna för en sådan hållbar omställning i den dagliga serveringen av livsmedel bygger på förtroende och kvalitet som skall vara hållbar för dem som tillagar, serverar och konsumerar är det centralt i testbädden. Dialog och samarbete upprättas genom naven med små och medelstora företag av leverantörer.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Stadsdelsnämnden Angered

SAMARBETSPARTNER

Business Region Göteborg, Fastighetsnämnden, Miljö- och klimatnämnden, Stadsdelsnämnden Norra Hisingen, Stadsdelsnämnden Östra Göteborg, Trafiknämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning
- Varierat landskap med rik biologisk mångfald

RESUSER

Åtgärden ingår i projekt Stadslandet Göteborg. En ansökan om medel från den Europeiska Regionala utvecklingsfonden är inlämnad till Tillväxtverket. Denna insats har en budget på 10,3 miljoner kronor för 2017 - 2019. Av detta är 60 procent medfinansiering från Göteborgs stad och 40 procent från EU fonden. Beslut fattas i december 2016.

UTKAST

195. TA FRAM EN POLICY FÖR HÅLLBAR REPRESENTATION

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska ta fram en policy för en Hållbar representation i staden där fokus ligger på en miljömässigt och socialt hållbar konsumtion av livsmedel. Åtgärden styr mot strategi nummer 20 i Klimatstrategiska programmet "Minska klimatpåverkan från mat i våra verksamheter". Åtgärden syftar till att vi på stadens evenemang och möten ska välja livsmedel som är ekologiska, med låg klimatpåverkan samt tar hänsyn till etiska aspekter. Åtgärden kommer resultera i en minskad miljöpåverkan från upphandlade livsmedel i Göteborgs Stad.

UPPFÖLJNING

I uppföljning av det klimatstrategiska programmet kan vi med hjälp av Klimatkompassen mäta på inköpta livsmedel genom Winst.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

Nämnden för konsument och medborgarservice, Kretslopp och vattennämnden, Kommunstyrelsen

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Mer ekologisk odling

RESURSER

Inom ram

196. ENERGIEFFEKTIVISERA ENERGIANLÄGGNINGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

Energieffektiviserande åtgärder pågår och ska fortsatt genomföras inom Göteborg Energis anläggningar för produktion och distribution av fjärrvärme, kyla, gas och el. Syftet är hushållning med energi och minskad användning av resurser för framställning av energi. Åtgärden bidrar till att minska klimatpåverkan genom energianvändning, det vill säga att mindre energi på så sätt behöver produceras på marginalen.

UPPFÖLJNING

Åtgärden är uppmätt genom uppskattad besparad energimängd i GWh el respektive värme.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Göteborg Energi

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden, Renova, Lokalnämnden, Trygg vacker stad,

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från produktion

RESURSER

Göteborg Energi investerar i nämnda energieffektiviseringsåtgärder under perioden 2017-2019.

197. UNDERLÄTTA FÖR ENERGIBESPARING AV IT-UTRUSTNING I STADENS VERKSAMHETER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska möjliggöra för att sätta elektronisk utrustning (exempelvis trådlösa accesspunkter, datorer, skrivare och skärmar) i energisparläge när verksamheten inte använder den aktuella utrustningen. Metoden som ska användas är en så kallad molntjänst och kommer i ett första läge att testas på Intraservice nätverksutrustning. Lösningen är oberoende av tillverkare av elektronisk utrustning vilket skapar möjligheter till uppskalning till stadens övriga verksamheter om utfallet av piloten är positivt. Pilotprojektet beräknas pågå i cirka ett år. Syftet är att på ett miljömässigt smartare sätt hantera den elektroniska utrustning som idag finns inom staden. Åtgärden kan resultera i stora energibesparingar för staden avseende elektronisk utrustning.

UPPFÖLJNING

Löpande uppföljning kommer göras under pilotprojektet för att säkerställa att lösningen optimeras för att uppnå bästa möjliga energibesparing men utan att påverka verksamhetens uppdrag negativt.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Intraservice

SAMARBETSPARTNER

Cisco, Atea

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning

RESURSER

Pilotlösningen köps av tillverkaren som en så kallad molntjänst-leverans som inte använder sig av stadens driftsmiljö. Efter initial uppsättning med hjälp av tillverkaren sker löpande avstämning/optimering med integratör. Licens- och uppsättningskostnad för piloten uppgår till cirka 100 000 kronor och därefter uppskattningsvis 4-8h per månad för interna och externa resurser för avstämning/optimering.

198. GENOMFÖR PLANEN FÖR AVVECKLING AV FOSSILA BRÄNSLEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

En plan för avveckling av kvarvarande fossila bränslen i lokalförvaltningens uppvärmningsanläggningar har tagits fram. Under 2017 kommer de sista av dessa åtgärder genomföras. Enligt planen ska alternativ såsom bioolja prövas och utvärderas i fastigheter där olja endast används som spetsvärmebränsle eller där fastigheten bedöms ha en kort återstående livslängd. Övriga anläggningar konverteras främst till fjärrvärme eller pellets. I sista hand installeras värmepump om fastigheten ligger utanför fjärrvärmeområdet och ligger ofördelaktigt för drift och skötsel av pelletsanläggning.

Genom att kvarvarande uppvärmningsanläggningar konverteras enligt plan minskar utsläppen av växthusgaser med cirka 800 ton per år.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Lokalnämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid

RESURSER

Kräver extra resurser. Projektledare 900 timmar. Investering ca 24 miljoner kronor. Ökade driftkostnader ca 1 miljon kr/år

199. AVVECKLA KYLMASKINER

SYFTE OCH BESKRIVNING

För att minska elanvändningen för kylning ska Älvstranden Utveckling byta ut befintliga kylmaskiner mot fjärrkyla i så stor utsträckning som möjligt. Syftet är att minska elförbrukningen från befintliga kylmaskiner. Åtgärden ökar eleffektiviteten och bidrar till minskat buller.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Älvstranden Utveckling

SAMARBETSPARTNER

Göteborg Energi

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning

RESURSER

Inom befintlig ram.

UTKAST

200. ERBJUD ENERGIUTBILDNING TILL NYCKELPERSONER

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska erbjuda utbildning kring frågor som rör framtidens energisystem, energiproduktion och energianvändning i en hållbar stad kopplat till stadens arbete i olika skeden i stadsutvecklingsprocessen. Utbildningen ska rikta sig till stadens projektledare och projektchefer som driver stadsutvecklingsprojekt samt de konsortier (med främst byggherrar och deras konsulter) som är kopplade till dessa projekt. Utbildningens syfte är att stärka kunskapsområdet om hållbara energisystem och hur dessa kan involveras i stadsutvecklingsprocessen för att minska den totala energianvändningen och minska klimatpåverkan.

I västvärlden använder vi för mycket resurser för att de ska räcka till alla, både nu och på sikt. Vi måste ställa om från dagens resursintensiva samhälle till ett förnybart och kretsloppsanpassat samhälle där vi inte utnyttjar mer än att det räcker till alla.

Senast den 31 december 2020 ska EU:s medlemsstater se till att alla nya byggnader är nära-nollenergibyggnader, enligt det omarbetade direktivet (2010/31/EU) om byggnaders energiprestanda. Därutöver har Göteborg Stad genom det Klimatstrategiska programmet satt som mål att minska växthusgasutsläppen från 8 ton per person och år till 1,8 ton per person och år till år 2050

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Älvstranden Utveckling

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

201. INFÖR FOSSILFRI KOMMUNAL MASKINPARK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Inom staden används ett stort antal mindre maskiner främst park- och trädgårdsskötsel och skogsvårdande arbete. Det är till exempel häcksaxar, lövblåsar och motorsågar. I dagsläget drivs dessa till övervägande del av bensinmotorer. Det finns nu dock batteridrivna maskiner framtagna av ett antal leverantörer anpassade till proffs användare. Vi avser att aktivt verka för att förvaltningarna och bolagen inom staden byter ut maskiner som drivs med fossila bränslen mot batteridrivna.

Då uppnås flera miljömässiga fördelar, till exempel minskade emissioner och mindre buller. Dessutom blir det en förbättrad arbetsmiljö för användarna som slipper avgaser och buller, samt utsätts för kraftiga vibrationer från motorn. Då staden har fastställda regler för hur länge en maskin eller viss motor får lov att användas, kommer utbytet att ske kontinuerligt så det inte blir några extra kostnader för staden. I vissa fall kan dock byte ske tidigare om så är påkallat med hänsyn till exempel arbetsmiljön.

Batteridrivna alternativ finns nu för en mängd av de maskiner som staden använder. Genom att byta ut stora delar av maskinerna kan staden minska utsläppen av både koldioxid och kolväten.

Kvantifiering av minskningen är i nuläget inte gjord.

UPPFÖLJNING

För att kunna göra en uppföljning behöver en total inventering av dagens maskinpark genomföras. Den ligger till grund för senare uppföljningar som främst inriktas på att påvisa minskade utsläpp av växthusgaser.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Göteborgs Stads Leasing

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- Minskade utsläpp av flyktiga kolväten
- God ljudmiljö

RESURSER

Åtgärden bedöms kunna genomföras med de resurser som står till förfogande idag vad gäller personal. Vad gäller kostnad för nya maskiner är det svårt att bedöma om det blir en kostnad eller snarare en besparing då marknaden för dessa maskiner är under ständig utveckling där priserna tenderar att sjunka samtidigt som kvaliteten på batteridrivna maskiner blir bättre.

UTKAST

202. KARTLÄGG IT:S KLIMATPÅVERKAN

SYFTE OCH BESKRIVNING

I och med undertecknande av Green Digital Charter har vi bland annat åtagit oss att minska IT:s direkta klimatpåverkan. För att kunna hitta områden med betydande klimatpåverkan som ska prioriteras krävs det en kartläggning av utrustning, drifttider och energianvändning. Kartläggningen skapar också förutsättningen för att kunna följa upp eventuella åtgärder.

IT, datorer, skrivare, servrar, mobiltelefoner med mera orsaker klimatpåverkan genom energianvändning och resursanvändning vid tillverkning. Kartläggningen skapar förutsättningar för att genom effektivisering eller nya krav minska både energianvändning och miljö- och klimatpåverkan under tillverkningsfasen.

UPPFÖLJNING

Kartläggningen har som syfte att möjliggöra uppföljning av åtgärder.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Intraservice

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning
- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Kartläggningen kommer att kräva arbetstid och/eller kostnader för konsulttjänster. Uppskattningsvis 200 000 kronor eller 200 arbetstimmar.

203. INFÖR EN MODELL FÖR KOMMUNINTERNA GRÖNA HYRESAVTAL

SYFTE OCH BESKRIVNING

Ta fram en modell för Göteborgs Stad för att få till stånd kommuninterna gröna hyresavtal där båda parter förbinder sig att göra åtgärder och ta ansvar för en kontinuerlig samverkan kring energi- och miljöfrågor. Det måste finnas tydliga incitament för en eller båda parter att göra större investeringar i energieffektiviseringsåtgärder även om återbetalningstiden är flera år.

Syftet är att skapa ett incitament som gör att både hyresvärd och hyresgäst tar gemensamt ansvar och genomför energieffektiviseringar som totalt sett gynnar båda parter. Idag finns många positiva erfarenheter av gröna hyresavtal mellan lokalägare och hyresgäster både inom den privata och kommunala sektorn, dessa erfarenheter bör vara utgångspunkten för åtgärden. Idag hyr ofta ett kommunalt fastighetsbolag ut lokaler till en annan kommunal aktör. Det kan till exempel vara Higab som hyr ut lokaler till Idrott och föreningsförvaltningen eller Got Event. Trots att både hyresvärd och hyresgäst tillhör Göteborgs Stad kan situationen uppstå att incitament saknas för att få till stånd tillräcklig energieffektivisering av fastigheten.

UPPFÖLJNING

Det finns ännu ingen uppskattning av hur stora lokalytor det rör sig om och hur stor energieffektiviseringspotential som finns. Utformningen av gröna hyresavtal innehåller generellt årligt samråd och uppföljning mellan parterna där åtaganden går igenom.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Higab

SAMARBETSPARTNER

Göteborgs Stadshus, Kommunstyrelsen, Nämnden för Konsument och medborgarservice, Idrott och föreningsnämnden, Got Event, Framtiden, Lokalnämnden, Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskad energianvändning
- Minskade utsläpp av växthusgaser från produktion

RESURSER

204. UNDERLÄTTA FÖR RESFRIA MÖTEN

SYFTE OCH BESKRIVNING

Underlätta för möten på distans med kollegor inom och utanför staden. Detta möjliggör möten utan resor. Via tjänsten Resfriamöten får du en applikation på din dator som på ett enkelt och flexibelt vis möjliggör videomöten. Tjänsten är tillgänglig för alla anställda inom Göteborg Stad som har ett personligt konto på datorn som används i tjänsten. Tjänsten minskar resandet och sparar tid.

UPPFÖLJNING

Statistik på nyttjandegrad sker löpande. Nyttöanalysen sker i respektive förvaltning/bolag.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Intraservice

SAMARBETSPARTNER

Microsoft

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid

RESURSER

Resfria möten är en kommungemensam tjänst. Antal användare delar på kostnaden för tjänsten.

205. UTRED HUR VI KAN FRÄMJA SEMESTRA LOKALT

SYFTE OCH BESKRIVNING

Att utreda hur vi kan främja att semestra lokalt, som ibland även benämns som hemestra, avser en utredning av hur staden kan främja att anställda inte flyger på fritiden utan istället semestrar lokalt.

På samma sätt som Göteborgs Stad har incitament för att uppmuntra till hållbart privat resande med cykel och kollektivtrafik för de anställda, så kan staden uppmuntra till minskad miljöpåverkan vid mer långväga fritids- och semesterresor. Utredningen ska titta brett på de möjligheter och exempel som finns att införa incitament som gör det mer attraktivt att välja alternativ till flyg. Det skulle kunna vara förmåner och stöd vid köp av alternativa resor, nudging, påverkan av attityder eller en belöning för de som väljer bort privat flygresor. Även möjligheten att göra pilotprojekt på miljöförvaltningen eller annan kommunal organisation kan studeras.

Medelgöteborgarens utsläpp från flygresor är i samma storleksordning som för bilresor, men den lokala rådigheten är liten. Göteborgs Stad kan som stor arbetsgivare göra skillnad och visa på alternativa vägar för andra. Det behövs en kombination av attitydförändringar och ekonomiska incitament för att göra det attraktivt att välja bort flyget. Ofta är det svårt och dyrt att till exempel göra utlandsresor med tåg och attraktiva alternativ i närområdet kan bli mer kända.

Åtgärden ligger i linje med stadens mål om att minska konsumtionens klimatpåverkan. Mer specifikt är åtgärden ett sätt att förverkliga strategi 24 i klimatprogrammet om att "främja alternativ till konsumtion av flygresor".

UPPFÖLJNING

Åtgärden kan ses som genomförd när en utförlig och bred utredning över alternativ är gjord.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Uppskattningsvis kommer åtgärden att behöva cirka 200 000 kronor för att genomföras.

206. VIDAREUTVECKLA STADENS KLIMATKOMPENSATION

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi ska genomföra en utredning av möjliga förändringar i klimatkompensationssystemet och se över vilka åtgärder som accepteras. Nuvarande regelverk gör det svårt för reseintensiva verksamheter att göra investeringar kopplade till resorna i så stor utsträckning som klimatkostnaderna för resorna kräver. Därför behöver vi se över modellen och bedöma förslag på åtgärder som till exempel gör gemensamma investeringar möjliga eller inte är reserelaterade.

Sedan 2009 har Göteborgs Stad klimatkompenserat sina tjänsteresor inom ramen för ett kommuninternt system. Klimatkostnaden beräknas till 1,50 kronor per kilo koldioxid och återförs till förvaltningarna och bolagen genom investeringar i klimatåtgärder i den egna verksamheten. Trafikkontoret ansvarar för metodik, leverantörskontakter och datasammanställning. Systemet för klimatkompensation grundar sig på ett beslut i kommunfullmäktige, vilket innebär att förändringar i systemet antagligen också behöver fastställas av kommunfullmäktige.

UPPFÖLJNING

Genomförd utredning samt framtagna förslag för vidareutveckling.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

5 % av årsarbetstid samt 200 tkr för utredning av möjlig vidareutveckling.

207. SAMORDNA FORDONSPOOLER INOM GÖTEBORGS STAD

SYFTE OCH BESKRIVNING

Många av stadens enheter har idag en bil för att man behöver ha den då och då. Det finns alltså ett antal fordon som skulle kunna tas bort och ett antal resor som skulle kunna minskas genom samordning. Det finns redan idag ett antal fordonspooler i Göteborgs Stad som har minskat det totala antalet fordon. Vi ska samordna dessa ytterligare och arbeta aktivt för att skapa fler.

En fordonspool är en samling av resurser som bokas upp av den person som behöver resa i tjänsten. En fordonspool är som namnet antyder inte bara en pool med bilar, utan det kan även vara cyklar, elcyklar, bokningsbara kollektivtrafikkort med mera. Det vi främst vill komma åt är att minska antalet bilar till förmån för andra fordon och på så sätt minska det totala utsläppet av klimatpåverkande gaser.

Genom att införa fordonspooler i stadens verksamheter, minskar vi gemensamt vårt resursanvändande då vi kan minska stadens totala antal fordon. Genom smarta bokningssystem uppmuntras även samåkning från en enhet till en annan, vilket gör att utsläppen minskar. Genom åtgärden uppmuntras också varje medarbetare att fundera en gång extra vid sitt val av resa, behöver man resa, kan man ta ett alternativt fordon och så vidare.

En allmän uppskattning är att en bilpoolsbil ersätter 3-5 individuellt använda bilar. Detta gäller för pooler i allmänhet, och är kanske inte helt applicerbart på kommunens fordon. Men det ger i alla fall en bild av att det går att reducera antalet fordon på ett enkelt sätt. Många av fordonen i kommunen går ju hela dagar, och även kvällar, nätter och helger, och dessa kan ju inte reduceras. Men många fordon är av den karaktären att de skulle kunna innefattas i en pool, till exempel vid administrativa enheter. Utsläppsminskningen blir dock inte i paritet med det minskade antalet fordon, då de fordon som används har en högre utnyttjandegrad. Dock arbetar staden målmedvetet med att få in bilar med alternativa bränslen för att ersätta bilar som idag drivs med bensin eller diesel.

Det finns ett antal effekter som är svåra att beräkna av många olika anledningar. Dels vet vi inte idag hur många resor som sker "i onödan" bara för att man har en bil att tillgå. Det är också svårt att beräkna hur många av bilresorna som istället kan komma att ske med en cykel, med kollektivtrafik eller annat. Men sammantaget kan man konstatera att i och med att man måste boka ett fordon för en resa, finns möjlighet att man kan hitta en samåkningspartner för en specifik resa. Dessutom kan man göra mer aktiva val i en fordonspool, då det finns mer än bara en bil att välja på. Framförallt kommer den stora vinsten att ligga i att medarbetarna blir medvetna om de val man kan göra vad gäller tjänsteresor, om man verkligen behöver resa, eller om det finns andra alternativ.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborgs Stads Leasing, Alla

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid

RESURSER

Inom befintlig ram.

UTKAST

208. ÖKA ANDELEN MILJÖFORDON

SYFTE OCH BESKRIVNING

Göteborgs Stad har antagit ambitiösa mål kring miljöfordon. Arbetet med att nå dessa mål ska fortsätta. Miljöfordon ska därför alltid efterfrågas i upphandlingar när sådana fordon finns tillgängliga. Vi ska samverka med fordonsbranschen och energibolag för att underlätta en introduktion av eldrift och ökad användning av biogas.

UPPFÖLJNING

Minskad användning av miljö- och hälsofarliga kemikalier, minskad energianvändning, ökad biologisk mångfald och stimulerar dessutom till bättre arbetsförhållanden i de länder där till exempel textil produceras.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Göteborgs Stads Leasing, Miljö- och klimatnämnden, Renova, Göteborg Energi, Parkeringsbolaget, Business Region Göteborg, Kretslopp och vattennämnden, Gryaab, Upphandlingsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid

RESURSER

Kräver extra resurser. Vissa typer av fordon är dyrare än konventionella och även om de drar mindre drivmedel kan totalkostnaden bli högre. Totalt miljoner kr.

209. STÄLL HÖGRE KRAV PÅ MILJÖFORDONSANVÄNDNING I UPPHANDLING

SYFTE OCH BESKRIVNING

När staden handlar upp transporttjänster ställs regelmässigt krav på fordonens och drivmedlens miljöprestanda. Här har staden en viktig roll för att öka användningen av tunga miljöfordon och miljöanpassade drivmedel.

Upphandlande enheter bör ges i uppdrag att efterfråga en högre andel tunga miljöfordon och hållbart producerade drivmedel enligt de kriterier och definitioner som antagits av kommunfullmäktige. Exempel på upphandlingsområden är drivmedel, avfallstransporter, entreprenader och kollektivtrafik, det sistnämnda i samverkan med Västtrafik.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Upphandlingsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid
- Lägre halter av partiklar
- Lägre halter av kvävedioxid
- God ljudmiljö

RESURSER

Kräver extra resurser. Ökade krav på tunga miljöfordon ger i normalfallet högre kostnader för upphandlade tjänster. Kostnadsökningen får bäras av den nämnd som ansvarar för upphandlad verksamhet.

210. HANDLA UPP VAROR SEPARAT FRÅN TRANSPORTER

SYFTE OCH BESKRIVNING

När en vara upphandlas så kallat fritt levererad kan inga krav ställas annat än på själva varan och därmed kan leveransen utföras utan specifika miljökrav annat än de som angetts via kommunens lokala trafikföreskrifter (till exempel miljözon). Genom att upphandla varor och leveranser separat optimeras varuflödena. Därför ska vi i större utsträckning göra sådana separata upphandlingar.

För att minska miljöbelastningen från de transporter Göteborgs Stad genererar genom varuleveranser till de kommunala verksamheterna måste det finnas möjlighet att ställa krav på en acceptabel nivå avseende både prestanda och förbättringar. Krav på transporten och återkoppling från transportören innebär också att vi får möjlighet att följa upp förbättringar vilket skapar förutsättningar för effektiva prioriteringar avseende kommunens miljöarbete.

Genom att skilja på upphandling av en vara och dess transport skapar vi organisatoriska förutsättningar för effektiviseringar genom att vi får möjlighet att samla gods i en eller flera noder som grund för samdistribution. Samdistribution är ett väl beprövat sätt att effektivisera godsdistribution och fungerar, enkelt beskrivet, som ett system med en eller flera noder där gods samlas ihop för att sedan distribueras med färre antal lastbilar med fasta slingor snarare än att varje enskild leverantör själv levererar direkt till dörr. Samma förutsättningar gäller vid införande av e-handelssystem.

Mindre och lokala leverantörer kan sakna egna effektiva leveranslösningar och genom att separera upphandlingen av varan från transporten skapas större möjligheter även för dessa att konkurrera då man i upphandlingen endast utvärderar priset på varan snarare än varan inklusive leverans.

Genom att handla upp transporter separat från varor får vi möjlighet att ställa miljökrav avseende till exempel:

- Fordonens miljöprestanda kopplat till utsläpp av koldioxid
- Fordonens miljöprestanda kopplat till utsläpp av reglerade utsläpp
- Uppföljning och rapportering till kommunen för ett arbete med ständiga förbättringar

Vidare kan vi ställa krav på trafiksäkerhetshöjande åtgärder så som:

- Krav på användandet av bälte
- Alkolås
- Hastighet

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Trafiknämnden

SAMARBETSPARTNER

Upphandlingsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av koldioxid

RESURSER

Inom befintlig ram. Inledningsvis kan krävas ökade insatser för att utforma upphandling korrekt och teckna dubbla avtal, men i större skala bör kostnaden kompenseras av att varuupphandlingar sjunker i pris eftersom leverantörerna inte ska köra ut varorna.

211. MINSKA MILJÖPÅVERKAN FRÅN STADENS INKÖP

SYFTE OCH BESKRIVNING

Vi upphandlar och köper in stora mängder varor, material och tjänster med påföljande miljöbelastning. Vi har idag inte möjlighet att följa upp den totala miljöpåverkan från våra inköp eller att använda oss av livscykelperspektiv för att styra våra inköp mot mer miljövänliga alternativ. Göteborgs Stad har stor rådighet i att styra sina egna inköp och därmed minska vår miljöbelastning. Som stor beställare och upphandlare har vi även möjlighet att skapa incitament och främja framtagandet av mer miljö- och klimatvänliga alternativ. Vi har också möjlighet att skapa incitament för leverantörer att ta fram ökad miljödata om sina produkter och tjänster vilket även kan komma andra aktörer på marknaden till gagn. Vi vill därför göra en strategisk satsning för att minska vår miljöpåverkan från stadens inköp.

Följande delar är viktiga för genomförandet av åtgärden:

- Utveckla användningen av livscykelinformation som stöd vid inköp, upphandling och beställarbeslut.
- Förbättra regelverk/stöd för kommunala bolag och förvaltningar vid upphandling och inköp i syfte att minska miljöpåverkan
- Utveckla uppföljningen av klimatpåverkan från inköp
- Samla information och stödmaterial om inkörens miljöpåverkan på ett ställe som hålls uppdaterad
- Använda innovationsupphandling för att minska inkörens miljöpåverkan och öka vår kunskap om inkörens miljöpåverkan.
- Utveckla våra samarbeten med myndigheter, andra kommuner, regionen och leverantörer i syfte att genomföra åtgärden.
- Klargöra vilka möjligheter och begränsningar lagen om offentlig upphandling skapar för detta arbete

UPPFÖLJNING

Att utveckla uppföljningen är en del av åtgärden. Till en början kommer det vara möjligt att följa upp hur volymerna av inköp av olika varor och material förändras, målet är att koppla denna volym till en miljöpåverkan per inköp och sätta upp mål för den totala påverkan.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Miljö- och klimatnämnden, Upphandlingsnämnden

SAMARBETSPARTNER

BERÖRDA DELMÅL

- Minska utsläppen av växthusgaser från konsumtion

RESURSER

Till stora delar kommer åtgärden kunna utföras inom befintlig ram, men vissa utvecklande delar kommer kräva ytterligare finansiering och personresurser.

UTKAST

212. MINSKA KLIMATPÅVERKAN FRÅN STADENS BYGGNATION

SYFTE OCH BESKRIVNING

Åtgärden syftar till att utveckla och använda en för staden gemensam modell och form av metodik vid beräkning av klimatpåverkan från bygg- och anläggningsmaterial. Modellen eller verktyget ska användas i beställar- och inköpssituationer för att bedöma klimatpåverkan från byggmaterial för de stora byggherrarna i staden.

Vi bör verka för:

- standardiserade sätt att beräkna produkt- och leverantörsspecifik livscykelanalysdata för att få en nationell gemensam standard
- en öppen nationell databas för dessa data som tillgängliggörs för användare som exempelvis miljöbedömningssystem och Byggvarubedömningen, för att möjliggöra produkt- och leverantörsspecifika val baserade på klimatbelastning.

Åtgärden bygger vidare på erfarenheter från Fastighetskontoret, Stockholms stad i att efterfråga genomförda LCA-beräkningar vid nybyggnationer vid större projekt. Detta bör genomföras genom att ställa liknande krav. Vidare bör förslaget i den nya versionen av Miljöbyggnad (3.0) beaktas i avseende på omfattning och möjlighet till samverkan med fler aktörer.

I linje med detta ska extra fokus även ligga på några utvalda material där klimatpåverkan och potential att minska klimatpåverkan från val av andra material eller lösningar är stor. Detta skulle till exempel vara betong som har alternativa tekniska lösningar genom ökad användning av trä, inköp av mer klimatvänlig betong och slankare betongkonstruktioner. Incitament för mer klimatvänliga produkter och lösningar ska skapas och implementeras, samt att dessa lösningar används. Fokus ska även ligga på en gemensam dialog mellan stadens stora byggherrar och leverantörer för att gemensamt se till att material med lägre klimatpåverkan utvecklas.

Ett pilotprojekt med en fossilfri förskola ska genomföras av Lokalförvaltningen, och erfarenheterna från det projektet ska lyftas fram och bidra till åtgärdens mål och syften. Bygg- och anläggningsmaterial står för en betydande del av klimatpåverkan som sker via Göteborgs stads inköp av varor och material. Vi har idag dock för lite kunskap för att kunna beräkna och följa upp klimatpåverkan från inköp av byggmaterial. Vi saknar också verktyg för att jobba med att bedöma klimatpåverkan från bygg- och anläggningsmaterial vid inköp, samt för att ställa tillfredsställande krav vid upphandlingar. Syftet med åtgärden är att verka för att verktyg, modeller och lösningar som kan användas praktiskt vid beställar- och inköpssituationer utvecklas, samt att främja relevant data att använda vid uppföljning.

Åtgärden syftar också till att skaffa erfarenhet av att ställa krav på LCA-beräkningar vid byggnations- och anläggningsprojekt, samt att driva på marknaden till att ta fram mer klimatsmarta tekniker, lösningar och materialval.

UPPFÖLJNING

Effekten av åtgärden spås vara lägre klimatbelastning vid byggnation. Utvecklade verktyg och modeller som åtgärden syftar till, kommer att kunna användas för uppföljning, där vi kommer att ha möjlighet att beräkna och följa upp klimatpåverkan från bygg- och anläggningsmaterial som vi i dagens läge inte har möjlighet till, samt utveckling och användning av mindre klimatpåverkande material. Uppföljning av själva åtgärden kan knytas an till det utvecklade verktyget/modellen som ska valideras. Huvuddelen av detta arbete kommer främst ske under åren 2017 och 2018.

Åtgärden anses genomförd när utredningen är klar efter år 2018.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Lokalnämnden, Miljö- och klimatinämnden, Trafikinämnden

SAMARBETSPARTNER

Framtiden byggutveckling

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

Uppskattningsvis kommer åtgärden kräva stora resurser där vi bedömer att minst 2000 timmar arbetstimmar krävs. En kostnad på över 1,6 miljoner kronor bedöms att det behövs under tre års tid där konsulttjänster uppskattas vara ca 500 tkr

213. ÖKA ANVÄNDNINGEN AV WINST FÖR BÄTTRE INKÖPSSTATISTIK

SYFTE OCH BESKRIVNING

Bygger på tidigare åtgärd om att ställa ökade krav på klimathänsyn vid upphandling (nr 206) och avser även strategierna 1, 7, 18, 21 och 22 i klimatstrategiska programmet. Åtgärden avser ett samarbete med Upphandlingsförvaltningen och Intraservice för att öka användningen av E-handelssystemet Winst.

Idag är det bekräftat från både Upphandlingsbolaget och Intraservice att inköp utanför ramavtalen i Winst sker hos offentliga verksamheter som även har tillgång till systemet, vilket försämrar insamlingen av kvalitativ inköpsstatistik samt förmågan att utföra kvalitativa klimatberäkningar på inköpta varor och tjänster. Vidare är alla tjänster och material inte heller kategoriserade i systemet, vilket innebär att det är svårt att utföra till exempel spendanalyser för stadens totala inköp där både bolag och förvaltningar är inkluderade.

- Samarbetet skulle kunna främja användningen av Winst hos både bolag och verksamheter på så vis att bättre och kvalitativare inköpsstatistik kan ges. Detta kan verksamheter i Göteborgs Stad ha nytta av vid framtida uppföljning.
- Samarbetet skulle kunna användas för att främja bättre inköpsrutiner som medför att leverantörer kategoriserar sina produkter.
- Samarbetet skulle kunna främja kvalitativ inköpsstatistik på så vis att Göteborgs Stad minskar sin miljö- och klimatpåverkan från offentliga inköp av varor och material.
- Samarbetet kan möjligtvis ske under förutsättningen att Upphandlingsbolaget fastställer åtgärdsförslagets punkter som Miljöförvaltningen valt att ta fram.

Syftet med åtgärden är;

- Att alla verksamheter i staden verkar för en gemensam inköpsprocess (Winst).
- Att alla verksamheter i staden verkar för att utföra rätt och samma inköpsrutiner via stadens E-handelssystem Winst
- Att alla verksamheter i staden får möjligheten att enklare följa upp sin inköpsstatistik
- Att alla verksamheter i staden kan utifrån inköpsstatistiken, bedöma och beräkna klimatpåverkan från sina inköp.
- Att varor och produkter kategoriseras i Stadens E-handelssystem Winst så att spendanalyser kan genomföras.

UPPFÖLJNING

Upphandlingsbolaget har i sin hållbarhetsredovisning från år 2015, presenterat en lista på vad som ingår i deras uppföljning av ramavtal. Följande är inkluderade: kontroll av leverantörens ekonomiska stabilitet, kontroll av priser, inhämtning av statistik från kunder/leverantör, kontroll av miljö- och kvalitetskrav och kontroll av CSR-krav. I upphandlingsbolagets uppföljning kvantifieras leverantörstroheten och andel inköp som görs via ramavtalsleverantörer i Winst. Dessa indikatorer kan möjligtvis användas för att

följa upp användningen av Winst. Andelen inköp som går till ramavtalsleverantörer motsvarar idag cirka 70 procent och idag representeras leverantörstroheten till cirka 89 procent. Siffrorna kan med hjälp av åtgärdsförslaget höjas eventuellt till ca 95-100 procent. Åtgärden ska även möjliggöra någon form av indikator baserad på statistik från Winst.

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Alla, Nämnden för Intraservice

SAMARBETSPARTNER

Upphandlingsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshållning

RESURSER

Inom befintlig ram. Åtgärder till följd av samarbetet kan medföra extra kostnader, så som inköp av spendanalysverktyg.

214. HA ETT TYDLIGT MILJÖFOKUS I INKÖPS- OCH BESTÄLLARUTBILDNINGAR

SYFTE OCH BESKRIVNING

I de utbildningar som beställare och inköpare i staden får ska det ges tydlig information om miljö och hållbarhet. Det ska framgå att det ställs miljökrav i upphandling liksom att det vid varje inköp görs miljöval samt hur man hittar miljöanpassade produkter. För att åtgärden ska få effekt är det viktigt att miljöinformation ingår i utbildningar som når hela inköps- och beställarorganisationen i staden.

Syftet med åtgärden är att sprida så mycket kunskap som möjligt kring vilka produkter/tjänster som kan väljas för att göra hållbara val.

UPPFÖLJNING

Fråga till berörda aktörer: Får beställare i er organisation utbildning och information kring miljöfrågor i samband med beställningar och inköp? Ja/Nej Om Ja: När och på vilket sätt?

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Intraservice, Upphandlingsnämnden

SAMARBETSPARTNER

Alla

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

215. TYDLIGGÖR MILJÖANPASSADE PRODUKTER I WINST

SYFTE OCH BESKRIVNING

Åtgärden innebär att söka förbättra sökmöjligheterna i e-handelssystemet så att miljömärkta produkter blir lättare att hitta.

Åtgärden syftar till att underlätta för beställare att hitta miljömärkta produkter i Stadens e-handelssystem. Systemet ska förbättras och kommer se annorlunda ut redan under 2017. Önskemål om förbättrad miljömärkning har framförts till systemleverantören och en kontinuerlig förbättringsdialog kommer drivas tillsammans med Upphandlingsnämnden.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Nämnden för Intraservice

SAMARBETSPARTNER

Upphandlingsnämnden

BERÖRDA DELMÅL

- Minskade utsläpp av växthusgaser från konsumtion
- Minskade avfallsmängder och ökad resurshushållning

RESURSER

216. TA FRAM EN MODELL FÖR HÅLLBAR INNOVATIONSUPPHANDLING

SYFTE OCH BESKRIVNING

Åtgärden i miljöprogrammet avser ett samarbete mellan Upphandlingsnämnden och Miljö- och klimatnämnden för att utreda hur innovation kan användas som verktyg för att erbjuda staden mer och bättre miljö- och klimatanpassade produkter och tjänster. Åtgärden kan till exempel genomföras som en utredning kring innovationsupphandling och funktionsupphandling som ett medel för inköp av mer miljö- och klimatsmarta produkter och tjänster. Det ingår också att ta fram förslag på lämpliga innovationsupphandlingar i syfte att främja mer ekologiskt hållbara produkter, tjänster och lösningar.

Upphandlingsnämnden har utifrån KF:s budget i uppdrag att driva innovationsupphandlingar och denna åtgärd behöver kopplas till det uppdraget som är bredare än innovationsupphandling ur ett miljöperspektiv. Innovationsupphandlingar kan vara ett sätt med fördel användas för att stimulera och främja nytänkande och teknisk utveckling för mer miljö- och klimatsmarta produkter, lösningar och tjänster. Göteborgs stad har på detta sätt även möjlighet att upphandla mer miljö- och klimatsmarta produkter och tjänster som passar våra behov. Innovationsupphandlingar har stor möjlighet att kopplas till cirkulär ekonomi med möjligt produktutveckling i form av återanvändning, renovering och uppgradering.

UPPFÖLJNING

ANSVARIG NÄMND OCH STYRELSE

Upphandlingsnämnden

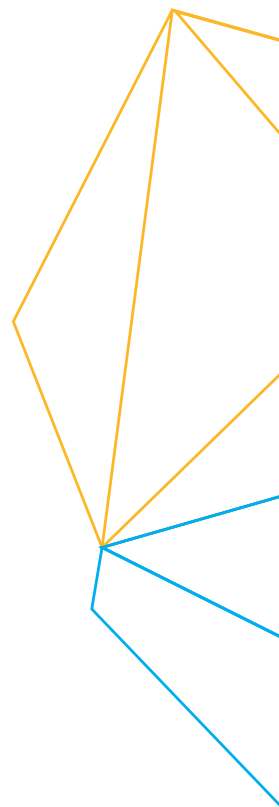
SAMARBETSPARTNER

Miljö- och klimatnämnden

BERÖRDA DELMÅL

RESURSER

En uppskattning av tidsåtgången visar på cirka 200 timmar.

Välkomna att lämna synpunkter på förslaget till reviderad handlingsplan för miljömålen

Hej!

I december 2013 antog kommunfullmäktige Göteborgs Stads första miljöprogram. Miljöprogrammet innehåller dels våra miljömål och dels en handlingsplan med åtgärder för att miljömålen ska kunna nås.

Miljöprogrammets handlingsplan har nu reviderats och förslaget till ny handlingsplan skickas därför på remiss där ni är en av remissinstanserna. Syftet är att komplettera, förtydliga och granska åtgärderna inför den slutliga handlingsplan som miljö- och klimatnämnden ska besluta om. För att handlingsplanen ska bli användbar är det viktigt att så många som möjligt bidrar med synpunkter och förslag, därför är ert remissvar betydelsefullt.

Handlingsplanen innehåller åtgärder som vi inom Göteborgs Stad har rådighet över. Ambitionen har varit att åtgärderna ska vara konkreta, genomförbara och leda till måluppfyllnad. I handlingsplanen framgår vilken nämnd/styrelse som är huvudansvarig för att genomföra respektive åtgärd, liksom vilken nämnd/styrelse som är viktiga samarbetspartners. Det finns dessutom åtta åtgärder som alla nämnder och styrelser ska genomföra.

Till handlingsplanen finns en bilaga där varje åtgärd beskrivs mer utförligt.

I ert remissvar vill vi att ni i första hand fokuserar på följande:

- Förslaget till ny handlingsplan är baserad på de åtgärdsförslag som respektive förvaltning och bolag har skickat in till oss. I stadens budget för 2017 framgår att miljöarbetet ska inriktas på att nå stadens tolv lokala miljömål. I ert remissvar vill vi att ni reflekterar över om de föreslagna åtgärderna är de viktigaste åtgärderna som er organisation bör genomföra för att miljömålen ska kunna nås. Kom gärna med förslag på kompletterande åtgärder om ni anser att det behövs.
- Är någon åtgärd bristfälligt eller felaktigt beskrivet i handlingsplanen eller i bilagan? Ge i så fall konkreta förbättringsförslag.

- Finns det fler av de föreslagna åtgärderna där ni ser att ni har en roll, antingen som ansvariga eller som samarbetspart?
- För vissa åtgärder är det även lämpligt att ange ett prestationsmått och/eller ett effektmått. (Ett effektmått kan ju till exempel vara en 10 % förbättring som en följd av en genomförd åtgärd)
- I bilagan har varje åtgärd en rubrik som heter Uppföljning. Det som står här är tänkt att vara ett stöd och en vägledning vid kommande uppföljningar av handlingsplanen. Den eller de som är ansvariga för åtgärden behöver kontrollera och ofta komplettera den information som finns under denna rubrik så att det blir tydligt när åtgärden kan bedömas vara klar.
- I bilagan till handlingsplanen finns även en rubrik som heter Resurser. Här ska det framgå vad som behövs för att genomföra åtgärden. Det kan exempelvis röra sig om personal eller pengar. Här finns flera otillräckligt formulerade texter att åtgärda.

Stadens miljömål finns här: goteborg.se/miljomal

Parallellt med revideringen av handlingsplanen så revideras också flera av våra delmål. När både mål och handlingsplan är beslutade kommer vi att sammanställa dessa till ett nytt miljöprogram.

Yttrandet ska vara nämnd- eller styrelsebehandlat. Det ska tydligt framgå om nämnden/styrelsen tillstyrker, avstyrker eller inte tar ställning till förslagen. Yrkanden, skiljaktiga meningar, reservationer, särskilda yttranden med mera från nämnd-/styrelsebehandlingen ska alltid bifogas.

Ditt svar ska vara i form av e-post till miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se märkt med vårt diarienummer 00802/2016. Vi vill att du bifogar protokollsutdrag samt tjänsteutlåtande.

Vi vill ha era synpunkter på handlingsplanen senast den 28 februari 2017.

Vi ser fram emot att ta del av era remissvar!

Med vänliga hälsningar
Fredrik Högberg
Miljöutredare
GÖTEBORGS STAD
Miljöförvaltningen
Telefon: 031-368 37 33 Mobil: 0728-55 39 73
E-post: fredrik.hogberg@miljo.goteborg.se
Postadress: Box 7012, 402 31 Göteborg
Besök: Karl Johansgatan 23
www.goteborg.se

Bilaga 4

Den reviderade handlingsplanen skickas på remiss till nedanstående nämnder och styrelser.

Nämnder

Arkivnämnden,
Byggnadsnämnden,
Fastighetsnämnden,
Idrott- och föreningsnämnden,
Nämnden för Intraservice,
Kommunstyrelsen,
Kretslopp och vattennämnden,
Kulturnämnden,
Lokalnämnden,
Miljö- och klimatnämnden,
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning,
Nämnden för konsument och medborgarservice,
Park- och naturnämnden,
Social resursnämnd,
Stadsdelsnämnden Angered,
Stadsdelsnämnden Askim-Frölunda- Högsbo,
Stadsdelsnämnden Centrum,
Stadsdelsnämnden Lundby,
Stadsdelsnämnden Majorna-Linné,
Stadsdelsnämnden Norra Hisingen,
Stadsdelsnämnden Västra Göteborg,
Stadsdelsnämnden Västra Hisingen,
Stadsdelsnämnden Örgryte-Härlanda,
Stadsdelsnämnden Östra Göteborg,
Trafiknämnden,
Utbildningsnämnden

Styrelser

Business Region Göteborg AB,
Försäkrings AB Göta Lejon,
Förvaltnings AB Framtiden,
GotEvent AB,
Gryaab AB,
Göteborg & Co,
Göteborg Energi AB,
Göteborgs Fritidshamnar AB (Grefab),
Göteborgs Hamn AB,
Göteborgs Stadshus AB,
Göteborgs Stads Leasing AB,
Göteborgs Stads Parkerings AB,
Göteborgs Spårvägar AB,
Göteborgs Upphandlings AB,
Higab,
Liseberg AB,
Renova AB,
Älvstranden Utveckling AB
